کتابشناسی اقتصادی جهاد

سید حسین حسینی هرندی

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب شناسی جهاد اقتصادی

نویسنده:

جمعی از نویسندگان

ناشر چاپی:

مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست ۵

کتاب شناسی جهاد اقتصادی ۲۶

مشخصات کتاب ۲۶

احتکار و گران فروشی ۲۶

احتکار یا خیانت به جامعه ۲۸

اشاره ۲۸

بخش دوم: پیدایش احتکار ۲۹

بخش سوم: اقسام رقابت ۳۰

بخش چهارم: اقسام احتکار ۳۰

بخش پنجم: انقلابات فکری در خدمت سرمایه داری ۳۰

بخش ششم: سیستم کمونیستی احتکار ۳۰

بخش هفتم: حکم احتکار در پرتو قانون اسلام ۳۰

بخش هشتم: احتکار از نظر مخالفان و موافقان ۳۱

بخش نهم: بررسی و تجدید نظر ۳۱

اخلاق تبلیغات بازرگانی ۳۱

اشاره ۳۱

بخش اول: کلیات ۳۲

بخش دوم: عوارض تبلیغات بازرگانی ۳۲

بخش سوم: اخلاق تبلیغات بازرگانی در اسلام ۳۳

بخش چهارم: اصول اخلاقی در تبلیغات بازرگانی ۳۳

بخش پنجم _ همراه با برنامه‌سازان ۳۶

اخلاق در بازار به ضمیمه فتاوای امام خمینی رحمه الله در آداب کسب و تجارت ۳۶

اشاره ۳۶

بخش اول: ایمان؛ کلید حل مشکلات با مباحث آرامش روح در سایه ایمان، توکل، ایمان به قدر الهی ۳۸

بخش دوم: ارزش و اهمیت کسب و کار در اسلام بخش سوم: تجارت ۳۸

بخش چهارم: آداب کسب و تجارت ۳۹

بخش پنجم: برخی از راه حل های مشکلات اقتصادی ۳۹

بخش ششم: مالکیت در اسلام ۴۰

بخش هفتم: احکام کسب و تجارت از فتاوای امام خمینی رحمه الله ۴۱

ارزش دنیا ۴۱

اشاره ۴۱

مقدمه اول: دیدگاه‌های کلی درباره ارزش دنیا ۴۲

مقدمه دوم: انسان در نگاه قرآن (هدف از خلقت انسان) ۴۳

ارزش ها و توسعه (بررسی موردی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران) ---- ۴۳
اشاره ---- ۴۳
بخش اول: جایگاه ارزش‌ها در توسعه ---- ۴۶
بخش دوم: ارزش‌ها و توسعه در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مقدمه، یادداشت‌های مقدمه. ---- ۴۶
بخش سوم: رهیافت‌ها و راه‌کارها ---- ۴۶
از توسعه لرزان تا سقوط شتابان ---- ۴۶
اشاره ---- ۴۶
بخش یکم: تلاش‌های ایران برای توسعه اقتصادی ---- ۴۷
بخش دوم: تلاش‌های ایران برای توسعه نظامی ---- ۴۸
بخش سوم: تأثیر توسعه اقتصادی، نظامی ایران بر ثبات سیاسی نظام شاهنشاهی ---- ۴۸
اسراف از دیدگاه دین و دانش ---- ۴۸
اشاره ---- ۴۸
بخش اول: اسراف در اموال شخصی ---- ۴۹
بخش دوم: اسراف در اموال عمومی ---- ۵۰
بخش سوم: اسراف در اتلاف وقت ---- ۵۰
بخش چهارم: پرخوری و ضررهای آن ---- ۵۰
بخش پنجم: احادیث و احکام اسراف ---- ۵۱
اسراف، اقتصاد، اقتار در فرهنگ اسلامی ---- ۵۱
اشاره ---- ۵۱
فصل اول: اسراف و صرفه جویی و اقتار و تنگ نظری در قرآن ---- ۵۲
فصل دوم: اسراف، ولخرجی، اقتصاد و صرفه‌جویی در احادیث ---- ۵۲
فصل سوم: اسراف، اقتصاد و صرف‌جویی و اقتار و تنگ‌نظری در نهج البلاغه ---- ۵۳
فصل چهارم: اسراف و ولخرجی اقتصادی و صرفه‌جویی، در غرر و درر آمدی ---- ۵۳
اسلام و الگوی مصرف (درآمدی بر مقدار و چگونگی مصرف بر اساس فقه و اخلاق اسلامی) ---- ۵۴
اشاره ---- ۵۴
سرآغاز ---- ۵۴
بخش نخست: کلیات ---- ۵۴
بخش دوم: مصارف فردی ---- ۵۴
بخش سوم: مصارف دولتی ---- ۵۶
بخش چهارم: فهرست ---- ۵۶
اسلام و توسعه (مجموعه مقالات) ---- ۵۶
اشاره ---- ۵۶
فصل اول: اسلام و توسعه ---- ۵۷

فصل دوم: حضرت امام رحمه الله و مفهوم و نقش توسعه در ایران ۵۸
فصل سوم: کاربرد توسعه در اقتصاد و بهره وری ---- ۵۸
فصل چهارم: راهبردهای توسعه در اسلام و ایران ---- ۵۹
اسلام و توسعه ---- ۶۰
اشاره ---- ۶۰
فصل اول: تعاریف و مباحث زیربنایی ---- ۶۱
فصل دوم: زمینه های اجتماعی و فرهنگ توسعه ---- ۶۱
فصل سوم: بررسی مفاهیم به ظاهر ناسازگار با توسعه ---- ۶۲
اسلام و مالکیت در مقایسه با نظام های اقتصادی غرب ---- ۶۳
اشاره ---- ۶۳
۱. تکامل مالکیت ---- ۶۴
۲. پیدایش قدرت کارگری ---- ۶۴
۳. اقتصاد در پرتوی ایمان و اعتقاد ---- ۶۴
۴. پایه‌های اقتصادی اسلام و ریشه‌های احکام آن ---- ۶۴
۵. پول و مشکلات اقتصادی ناشی از آن ---- ۶۵
۶. ممیزات و مختصات اقتصاد اسلامی (اختلاف و امتیاز طبقات و منشأهای آن) ---- ۶۵
اسلام و مشکلات اقتصادی ---- ۶۵
اسلام و مکتب های اقتصادی ---- ۶۷
اشاره ---- ۶۷
بخش اول: انسان معاصر و مشکل اجتماعی ---- ۶۸
بخش دوم: پژوهشی پیرامون اقتصاد اسلامی ---- ۶۹
بخش سوم: ناسازگاری اقتصاد غرب با جهان اسلام ---- ۶۹
اسلام و نظام های اقتصادی ---- ۶۹
اصلاحات، مبارزه با فقر، فساد و تبعیض ---- ۷۱
اشاره ---- ۷۱
بخش اول: فقر ---- ۷۱
بخش دوم: فساد ---- ۷۲
بخش سوم: تبعیض ---- ۷۲
بخش چهارم: آسیب‌شناسی مشترک فقر، فساد و تبعیض: ---- ۷۲
بخش پنجم: همراه با برنامه‌سازان ---- ۷۲
افزون طلبی و راه های تعدیل ثروت در اسلام ---- ۷۲
اشاره ---- ۷۲
بخش اول: کلیات ---- ۷۳
بخش دوم: افزون طلبی (حرص) ---- ۷۳

بخش سوم: عدالت اقتصادی و تعدیل ثروت در اسلام ---- ۷۳
بخش چهارم: همراه با برنامه سازان ---- ۷۴
اقتصاد اسلامی (جلد اول) ---- ۷۴
اقتصاد اسلامی (جلد دوم) ---- ۷۷
اشاره ---- ۷۷
بخش اول: مفاسد سیستم سرمایه داری ---- ۷۷
اقتصاد اسلامی ---- ۷۸
اقتصاد اسلامی ---- ۷۹
اقتصاد توسعه یک الگوی جدید ---- ۸۱
اشاره ---- ۸۱
فصل اول: اقتصاددانان توسعه در لباس جدید امپراتوری ---- ۸۲
فصل دوم: نظریه‌های اقتصاددانان متوفی ---- ۸۲
فصل سوم: دست‌مرئی و دست‌نامرئی ---- ۸۲
فصل چهارم: نارسایی دولت به عنوان یک کارگزار توسعه ---- ۸۳
فصل پنجم: ارزش‌های اخلاقی و اقتصاد توسعه ---- ۸۳
فصل ششم: بازار، اخلاق و اقتصاد توسعه ---- ۸۳
فصل هفتم: دیدگاه الگویی اقتصاد توسعه ---- ۸۳
اقتصاد خانواده ---- ۸۳
اشاره ---- ۸۳
فصل اول ---- ۸۴
فصل دوم ---- ۸۴
فصل سوم ---- ۸۵
فصل چهارم ---- ۸۵
فصل پنجم ---- ۸۵
فصل ششم ---- ۸۶
فصل هفتم ---- ۸۶
فصل هشتم ---- ۸۶
اقتصاد در فقه اسلامی ---- ۸۷
اشاره ---- ۸۷
۱. پیش گفتار ---- ۸۷
۲. مالکیت در سیستم های اقتصادی مشهور جهان ---- ۸۷
۳. پیکره عمومی نظام اقتصادی اسلام ---- ۸۸
اقتصاد سیاسی ایران، از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی ---- ۸۹
اشاره ---- ۸۹

بخش اول: دولت و انقلاب: دورنمای تاریخی ---------- ۸۹
بخش دوم: دولت و ضد انقلاب ---------- ۹۰
بخش سوم: فترت، دموکراسی و دیکتاتوری (۱۳۲۰ _ ۱۳۳۰): ---------- ۹۰
بخش چهارم: استبداد نفتی، توسعه اقتصادی و انقلاب مردم (۱۳۴۰ _ ۱۳۵۷) ---------- ۹۰
اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی ایران ---------- ۹۰
اشاره ---------- ۹۰
فصل اول: تئوری های اقتصاد سیاسی ---------- ۹۱
فصل دوم: اقتصاد سیاسی در عمل ---------- ۹۱
فصل سوم: نظام سیاسی و توسعه اقتصادی ---------- ۹۱
فصل چهارم: نقش نفت در اقتصاد سیاسی ایران ---------- ۹۲
فصل پنجم: سرمایه داری خصوصی و نقش دولت ---------- ۹۲
فصل ششم: تحولات سیاسی و اقتصادی پس از پیروزی انقلاب ---------- ۹۲
فصل هفتم: مشارکت سیاسی و اقتصاد سیاسی آموزش. ---------- ۹۲
اقتصاد کلان با نگرش اسلامی ---------- ۹۲
اشاره ---------- ۹۲
فصل اول: تعریف، روش، اهداف و مقومات ---------- ۹۴
فصل دوم: نظریه مصرف ---------- ۹۵
فصل سوم: نظریه سرمایه گذاری ---------- ۹۵
فصل چهارم: نظریه حکومت و بخش عمومی ---------- ۹۵
فصل پنجم: تعادل تقاضای کل حقیقی در اقتصاد اسلامی ---------- ۹۷
فصل ششم:تعادل تقاضای کل «بخش پول» ---------- ۹۷
فصل هفتم: تعادل کل، تقاضای کل پول و تقاضای کل حقیقی ---------- ۹۷
فصل هشتم: توسعه اقتصادی در اسلام ---------- ۹۹
اقتصاد کلان، نظریه ها و سیاست های اقتصادی ---------- ۹۹
اقتصاد ما (بررسی هایی درباره مکتب اقتصادی اسلام) (جلد اول) ---------- ۱۰۰
اشاره ---------- ۱۰۰
بخش اول: مارکسیسم ---------- ۱۰۱
بخش دوم: کاپیتالیسم ---------- ۱۰۱
بخش سوم: مشخصات اساسی اقتصاد اسلامی ---------- ۱۰۲
اقتصاد ما (بررسی هایی درباره مکتب اقتصادی اسلام) (جلد دوم) ---------- ۱۰۲
امام و اقتصاد اسلامی ---------- ۱۰۵
اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله ---------- ۱۰۶
اشاره ---------- ۱۰۶
فصل اول: کلیات ---------- ۱۰۶

فصل دوم: مباحث ارزشی در اقتصاد ----- ۱۰۷
فصل سوم: اهداف و اصول اساسی در اقتصاد ----- ۱۰۸
فصل چهارم: مردم، نظام اسلامی و اقتصاد ----- ۱۰۹
فصل پنجم: کشاورزی و منابع طبیعی ----- ۱۰۹
فصل ششم: صنایع ----- ۱۱۰
فصل هفتم: خدمات و بازرگانی ----- ۱۱۰
فصل هشتم: امور پولی و مالی ----- ۱۱۰
فصل نهم: اقتصاد و مسائل جهانی ----- ۱۱۲
اندیشه های اقتصادی در نهج البلاغه ----- ۱۱۲
اشاره ----- ۱۱۲
فصل اول: مفهوم کلی اقتصاد ----- ۱۱۲
فصل سوم: فقر و غنا ----- ۱۱۴
فصل چهارم: توسعه اقتصادی ----- ۱۱۴
ایران _ اقتصاد ----- ۱۱۵
اشاره ----- ۱۱۵
فصل اول: کشاورزی ----- ۱۱۶
فصل دوم: صنعت ----- ۱۱۶
فصل سوم: زیر بنای اقتصادی ----- ۱۱۶
فصل چهارم: بیمه و تأمین اجتماعی ----- ۱۱۶
فصل پنجم: نظام بانکی و بانک داری در ایران ----- ۱۱۷
فصل ششم: بازرگانی خارجی؛ الگوی واردات، الگوی صادرات. ----- ۱۱۷
بانکداری بدون ربا از نظریه تا عمل ----- ۱۱۷
اشاره ----- ۱۱۷
فصل اول: پیشینه بانکداری در ایران ----- ۱۱۸
فصل دوم: تحولات بانکی پس از پیروزی انقلاب ----- ۱۱۸
فصل سوم: تشریح عملیات بانکداری بدون ربا ----- ۱۱۸
فصل چهارم: بررسی عملکرد بانکداری بدون ربا ----- ۱۱۸
فصل پنجم: اشکالات بانکداری بدون ربا ----- ۱۱۹
فصل ششم: پیشنهادات اصلاحی. ----- ۱۱۹
بررسی اجمالی مبانی اقتصاد اسلامی ----- ۱۱۹
اشاره ----- ۱۱۹
بخش اول: بررسی اجمالی مبانی اقتصاد اسلامی ----- ۱۲۱
بخش دوم: رساله های اقتصادی ----- ۱۲۲
بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله ----- ۱۲۲

بررسی تجمل‌گرایی در برنامه‌های صدا و سیما ----- ۱۲۷
اشاره ----- ۱۲۷
فصل اول: کلیات ----- ۱۲۷
فصل دوم: سازوکارهای رواج فرهنگ تجمل‌گرایی از طریق برنامه های سیما: ----- ۱۲۷
فصل سوم: آسیب‌های تجمل‌گرایی در برنامه‌های سیما ----- ۱۲۸
فصل چهارم: راه‌کارهای پیشگیری از گسترش تجمل‌گرایی در برنامه‌های سیما ----- ۱۲۸
بررسی رابطه ایمان و رفاه اقتصادی ----- ۱۲۸
اشاره ----- ۱۲۸
فصل اول: بررسی ایمان و مراتب و آثار آن ----- ۱۲۹
فصل دوم: بررسی رفاه اقتصادی ----- ۱۲۹
بیت‌المال و حقوق آن ----- ۱۲۹
اشاره ----- ۱۲۹
فصل اول: کلیات ----- ۱۳۰
فصل دوم: درآمدهای بیت‌المال ----- ۱۳۰
فصل سوم: ویژگی‌های کارگزاران بیت‌المال ----- ۱۳۱
فصل چهارم: تصرف در بیت‌المال ----- ۱۳۱
فصل پنجم: راه‌های حفظ و صیانت بیت‌المال ----- ۱۳۱
فصل ششم: آثار خیانت به بیت‌المال ----- ۱۳۱
پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد اول) ----- ۱۳۱
اشاره ----- ۱۳۲
فصل اول: موضوع شناسی فقر و توسعه ----- ۱۳۳
فصل دوم: موضوع شناسی فقر (در نگرش اسلام) ----- ۱۳۴
فصل سوم: شاخص های فقر و توسعه (در نگرش اسلام) ----- ۱۳۴
فصل چهارم: امکان یا عدم امکان توسعه مستقل ----- ۱۳۴
فصل پنجم: امکان پیشرفت و توسعه مستقل (در نگرش اسلام) فصل ششم: استراتژی های توسعه در جهان سوم ----- ۱۳۴
فصل هفتم: استراتژی های توسعه (در نگرش اسلام) فصل هشتم: اصول و راهبردهای توسعه ----- ۱۳۵
فصل نهم: اصول و راهبردهای توسعه (در نگرش اسلامی) ----- ۱۳۵
فصل دهم: علل فرهنگی فقر ----- ۱۳۵
فصل یازدهم: فقر فرهنگی (در نگرش اسلامی) فصل دوازدهم: نقش فرهنگ در توسعه ----- ۱۳۵
فصل سیزدهم: عناصر فرهنگی توسعه (در نگرش اسلامی) ----- ۱۳۵
فصل چهاردهم: نظام سیاسی حاکم ----- ۱۳۶
فصل پانزدهم: نظام سیاسی _ اجتماعی حاکم (در نگرش اسلامی) فصل شانزدهم: ساختار اقتصادی _ اجتماعی، ساختار اقتصادی (کشاورزی، صنعت)، ساختار اجتماعی. ----- ۱۳۶
فصل هفدهم: عوامل طبیعی فقر و توسعه نیافتگی ----- ۱۳۶
پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد دوم) ----- ۱۳۶

اشاره ----- ۱۳۶
فصل اول: رشد ناموزون جمعیت ----- ۱۳۷
فصل دوم: جمعیت و پدیده فقر ----- ۱۳۸
فصل سوم: راه حل‌های جمعیتی ----- ۱۳۸
فصل چهارم: رشد بی رویه جمعیت (در نگرش اسلام). فصل پنجم: تنظیم خانواده و مهار رشد بی رویه جمعیت. ----- ۱۳۸
فصل ششم: نقش دولت در توسعه ----- ۱۳۸
فصل هفتم: نقش دولت در توسعه (در نگرش اسلامی). فصل هشتم: عدم استفاده بهینه از منابع. ----- ۱۳۸
فصل نهم: استفاده بهینه از منابع. فصل دهم: استفاده بهینه از منابع و امکانات (در نگرش اسلامی). ----- ۱۳۸
فصل یازدهم: مصرف گرایی ----- ۱۳۹
فصل دوازدهم: مصرف گرایی (در نگرش اسلامی). ----- ۱۳۹
فصل سیزدهم: کمبود مواد غذایی ----- ۱۳۹
فصل چهاردهم: سوء تغذیه و گرسنگی ----- ۱۴۰
فصل پانزدهم: کمبود مواد غذایی و سوء تغذیه (در نگرش اسلامی) ----- ۱۴۰
فصل شانزدهم: روند تحولات پولی ----- ۱۴۰
فصل هفدهم: تورم ----- ۱۴۰
فصل هجدهم: آثار و پی آمدهای تورم. فصل نوزدهم: سیاست‌های تثبیت و راه‌های مقابله با تورم. ----- ۱۴۰
فصل بیستم: نرخ بهره و توسعه اقتصادی ----- ۱۴۱
فصل بیست و یکم: مفهوم ربا و بهره (در نگرش اسلامی) ----- ۱۴۱
فصل بیست و دوم: بزرگ مالکی، عامل فقر و عقب ماندگی ----- ۱۴۱
فصل بیست و سوم: بزرگ مالکی (در نگرش اسلامی). ----- ۱۴۱
فصل بیست و چهارم: فقر و پی آمدهای سیاسی. فصل بیست و پنجم: وابستگی اقتصادی ----- ۱۴۱
فصل بیست و ششم: فقر، زمینه ساز سودهای ناسالم. فصل بیست و هفتم: پی آمدهای فقر (در نگرش اسلامی). ----- ۱۴۲
پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد سوم) ----- ۱۴۲
اشاره ----- ۱۴۲
فصل اول: تجارت بین المللی و عقب ماندگی جهان سوم ----- ۱۴۳
فصل دوم: تجارت خارجی و توسعه ----- ۱۴۳
فصل سوم: تجرات و دادوستد (در نگرش اسلامی) فصل چهارم: سرمایه داری، علت عقب ماندگی ----- ۱۴۳
فصل پنجم: کارتل ها و شرکت های چند ملیتی ----- ۱۴۳
فصل ششم: اقتصاد سیاسی حاکم بر جهان استعمار ----- ۱۴۳
فصل هفتم: استکبار جهانی نظام سرمایه داری و... فصل هشتم: سلطه جویی ملل پیشرفته ----- ۱۴۴
فصل نهم: سلطه جویی (در نگرش اسلامی) فصل دهم: هزینه های نظامی ----- ۱۴۵
فصل یازدهم: هزینه های نظامی (در نگرش اسلامی) فصل دوازدهم: وام ها و کمک های خارجی ----- ۱۴۵
فصل سیزدهم: سرمایه گذاری خارجی ----- ۱۴۵
فصل چهاردهم: پایین بودن سطح سرمایه گذاری فصل پانزدهم: سرمایه گذاری (در نگرش اسلامی) ----- ۱۴۵

فصل شانزدهم: اقدامات مالی بین المللی ----- ۱۴۵

فصل هفدهم: وام ها (در نگرش اسلامی) ----- ۱۴۶

فصل هجدهم: نگاهی به روند توسعه در ژاپن ----- ۱۴۷

فصل نوزدهم: بهداشت و توسعه ----- ۱۴۷

فصل بیستم: محیط زیست، عوامل آلاینده و روش های حفاظت از آن ----- ۱۴۷

فصل بیست و یکم: محیط زیست (در نگرش اسلامی) ----- ۱۴۷

پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد چهارم) ----- ۱۴۸

اشاره ----- ۱۴۸

فصل اول: فقر و بی کاری ----- ۱۵۰

فصل دوم: اشتغال ----- ۱۵۰

فصل سوم: سیاست‌های اعتباری و حمایتی در توسعه کشاورزی ----- ۱۵۰

فصل چهارم: تعاون در کشاورزی ----- ۱۵۰

فصل پنجم: راه‌های توسعه کشاورزی ----- ۱۵۰

فصل ششم: توزیع مناسب منابع و درآمد در کشاورزی ----- ۱۵۱

فصل هفتم: سرمایه گذاری در کشاورزی ----- ۱۵۲

فصل هشتم: نقش تحقیق د رتوسعه کشاورزی ----- ۱۵۲

فصل نهم: نقش آموزش در توسعه کشاورزی ----- ۱۵۲

فصل دهم: نقش حمل و نقل در توسعه کشاورزی. فصل یازدهم: تکنولوژی مناسب در کشاورزی ----- ۱۵۲

فصل دوازدهم: کشاورزی و نقش آن در توسعه فصل سیزدهم: راه کارهای توسعه روستایی و اصلاح بخش. ----- ۱۵۲

فصل پانزدهم: توسعه تکنولوژی ----- ۱۵۲

فصل شانزدهم: ضعف فنی _ صنعتی(در نگرش اسلام) ----- ۱۵۳

فصل هفدهم: توزیع نابرابر درآمد ----- ۱۵۳

فصل هجدهم: اختلاف زدایی: سیاست‌ها و ابزارها. ----- ۱۵۳

فصل نوزدهم: توزیع نابرابر امکانات (در نگرش اسلام). فصل بیستم: عدالت اجتماعی (در نگرش اسلامی). ----- ۱۵۳

فصل بیست و یکم: تأمین اجتماعی (در نگرش اسلامی). ----- ۱۵۳

فصل بیست و دوم: کاستی‌ها در نظام آموزش و پرورش (در نگرش اسلامی). ----- ۱۵۵

فصل بیست و سوم: عدم مدیریت و برنامه‌ریزی مناسب. فصل بیست و چهارم: مدیریت و برنامه‌ریزی. ----- ۱۵۵

فصل بیست و پنجم: مدیریت (در نگرش اسلامی) فصل بیست و ششم: برنامه‌ریزی (در نگرش اسلامی). ----- ۱۵۵

پژوهشنامه فرهنگ و کارآفرینی ----- ۱۵۵

اشاره ----- ۱۵۵

فصل اول: کلیات ----- ۱۵۶

فصل دوم: مرورسی بر فرهنگ کارآفرینی ----- ۱۵۶

فصل سوم: جمع‌بندی یافته‌های گروه ----- ۱۵۶

فصل چهارم: ارائه راه‌کارهای توسعه کارآفرینی فرهنگ ----- ۱۵۷

پس انداز و سرمایه گذاری در اقتصاد اسلامی ----- ۱۵۷
اشاره ----- ۱۵۷
فصل اول: اهمیت پس انداز و سرمایه‌گذاری ----- ۱۵۹
فصل دوم: پس‌انداز و سرمایه‌گذاری با برنامه‌ریزی متمرکز ----- ۱۵۹
فصل سوم: پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در نظام سرمایه‌داری ----- ۱۵۹
فصل چهارم: نظریه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد اسلامی ----- ۱۵۹
فصل پنجم: شیوه‌های عملی پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد اسلامی ----- ۱۵۹
فصل ششم: نتایج و پیشنهادات. ----- ۱۶۰
پول در اقتصاد اسلامی ----- ۱۶۰
اشاره ----- ۱۶۰
فصل اول: مفهوم پول و ابعاد اقتصادی آن ----- ۱۶۰
فصل دوم: تکامل پول و اقسام آن ----- ۱۶۰
فصل سوم: احکام فقهی پول ----- ۱۶۱
فصل چهارم: توجیهات بهره و پاسخ به آنها ----- ۱۶۱
تجددطلبی و توسعه در ایران معاصر ----- ۱۶۲
اشاره ----- ۱۶۲
بخش اول: نفوذ، گسترش و تحول اندیشه تجددطلبی در ایران ----- ۱۶۲
بخش دوم: درباره برخی مباحث مربوط به توسعه نیافتگی ----- ۱۶۳
تجمل گرایی از دیدگاه اسلام ----- ۱۶۳
اشاره ----- ۱۶۳
بخش اول: کلیات ----- ۱۶۳
بخش دوم: پیش زمینه های تجمل گرایی ----- ۱۶۴
بخش سوم: پی آمدهای تجمل گرایی ----- ۱۶۴
بخش چهارم: همراه با برنامه سازان ----- ۱۶۴
ترجمه «الحیاه» (جلد سوم) ----- ۱۶۵
اشاره ----- ۱۶۵
باب یازدهم: مدخلی بر تحقیق در اقتصاد اسلامی (خطوط کلی) ----- ۱۶۵
ترجمه «الحیاه» (جلد چهارم) ----- ۱۶۸
ترجمه «الحیاه» (جلد پنجم) ----- ۱۷۲
اشاره ----- ۱۷۲
ادامه باب یازدهم ----- ۱۷۲
ترجمه «الحیاه» (جلد ششم) ----- ۱۷۴
تعاون در اسلام و جامعه صنعتی ----- ۱۸۲
جنبه هایی از توسعه و توسعه یافتگی ----- ۱۸۳

چالش فقر و غنا در کشورهای سرمایه‌داری ----- ۱۸۵

اشاره ----- ۱۸۵

فصل اول: ماهیت کلی ساختار نظام سرمایه‌داری پیشرفته غربی ----- ۱۸۶

فصل دوم: توزیع دارایی‌ها در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری ----- ۱۸۶

فصل سوم: توزیع درآمدها در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری ----- ۱۸۷

فصل چهارم: توزیع مجدد درآمدها در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری ----- ۱۸۷

چرا صنعتی نشدیم؟ (بررسی تاریخی موانع توسعه صنعت در ایران) ----- ۱۸۷

درآمدی بر اسلام، توسعه و ایران ----- ۱۸۹

درآمدی بر اقتصاد اسلامی ----- ۱۹۱

اشاره ----- ۱۹۱

بخش کلیات ----- ۱۹۲

بخش اول: مالکیت ----- ۱۹۲

بخش دوم: تولید، اهمیت تولید و تعریف آن ----- ۱۹۳

بخش سوم: توزیع ----- ۱۹۴

بخش چهارم: مصرف ----- ۱۹۴

دولت پهلوی و توسعه اقتصادی ----- ۱۹۴

اشاره ----- ۱۹۴

بخش اول: مباحث نظری ----- ۱۹۶

بخش دوم: ناکارآمدی دولت در عرصه ساختاری و کارکردی و عدم تحقق توسعه اقتصادی در ایران. ----- ۱۹۷

دوره کامل علم اقتصاد (اقتصاد خرد مقدماتی و اقتصاد کلان مقدماتی) ----- ۱۹۸

دین و اقتصاد ----- ۲۰۲

ربا در اسلام ----- ۲۰۴

اشاره ----- ۲۰۴

۱. بیع و ربا ----- ۲۰۵

۲. نقش واقعی سرمایه ----- ۲۰۵

۳. کدام شکیبایی و چگونه انفاقی؟ ----- ۲۰۵

۴. پول ----- ۲۰۵

۵. پول و بانک ----- ۲۰۵

۶. بانک بدون ربا ----- ۲۰۵

۷. بحثی اساسی به مناسبت آیات ربا ----- ۲۰۷

۸. پاسخ نویسنده به حدود ۴۰ سؤال اساسی درباره مسئله ربا ----- ۲۰۷

ربا و تورم (بررسی تطبیقی جبرانی کاهش ارزش پول و ربا) ----- ۲۰۷

ربا و راه های گریز از آن ----- ۲۰۹

اشاره ----- ۲۰۹

بخش اول: مسائل اساسی و پیش نیازها ---------- ۲۱۰
بخش دوم: تحریم ربا در اسلام ---------- ۲۱۰
اشاره ---------- ۲۱۰
بخش سوم: تاریخ پول و انواع آن ---------- ۲۱۰
بخش چهارم: حیله های شرعی گریز از ربا ---------- ۲۱۱
بخش پنجم: کیفر رباخوار ---------- ۲۱۱
بخش ششم: بانک و تسهیلات بانکی ---------- ۲۱۱
بخش هفتم: همراه با برنامه سازان ---------- ۲۱۱
ربا و قرض در اسلام ---------- ۲۱۱
رسانه نوین (۲) مسائل اقتصادی ---------- ۲۱۳
زکات ---------- ۲۱۴
شکاف طبقاتی، توزیع مجدد ثروت و رهبانیت‌های قرآنی ---------- ۲۱۶
اشاره ---------- ۲۱۶
فصل اول: کلیات ---------- ۲۱۷
فصل دوم: تاریخچه ---------- ۲۱۷
فصل چهارم: خاتمه ---------- ۲۱۷
طرح و مبانی اقتصاد در قرآن ---------- ۲۱۸
فرهنگ تولید و مصرف در اسلام ---------- ۲۲۲
اشاره ---------- ۲۲۲
فصل اول: تولید و مصرف در قرآن ---------- ۲۲۲
فصل دوم: اسراف در قرآن و سنت ---------- ۲۲۳
فصل سوم: اصلاح الگوی مصرف ---------- ۲۲۴
فقه اقتصاد اسلامی ---------- ۲۲۵
اشاره ---------- ۲۲۵
فصل اول: جایگاه اقتصاد در اسلام ---------- ۲۲۶
فصل دوم: ادله احکام و قوانین در اسلام ---------- ۲۲۷
فصل سوم:حق و مالکیت ---------- ۲۲۷
فصل چهارم: اقسام مالکیت اعتباری ---------- ۲۲۸
فصل پنجم: راه های تحصیل مالکیت ---------- ۲۲۹
فصل ششم: اقتصاد تجارت (عقود اسلامی) ---------- ۲۲۹
فصل هفتم: اقتصاد کشاورزی، اهمیت کشاورزی، کشاورزی از دیدگاه حدیث ---------- ۲۲۹
فصل هشتم: تولید و توزیع ---------- ۲۳۰
فلسفه اقتصاد اسلام ---------- ۲۳۰
اشاره ---------- ۲۳۰

مقدمه ---------- ۲۳۰
فصل اول ---------- ۲۳۱
فصل دوم ---------- ۲۳۱
فصل سوم ---------- ۲۳۱
فصل چهارم ---------- ۲۳۱
فصل پنجم ---------- ۲۳۱
فصل ششم ---------- ۲۳۱
فصل هفتم ---------- ۲۳۳
فصل هشتم ---------- ۲۳۳
فصل نهم ---------- ۲۳۳
فصل دهم ---------- ۲۳۳
فصل یازدهم ---------- ۲۳۳
فصل دوازدهم ---------- ۲۳۴
فصل سیزدهم ---------- ۲۳۴
قرض الحسنه و آثار اقتصادی آن ---------- ۲۳۴
اشاره ---------- ۲۳۴
بخش اول: قرض الحسنه در اسلام ---------- ۲۳۴
اشاره ---------- ۲۳۴
فصل اول: کلیات: ---------- ۲۳۵
فصل دوم: ماهیت قرض الحسنه: ---------- ۲۳۵
فصل سوم: جایگاه قرض الحسنه در اقتصاد اسلامی: ---------- ۲۳۵
بخش دوم: بررسی آثار اجتماعی و اقتصادی قرض صندوق تعاون و معاونت ---------- ۲۳۵
اشاره ---------- ۲۳۵
فصل اول: آثار اجتماعی قرض: ---------- ۲۳۶
فصل دوم: آثار اقتصادی قرض: ---------- ۲۳۷
بخش سوم: بررسی کارکرد سیستم های مرتبط با قرض ---------- ۲۳۸
اشاره ---------- ۲۳۸
فصل اول: کمیته امداد امام خمینی رحمه الله و پرداخت وام: ---------- ۲۳۸
فصل دوم: قرض الحسنه در بانک داری بدون ربا: ---------- ۲۳۸
فصل سوم: صندوق های قرض الحسنه: ---------- ۲۳۸
فصل چهارم: طرح پیشنهادی برای هماهنگ ساختن نهادهای مرتبط با قرض الحسنه: ---------- ۲۳۹
بخش چهارم: نتایج و پیشنهادها ---------- ۲۴۰
قرض الحسنه ---------- ۲۴۰
قناعت؛ رمز خودساختگی، اسراف؛ نماد خودباختگی ---------- ۲۴۳

کار در زندگی فردی و اجتماعی از دیدگاه قرآن ----- ۲۴۵
اشاره ----- ۲۴۵
بخش اول: تبیین موضوع، هدف پژوهش، فرضیه های پژوهش، اهمیت موضوع، پیشینه پژوهش، واژه های مهم در مفهوم کار، واژه های مرتبط با مصادیق کار، واژه های مربوط به آداب و مقررات کار و نقش عوامل غیرکاری در زندگی. ۲۴۵
بخش دوم: انسان و کار از نگاه وحی ----- ۲۴۵
بخش سوم: انواع کار ----- ۲۴۵
بخش چهارم: الگوهای کاری ----- ۲۴۶
بخش پنجم: عوامل اشتغال به کار و موانع آن ----- ۲۴۶
بخش ششم: آداب و قراردادهای کاری ----- ۲۴۶
بخش هفتم: آثار کار ----- ۲۴۷
بخش هشتم: نقش معنوی عوامل غیر کاری در سطح زندگی ----- ۲۴۷
بخش نهم: سطح مطلوب زندگی ----- ۲۴۷
بخش دهم: چگونگی کاربست موضوع در رسانه ----- ۲۴۷
کار و تلاش، رمز موفقیت ----- ۲۴۸
اشاره ----- ۲۴۸
ارزش کار و تولید از دیدگاه قرآن و روایات ----- ۲۴۸
شکوه کار وتلاش ----- ۲۴۹
کار و تلاش در سیره نبوی ----- ۲۵۱
تلاش و کوشش، رمز موفقیت ----- ۲۵۱
کار و کوشش در اسلام، وجدان کاری در فرهنگ اسلامی ----- ۲۵۲
تأثیر کار بر بهداشت روان ----- ۲۵۳
تلاش مضاعف در راه اطاعت و بندگی خدا ----- ۲۵۳
سخت کوشی در دانش اندوزی ----- ۲۵۳
همت و تلاش مضاعف در حیات علمی حضرت امام خمینی رحمه الله ----- ۲۵۴
کارآفرینی در هزاره سوم ----- ۲۵۵
اشاره ----- ۲۵۵
فصل اول: کلیات ----- ۲۵۶
فصل دوم: کارآفرینی ----- ۲۵۶
فصل سوم: کسب و کار ----- ۲۵۶
فصل چهارم: تأسیس و بازاریابی، بیمه ----- ۲۵۷
فصل پنجم: خلاقیت و نوآوری و اعتماد به نفس ----- ۲۵۷
فصل ششم: جنبش نرم افزاری و تجارت الکترونیکی ----- ۲۵۷
فصل هفتم: با کارآفرینان نمونه خطه آذربایجان ----- ۲۵۷
کارآفرینی و فناوری پیشرفته ----- ۲۵۷
کلیات نظام اقتصادی اسلام ----- ۲۵۹

اشاره ----- ۲۵۹
فصل اول: تعاریف ----- ۲۵۹
فصل دوم: مبانی فلسفی نظام اقتصادی اسلام ----- ۲۵۹
فصل سوم: اهداف نظام اقتصادی اسلام ----- ۲۵۹
فصل چهارم: مبانی مکتبی نظام اقتصادی اسلام ----- ۲۶۱
فصل پنجم: ساختار نظام اقتصادی اسلام ----- ۲۶۱
فصل ششم: بانک داری اسلام ----- ۲۶۱
کارآفرینی فرهنگی در مطبوعات ----- ۲۶۲
اشاره ----- ۲۶۲
فصل اول: مبانی پژوهش ----- ۲۶۳
فصل دوم: پیشینه و مبانی نظری ----- ۲۶۳
فصل سوم: روش شناسی و چارچوب اجرایی طرح ----- ۲۶۳
فصل چهارم: یافته های تحقیق ----- ۲۶۳
فصل پنجم: نتیجه گیری و ارائه راه کار ----- ۲۶۳
کارآفرینی، خلاقیت و نوآوری ----- ۲۶۳
اشاره ----- ۲۶۴
فصل اول: کارآفرینی ----- ۲۶۵
فصل دوم: خلاقیت ----- ۲۶۶
فصل سوم: نوآوری ----- ۲۶۶
فصل چهارم: مدیریت زمان ----- ۲۶۷
گردش ثروت در سیستم اقتصادی اسلام ----- ۲۶۷
الگوی تخصیص درآمد و نظریه رفتار مصرف کننده مسلمان ----- ۲۶۸
اشاره ----- ۲۶۸
فصل اول: مفاهیم و کلیات ----- ۲۶۹
فصل دوم: بررسی ادبیات نظریه رفتار مصرف کننده ----- ۲۶۹
فصل سوم: بررسی مبانی و مفروضات نظریه رفتار مصرف کننده ----- ۲۶۹
فصل چهارم: ضوابط فقهی _ اخلاقی تخصیص درآمد ----- ۲۶۹
فصل پنجم: بررسی تحلیلی رفتار مصرف کننده در جامعه اسلامی ----- ۲۶۹
فصل ششم: خلاصه، نتایج و پیشنهادها. ----- ۲۷۰
الگوی مصرف در اسلام و غرب ----- ۲۷۰
اشاره ----- ۲۷۰
بخش اول: تبیین مفاهیم کلیدی ----- ۲۷۰
بخش دوم: مبانی فلسفی تنظیم الگوی مصرف در اسلام و غرب ----- ۲۷۱
بخش سوم: حدود و ویژگی های مصرف در اسلام ----- ۲۷۱

بخش چهارم: مصرف گرایی غربی و الگوی مصرف در ایران ۲۷۱
بخش پنجم: همراه با برنامه سازان ۲۷۲
الگوی مصرف و تهاجم فرهنگی ۲۷۲
اشاره ۲۷۲
قسمت یکم: تهاجم فرهنگی و الگوی مصرف ۲۷۳
قسمت دوم: الگوی مصرف متناسب خانوار ۲۷۴
مالکیت ۲۷۴
مالیات در نظام اسلامی ۲۷۶
ماهیت و ساختار اقتصاد اسلامی (مجموعه مقالات و گفت وگوها) ۲۷۸
اشاره ۲۷۸
بخش اول: بررسی ارکان اقتصاد و نسبت آن با اسلام ۲۸۰
بخش دوم: پیش نویس روند پژوهشی دست یابی به اقتصاد اسلامی. ۲۸۲
مباحثی در فلسفه اقتصاد «علم اقتصاد و ارزش‌ها، انسان اقتصادی» ۲۸۳
اشاره ۲۸۳
بخش اول: ارزش اقتصادی ۲۸۴
اشاره ۲۸۴
فصل اول: کلیات ۲۸۴
فصل دوم: ارزش‌ها در موضوع مورد مطالعه علم اقتصاد ۲۸۵
فصل سوم: ارزش‌ها در پیش فرض‌های علم اقتصاد ۲۸۵
فصل چهارم: رفتار عقلانی در علم اقتصاد ۲۸۵
فصل پنجم: ارزش‌ها در گزاره‌های علمی اقتصاد ۲۸۶
فصل ششم: ارزش‌ها در کارکردهای علم اقتصاد ۲۸۶
فصل هفتم: ارزش‌ها در اقتصاد خرد: ۲۸۶
فصل هشتم: ارزش‌ها در اقتصاد کلان ۲۸۷
بخش دوم: انسان اقتصادی ۲۸۷
اشاره ۲۸۷
فصل اول: کلیات؛ ۲۸۸
فصل دوم: علم اقتصاد و هویت انسانی اقتصادی ۲۸۸
فصل سوم: مبنای نظری انسان اقتصادی؛ نظریه انتخاب و رفتار عقلانی ۲۸۸
فصل چهارم: نفع شخصی و خیر بودن در رفتارهای (اقتصادی) انسان ۲۸۸
فصل پنجم: مختصات مهم انسان اقتصادی(سازگار با تعالیم اسلام) ۲۹۰
مبارزه با فقر و فساد و تبعیض با تمرکز بر نقش راهبردی صدا و سیما ۲۹۰
اشاره ۲۹۰
بخش اول: شناخت آسیب ها ۲۹۱

بخش دوم: علل بروز آسیب های محوری ----- ۲۹۱
بخش سوم: راهکارها ----- ۲۹۱
مبانی اقتصاد اسلامی ----- ۲۹۲
اشاره ----- ۲۹۲
بخش اول: تعاریف و مباحث مقدماتی اقتصاد ----- ۲۹۲
مبانی اقتصاد سیاسی و حقوقی در اسلام ----- ۲۹۶
مبانی علم اقتصاد، اقتصاد خرد _ اقتصاد کلان ----- ۲۹۸
مبانی و اصول علم اقتصاد، کلیاتی از اقتصاد برای همه ----- ۳۰۲
اشاره ----- ۳۰۲
فصل اول: علم اقتصاد و نظام اقتصادی ----- ۳۰۳
فصل دوم: مفاهیم و تکنیک‌های اساسی ----- ۳۰۳
فصل سوم: رفتار کارگزاران اقتصادی و مسئله تقاضا ----- ۳۰۳
فصل چهارم: تعادل عرضه و تقاضا ----- ۳۰۴
فصل پنجم: کلیات تولید و هزینه بنگاه‌ها ----- ۳۰۴
فصل ششم: قیمت و تولید در بازارهای مختلف ----- ۳۰۴
فصل هفتم: جایگاه دولت در اقتصاد ----- ۳۰۴
فصل هشتم: چرخه فعالیت‌های اقتصادی و تولید ناخالص ----- ۳۰۴
فصل نهم: تقاضای کل و سیاست مالی ----- ۳۰۴
فصل دهم: پول، بانک و سیاست پولی ----- ۳۰۶
فصل یازدهم: تورم و سطح قیمت‌ها ----- ۳۰۶
فصل دوازدهم: اشتغال و بی‌کاری ----- ۳۰۶
اشاره ----- ۳۰۶
چارچوب کلی بازار کار، تابع تولید، عرضه و تقاضای کل و سیاست‌های اقتصادی، نمونه سؤالات و مسائل. ----- ۳۰۶
فصل سیزدهم: کلیاتی از رشد و توسعه: ----- ۳۰۶
فصل چهاردهم: کلیاتی از اقتصاد بین الملل: ----- ۳۰۷
مجموعه مقالات دومین مجمع بررسی‌های اقتصاد اسلامی ----- ۳۰۸
مجموعه مقالات فارسی دومین مجمع بررسی‌های اقتصاد اسلامی عدالت اجتماعی و توسعه ----- ۳۱۰
مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران ----- ۳۱۲
اشاره ----- ۳۱۲
فصل اول: تصویر کلان اقتصادی _ اجتماعی کشور ----- ۳۱۲
فصل دوم: توزیع درآمد، فقر و محرومیت ----- ۳۱۳
فصل سوم: بودجه و سیاست گذاری اقتصادی ----- ۳۱۳
فصل چهارم: بخش کشاورزی ----- ۳۱۳
فصل پنجم: بخش صنعت ----- ۳۱۳

فصل ششم: بخش نفت ---------- ۳۱۳
مسئله ربا به ضمیمه بیمه ---------- ۳۱۴
مسائل اقتصادی در تفسیر المیزان ---------- ۳۱۶
مسائل سیاسی _ اقتصادی جهان سوم ---------- ۳۱۸
اشاره ---------- ۳۱۸
فصل اول: کلیات ---------- ۳۲۰
فصل دوم: استعمار و میراث های استعماری در جهان سوم ---------- ۳۲۰
فصل سوم: مسائل جمعیتی در جهان سوم ---------- ۳۲۰
فصل چهارم: اقتصاد جهان سوم ---------- ۳۲۰
فصل پنجم: سرمایه‌های خارجی در جهان سوم ---------- ۳۲۱
فصل ششم: کشورهای جهان سوم در عرصه تجارت جهانی ---------- ۳۲۱
فصل هفتم: مباحث نظری درباره دولت و سیاست در جهان سوم ---------- ۳۲۱
فصل هشتم: پیشینه های تاریخی و مبانی اجتماعی دولت و سیاست در جهان سوم ---------- ۳۲۱
فصل نهم: نظامها و نهادهای سیاسی در جهان سوم ---------- ۳۲۱
مشکل اسراف ---------- ۳۲۲
معنویت و اقتصاد (مقایسه ای تطبیقی بین نظام اقتصادی اسلام و سرمایه داری) ---------- ۳۲۳
اشاره ---------- ۳۲۳
بخش اول: مفاهیم و روابط ---------- ۳۲۳
بخش دوم: بررسی ارکان نظام های اقتصادی ---------- ۳۲۳
بخش سوم: انسان اقتصادی در نظام های اقتصادی ---------- ۳۲۴
بخش چهارم: عملکردها و الگوهای رفتاری نظام های اقتصادی ---------- ۳۲۴
مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی (جلد اول) ---------- ۳۲۵
اشاره ---------- ۳۲۵
فصل اول: نظری به مکتب های اقتصادی معروف ---------- ۳۲۵
فصل دوم: پایه ها و زیربناهای اقتصاد اسلامی ---------- ۳۲۶
فصل سوم: حکومت و ولایت در اسلام ---------- ۳۲۶
فصل چهارم: مالکیت شخصی ---------- ۳۲۶
مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی (جلد دوم) ---------- ۳۲۷
اشاره ---------- ۳۲۷
فصل پنجم: مبانی و راه های مالکیت فردی ---------- ۳۲۷
فصل ششم: مالکیت عمومی و انواع آن ---------- ۳۲۷
فصل هفتم: مالکیت دولت ---------- ۳۲۸
مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی (جلد سوم) ---------- ۳۲۸
اشاره ---------- ۳۲۸

بخش اول: قانون ارزش ---- ۳۲۹
بخش دوم: قانون ارزش اضافی ---- ۳۳۰
مکتب و نظام اقتصادی اسلام ---- ۳۳۰
اشاره ---- ۳۳۰
بخش اول: مقدمات، نظریه اندیشه مدون در اسلام ---- ۳۳۰
بخش دوم: اهداف اقتصادی اسلام ---- ۳۳۱
بخش سوم: مبانی اقتصادی اسلام ---- ۳۳۱
بخش چهارم: نظام اقتصادی اسلام ---- ۳۳۲
منتخبی از مقالات اولین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله ---- ۳۳۲
موانع تاریخی توسعه نیافتگی در ایران ---- ۳۳۷
اشاره ---- ۳۳۷
فصل اول: بطلان نظریه «تکامل یک خطی» جوامع بشری برای جامعه ایران ---- ۳۳۷
فصل دوم: چرا ایران هم زمان با غرب یا اندکی پس از آن صنعتی نشد ---- ۳۳۸
فصل سوم: سرآغاز دگرگونی های بنیادی در نظام اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه ایران ---- ۳۳۸
نظام اقتصاد علوی ---- ۳۳۸
اشاره ---- ۳۳۸
بخش اول: کلیات و تعاریف ---- ۳۳۹
بخش دوم: مبانی بینشی و ارزشی اقتصاد علوی ---- ۳۳۹
بخش سوم: انگیزه های فعالیت های اقتصادی ---- ۳۳۹
بخش چهارم: اهداف کلان نظام اقتصاد علوی ---- ۳۴۰
بخش پنجم: اصول راهبردی ---- ۳۴۰
باب دوازدهم: مدخلی در تحقیق در اقتصاد اسلامی (اصول کلی) ---- ۳۴۱
نظام اقتصادی اسلام (دفتر اول: مبانی فلسفی) ---- ۳۴۴
اشاره ---- ۳۴۴
فصل اول: نظام و نظام اقتصادی ---- ۳۴۵
فصل دوم: مبانی فلسفی نظام (اقتصاد سرمایه داری لیبرال) ---- ۳۴۵
فصل سوم: مبانی فلسفی نظام اقتصادی اسلام ---- ۳۴۵
نظام اقتصادی اسلام ---- ۳۴۶
اشاره ---- ۳۴۶
فصل اول: بررسی ادبیات موجود درباره نظام اقتصادی اسلام ---- ۳۴۶
فصل دوم: اقتصاد و متدولوژی تحقیق ---- ۳۴۷
فصل سوم: مبانی فلسفی و فکری نظام اقتصادی در اسلام ---- ۳۴۷
فصل چهارم: ---- ۳۴۷
اشاره ---- ۳۴۷

الف) نهادها و معیارهای نظام اقتصادی اسلام ---- ۳۴۷
ب) معیارها در نظام اقتصادی اسلام ---- ۳۴۷
فصل پنجم: ملاحظات ---- ۳۴۸
نظام مالی اسلام (رابطه خمس و زکات با مالیات‌های حکومتی) ---- ۳۴۹
اشاره ---- ۳۴۹
بخش اول ---- ۳۵۰
بخش دوم: رابطه مالیات‌های حکومتی و خمس و زکات-گروه اقتصاد ---- ۳۵۰
اشاره ---- ۳۵۰
فصل اول ---- ۳۵۰
فصل دوم ---- ۳۵۱
نظام مالی در سیستم اقتصاد اسلامی ---- ۳۵۱
نظری به نظام اقتصادی اسلامی ---- ۳۵۳
اشاره ---- ۳۵۳
بخش اول: تعریف اقتصاد و مفاهیم اقتصادی ---- ۳۵۴
بخش دوم: مالکیت از نظر فلسفی بخش سوم: ارزش بخش چهارم: ارزش اضافی ---- ۳۵۴
بخش پنجم: سرمایه‌داری و سوسیالیسم از دیدگاه اسلام ---- ۳۵۴
بخش ششم: رساله‌های اقتصادی ---- ۳۵۴
بخش هفتم: یادداشت اسلام و اقتصاد ---- ۳۵۴
بخش هشتم: یادداشت نظری به نظام اقتصادی اسلام. ---- ۳۵۶
نقش دولت در اقتصاد و مجموعه مقالات ---- ۳۵۶
اشاره ---- ۳۵۶
دولت در اقتصاد از دیدگاه امام خمینی قدس سره ---- ۳۵۸
دولت در اقتصاد از منظر شهید مطهری رحمه الله ---- ۳۵۹
دولت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: ---- ۳۵۹
اشاره ---- ۳۵۹
ماهیت و ساختار دولت در ایران ---- ۳۵۹
نگاهی به فقر و فقرزدایی از دیدگاه اسلام ---- ۳۶۰
اشاره ---- ۳۶۰
فصل اول: کلیات ---- ۳۶۰
فصل دوم: عوامل فقر ---- ۳۶۰
فصل سوم: درمان فقر و پیش گیری از آن ---- ۳۶۱
فصل چهارم: فقرزدایی در بستر رشد و توسعه اقتصادی ---- ۳۶۱
فصل پنجم: بررسی علل عقب ماندگی و فقر مسلمانان ---- ۳۶۲
نگرشی علمی به هزینه و درآمد دولت اسلامی ---- ۳۶۲

اشاره ---------- ۳۶۲
بخش اول: تمایز مبنای وظایف و اهداف و دولت اسلام و لیبرالیسم ---------- ۳۶۴
بخش دوم: درآمدهای غیرمالیاتی در نظام درآمد، هزینه دولت اسلامی ---------- ۳۶۴
بخش سوم: مالیات در اقتصاد اسلامی ---------- ۳۶۴
بخش چهارم: آثار اقتصادی مالیات های اسلامی ---------- ۳۶۴
بخش پنجم: هزینه های دولت اسلامی ---------- ۳۶۶
نگرشی کوتاه به مسئله فقر و ناداری ---------- ۳۶۶
یکصد و چهارده نکته از قرآن کریم درباره زکات ---------- ۳۶۷
اشاره ---------- ۳۶۷
فصل اول: اهمیت و ماهیت زکات ---------- ۳۶۸
فصل دوم: آثار و فواید زکات ---------- ۳۶۹
درباره مرکز ---------- ۳۷۰

کتاب شناسی جهاد اقتصادی

مشخصات کتاب

کتاب شناسی جهاد اقتصادی

نویسنده: سیدمحمدحسین حسینی هرندی و میرصادق سیدنژاد

ویراستار:

صفحه آرا: اکرم السادات بنی زهرا

تهیه کننده و ناشر: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

نشانی: قم، بلوار امین، مرکز پژوهش¬های اسلامی صدا و سیما

تلفن: ۲۹۱۹۶۷۰ _ ۰۲۵۱ سامانه ارتباطات: ۱۱_۲۹۱۵۵۱۰

تهران: خیابان جام جم، ساختمان شهید رهبر، طبقه زیرزمین

تلفن: ۲۲۰۱۴۷۳۸ _ ۰۲۱ نمابر: ۲۲۱۶۴۹۹۷

دفتر خراسان: مشهد _ خیابان امام خمینی رحمه الله ، انتهای باغ ملی،

ساختمان صبا، طبقه سوم

تلفن: ۲۲۱۵۱۰۸ _ ۰۵۱۱ نمابر: ۲۲۱۵۱۰۶

info@irc.ir www.irc.ir

شابک: ۹-۱۷۲-۵۱۴-۹۶۴-۹۷۸ ۹-۱۷۲-۵۱۴-۹۶۴-Isnb:۹۷۸

ص: ۱

احتکار و گران فروشی

احتکار و گران فروشی

آذری قمی، احمد، قم، مؤسسه مطبوعاتی دارالعلم، ۱۳۷۳، ۲۲۸ صفحه.

از جمله موضوعاتی که موجب عقب ماندگی اقتصاد جوامع، دو قطبی شدن جامعه و مانع رشد و پیشرفت آن می شود، احتکار و گران فروشی است. بسیاری از افراد با انبار کردن اجناس مورد نیاز جامعه با این قصد که این اجناس را با قیمت بالاتری عرضه کنند، دست به احتکار می زنند. این نوع سرمایه گذاری، ظالمانه است و با وجود اینکه روایات و آیات قرآنی فراوانی درباره این معضل اقتصادی و منع آن وجود دارد، نه تنها در دیگر جوامع، بلکه در جوامع اسلامی نیز دیده می شود و موجب بروز گرانی و ازدیاد تورم شده است. به این معنا که هرچه تقاضای جنسی بیشتر باشد و عرضه آن کمتر، گرانی و تورم نیز زیاد می شود و به عقب ماندگی اقتصاد کشور می انجامد.

اسلام با سرمایه گذاری ظالمانه و بی حساب و محروم کردن توده های تحت ستم و مظلوم، موافق نیست و نه تنها آن را محکوم می کند، بلکه

مخالف عـدالت اجتماعی می دانـد. از این رو، عمل احتکار اجناس ضـروری در اسـلام، حرام اعلام شـده است و موجب تعزیر محتکر می شود.

این کتاب حاصل مجموعه ای از مقاله های نویسـنده درباره احتکار و گران فروشی است که در سال ۱۳۶۶ در روزنامه رسالت چاپ شده است. نویسـنده با اسـتفاده از آیات قرآنی، احادیث و روایت ها و اسـتفاده از کتاب شـریف نهج البلاغه در نکوهش احتکـار و گران فروشـی، به تفصـیل سـخن گفته است. افزون بر آن، به بحث دربـاره دیگر عوامـل ازدیـاد تورم و گرانی مانند نقدینگی پرداخته است.

برخی از مهم ترین مطالب این کتاب عبارت است از: ۱. احتکار، ۲. عوامل مختلف گرانی، ۳. قانون لاضرر، ۴. عهدنامه مالک اشتر، ۵. نرخ گذاری، ۶. نقدینگی، ۷. حرام بودن ذخیره کردن پول، ۸. عدم وجود کنز در حکومت اسلامی، ۹. احتکار زمین شهری، ۱۰. اهمیت مسـکن، ۱۱. مسـائلی در رابطه با زمین از نظر شـرعی، ۱۲. تحلیل اقتصادی قیمت گـذاری، ۱۳. اموری که دولت اسلامی باید در اختیار داشته باشد، ۱۴. دلیل ممنوع بودن دولتی شدن همه امور.

نویسـنده در بخش احتکـار به موضوعـاتی چون: الف) روایـاتی که احتکـار را بیشتر از مواد غـذایی شـش گـانه می دانـد؛ ب) مصداق بارز محتکر، ج) وظیفه دولت در نرخ گذاری اجناس، د) سؤالاتی پیرامون کالاهای کوپنی و سـهمیه بندی اشاره کرده است.

احتکار یا خیانت به جامعه

اشاره

احتکار یا خیانت به جامعه

عبدالله، محمدصالح، ترجمه: مرتضی فهیم کرمانی، قم، نشر روح، ۱۳۵۸، ۱۴۲ صفحه.

نویسنده این کتاب در مقدمه، هدف نگارش اثر را چنین بیان می کند: «هم اکنون روزگاری است که شرکت های احتکاری و انحصاری، مراکز اصلی تجارت جهانی را اشغال کرده و با قدرتی که به دست آورده اند، تمام پایگاه های نظامی عربی و سیاست جهانی آنها را مسخّر خود ساخته، طبق میل و اراده خود آنها را به هر سو که بخواهند، به حرکت درمی آورند. در نتیجه همین قدرت و تسلط، برای قبضه کردن بازارهای تجارت جهانی به هر کاری از جمله راه انداختن جنگ ها دست می زنند و فاجعه ای که هم اکنون گریبان گیر جهان اسلام شده، یکی از نتایج بی شمار استعمار غربی است که همین شرکت های احتکاری بزرگ آن را به وجود آورده اند... .» آن گاه نویسنده برای مبارزه با این موضوع ویران گر، بر ضرورت آشنایی با جنبه های گوناگون احتکار تأکید می کند و می نویسد: «تصمیم گرفتم به نحو اختصار و فشرده، ریشه های اصلی احتکار را از هر جهت روشن نمایم. سپس عقیده مذاهب اصلی اجتماعی را درباره آن بیان کنم...».

مباحث مطرح شده در این اثر در نه بخش آمده است. در بخش اول، به دنبال مقدمه مؤلف و مترجم در بخش اول، مطالبی در زمینه معنای احتکار و پیدایش آن و تعریف لغوی و اصطلاحی احتکار و احتکار و انحصار آمده است.

بخش دوم: پیدایش احتکار

بخش دوم: پیدایش احتکار

احتکار فردی، احتکار شرکت ها (که در اثر سیر تکاملی کاپیتالیستی در اروپا پدید آمده است)، پیدایش احتکار کمپانی ها در امریکا.

بخش سوم: اقسام رقابت

بخش سوم: اقسام رقابت

رقابت صاف و بی غش، رقابت کامل و اقسام آن، رقابت آزاد و شرایط آن، فواید رقابت آزاد.

بخش چهارم: اقسام احتکار

بخش چهارم: اقسام احتکار

۱. احتکار محض، شرایط احتکار محض، ۲. احتکار قانونی، ۳. احتکار دونفری، ۴. احتکار گروهی، ۵. رقابت احتکاری، آثار رقابت احتکاری، احتکار گونه گون و شرایط آن، تفاوت های میان رقابت آزاد و احتکار.

بخش پنجم: انقلابات فکری در خدمت سرمایه داری

بخش پنجم: انقلابات فکری در خدمت سرمایه داری

پیدایش سرمایه داری، پیدایش مذهب آزاد، احتکار و مذهب اقتصاد آزاد، سیستم کارتل و تراست، مفهوم کارتل و تراست.

بخش ششم: سیستم کمونیستی احتکار

بخش ششم: سیستم کمونیستی احتکار

پیدایش کمونیسم و خواست هایش، پایه های اساسی نظام فمنیستی، روش اشتراکی و آزادی ها، مهم ترین ویژگی های روش مارکسیستی توده ای از نظر اقتصاد (ملی کردن منابع تولید (زمین، ثروت، کار)، مبارزه با فردیت، مبارزه میان طبقات، مظاهر طبقه حزبی، امتیاز نامحدود در اداره جامعه)، احتکار دولت در مذهب مارکسیستی، روش انقلاب در اجرای قانون کمونیستی، ابزار تحقق نظام کمونیستی (سلب مالکیت، الغای حق وراثت، انحصار اعتبار مالی در دولت، قرار دادن مالیات بر درآمد به سود دولت، قرار دادن تمام وسایل ارتباط و نقل و انتقال در دست دولت).

بخش هفتم: حکم احتکار در پرتو قانون اسلام

بخش هفتم: حکم احتکار در پرتو قانون اسلام

عقیده اسلام در مالکیت، اقسام مالکیت در اسلام (مالکیت خصوصی،

عمومی، دولتی)، حرمت احتکار در اسلام، دلایل حرمت (قرآن، روایات)، سخنان فقیهان، شرایط تحریم احتکار، مدت و زمان احتکار، نرخ گذاری.

بخش هشتم: احتکار از نظر مخالفان و موافقان

بخش هشتم: احتکار از نظر مخالفان و موافقان

عقیده طرفداران احتکار، اشکالات وارد بر احتکار، عقیده مخالفان احتکار، توجیهات احتکار، نظر اسلام در برابر احتکار، برخی از راه های مبارزه با احتکار (نرخ اجباری، سیستم جیره بندی).

بخش نهم: بررسی و تجدید نظر

بخش نهم: بررسی و تجدید نظر

دیدگاه های سه گانه و راه کارهای اسلام در مبارزه با احتکار با استفاده از روش قانون گذاری و اجرای قوانین ... .

اخلاق تبلیغات بازرگانی

اشاره

اخلاق تبلیغات بازرگانی

سلطانی، مرتضی، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۴، ۱۴۴ صفحه.

تبلیغات، از اساسی‌ترین و مهم‌ترین ابزار تکنولوژی در عصر حاضر است. امروزه عرصه تبلیغات بسیار گسترده است. افزون بر آن، ابزارهای تبلیغات نیز بسیار متنوع است. از گسترده‌ترین ابزار تبلیغاتی در عصر حاضر، رسانه‌ها به ویژه تلویزیون است. استفاده از این ابزار برای معرفی و تبلیغ کالاـ و خدمات، بیش از گذشته افزایش یافته است. افزون بر اهمیت و نقش اقتصادی تبلیغات بازرگانی که باید بدان توجه کرد، اصول و اخلاق تبلیغات، از مهم‌ترین مباحث در این زمینه به شمار می‌رود. به تعبیر دیگر، هر چند اصل تبلیغات در عرصه بازرگانی و تجارت انکارناپذیر است، توجه به اخلاق

و اصـول تبلیغـات بر اسـاس آمـوزه‌هـای دینی، کـاری بایسـته و ضـروری است؛ زیرا تبلیغـات بازرگـانی به عنـوان ابزار نیرومند اقتصـادی می‌توانـد زمینه‌هـای زیر پـا نهـاده شـدن ارزش‌های اخلاقی را فراهم آورد، چنان‌که در جوامع غربی تا حـدود زیادی شاهد آن هستیم. پژوهشگر در این کتاب به بررسی جنبه‌های اخلاقی و دینی تبلیغات تجاری تلویزیون، بایدها و نبایدهای آن و سرانجـام طرح پیشـنهادهایی بـه سـیمای جمهـوری اسـلامی ایران پرداختـه اسـت و بر اسـاس میزان اهمیت، مطـالب بخش‌هـای گوناگون کتاب را تدوین کرده است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

بخش اول: کلیات

بخش اول: کلیات

تعریف اخلاق تبلیغات بازرگانی، پیشـینه اخلاق تبلیغات بازرگانی، اهمیت اخلاق تبلیغات بازرگانی و اهـداف آن، دیـدگاه‌ها درباره اخلاق تبلیغات بازرگانی.

بخش دوم: عوارض تبلیغات بازرگانی

بخش دوم: عوارض تبلیغات بازرگانی

فصل اول: عوارض فردی:

۱. عوارض جسمی؛

۲. عوارض روانی.

فصل دوم: عوارض اقتصادی:

۱. اقتصاد خانواده‌ها؛

۲. اقتصاد کشورها.

فصل سوم: عوارض فرهنگی ـ اجتماعی:

۱. نگرش‌ها؛ ۲. ارزش‌ها؛ ۳. عادت‌ها؛ ۴. باورها؛ ۵. گروه‌های مرجع؛ ۶.

سبک زندگی؛ ۷. زمان؛ ۸. پوشش؛ ۹. تغذیه؛ ۱۰. بهداشت؛ ۱۱. ورزش.

بخش سوم: اخلاق تبلیغات بازرگانی در اسلام

بخش سوم: اخلاق تبلیغات بازرگانی در اسلام

فصل اول: تبلیغات بازرگانی در تجارت:

بررسی قاعده «لا ـ ضرر» درباره تبلیغات بازرگانی، تدریس در تبلیغات بازرگانی، دروغ در تبلیغات بازرگانی، تبلیغات بازرگانی و دنیاگرایی مردم.

فصل دوم: تبلیغات بازرگانی و عدالت اجتماعی:

مسئولیت دست‌اندرکاران امر تبلیغات, آداب تبلیغات بازرگانی.

بخش چهارم: اصول اخلاقی در تبلیغات بازرگانی

بخش چهارم: اصول اخلاقی در تبلیغات بازرگانی

فصل اول: خط مشی‌ها:

رعایت ارزش‌های اسلامی و فرهنگی جامعه؛

در نظر گرفتن رفاه و سعادت واقعی «و نه ظاهری» جامعه؛

در نظر گرفتن رفاه بلند مدت جامعه؛

در نظر گرفتن رفاه تمامی افراد جامعه؛

پاسخ‌گویی به نیازها و ایجاد نکردن نیازهای کاذب؛

نداشتن دید ابزاری نسبت به انسان‌ها؛

پرداخت نکردن هزینه‌های گزاف برای تبلیغات؛

فصل دوم: اصول:

انعکاس ساده‌زیستی به جای تجمل‌گرایی؛

تبلیغ قناعت به جای اسراف؛

انعکاس کار و تولید به جای رفاه‌زدگی و معرف‌گرایی؛

تبلیغ نکردن مدگرایی؛

ترویج نکردن بیگانه‌پرستی و خودکم‌بینی؛

پرهیز از دامن زدن به چشم و هم‌چشمی‌ها؛

ص: ۸

ترویج نکردن پرخوری و شکم‌بارگی؛

پرهیز از دروغ؛

پرهیز از اغراق؛

۱۰. پرهیز از فریب و نیرنگ؛

۱۱. دادن اطلاعات کافی درباره محصول؛

۱۲. سوء استفاده نکردن از یافته‌های روان‌شناسی برای تسلط بر مخاطب؛

۱۳. استفاده درست از جاذبه‌ها؛

۱۴. تبلیغ نکردن کالاهای زیان‌آور؛

۱۵. مقایسه نکردن کالای خود با کالای رقیبان؛

۱۶. بدگویی نکردن از کالای رقیبان؛

۱۷. پرهیز از نمایش غیر واقعی کالا؛

۱۸. پرهیز از تکرار زیاد تبلیغ برای کالاهای غیر ضروری؛

۱۹. القا نکردن وابستگی آسایش و سلامتی در استفاده از یک کالا؛

۲۰. نداشتن بدآموزی برای کودکان؛

۲۱. سوء استفاده نکردن از سادگی و تحریک نکردن احساسات آنان؛

۲۲. اجتناب از هدف قرار دادن کودکان در تبلیغات کالاهای مربوط به بزرگ سالان؛

۲۳. پیش‌گویی از پیدایش احساس حقارت کودک در تبلیغات کالاهای مربوط به کودکان؛

۲۴. پرهیز از تکرار زیاد تبلیغ مربوط به کودکان؛

۲۵. استفاده از واژگان فارسی در تبلیغ کالا و پرهیز از اصطلاحات نامأنوس خارجی؛

۲۶. استفاده نکردن از نام‌های غربی برای کالاها؛

۲۷. استفاده نکردن از زنان و دختران با هدف جذابیت بخشی آگهی؛

۲۸. پوشش و آرایش متناسب با ارزش‌های اسلامی و عرف جامعه؛

۲۹. توهین نکردن به فرد، گروه، قشر یا قومیتی خاص؛

۳۰. رعایت عفت کلام، ادب و احترام؛

۳۱. نشان دادن عطوفت و رحمت به جای (خشونت و قساوت)؛

۳۲. پخش نکردن روابط ناصحیح بین افراد خانواده؛

۳۳. استفاده نکردن از نام‌های مقدس و واژگان دارای بار ارزشی برای کالاهای نامرتبط؛

۳۴. تبلیغ نکردن و نشان ندادن کالاهای حرام؛

۳۵. تحقیر نکردن کالاهای ایرانی در برابر کالای خارجی؛

۳۶. استفاده نکردن از موسیقی‌های مبتذل؛

۳۷. ترویج فرهنگ حفاظت از محیط زیست؛

۳۸. تناسب زمانی میان پخش آگهی با نوع کالای تبلیغی؛

بخش پنجم ــ همراه با برنامه‌سازان

بخش پنجم ــ همراه با برنامه‌سازان

صدا و سیما و تدوین منشور اخلاقی، پرسش‌های مردمی، پرسش های کارشناسی.

اخلاق در بازار به ضمیمه فتاوای امام خمینی رحمه الله در آداب کسب و تجارت

اشاره

ص: ۱۰

کسب و تجارت

صنعتکار، حسن، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵، ۲۴۰ صفحه.

کسب و تجارت در اسلام، شرایط ویژه ای دارد؛ چهارچوب آن مشخص شده و فقه اسلامی چهارچوب آن را تعیین کرده است. از این رو، باید بازرگانان و پیشه وران آن را بیاموزند، چنانکه امیرمؤمنان علی علیه السلام فرموده: «اَلْفِقْهُ ثُمَّ الْمَتْجَرْ».

اغلب، اهل بازار به علم اقتصاد آشناترند تا به مذهب اقتصادی. علم اقتصاد عبارت است از بحث در چگونگی دستیابی به بیشترین مقدار تولید با کمترین کار و سرمایه، در حالی که مذهب اقتصادی، اصولی است که انبیا و اوصیا از طرف خداوند برای انسان آورده اند که حافظ انسانیت و عدالت باشد. بر این اساس، اگر بخواهیم زندگی اقتصادی ما براساس اصول اسلامی باشد، باید در مرحله نخست، آداب و احکام دین را فراگیریم و سپس به آن عمل کنیم. نویسنده در کتاب اخلاق در بازار، با استفاده از آیات قرآن کریم و روایات امامان معصوم علیه السلام به بیان اصول اخلاقی کسب و کار پرداخته و نظریه اسلام درباره مالکیت را به اجمال بیان کرده است. سپس با استفاده از نظرات فقهی حضرت امام خمینی رحمه الله ، احکام کسب و تجارت را بازگو کرده است.

مهم ترین مطالب کتاب عبارت است از:

بخش اول: ایمان؛ کلید حل مشکلات با مباحث آرامش روح در سایه ایمان، توکل، ایمان به قدر الهی

بخش اول: ایمان؛ کلید حل مشکلات با مباحث آرامش روح در سایه ایمان، توکل، ایمان به قدر الهی

زیر فصل ها

بخش دوم: ارزش و اهمیت کسب و کار در اسلام بخش سوم: تجارت

بخش دوم: ارزش و اهمیت کسب و کار در اسلام

ص: ۱۱

بخش سوم: تجارت

۱. معنای تجارت؛

۲. تجارت و اثر آن در رشد عقل اجتماعی؛

۳. اقسام تجارت؛

۴. تجارت و ارزش اضافی؛

۵. سفارش امام علی علیه السلام به بازرگانان و صاحبان صنایع؛

۶. ارزش مبادله و کنترل آن؛

۷. خطرات و آفات تجارت؛

۸. طرح یک برنامه اقتصادی یا «تقدیر معیشت».

بخش چهارم: آداب کسب و تجارت

بخش چهارم: آداب کسب و تجارت

۱. مستحبات کسب و تجارت در اسلام؛

۲. مکروهات کسب و تجارت در اسلام؛

۳. محرمات کسب و تجارت؛

۴. اشتغال زیاد و دوری از یاد خدا.

بخش پنجم: برخی از راه حل های مشکلات اقتصادی

بخش پنجم: برخی از راه حل های مشکلات اقتصادی

۱. قرض الحسنه؛

۲. انفاق؛

۳. تعدیل ثروت.

بخش ششم: مالکیت در اسلام

بخش ششم: مالکیت در اسلام

۱. مالکیت چیست؟؛

۲. انگیزه های کسب مال در اسلام و نظام سرمایه داری؛

۳. نظام اقتصادی در حکومت اسلامی؛

۴. نقش ولایت فقیه در مسائل اقتصادی؛

۵. کلام آخر: توصیه به بازرگانان و تجار برای به وجود آوردن بازار اسلامی به معنای واقعی کلمه.

بخش هفتم: احکام کسب و تجارت از فتاوای امام خمینی رحمه الله

بخش هفتم: احکام کسب و تجارت از فتاوای امام خمینی رحمه الله

لزوم فراگیری فقه قبل از تجارت؛ شامل مطالب مهم تجارت و بیع است: معاملات باطل، شرایط بیع، شرایط مبادله (عوض و معوض)، داد و ستد، نقد و نسیه، معاملات سلف و احکام آن، فروش طلا و نقره، مواردی که می توان معامله را به هم زد؛ احکام شرکت، صلح، اجاره، رهن، ضمانت، کفالت و دیه (امانت)، عاریه، مرابحه و مواضعه و تولید، اقاله، شفعه، مضاربه، دین و قرض، گفتاری درباره احکام دین، گفتاری درباره قرض (وام دادن)، خمس و اهمیت آن، احکام خمس و چند مسئله از کتاب استفتائات امام، مال حلال مخلوط به حرام، سفته، سرقفلی، معاملات بانکی، بیمه و احکام آن.

در پایان کتاب نیز، مسائلی به صورت پرسش و پاسخ آمده است.

ارزش دنیا

اشاره

ارزش دنیا

علی اکبریان، حسنعلی، کانون اندیشه جوان، ۱۳۷۸، ۷۰ صفحه.

دنیا خوب است یا بد؟ ارزشمند است یا بی‌ارزش؟ دوست‌داشتنی است یا ناخوشایند؟انسان چه مقدار برای آبادانی آن و بهره‌مندی از آن باید بکوشد؟!

این گونه پرسش ها در ذهن هر انسان اندیشمندی، ایجاد خواهد شد و

این پرسش‌ها گرچه نخست، ساده و روشن به نظر می‌رسند، ولی از ابهام و پیچیدگی ویژه ای برخوردارند، و به اصطلاح، سهل ممتنع هستند.

نویسنده در این کتاب، با استفاده از دیدگاه‌های کلی درباره ارزش دنیا و در مواردی نیز با استفاده از آیات قرآنی به پرسش های اساسی درباره ارزش دنیا پاسخ گفته است. ازاین‌رو، نخست به جایگاه بحث درباره ارزش دنیا در آموزه های اسلامی پرداخته و سپس کلام و اخلاق را به عنوان دو بستر طرح موضوع ارزش دنیا معرفی کرده است.

پرسش‌هایی که نویسنده در این کتاب مطرح کرده عبارت است از:

۱. آیا بهره‌مندی از نعمت‌های دنیا بسنده است؟

در این بخش، با مقایسه فقر، غنا و کفاف، الگوی مصرف از دیدگاه اسلام بیان شده است.

۲. کار و ثروت، تا چه اندازه مطلوب و مفید است؟

نویسنده با بیان مقدمه‌ای درباره اهداف اقتصادی اسلام، به بررسی الگوی کار و ثروت پرداخته است.

۳) دنیای ناپسند کدام است؟

پس از روشن شدن این حقیقت که هیچ یک از مقوله‌های مصرف و کار و ثروت، مذموم و ناپسند نیستند، به این پرسش پرداخته می‌شود که دنیایی که در آموزه های دینی و وعظ های مذهبی، نکوهش شده، کدام است.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

ارزش دنیا؟ (حیثیت ذاتی، حیثیت نسبی و مقایسه‌ای)

مقدمه اول: دیدگاه‌های کلی درباره ارزش دنیا

مقدمه اول: دیدگاه‌های کلی درباره ارزش دنیا

۱. دنیاگرایی، بهره‌مندی هرچه بیشتر از مواهب دنیا

۲. ترک دنیا برای آخرت؛

۳. دنیا برای آخرت.

مقدمه دوم: انسان در نگاه قرآن (هدف از خلقت انسان)

مقدمه دوم: انسان در نگاه قرآن (هدف از خلقت انسان)

آیا بهره‌مندی از نعمت‌های دنیا خوب است؟

فقر و ترک دنیا، رفاه و غنی، کفاف، کار و ثروت تا چه اندازه؟

اهداف اقتصادی اسلام؛

عدالت اقتصادی (کفاف عمومی، تعدیل ثروت).

قدرت حکومت اسلامی:

۱. کار و ثروت برای تأمین کفاف؛

۲. کار و ثروت برای رفاه؛

۳. کارو ثروت برای احسان؛

۴. کار و ثروت برای توسعه اقتصادی و توانمندی حکومت اسلامی.

دنیای مذموم کدام است؟

۱. بی‌ارزشی نسبی به معنای جدید؛

۲. بی‌ارزشی نسبی، به معنای اول.

ارزش ها و توسعه (بررسی موردی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)

اشاره

ارزش ها و توسعه (بررسی موردی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)

نظر پور، محمدنقی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، **۱۳۷۸**، **۲۹۴** صفحه.

از دیرباز، بیشتر کشورها همت خود را برای دستیابی به بیشترین رشد در

کمترین زمان صرف می کردند. بدین ترتیب، رشد سالاری و مسابقه رشد فراگیر شد.گرچه در این مسابقه، کشورهای متعددی به نرخ بالایی از رشد دست یافتند، بی کاری ، فقر و نابرابری کاهش یافت، ولی در مقابل، محیط زیست و منابع طبیعی آسیب دید و از همه مهم‌تر، بسیاری از ارزش‌های والای انسانی و معنوی در تعارض با لوازم رشد، ضد توسعه دانسته و از رونق افتاد. در کشورهای اسلامی، این نوع نگرش به توسعه، در تعارض با ارزش‌های بر گرفته از قرآن کریم و سنت قرار گرفت و به دلیل گرایش مردم به ارزش‌های دینی، چندان توفیقی نیافت.

در این نوشتار، تنها «جایگاه ارزش‌ها در توسعه» بررسی می‌شود و از آنجا که ارزش‌ها هسته و اساس فرهنگ هر جامعه‌ای را تشکیل می‌دهند، جایگاه فرهنگ در توسعه نیز تا حدودی آشکار می‌شود.

کتاب ارزش ها و توسعه، با بررسی جایگاه ارزش‌ها در توسعه و بررسی دیدگاه قانون اساسی در این زمینه، گامی در زمینه درونی کردن الگوی توسعه برداشته است. همچنین، توصیه هایی برای برنامه‌ریزان و طراحان الگوهای توسعه کشور داشته تا بدون شناخت دقیق مسائل فرهنگی جامعه، به ویژه ارزش‌ها، به سوی اجرای الگوهای هر چند موفق دیگر کشورها یا دیگر سازمان‌های بین المللی نروند و سرمایه مادی و معنوی و امکانات کشور را بیهوده صرف اجرای چنین الگوهایی نکنند؛ زیرا بسیاری از این الگوها بازدهی بسیار کم و گاه پی آمدهایی زیانبار برای کشور در بردارند.

این کتاب به سه بخش و هر بخش به چندین فصل تقسیم شده که مهم ترین عناوین آن عبارت است از:

بخش اول: جایگاه ارزش‌ها در توسعه

بخش اول: جایگاه ارزش‌ها در توسعه

فصل اول: توسعه مفهومی متحول و چند بُعدی؛

فصل دوم: نقش ارزش‌ها در توسعه؛

فصل سوم: شکل گیری و تحول ارزش‌ها؛

فصل چهارم: ارزش‌ها و ابعاد گوناگون توسعه.

بخش دوم: ارزش‌ها و توسعه در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مقدمه، یادداشت‌های مقدمه.

بخش دوم: ارزش‌ها و توسعه در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مقدمه، یادداشت‌های مقدمه.

فصل اول: ارزش‌ها در قانون اساسی؛

فصل دوم: الگوی قانون اساسی در توسعه و ارزش‌ها.

بخش سوم: رهیافت‌ها و راه‌کارها

بخش سوم: رهیافت‌ها و راه‌کارها

نویسنده در این بخش به هفت راه‌کار براساس قانون اساسی اشاره کرده است که به توسعه همراه با حفظ ارزش‌ها می‌انجامد.

از توسعه لرزان تا سقوط شتابان

اشاره

از توسعه لرزان تا سقوط شتابان

ملک محمدی، حمیدرضا، انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۱، ۲۵۹ صفحه.

قرن بیستم میلادی، در عرصه های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی، از پرحادثه ترین قرن های تاریخ بشری است. در عرصه سیاسی این دوره، جهان در سال های پایانی دهه هفتاد میلادی، شاهد فروپاشی نظام شاهنشاهی در ایران بود. این رویداد در زمانی که تصویری جز ثبات این نظام در ذهن جهانیان نقش نبسته بود، انگشت حیرت بر لبان بسیاری نشاند. ده سال پایانی

پادشـاهی در ایران، آمیزه ای از حرکت اقتصادی و نظامی توسـعه محور در یک محیط سیاسـی خاص بود؛ حرکت هایی که به پشـتوانه نفت به اجرا درآمـد. هـدف حرکت هـا تقویت و ایجاد تحول و ثبات سیاسـی رژیم بود، ولی با فروپاشـی رژیم پهلوی نشان دهنده دست نیافتن به این اهداف بود.

این نوشـتار، نخست در سـطح خُرد به تحلیـل حرکت هـای اقتصـادی و سـپس به حرکت هـای نظامی حکومت پهلوی دوم می پردازد. در بخش نخست این کتـاب به بررسـی، تحلیـل و شـناخت اقتصـاد ایران، برنـامه ریزی جریان های توسـعه ای اقتصاد و جهت گیری کلی و نتایج آن تا پایان حکومت پادشاهی در ایران می‌پردازد.

در بخش دوم، چگـونگی تقـویت ساختـارهـای نظـامی کشور بررسـی شـده است. نویسـنده در بخش‌هـای مختلف این کتـاب، توضیحی نظری یا ارجاعی برای نوشته‌ها و نظر صاحب نظران داشته است.

مهم‌ترین فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

بخش یکم: تلاش‌های ایران برای توسعه اقتصادی

بخش یکم: تلاش‌های ایران برای توسعه اقتصادی

فصـل اول: توسـعه کشاورزی در ایران (۱. مـوقعیت کشـاورزی در ایران؛ ۲. اصـلاحات ارضی؛ ۳. مؤسـسات نوین؛ ۴. تحلیلی توسعه کشاورزی).

فصل دوم: نفت و توسعه اقتصادی در ایران (۱. نفت و اقتصاد، ۲. درآمدهای نفتی، ۳. نفت و برنامه‌های توسعه).

فصل سوم: توسـعه صنعتی در ایران (۱. دیدگاه کلی، ۲. جهت‌گیری صـنعتی شدن در ایران، ۳. جریان سـرمایه و مواد اولیه در فرآیند صنعتی شدن در ایران، ۴. فرآیند صنعتی شدن).

۵. گذری بر شاخه‌های مهم صنعت در ایران.

۶. تحلیل عمومی موقعیت صنعتی ایران.

فصل چهارم: تحلیل توسعه اقتصادی ایران (۱. کشاورزی و توسعه اقتصادی، ۲. نفت و توسعه اقتصادی، ۳. صنعتی شدن و توسعه اقتصادی در ایران، ۴. صنعتی شدن و برنامه‌های توسعه).

بخش دوم: تلاش‌های ایران برای توسعه نظامی

بخش دوم: تلاش‌های ایران برای توسعه نظامی

فصل اول: مثلث تهدید، مبنای ژئوپولتیک توسعه نظامی ایران (۱. تهدید اتحاد جماهیر شوروی، ۲. تهدید عراق، ۳. خلیج فارس).

فصل دوم: تهدید، همکاری، همگرایی: مبنای نظری توسعه نظامی ایران (۱. از تهدید تا همکاری، ۲. از همکاری تا ادغام).

فصل سوم: موقعیت نظامی ایران پس از ادغام (۱. تقویت ارتش ایران، ۲. پی آمدهای ظهور یک قدرت نظامی در منطقه).

بخش سوم: تأثیر توسعه اقتصادی، نظامی ایران بر ثبات سیاسی نظام شاهنشاهی

بخش سوم: تأثیر توسعه اقتصادی، نظامی ایران بر ثبات سیاسی نظام شاهنشاهی

فصل نخست: گونه‌شناسی سیاسی و اجتماعی جامعه ایران (۱. مفهوم اقتدارگرایی، ۲. نقطه حساس نظام، ۳. ساختار اجتماعی، سیاسی جامعه).

فصل دوم: خودتخریبی (۱. عرصه‌های تحول، ۲. ثبات یا شکنندگی سیاسی رژیم شاهنشاهی).

اسراف از دیدگاه دین و دانش

اشاره

اسراف از دیدگاه دین و دانش

حیدری نراقی، علی محمد، انتشارات مهدی نراقی، ۱۳۸۸، ۱۵۸ صفحه.

در نظام اقتصادی اسلام، برای پر کردن شکاف میان زندگی فقیر و غنی و نیز از بین بردن محرومیت و فقر از جامعه، راه حل‌هایی وجود دارد که در صورت به کار بستن آن به یقین، در کوتاه‌ترین مدت، جهان شاهد نابودی این پدیده شوم حیات بشری خواهد بود و تحریم اسراف یکی از آن راه حل‌هاست.

خداوند متعهد شده تا روزی‌رسان تمامی انسان‌ها باشد، پس در حقیقت مالی که به دست جامعه یا انسان اسراف پیشه به نابودی کشیده می‌شود، حق انسان‌های گرسنه و درمانده‌ای است که گروهی آن را پایمال می‌کنند.

در برخی آیات قرآنی تقوا و عمل به دستورهای الهی، راه فراگیر شدن روزی و افزایش نعمت‌ها شمرده شده است. بر این اساس، اسراف از آنجا که عملی بر خلاف تقوا و ناشی از ستم‌پیشگی انسان است، افزون بر اینکه موجب نابودی امکانات زندگی و استمرار محرومیت نیازمندان است، زمینه غضب خداوند و نیز سلب نعمت از فرد و جامعه را فراهم می‌کند. نویسنده در این کتاب از طریق آیات قرآنی و روایات ائمه معصومین(علیهم السلام) و نظریه‌ها و سخنان علمای دین به بحث و بررسی موضوع اسراف پرداخته است.

فهرست مطالب مهم در این کتاب عبارت است از:

بخش اول: اسراف در اموال شخصی

بخش اول: اسراف در اموال شخصی

معانی اسراف، فرق میان اسراف و تبذیر، توجه دنیای روز، عبادالرحمن، صرف مال در حد اعتدال، صرف مال در حرام، انفاق در جهان آفرینش، مثال،

چگونگی کسب مال و مصارف آن، انفاق مسرفانه، ثروت در راه انسانیت، مفهوم ثروت از نظر اسلام، قناعت و اکتفا کردن به قدر نیاز، ارزشمند بودن عزت نفس، اسراف در مسکن، اسراف در نان، قحطی زمان حضرت دانیال علیه السلام ، مصرف نان، معنای فساد، اسراف و فساد، اسراف؛ زمینه ساز فساد، اسراف به صورت انفاق، نهی از غرق شدن در مصرف، فسادکنندگان در زمین، تدبر نهی از تبذیر، اسراف در تولید و واردات، امت مسلمان و اسراف گران، حاکمیت اسلامی و مسرفان، نظم و اعتدال در مصرف، ضوابط مهمانداران، مبارزه با اشتغال، سختگیری بر اهل و عیال، تجاوز به حقوق دیگران.

بخش دوم: اسراف در اموال عمومی

بخش دوم: اسراف در اموال عمومی

اموال عمومی، دزدی از همه، شهید رجایی و بیت‌المال، اسراف در اموال عمومی، اهمیت بیت‌المال، شناخت آب، آبیاری، آلوده کردن آب، اسراف در مصرف آب و در آب وضو، نقش آب آلوده در انتقال بیماری، منشأ آلودگی، آمار مصرف آب و برق، نعمت برق، اصرار بر دیگران، مواد سوختنی، آمار مصرف بنزین، مصرف دیگر اقلام.

بخش سوم: اسراف در اتلاف وقت

بخش سوم: اسراف در اتلاف وقت

لزوم نظم و انضباط در زندگی، تعیین زمان جهت امرار معاش، روش پیامبر صلی الله علیه و آله در تقسیم اوقات خویش، روایاتی در مورد تقسیم اوقات، بیست و چهار خزانه عمر در قیامت، لحظات زودگذر، جوان فعال.

بخش چهارم: پرخوری و ضررهای آن

بخش چهارم: پرخوری و ضررهای آن

یک دستور مهم بهداشتی، عیسی علیه السلام و حل اختلاف زن و شوهر، فواید

کم خوری، مضرات پرخوری، سیره امام صادق علیه السلام .

بخش پنجم: احادیث و احکام اسراف

بخش پنجم: احادیث و احکام اسراف

سرنوشت اسراف گران، روایات اسراف، احکام اسراف.

اسراف، اقتصاد، اقتار در فرهنگ اسلامی

اشاره

اسراف، اقتصاد، اقتار در فرهنگ اسلامی

سید علوی، سید ابراهیم، مؤسسه باقیات و صالحات، ۱۳۷۶، ۲۰۹ صفحه.

اسلام با توجه به توان مادی و قدرت جسمانی و کشش‌های روحی و آمادگی‌های روانی انسان، وی را با بازداشت از افراط و تفریط در همه زمینه های زندگی، به سوی اعتدال و تکامل و وصول به هدف ارشاد کرده است.

از مفهوم کلی اقتصاد که به معنای اعتدال و پرهیز از افراط و تفریط است مفهوم اسراف که آن نوعی افراط و زیاده‌روی است که بگذریم، گفتنی است بیشترین مورد کاربرد واژه‌های اقتصاد و اسراف و مترادف های آنها، مال و دارایی و ثروت است. بنابراین، نویسنده برای روشن‌تر شدن موارد اقتصاد و اسراف از دیدگاه قرآن، مطالبی درباره مال و معیار ارزش ثروت و حدود تصرف مجاز در دارایی‌ها و مفهوم و مصداق رزق و روزی بیان کرده و در فصل دیگر کتاب، به ارزیابی لغوی واژه‌ها پرداخته است. به طور کلی نویسنده، این کتاب را به قصد توضیح و تشریح زمینه‌های اقتصاد و صرفه جویی یا اسراف و در اصل، رعایت اعتدال در تمام شئون زندگی، در پرتو آیات قرآنی و احادیث نبوی و روایات ائمه اهل بیت علیهم السلام نگاشته است.

بیشتر واژه‌های مورد بحث در این کتاب، از دیدگاه ادیبان و لغت شناسان بررسی شده و آن گاه در فصولی متناسب با سرفصل‌های مستفاد از همان آثار فرهنگی و وحیانی، رهنمودهای زندگی‌پرداز، برجسته گردیده است تا فرهنگ اصیل قرآن و سنت رواج یابد.

فهرست تفصیلی مطالب کتاب عبارت است از:

مقدمه، واژه شناسی، اقتصاد، قوام، قناعت، رزق، زهد، تمتع، اسراف، تبذیر، تقتیر، احتکار، اختلاس، تکاثر، یادداشت‌ها.

فصل اول: اسراف و صرفه جویی و اقتار و تنگ نظری در قرآن

فصل اول: اسراف و صرفه جویی و اقتار و تنگ نظری در قرآن

احتراز از انحراف، اعتدال در راه رفتن و تُن صدا، پذیرش حق، مسابقه در خیر، اعتدال در انفاق، اقتصاد امت، اسراف، افراط در گناه، مال یتیم، حفظ حریم‌ها و حرمت‌ها، زشت و زیبایی واقعی، اقتصاد و طعام، پرمدعایی، اعتدال در اجرای حد، اصلاح و یا افساد، اقتار و تنگ چشمی، هزینه خانواده، اعتدال در عمل جنسی، مسرفان گمراهند، مسرفان به حال خود نباید رها شوند، حق همه باید پرداخت شود، فرمان خدا در چگونگی انفاق، احتکار و الحاد.

فصل دوم: اسراف، ولخرجی، اقتصاد و صرفه‌جویی در احادیث

فصل دوم: اسراف، ولخرجی، اقتصاد و صرفه‌جویی در احادیث

طبقات مردم، اقتصاد چیست؟ دعاها، مال تو چیست؟ آنچه در اصلاح مصرف می‌شود، راحتی خانواده، صرفه جویی در هرحال، غنای نفس، هزینه سالانه، جست وجوی حلال، جهادی دیگر، مروت در چیست؟ رابطه قناعت و اقتصاد، پرهیز و اقتصاد، صرفه‌جو کیست؟ اعتدال در پوشش، مؤمن کم هزینه است، پندی از لقمان، هزینه باطل، عامل فقر، معاش و دین‌فهمی،

تفسیر فساد، شیعه کیست؟، نشانه‌های مسرف، گدایی، پاداش زائر امام، اندازه آب وضو یا غسل، مردم اهل و عیال خدایند.

فصل سوم: اسراف، اقتصاد و صرف‌جویی و اقتار و تنگ‌نظری در نهج البلاغه

فصل سوم: اسراف، اقتصاد و صرف‌جویی و اقتار و تنگ‌نظری در نهج البلاغه

آبرومندی، بخشش بی‌جا و منع به جا، بذل و بخشش به اقربا، حرص و آزمندی، بازرگان حریص، امام علی علیه السلام معیار کمال، مبغوض‌ترین، روش پیامبر، اهل الله، امروز به فکر فردا باش، آرزوی دراز، برخورد با محتکران، صله و احسان، قناعت سرمایه تمام نشدنی، جان پارسایان، قناعت، قنوع به حد کفاف، بخشندگی، بخشش در حد توان، ورزش پارسایی، قرآن، برنامه اعتدال، انحراف آشکار، داوری مسرفانه، دین روش میانه است، پارسایان، اعتدال و خشوع، روزی مقسوم است، صرفه‌جویی در عین دارندگی، بخیل برای دیگری می‌اندوزد، با وجود راهنما باز بی راهه؟! چشم دوختن به مال دیگران، زهدفروشی رنج بیهوده، امید به پاداش، دست دهنده برنده است، جامعه متعادل، نیکوکاری.

فصل چهارم: اسراف و ولخرجی اقتصادی و صرفه‌جویی، در غرر و درر آمدی

فصل چهارم: اسراف و ولخرجی اقتصادی و صرفه‌جویی، در غرر و درر آمدی

اعتدال نه انحراف، هزینه سبک، صرفه‌جویی و سلامت، رزق و اجل، نشان توکل، زشت‌ترینِ بخشش، آفت وجود، ماده محدود است، ترک اسراف توأم با اقتصاد، فقیرترین کیست؟ مافوق کفاف؛ اقتصادزای است، احتکار رذیله است.

اسلام و الگوی مصرف (درآمدی بر مقدار و چگونگی مصرف بر اساس فقه و اخلاق اسلامی)

اشاره

اسلام و الگوی مصرف (درآمدی بر مقدار و چگونگی مصرف بر اساس فقه و اخلاق اسلامی)

کلانتری، علی اکبر، قم، مؤسسه بوستان کتاب با مشارکت مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ چهارم، ۱۳۸۸، ۳۵۸ صفحه.

نویسنده در این اثر می کوشد بر اساس متون معتبر دینی و مطابق با نیازها و واقعیات زمانه، موضوع مصرف را تحلیل و بررسی کند. همچنین الگوی مناسب مصرف در عرصه های گوناگون را با توجه به دیدگاه اسلام تبیین می کند. این کتاب شامل چهار بخش با فصل های متعدد است.

سرآغاز

سرآغاز

در این قسمت، ضرورت بحث از الگوی مصرف، پیشینه بحث از مصرف، روش پژوهش حاضر و روند چینش مباحث آمده است.

بخش نخست: کلیات

بخش نخست: کلیات

چیستی مصرف، ضرورت تدبیر در امر مصرف، ضرورت نگاه دینی به امر مصرف، پیشوایان دین و مقوله مصرف، مصرف و پدیده اسراف، اسراف فردی و اسراف فرافردی، اعتدال چیست؟، نقش عرف در تعیین الگوی مصرف، مصارف فردی و مصارف دولتی.

بخش دوم: مصارف فردی

بخش دوم: مصارف فردی

فصل اول ـ مصارف خوراکی: ضابطه کلی در مقدار و چگونگی خوراک، مصارف ممنوع.

فصل دوم ـ مصارف بهداشتی: دارو و درمان، مصرف آب، شیوه های صرفه جویی در آب.

ص: ۲۵

فصل سوم _ مصارف حقوقی: هزینه همسر، هزینه فرزندان و والدین، هزینه دیگر خویشان، هزینه نگه داری حیوان، رد مظالم.

فصل چهارم _ مصارف اخلاقی: جود و سخاوت و اندازه آن، میهمان داری، پذیرایی از مصیبت دیدگان و صاحبان عزا، کمک به گدایان و مسئله تکدی گری.

فصل پنجم _ مصرف انرژی: مصرف برق و اسراف فرافردی، مصرف گاز، توصیه ها در زمینه صرفه جویی برق و گاز.

فصل ششم _ هزینه های مسکن: اسلام و خانه وسیع، اسلام و آپارتمان نشینی، ویژگی های مسکن مطلوب.

فصل هفتم _ مصارف پوششی: اندازه پوشش (در بانوان، سالخورده ها، دختران)، پوشش و مسئله اسراف، لباس شهوت، رنگ پوشش، سفید، رنگ برتر.

فصل هشتم _ مصارف رفاهی: اسلام و رفاه، رفاه و زهد، رفاه و بهره مندی به اندازه کفاف.

فصل نهم _ مصارف تفریحی: تفریح و تفرج از نگاه دین، اندازه شادی و تفریح، چگونگی استفاده از وقت (وقت و عبادت، وقت و معیشت، وقت و تلذذ، وقت و مطالعه، وقت و خواب).

فصل دهم _ مصارف آرایشی و تجملی: وضعیت بحرانی آرایش در جامعه، اندازه آرایش مقبول، استعمال عطر و اندازه آ ن.

فصل یازدهم _ مصارف تشریفاتی: ولیمه (ولیمه عروسی، ولیمه تولد فرزند، ولیمه بازگشت از سفر، ولیمه خرید خانه، ولیمه جشن تولد)، اندازه ولیمه، عقیقه، بزرگداشت اموات.

بخش سوم: مصارف دولتی

بخش سوم: مصارف دولتی

معیارهـای مصـارف دولتی (عـدالت ورزی در تخصـیص امکانـات و توزیع درآمـدها، پیش داشت منـافع توده مردم بر مصـالح خواص، نگـاه ویژه و راهبردی به امر آموزش و پژوهش، اهتمـام ویژه به فرهنگ جامعه، رعایت اصل توازن در مصـرف، پرهیز از هزینه ها و تشریفات غیرضروری).

بخش چهارم: فهرست

بخش چهارم: فهرست

فهرست آیات، روایات، افراد، کتاب ها، نشریات، مکان ها و کتاب نامه.

اسلام و توسعه (مجموعه مقالات)

اشاره

اسلام و توسعه (مجموعه مقالات)

تهران، نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه شهید بهشتی، چاپ اول، ۱۳۸۲، ۴۹۵ صفحه.

توسعه به معنای روند حرکت جوامع از وضعیت موجود به سمت وضعیت مطلوب، از مباحث رایج و در عین حال پیچیده جهان معاصر است. در دیـدگاه غربی، بُعـد معنوی و مـاورای مادی انسان و جهان در این توسـعه نادیـده گرفته یا از ریشه، انکار می شود. بدیهی است که این نگرش هم در اساس و هم در نتایجی که در پی دارد، هرگز مورد قبول و تأیید اسـلام نیست. توسـعه در نگرش اسـلامی، همه ابعـاد وجـودی انسـان را دربرمی گیرد. به منظـور تـبیین هرچه بیشـتر این رهیـافت واقع نگر از زوایـای گونـاگون، دست انـدرکاران دانشـگاه شـهید بهشتی همـایش دوم «اسـلام و توسـعه» را برگزار کردنـد که مجموعه مقـاله های ارزشـمند آن همایش، با تلاش «پژوهشکده فرهنگ و معارف»، وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه، تنظیم شد و

در قالب یک کتاب که متضمن چهار فصل است، در اختیار علاقمندان قرار گرفت.

فصل اول: اسلام و توسعه

فصل اول: اسلام و توسعه

عناوین و برخی سرفصل های مقاله های این بخش عبارتند از:

۱. خاستگاه جغرافیایی و تطور تاریخی توسعه: تطور مفهومی ـ نظری توسعه، خاستگاه توسعه و تطور تاریخی آن، توسعه از دیدگاه اسلام.

۲. تاریخ اسلام: علم و توسعه:

بخش اول ـ علم و فرهنگ، علم در جهان بینی اسلام، پیشینه علمی کشورهای اسلامی، نگاهی به علل افول علم در جهان اسلام، علل انحطاط مسلمانان: تهاجمات دشمن به عالم اسلام، جنگ های داخلی و اختلافات درونی مسلمانان، آفات طبیعی، دلالان کتاب، سلطه سیاسی استعمارگران بر کشورهای اسلامی.

بخش دوم ـ توسعه: ۱. دیدگاه جهانی توسعه، ۲. توسعه در جهان بینی اسلامی، ۳. اسلام و توسعه: مفهوم اسلام، هدف زندگی از دید اسلام، دیدگاه اسلام نسبت به توسعه، جایگاه ثروت در ادبیات دینی، کار در اسلام، سرمایه و اهمیت آن در اسلام، مصرف، جایگاه علم و دانش در اسلام، عدالت اجتماعی، ۴. مدیریت توسعه اسلامی: مفهوم مدیریت توسعه اسلامی، ابزارها و راهکارهای عمومی اعمال مدیریت توسعه اسلامی، راهبردهای اصلی برای دست یابی به فرآیند مدیریت توسعه اسلامی، موانع و محدودیت های داخلی در مسیر توسعه اسلامی، گام های اصلی برای شکل گیری مدیریت توسعه، ۵. سهم و نقش فکر و فرهنگ دینی در توسعه: رابطه عقل، علم و دین، منزلت

و رسالت آدمی، نسبت ماده و معنا و دنیا و عقبا، ۶. درآمدی بر نظام فلسفی اقتصاد اسلامی: اصل توحید، مفهوم توحید، انسان از نظر اسلام، عدالت و مفاهیم اقتصادی، بهره گیری از منابع اقتصادی، اصل مالکیت، تکاثر ثروت، ربا، مصرف، توسعه و رشد.

فصل دوم: حضرت امام رحمه الله و مفهوم و نقش توسعه در ایران

فصل دوم: حضرت امام رحمه الله و مفهوم و نقش توسعه در ایران

چهار مقاله در این فصل آمده است:

۱. مفهوم توسعه راهبردی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : ۱. نقش جهان بینی و ارزش ها در مفهوم توسعه و راهبرد آن، ۲. مبانی دیدگاه های حضرت امام در مورد مفهوم و راهبرد توسعه، ۳. مفهوم توسعه و توسعه اقتصادی از دیدگاه امام خمینی، ۴. اصول راهبردی در اندیشه های حضرت امام.

۲. اصول و مبانی توسعه در اندیشه امام خمینی رحمه الله : ۱. حاکمیت اسلام و ارزش های معنوی، ۲. خودباوری، محور توسعه و ترقی، ۳. عدالت اجتماعی و محرومیت زدایی، ۴. حضور و مشارکت مردم در توسعه و پیشرفت جامع اسلامی.

۳. نقش دولت در توسعه از دیدگاه حضرت امام رحمه الله : ۱. چشم انداز تاریخی موضوع (نقش دولت در توسعه)، ۲. ابعاد و عناصر توسعه، ۳. مفهوم و ویژگی های دولت اسلامی، ۴. نقش دولت اسلامی در توسعه.

۴. مذهب و نوسازی در ایران: مطالعه موردی مواضع امام خمینی رحمه الله : نوسازی به عنوان یک مفهوم در حال تحول، مذهب، امام خمینی رحمه الله و نوسازی در ایران.

فصل سوم: کاربرد توسعه در اقتصاد و بهره وری

فصل سوم: کاربرد توسعه در اقتصاد و بهره وری

ص: ۲۹

در این فصل سه مقاله به شرح زیر آمده است:

۱. جایگاه صنعت نفت در توسعه اقتصادی کشور.

۲. رویکرد برنامه ریزی رسمی و بهره وری نیروی انسانی در شرکت های ایرانی فعال در بورس.

۳. راهبردهای اقتصادی در کشورهای اسلامی (تأکید بر اندونزی و مالزی).

فصل چهارم: راهبردهای توسعه در اسلام و ایران

فصل چهارم: راهبردهای توسعه در اسلام و ایران

پنج مقاله در این فصل به چشم می خورد:

۱. اهمیت و شناخت بهره وری از دیدگاه اسلام، و ضرورت اندازه گیری عملی آن (۱. بهره وری از دیدگاه اسلام ۲. اصول اندازه گیری کارایی و بهره وری).

۲. چارچوب اسلامی دست یابی به توسعه اقتصاد پایدار:

بخش اول ـ شناخت اجمالی پایدار: ۱. علل شکل گیری مفهوم توسعه پایدار، ۲. چگونگی شکل گیری مفهوم توسعه پایدار و تعاریف آن، ۳. ویژگی های توسعه پایدار.

بخش دوم ـ ۱. چارچوب اسلامی توسعه پایدار: توجه اسلام به توسعه اقتصادی + حفظ محیط زیست، ۲. اصول و مبانی اعتقادی در حفاظت از محیط زیست و دست یابی به توسعه پایدار، ۳. راه کارهای عملی حفاظت از محیط زیست و دست یابی به توسعه پایدار در اسلام.

وظایف افراد جامعه در قبال محیط زیست، وظایف و دولت و حکومت اسلامی در قبال حفظ محیط زیست.

۳. عـدالت اقتصادی در نظام اسـلامی و راهکارهای تحقق آن در جامعه: جایگاه عـدالت اقتصادی در شـرایع الهی، عـدالت در مکاتب الهی قبل از اسـلام، عدالت اقتصادی در قرآن کریم و سـیره عملی پیامبر اکرم صـلی الله علیه و آله ، فلسفه تقسیم اموال عمومی و خصوصـی در اسـلام، عـدالت اقتصـادی در احـادیث و سـنت نبوی، عـدالت اقتصـادی از دیـدگاه علی علیه السـلام ، عـدالت اقتصـادی از دیـدگاه دیگر امامـان معصوم علیهم السـلام ، نظـام ایـدئال اقتصادی و بشارت به تحقق آن در دوران امام مهدی علیه السلام ، رابطه اسلام با سوسیالیسم و کاپیتالیسم، معیار عدالت اقتصادی از دیدگاه اسلام، مفهوم حق.

۴. آثـار اقتصـادی و اجتمـاعی، جـای گزین نظـام مشـارکت به جای بهره وری: مزایای جای گزینی نظام مشارکت (۱. کاهش هزینه های تولید، ۲. افزایش سرمایه گذاری، ۳. افزایش تولید و عرضه کل، ۴. بالا رفتن سطح اشتغال، ۵. کاهش سطح عمومی قیمت ها، ۶. عادلانه تر شـدن توزیع درآمـد، ۷. ثبـات بیشتر اقتصاد، ۸. بالاـ رفتن سـطح رفاه عمومی، ۹. هم سویی منـافع، ۱۰. تطـابق با فطرت، ۱۱. تطابق با عـدل و قسط، ۱۲. جلوگیری از سـلطه سـرمایه در روابط اقتصادی، ۱۲. ارزش پیـدا کردن نیروی انسانی)، انتقادات وارده: ۱. کاهش پس انداز کل جامعه، ۲. مشکل نظارت، ۳. پایین آمدن انگیزه تولید.

۵. عقلانیت و آینده توسعه یافتگی در ایران.

اسلام و توسعه

اشاره

اسلام و توسعه

خلیلیان، محمدجمال، قم، مرکز مطالعات و پژوهش های فرهنگی حوزه علمیه، چاپ اول، ۱۳۸۱، ۸۷ صفحه.

در این نوشتار، نویسنده افزون بر تبیین مفهوم و انواع توسعه، به برخی شبهاتی که مدعی ناسازگاری بخشی از فرهنگ و معارف اسلامی با توسعه هستند، پاسخ می دهد. در این بخش، مطالبی چون دنیاطلبی و آخرت طلبی، توکل، رزق مقسوم (روزی معیّن و معلوم)، قضا و قدر، قوانین اسلام و مقتضیات زمان بررسی شده است. مجموعه مباحث این اثر در سه فصل تدوین شده که عبارت است از:

فصل اول: تعاریف و مباحث زیربنایی

فصل اول: تعاریف و مباحث زیربنایی

تعاریف توسعه، تعریف مورد نظر، تعریف مورد نظر از توسعه اقتصادی، هدف یا وسیله بودن توسعه اقتصادی در اسلام، هم خوانی یا عدم هم خوانی توسعه با ارزش های اخلاقی، مبانی فرهنگی لازم برای توسعه اقتصادی (نگرش علمی، آمادگی برای تغییر و تحول و نوآوری، تعهد نسبت به کار، توجه جدی به دنیا و مسائل مادی، نظم پذیری جمع و احترام به قانون، فرهنگ مشارکت عموم در برنامه ریزی، سیاست گذاری و اجرا، احترام به آزادی، اعتقاد به برابری انسان ها و رعایت حقوق دیگران)، عواقب و پی آمدهای منفی و مثبت الگوی توسعه در کشورهای غربی، پی آمدهای منفی توسعه با الگوی غربی: ۱. تنوع گرایی و لذت طلبی، ۲. اسراف و تبذیر در مصرف و نقش تبلیغات، ۳. آلودگی محیط زیست، ۴. توزیع نابرابر درآمدها و تشدید فقر و گرسنگی در جهان سوم، راه دست یابی به توسعه، تعریف و ریشه تاریخی سکولاریزم.

فصل دوم: زمینه های اجتماعی و فرهنگ توسعه

فصل دوم: زمینه های اجتماعی و فرهنگ توسعه

دیدگاه اسلام درباره توسعه، اهمیت عزت جامعه اسلامی، نقش برتری و

عزت جامعه اسلامی در دست یابی به توسعه اسلامی، نظر اسلام نسبت به کار و تلاش به عنوان یکی از عوامل تولید، منع افراط و تفریط در کار، توصیه اسلام در زمینه انفاق لازم کارها، اهتمام به نظر و انضباط، آثار اقتصادی وجود نظم (امکان وفای به تعهدات و قراردادها، استحکام استواری امور، برقراری روحیه همکاری و دلگرمی در مسئولین اجرا و صاحبان سرمایه)، پی آمدهای بی نظمی.

فصل سوم: بررسی مفاهیم به ظاهر ناسازگار با توسعه

فصل سوم: بررسی مفاهیم به ظاهر ناسازگار با توسعه

هماهنگی یا ناهماهنگی نفی دنیا و آخرت طلبی، توسعه، دنیاطلبی ممنوع، شاخص های دنیاطلبی و آخرت طلبی، مانع بودن یا نبودن تأکید بر زهد، قناعت و صرفه جویی با توسعه، زهد و بهره مندی از نعمت ها، رابطه زهد و قناعت با توسعه، زهد و قناعت، عامل تسریع توسعه، ویژگی های الگوی مصرف ایدئال از نظر اسلام (خودداری از اسراف و تبذیر، نکوهش تقتّر و سخت گیری، دوری از تجمل پرستی و رفاه زدگی)، مصرف ایدئال از نظر اسلام (رعایت اعتدال، قناعت و قدر کفاف در مصرف، انفاقات و رسیدگی به فقرا)، نسبت اعتقاد به قضا و قدر با پیشرفت های مادی، مفهوم قضا و قدر، توهم، مانعیت توکل به خداوند از تلاش و کوشش، تحلیل و تعریف مفهوم توکل، رابطه رزق مقسوم با دست یابی به تولید بیشتر و رشد و توسعه، معنای رزق و رزاقیت الهی، تضمین رزق و تلاش و کوشش انسان، آثار ارزنده اعتقاد به رزق مقسوم در فرآیند توسعه، توهم، منافات اعتقاد به جاودانگی قوانین اسلام با پیشرفت های مادی و رشد و ترقی، هماهنگی با مقتضیات زمان از نظر اسلام، اجتهاد و نقش زمان و مکان در آن.

اسلام و مالکیت در مقایسه با نظام های اقتصادی غرب

اشاره

اسلام و مالکیت در مقایسه با نظام های اقتصادی غرب

موسوی، سید محمود، نشر کتاب، ۱۳۵۴، ۳۵۲ صفحه.

اقتصـاد اسـلام، افراد را مالـك در حـدود محصول عمـل به معنـای وسیع و متصـرف در مبادلات در حـدود احکام خاص می شناسـد. بیش از این حـدود سـرمایه‌هـای عمومی و تحدیـد مبادلات از آن حاکم است که در بعضـی مالك و در بعضـی ناظر است. ازاین رو، اقتصاد اسـلامی نه بر اساس آزادی بی‌حد مالکیت فردی است که نتیجه آن سرمایه داری افسارگسیخته باشد و نه مبتنی بر مالکیت عمومی که نتیجه آن سلب کلی مالکیت و آزادی فردی باشد و نه مانند اقتصاد آمیخته و مزدوجی است که حدود آن مبهم و نامعلوم باشد، بلکه ثروت‌های عمومی و اشتراکی و فردی، حدود و شرایطی دارند که با سرشت انسان و نظام عادلانه و حقوق همه جانبه سازگار است. مالکیت فردی، بر آزادی فطری و طبیعی افراد و اشتراک، بر منابع و مصالح عمومی مبتنی است. همچنین، از نظر اسـلام، علاقه‌هـای مـالی و روابـط اقتصـادی، بـا چگونگی فکر و فطرت و عواطف و غرائز آدمی مرتبط است و محیط اجتماعی و اقتصادی، انعکاس مجموعه همین علاقه‌هاست. حدود مالکیت و روابط اقتصادی اسلام، را سه اصل افراد، احکام و حکومت ترسـیم می‌کند. اسـلام حق مالکیت و توزیع فرآورده‌های طبیعی، را بر حق تصرف و توزیع منابع طبیعی مبتنی می داند. در این دیدگاه، دولت حق نظارت و توزیع دارد. در این کتاب، نویسـنده، نخست مسئله مالکیت را ریشه یابی و سپس برخی از دیدگاه‌های اقتصادی مکاتب مارکسیسم و سرمایه‌داری را نقد و بررسی می کند. در پایان نیز به تشریح ویژگی ها و ممیزات اقتصاد از نظر مکتب

اسلام می پردازد.

فهرست مطلب عبارت است از:

۱. تکامل مالکیت

۱. تکامل مالکیت

مالکیت در فطرت آدمی و غریزه حیوانات، آغاز تقسیم کار، توزیع، مبادله، پول، سرمایه‌داری، پیدایش نظریات و قوانین، از طریق فرضیه و تصویر مدینه فاضله، مرکانتیلیستها یا سوداگران، انقلاب صنعتی.

۲. پیدایش قدرت کارگری

۲. پیدایش قدرت کارگری

آراء مارکس، ادیان از نظر مارکسیسم، فلسفه و علم، طبقات اشتراکی اولی، جامعه بردگی، اجتماع اقطاعی.

تحول به سوی سرمایه‌داری، مقیاس ارزش، سرمایه‌داری و تحول، تجاوز از حدود داخلی و استثمار دیگران، حکومت دیکتاتوری کارگری، محو طبقات و طلوع عدل، آزادی سرمایه‌داری بی‌قید و بند و آثار آن، آزادی و راه تأمین آن، ارزش عمل انسانی، ارزش واقعی، ارزش مبادله.

۳. اقتصاد در پرتوی ایمان و اعتقاد

۳. اقتصاد در پرتوی ایمان و اعتقاد

شکل اجتماع و حرکت تاریخ، اسلام اجتماع و اقتصاد مجزا و غیر عملی ندارد؛ ریشه‌های قوانین اسلامی، نقایص قوانین عرفی، بیش از حل مشکل ایمان به قانون، بشر مشکلات نفسانی دیگری دارد.

۴. پایه‌های اقتصادی اسلام و ریشه‌های احکام آن

۴. پایه‌های اقتصادی اسلام و ریشه‌های احکام آن

در حقیقت، مشکل اقتصادی در همه جا و همیشه در اطراف سه موضوع در می‌آمیزد، زمین از نظر فقه اسلامی دو قسم است، نظر کلی اسلام درباره اراضی آباد، نتیجه، وضع ملک داری در ممالک اسلامی، سنت وقف.

۵. پول و مشکلات اقتصادی ناشی از آن

۵. پول و مشکلات اقتصادی ناشی از آن

اسلام و تحریم ربا، تشخیص ربا، از نظر اسلام جمع و گنجینه کردن زرو سیم ممنوع است، تجارت محدود و مشروع، زکات، خمس، خراج، جزیه، کفارات، تنوع و تحرک درآمدهای اسلامی، محیط تربیت و روابط اسلامی، از هر کس به قدر استعداد و برای هر کس به قدر احتیاج.

۶. ممیزات و مختصات اقتصاد اسلامی (اختلاف و امتیاز طبقات و منشأهای آن)

۶. ممیزات و مختصات اقتصاد اسلامی (اختلاف و امتیاز طبقات و منشأهای آن)

تا اعلامیه حقوق بشر، محرک مبارزات بشری، اسلام برای سست کردن ریشه های عمیق بردگی و محو آن چه راهی می‌توانست پیش گیرد؟ آیا اسلام می تواند از جنگ چشم بپوشد و به آن بی‌نظر باشد؟ باز کردن راه‌های گوناگون آزادی، بردگانی که در بین مسلمانان به سر می‌برند.

اسلام و مشکلات اقتصادی

اسلام و مشکلات اقتصادی

خسروشاهی، سید هادی، تبریز، ۱۳۵۴، ۱۷۴ صفحه.

از ویژگی های مثبت عصر حاضر، توجه و دقت ویژه نقدها به مسائل اقتصادی و امور مربوطه به معاش است. اقوام و ملل جهان و مکاتب فکر اعم از کوچک و بزرگ و حکومت ها و دولت ها به طور کلی، به امور اقتصادی و معاشی، بیشتر از دیگر مسائل زندگی اهمیت می دهند. بی شک، مردم ـ اعم از افراد و اجتماعات ـ از بدو تاریخ، به اسباب معاش و متاع زندگی اهمیت می دادند ولی امروزه دقت و توجه آنان به ثروت، راه های به دست آوردن

ثروت، تولید و روش های توزیع، بیشتر و گسترده تر شده است، به گونه ای که رشته فن خاصی به نام علم اقتصاد را به آن اختصاص داده اند.

مشکلات رشته اقتصاد، مانع از ایجاد عدالت اجتماعی و رفاه عمومی شده است. برخی از این مشکلات عبارتند از: چگونگی به دست آوردن مواد اولیه، تولید، توزیع و مانند آن.

آنچه بر مشکلات اقتصادی می افزاید این است که برخی متخصصان علم اقتصاد و سیاست گذاران اقتصادی، مسئله اقتصاد و معاش را از مسائل بزرگ دیگر جدا کرده اند. از سویی برخی حکومت ها از اقتصاد به عنوان ابزار سیطره بیشتر بر ملت خود و دیگر ملل استفاده می کنند. برخی به اشتباه تصور کرده اند همه مفاسد و مشکلات اقتصادی از مالکیت سرچشمه می گیرد. از این رو، به کلی مالکیت را نفی کرده اند. گروهی دیگر عامل مشکلات را «پول» می دانند و برخی نیز ریشه مشکلات را «ماشینیزم» و توسعه و تکثیر ماشین آلات جدید معرفی می کنند. البته عده ای نیز معتقدند همه مفاسد از اختلاف ها و امتیاز ها و استعدادهای انسانی سرچشمه می گیرد و برخی دیگر نیز «مدنیت و تمدن» را منبع مشکلات اقتصادی می دانند.

نویسنده بر این باور است با براندازی ریشه ها و عوامل و ایادی فساد و ستم از اجتماعات بشری و نابودی اسباب و عللی که موجب از بین رفتن حقوق می شود، می توان مشکلات اقتصادی را بر اساس آموزه های آسمانی ـ اسلامی حل کرد.

سرفصل موضوعات این کتاب عبارت است از:

۱. کاپیتالیسم؛ عامل اساسی فساد در جهان، با بیان نمونه هایی از مفاسد سرمایه داری، مبدأ مبارزه جهانی، بحران اقتصادی جهانی؛

۲. کمونیسم یا کاپیتالیسم دولتی: این مباحث در این فصل از کتاب آمده است: در اردوگاه اشتراکیت کاپیتالیسم دولتی، وضع توده در رژیم کمونیسم، اشتباه بزرگ؛

۳. فاشیسم؛ «راهی همانند کمونیسم»، نگاه فاشیسم به مالکیت، استبداد در حکومت فاشیستی؛

۴. اسلام و گوشه ای از سیاست و سیستم اقتصادی آن.

مطالب این قسمت عبارت است از: اصل فطرت، قانون تحریم، راه های مشروع و غیر مشروع، برنامه اسلام، مالیات سالانه، قانون ارث؛ عامل توزیع ثروت، گوشه ای از یک نظام بزرگ، رژیم به هم پیوسته.

بخش دوم کتاب، مقاله اسلام و رباخواری، تألیف شیخ محمد ابوزهره است که سید هادی خسروشاهی آن را ترجمه کرده است.

عمده مطالب این مقاله عبارتند از: پیامبر در حجه الوداع چه گفت؟ ربای جاهلیت چیست؟

هدف؛ نابودی قدرت و نفوذ سرمایه است، علت تحریم ربا در اسلام، بحران های اقتصادی دلیل عدم صلاحیت وجودی رباست؛ صهیونیسم عامل شیوع ربا در اروپا، آیا ربا همان «اصفاف ماعفه» است؟، نظریه شیخ جاویش، نظریه شیخ محمد عبده، جبر زمان، سهام حرام _ سهام حلال، عقد مضاربه و عقد قرض.

اسلام و مکتب های اقتصادی

اشاره

اسلام و مکتب های اقتصادی

صدر، سید محمدباقر، ترجمه: محمد نبی زاده، قم، انتشارات مجمع ذخایر اسلامی،

چاپ دوم، ۱۳۵۸، ۲۲۰ صفحه.

کتـاب حاضـر، مجمـوعه ای است از ترجمه دو کتـاب و مقـدمه ای از آیت الله سـید محمـدباقر صـدر که در سه بخش تنظیم و تـدوین شده است. بخش اول به ترجمه کتاب الانسان المعاصـر و المشـکله الاجتماعیه و بخش دوم به ترجمه کتاب ماذا تعرف عن الاقتصاد الاسلامی و بخش سوم به ترجمه مقدمه دوم کتاب اقتصادنا اختصاص دارد. مطالب هر بخش عبارت است از:

بخش اول: انسان معاصر و مشکل اجتماعی

بخش اول: انسان معاصر و مشکل اجتماعی

انسـان و حـل مشـکل اجتماعی، راه حل مارکسیسم، راه حل دانشـمندان غیر مارکسیست، تجربه طبیعی و اجتماعی، فرق های اساسـی تجربـه هـای طـبیعی و اجتمـاعی، ارزیـابی شـناخت علمی نظـام اجتمـاعی، مهـم ترین سیسـتم هـای اجتمـاعی (سیسـتم دموکراسـی کاپیتالیسم، سیسـتم سوسـیالیسم، سیسـتم کمونیستی، سیسـتم اقتصادی)، ۱. بررسـی سیسـتم دموکراسی کاپیتالیسم: آزادی های کاپیتالیسم (آزادی سیاسـی، اقتصادی، فکری، فردی)، مادی گرایی کاپیتالیسم، کاپیتالیسم و اخلاق، فجایع سیسـتم کاپیتالیسم (حکومت اکثریت بر اقلیت، پیدایش و حاکمیت اقلیت اسـتثمارگر، توسـعه طلبی و استعمارگری)، ۲. بررسی سیستم سوسـیالیسم و کمونیسم: سوسـیالیسم و کمونیسم، اصول اقتصـاد کمونیسم (الغـای مالکیت خصوصـی، کار بر حسب قـدرت و توزیع بر حسب نیاز، تعادل توزیع با شکل تولید و احتیاجات)، عقب گرد از اصول کمونیسم، اصول اقتصاد سوسیالیسم: (الغای مـالکیت هـای فردی کلاـن، طرح جدیـد قـانون کار و دسـتمزد، تشـکیل حکومت کارگری)، نقـدی بر کمونیسم، ۳. اسـلام و مشکل اجتماعی: ریشه اصلی مشکلات اجتماعی، راه حل اساسی

مشکل اجتماعی، رسالت دین، ۴. آزادی و تأمین اجتماعی از دیدگاه اسلام: آزادی در کاپیتالیسم و اسلام، آزادی در تمدن کاپیتالیسم، آزادی در اسلام، آزادی در زمینه های فردی، آزادی در زمینه های اجتماعی، آزادی های اجتماعی در اسلام و کاپیتالیسم، تأمین اجتماعی در اسلام و مارکسیسم.

بخش دوم: پژوهشی پیرامون اقتصاد اسلامی

بخش دوم: پژوهشی پیرامون اقتصاد اسلامی

آیا اسلام سیستم اقتصادی دارد؟، چگونگی سیستم اقتصادی اسلامی، فرق اساسی سیستم و علم، دانش اقتصاد به منزله تاریخ و سیستم، به منزله اخلاق، گونه اعتقاد ما به اقتصاد اسلامی، گستردگی شریعت اسلام، تطبیق اسلام، نیاز سیستم به شکل بندی، پیوند اقتصاد و اخلاق.

بخش سوم: ناسازگاری اقتصاد غرب با جهان اسلام

بخش سوم: ناسازگاری اقتصاد غرب با جهان اسلام

جهان اسلام، چهره های تابعیت (تابعیت سیاسی، تابعیت اقتصادی، تابعیت سیستمی)، چهره سیستم های غرب در جهان اسلام (سیستم اقتصاد آزاد «کاپیتالیسم»، سیستم اقتصاد رهبری شده «سوسیالیسم»، مقدار پیروزی اقتصاد غرب در جوامع اسلامی، ویژگی های جامعه اسلامی، تضاد نظامات غرب با اعتقادات دینی، نگرش ماتریالیستی غربیان، نگرش متافیزیکی مسلمانان، نظام پیروز در جهان اسلام).

اسلام و نظام های اقتصادی

اسلام و نظام های اقتصادی

خسروشاهی، سید هادی، قم، انتشارات شفق، ۱۳۹۵، ۱۷۶ صفحه.

نظام های مطرح در اقتصاد دنیا شامل نظام سرمایه داری یا کاپیتالیستی و نیز

نظـام اقتصـاد دولتی یا سوسـیالیستی است. در مقابل این دو شـیوه اقتصادی که به بلوک غرب و بلوک شـرق مربوط است نظام اقتصادی اسلامی راه میانه را پیموده است. این نظام هم به مالکیت فردی احترام گذاشته و هم به تعاون سفارش کرده است. در نظام سـرمایه داری، شکاف طبقاتی سبب می شود انسان، اجیر ثروت شود و در نظام سوسیالیستی، افراد حق هیچ گونه مالکیتی ندارند و توزیع ثروت صورت می گیرد.

کتـاب حاضـر در حقیقت، ترجمه ای از دو مقاله از اندیشـمندان مسـلمان مصـری است که نویسـنده، آن را ترجمه کرده است. قسـمت اول کتـاب بـا عنوان «اسـلام و نظام های اقتصادی»، تألیف اسـتاد ابوالاعلی مودودی است که اصل مقاله در ۴۰ صفحه بوده و مباحثی از مؤلف و مترجم در متن و پاورقی افزوده شـده است. فصل دوم کتاب، مباحثی درباره رباخواری و نظر اسـلام درباره این پدیده است. اصل بحث مطرح شده در فصل دوم، از شـیخ محمد ابوزهره، اسـتاد دانشـگاه قاهره است که در شماره ۵۹ مجله العربی، چاپ کویت درج شده است.

در فصـل اول کتاب، نظر اسـلام در اقتصاد و نظام های اقتصادی بیان شـده است. همچنین مطالبی درباره مشـکلات اقتصادی و اسـلام، کاپیتالیسم؛ عامل اساسـی فساد جهان، کمونیسم یا کاپیتالیسم دولتی، فاشـیسم؛ راهی همانند کمونیسم، اسـلام و سیستم های اقتصادی آن تدوین یافته است.

فصل دوم کتاب، درباره رباخواری و اسلام است. در این فصل به این موضوع اشاره شده که عامل بحران های اقتصادی، وجود ربا در سیسـتم اقتصادی دنیاست. از دیگر سو، صـهیونیسم، عامل شـیوع ربا در اروپا معرفی و در بحثی استدلالی به این موضوع پرداخته شده که «آیا ربا همان اصناف

مضاعف مورد اشاره قرآن است.» همچنین درباره تأیید جبر زمان در معاملات و توجیه ربا بحث شده و درباره سهام حرام و سهام حلال یا جایز نیز مطالبی آمده است.

اصلاحات، مبارزه با فقر، فساد و تبعیض

اشاره

اصلاحات، مبارزه با فقر، فساد و تبعیض

پرور، اسماعیل، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۰، ۱۷۹ صفحه.

چگونه می‌توان معایب و نواقص را برطرف کرد، فسادها را از بین برد و به معنای درست کلمه، زمینه‌های اصلاح را در کشور به وجود آورد؟ این پرسش‌ها بسیار مهم است و باید ذهن همه کسانی که به سرنوشت این کشور و این ملت علاقه مندند، روی آن متمرکز بشود. امروزه مسئله اصلاحات در کشور مطرح است، افراد بسیاری دم از اصلاحات می‌زنند و برای آن می کوشند، اما به راستی اصلاحات چیست؟ راه رسیدن به اصلاحات کدام است و اولویت‌های اصلاحات چیست؟

نویسنده در این کتاب، نخست واژه‌های فقر، فساد و تبعیض را تعریف و علل و عوامل آنها را بیان کرده و به بررسی آثار و پی آمدهای این سه پدیده پرداخته و راه‌کارهایی برای آنها بیان کرده است. در برخی بخش‌های این کتاب نیز از آیات و روایات استفاده شده است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

بخش اول: فقر

بخش اول: فقر

تعریف (انواع فقر، خط فقر)، مصادیق، آثار و پی آمدها، علل و عوامل، علل

فرهنگی، علل سیاسـی، راه‌کارها، اصلاح الگوهای کلان توزیع ثروت، بهینه‌سازی الگو و رفتارهای مصرفی، اصلاح و نوسازی نظام فرهنگی.

بخش دوم: فساد

بخش دوم: فساد

تعریف، نسبی نبودن فساد، مصادیق، آثار و پی آمدها، علل و عوامل، علل فساد اجتماعی، راه‌کارها.

بخش سوم: تبعیض

بخش سوم: تبعیض

تعریف، مصادیق، آثار و پی آمدها، علل و عوامل، راه‌کارها.

بخش چهارم: آسیب‌شناسی مشترک فقر، فساد و تبعیض:

بخش چهارم: آسیب‌شناسی مشترك فقر، فساد و تبعیض:

فاصله گرفتن برخی نظام‌های اجتماعی از تعالیم دینی، تنظیم برنامه‌های توسعه بر محور اقتصاد، راه‌کارها.

بخش پنجم: همراه با برنامه‌سازان

بخش پنجم: همراه با برنامه‌سازان

توصیه‌های کلی، پرسش‌های گفت وگو، پرسش‌های کارشناس، معرفی کارشناسان.

افزون طلبی و راه های تعدیل ثروت در اسلام

اشاره

افزون طلبی و راه های تعدیل ثروت در اسلام

رشیدی، مهدی، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، ۱۳۸۴، ۹۲ صفحه.

اثر حاضـر بـا هـدف مبـارزه بـا عوامـل پیـدایش فقر، فسـاد و تبعیض که مهم ترین آنهـا افزون طـلبی و انبـاشت ثروت است، به نگارش درآمده است. نویسنده اثر کوشیده است ریشه های پیدایش ثروت های کلان و نتایج زیان بار و راه های

مبارزه با آن را روشن کند. مطالب این کتاب در چهار بخش آمده است:

بخش اول: کلیات

بخش اول: کلیات

ضرورت بحث از نظر دینی و اجتماعی، پرسش های پژوهش، فرضیه های پژوهش، تعریف مفاهیم (حرص، عدالت، عدالت اقتصادی، ثروت، تعدیل ثروت).

بخش دوم: افزون طلبی (حرص)

بخش دوم: افزون طلبی (حرص)

ریشه های پیدایش افزون طلبی، پی آمدهای افزون طلبی، راهکارهای مقابله با افزون طلبی.

بخش سوم: عدالت اقتصادی و تعدیل ثروت در اسلام

بخش سوم: عدالت اقتصادی و تعدیل ثروت در اسلام

۱. مبانی عدالت اقتصادی (الف) دیدگاه مکتب سوسیالیسم، ب) دیدگاه مکتب سرمایه داری، ج) دیدگاه اسلام).

۲. راهکارهای تحقق عدالت اقتصادی در اسلام (تعدیل ثروت، تأمین اجتماعی).

۳. تعدیل ثروت در اسلام:

الف) اصول کلی (کار و فعالیت، محترم شمردن مالکیت خصوصی، محدودیت در مالکیت، تقدیم مصالح جامعه بر منافع فرد، ارتباط اقتصاد با اخلاق، اختیارات قانونی حاکم اسلامی در سیاست گذاری های کلان اقتصادی، رفع کامل فقر از جامعه.

ب) راهکارهای تعدیل ثروت در اسلام (راهکارهای فرهنگی و اعتقادی، راهکارهای سیاسی، راهکارهای اقتصادی: اهمیت مال و حرمت تضییع آن، ایجاد بخش عمومی و منع استئثار، منع کنز اموال، تکالیف توانگران به رفع

نیاز نیازمندان، جلوگیری از درآمدهای نامشروع.

ج) پی آمدهای تعدیل ثروت در جامعه: ۱. پی آمدهای فرهنگی (کاهش روحیه افزون طلبی، رشد معنوی جامعه، کاهش انحراف ها و فسادهای اجتماعی، شکوفایی استعدادها و پیشرفت علمی جامعه)، ۲. پی آمدهای اقتصادی (حذف قفر، کاهش فاصله طبقاتی، رشد و توسعه اقتصادی)، ۳. پی آمدهای سیاسی (کاهش روحیه اشرافی گری دولت مردان، حمایت مردم از حکومت، ثبات اجتماعی).

بخش چهارم: همراه با برنامه سازان

بخش چهارم: همراه با برنامه سازان

نقد عملکرد صدا و سیما و ارائه راهکارهای کلی، پیشنهادهای برنامه ای، پرسش های مردمی، پرسش های کارشناسی.

اقتصاد اسلامی (جلد اول)

اقتصاد اسلامی (جلد اول)

نوری، حسین، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، چاپ چهارم، ۱۳۷۰، ۱۷۵ صفحه.

با توجه به نقش مؤثر اقتصاد در وضع فرهنگی، سیاسی و اخلاقی هر جامعه، حضرت آیت الله نوری همدانی به تبیین جنبه های گوناگون اقتصاد اسلامی در قالب مقاله هایی در نشریه های حوزوی پرداخته است. دفتر نشر فرهنگ اسلامی اقدام به چاپ و نشر این نوشته ها در قالب دو جلد کتاب کرده که جلد اول این اثر شامل نه بخش است.

۱. تعاریف: واژه اقتصاد، علم اقتصاد، تناسب معنای لغوی و اصطلاحی، اقتصاد از علوم اجتماعی، رابطه علم اقتصاد با علوم دیگر.

۲. طرح یـک نقشه اقتصـادی کامل: تقـدیر معیشت، لزوم طرح نقشه اقتصادی صـحیح، هـدف طرح اقتصادی مناسب، شـناخت کامل فرهنگ و قوانین اقتصادی اسـلام، شـناخت کامل نحوه سیاست های دولت ها و قدرت های معاصر، شناخت انواع کالاها و خدمات.

۳. مبارزه اسـلام با اسـراف: اسـراف چیست؟، مرز نیازمندی ها، مراتب نیازمندی ها، نیازهای جامعه، شناخت مرزها، اسراف در راه های خیر، تبذیر، استفاده از قرآن، اسراف و آثار و عواقب آن.

۴. پـایه هـا و اصول نظـام اقتصـادی اسـلام: اصـل مـالکیت متنوع: مالکیت دولتی، مالکیت خصوصـی، مالکیت عمومی: آزادی اقتصـادی در چـارچوب ارزش هـای اسـلامی (آزادی در تولیـد و تحصـیل ثروت، آزادی در افزایش دادن ثروت های موجود، آزادی در مصرف کردن اموال)، زیربنای سیستم سرمایه داری (آزادی = رشد تولید، آزادی = خواسته فطری).

۵. فکر کاپیتـالیستی و فکر اسـلامی: تحصـیل ثروت از راه هـای نامشـروع: الف) اشـیایی که ذاتاً نجس می باشـد (خون، سگ، خوک، مشروبات الکی، ...).

ب) خرید و فروش اشیای متجنس که قابل پاک شدن نیستند.

ح) اشیایی که لحاظ شکل و کیفیت ساخت، طوری است که فقط در کارهای حرام به کار گرفته می شوند (بت ها، صلیب ها، آلات و ادوات لهو، آلات قمار، آلات غنا، ظروف طلا، ظروف نقره، مجسمه جانداران).

د) چیزهایی که خریدار و فروشـنده قصد دارند آن را در راه حرام به کار گیرند (انگور برای شـراب، چوب برای ساختن آلات قمار یا بت و صلیب، اجاره وسایل نقلیه برای حمل شراب و آلات لهو و لعب و غنا...).

ه) فروختن هر نوع کالا اعم از سلاح و نفت و غیره... و چیزهایی که دارای

منافع نیستند، پول دادن بر آنها کار غیرعقلایی محسوب می شود؛ مثل فروش مار و عقرب و میمون و خرس و... .

ز) کارهایی که ذاتاً حرام است: مجسمه ساختن، آلات شعبده و فریب و تدلیس یا نوشتن کتاب و مقاله گمراه کننده...، جادو و شعبده بازی، قمار، کهانت، ظلم و ربا و احتکار، هجو مؤمن، تقلب و...،

محدودیت اقتصادی در کادر ارزش های اسلامی، سرچشمه بودن محدودیت ذاتی.

۶. نقش ولایت فقیه در مسائل اقتصادی: قلمرو قانون گذاری، ریشه کن ساختن فقر.

۷. طرحی از کلیات مسئله سرمایه داری در اسلام: ۱. راه حق و راستی در اقتصاد اسلامی، ۲. نقش ولایت فقیه در تعالی جامعه، ۳. دشمنان اسلام از چه می ترسند؟ ۴. واژه سرمایه داری در مباحث اقتصادی و اجتماعی، ۵. سیر و تحول نظام سرمایه داری (جنگ های صلیبی، توسعه صنایع، اکتشافات بزرگ جغرافیایی)، ۶. مشخصات سرمایه داری مبانی حقوقی (احترام مالکیت خصوصی، اصل احترام مالکیت سرمایه داران)، ۷. مالکیت اسلامی، ۸. مبانی نفسانی و انگیزه های درونی کسب مال و ثروت در اسلام و نظام سرمایه داری، ۹. ویژگی های سیستم سرمایه داری: نیروی باطنی، نیروی خارجی، کارتل (کارتل های ملی، بین المللی)، تراست ها، ۹. مفاسد سیستم سرمایه داری: اختلاف فاحش طبقاتی، رواج ظلم و بیدادگری، نظر اسلام در مورد ظلم به کارگر، شیوع فساد و فحشا، میکروب های سلطه سرمایه داری، نخستین گام ها به سوی فحشا، ایجاد سلطه استعمار، پایه استعمار در سیستم سرمایه داری، استعمار به خاطر بازاریابی، غارت چند جانبه.

اقتصاد اسلامی (جلد دوم)

اشاره

اقتصاد اسلامی (جلد دوم)

نوری، حسین، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، چاپ دوم، ۱۳۶۹، ۲۲۳ صفحه.

این اثر، جلد دوم از بحث های اقتصادی به قلم آیت الله نوری همدانی است. مؤلف در این جلد، در ادامه مباحث جلد اول، به مفاسد ناشی از سیستم اقتصاد سرمایه داری پرداخته است. مطالب این مجلد در دو بخش آمده که عبارت است از:

بخش اول: مفاسد سیستم سرمایه داری

بخش اول: مفاسد سیستم سرمایه داری

ایجاد بحران و درگیری، جنگ و ویرانی، ساعتی ۱۴ میلیون دلار خرج تسلیحات، یک سوم جمعیت جهان در حال گرسنگی به سر می برند، ایجاد جنگ های ناخواسته و تحمیلی، فروش اسلحه به موافق و مخالف، درگیری های داخلی و قیام های ساختگی، اموال و ثروت های جامعه از دیدگاه اقتصادی اسلامی، استعمار فرهنگی، کارنامه سیاه استعمار یا داستان وحشت انگیز کنگو، ایجاد و اشاعه فقر و محرومیت، رابطه فقر با فساد و فحشا، محرومان و فقیران هندوستان، مفهوم فقر، علت فقر چیست؟ تأثیر سیستم ها در ایجاد یا رفع فقر.

بخش دوم: در راه ریشه کن ساختن فقر، فاجعه بزرگ بشریت، فاجعه بزرگ بشری، پدیده گرسنگی، پدیده های تغذیه انسان، بررسی گرسنگی از دیدگاه علم، سه گروه ماده حیاتی و مورد نیاز انسان، پروتئین چیست و چگونه تهیه می شود؟، نقصان مواد پروتئینی؛ عامل عقب ماندگی جسمی و روحی فقیران، عامل گرسنگی؛ نه عامل نژادی، عواقب و زیان های دیگر، کاهش نیروی مقاومت بدن، یک معادله شوم، کمبود مواد معدنی؛ جلوه دیگری از گرسنگی

مخفی، نقش مواد معدنی در دستگاه بدن انسان، مرگ و میر ناشی از گرسنگی، استراتژی جدید امپریالیسم با حربه مواد غذایی، اشاره به مسئله غم انگیز فقر، گرسنگی «مواد معدنی»، زیان های کمبود فسفر، کم خونی بیماری مصیبت بار فقیران، بحران گرسنگی و سوء تغذیه در کشورهای استعمارزده، پاکستان فقیر و تسلیحات مدرن، امریکای لاتین و فقر اقتصادی، گرسنگی مخفی و فقر غذایی، ابتلائات جوامع بشری، ویتامین های شناخته شده و مهم ترین ویتامین ها، عوارض شوم و مرگ آفرین کمبود ویتامین، کشورهای امریکایی و وضعیت وخیم غذایی، کمبود ویتامین هر سال میلیون ها نفر را به کام مرگ می کشاند، بیماری برص و امراض دیگر در نتیجه کمبود ویتامین ها، وضع اسفناک کودکان در کشورهای جهان سوم، فحشا در میان کودکان فقیر، ریشه یابی علل فقر و گرسنگی، نظریه مالتوس (رابطه فقر با ازدیاد جمعیت)، مالتوس گرایان جدید، آیا عده افراد بشر رو به به تزاید است، فقر فرهنگی، امپریالیسم و تبلیغ اندیشه قضا و قدر، افریقا، استعمار و... .

اقتصاد اسلامی

اقتصاد اسلامی

خراسانی، حسین، انجمن علوم اسلامی، بی تا، ۸۰ صفحه.

در شریعت مقدس اسلام، به امر معاش توجهی ویژه شده است، چنان که در حدیثی معتبر می خوانیم: «الدین لمن لا معاش له».

پرداختن به امر معاش، بخشی از موضوع اقتصاد است. ازآنجاکه مبنای اقتصادی مسلمانان، شریعت آسمانی شامل قرآن و احادیث است، لازم است

عناوینی که با عنوان اقتصاد اسلامی مطرح می شود، نخست تعریف شود. سپس آنچه دین مقدس اسلام از یک مسلمان انتظار دارد، مطرح شود و نظر شرع مبین اسلام درباره مباحث اقتصاد اسلامی بیان گردد. موضوعاتی همچون مالکیت، سرمایه، تولید، منابع طبیعی و نحوه استفاده از آن در امر معاش و اقتصاد یک مسلمان و جامعه اسلامی مطرح است. در همین زمینه، نویسنده درباره برخی مسائل اقتصادی مانند توحید، توزیع، کار، مالکیت، منابع و زمین بحث کرده است.

مهم ترین عناوین کتاب عبارت است از: تعریف علم اقتصاد که ریز موضوعاتی مانند کالای سرمایه ای و کالای مصرفی نیروی کار، تقسیم کار، توزیع محصول ملی و تولید و ارزش تولید با عنوان تعریف علم اقتصاد آمده و نویسنده به شرح آن پرداخته است. فهرست دیگری از مطالب این کتاب به موضوع «تولید و مالکیت» اختصاص دارد که در آن به مسائلی چون هدف تولید، نقش تولید در جوامع انسانی، افزایش استاندارد مصرف و تولید و بازاریابی، اعتدال گرایی در مصرف، احترام به مالکیت فردی و اصل عدم تمرکز در سرمایه گذاری پرداخته شده است.

عنوان پایانی این کتاب، «ارزش واقعی کار، مالکیت و حقوق کارگر و کشاورز» است که به موضوعاتی مانند منابع طبیعی پیکار با زمین خواری، حیات زمین و نتیجه گیری ره آورد اقتصاد سالم اشاره شده است.

اقتصاد اسلامی

اقتصاد اسلامی

حسینی بهشتی، سید محمد، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ اول، سال ۱۳۶۲،

ص: ۵۰

۱۸۵ صفحه.

اثر حاضر، مجموعه ای از آثار شهید مظلوم، آیت الله بهشتی است که با تلاش شورای احیای آثار آن اندیشمند بزرگ اسلامی، تدوین و تنظیم شده و مشتمل بر پنج بخش است.

۱. مالکیت در اسلام: تعریف مالکیت، تعریف مال و ملک، مالکیت خدا ومنشأ آن، حدود مالکیت خدا، مالکیت انسان، منشأ و حدود آن، منشأ مالکیت انسان (کار مولد و خلاق، حیازت، خدمات)، سه منشأ دیگر پیدایش مالکیت (مبادله، تجارت، بخشش، انتقال قهری)، انواع مالکیت، آثار مالکیت، اسراف و اتلاف سرمایه، انواع سرمایه، سهم کار و سرمایه، سوددهی در اشکال سه گانه سرمایه، دیدگاه اسلام در مورد سود و سرمایه بازرگانی، بیع و ربا، سود و نرخ تورم، اجاره، مزارعه، مساقات، مضاربه، مشکلات اقتصادی و راه حل آنها.

۲. بانک داری و قوانین مالی اسلام: ربا در اسلام، بانک و فعالیت های آن، مؤسسات شخصی یا گروهی قرض الحسنه، بانک های دولتی.

۳. مالیات در اسلام: مالیات در اسلام، چگونگی وضع مالیات ها.

۴. ابعاد اساسی در بخش اقتصاد قانون اساسی: هفت بعد اصلی در بخش اقتصاد و امور مالی قانون اساسی (مبارزه با فقر و تأمین نیازهای اساسی هر فرد، آزاد نگه داشتن بخشی از وقت هر انسان برای خودسازی و رشد تعالی معنوی، اعتدال در مصرف، حفظ آزادی انسان در رابطه با عامل اقتصاد، تأکید بر استقلال اقتصادی کشور، تأکید بر تکامل فنی و صنعتی، برقراری عدل اقتصادی نسبت به بی عدالتی هایی که درگذشته صورت گرفته است).

اصل چهل و سوم: مبارزه با بی کاری، اشتغال کامل، هدف از بند دوم.

اصل چهل و سوم قانون اساسی، بند سوم، شرکت افراد در مسائل اجتماعی، افزایش مهارت و ابتکار، پرسش و پاسخ.

۵. بیمه های اجتماعی: تعریف بیمه، ابعاد گوناگون امنیت، مبانی فقهی و اسلامی بیمه های دولتی، مفهوم بیمه در اقتصاد اسلامی.

اقتصاد توسعه یک الگوی جدید

اشاره

اقتصاد توسعه یک الگوی جدید

تقوی، حیدر، ترجمه: حسن توانایان فرد، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۷، ۲۰۷ صفحه.

اقتصاد کشورهای در حال توسعه، طی دهه هشتاد ضعیف شد و وخیم شدن وضعیت اقتصاد خارجی، از اهمیت و ارزش این کشورها کاست. این ضعف اقتصادی با شکست مذاکرات شمال و جنوب هم زمان با این شکست، توجه ها به سیاست‌های داخلی کشورهای در حال توسعه جلب شد و رهنمود اصلی برای این کشورها برنامه «تعدیل» داخلی بود که این برنامه با حمایت از سیاست داخلی به صورت کاهش نظارت و کنترل دولت بر بخش خصوصی، تشویق صادرات، خصوصی‌سازی و آزاد ساختن (هرچه بیشتر) نیروهای بازار همراه بود. این شرایط با شروطی که برای دریافت کمک‌های «خارجی» در نظر گرفته می‌شد، به کشورهای در حال توسعه تحمیل شد. اقتصاد توسعه دست خوش تحول های بسیاری شده (هم در شهرت و افتخارهایی که به‌دست آورده و هم در شکست‌هایی که خورده) است. سرانجام، اقتصاد توسعه تبدیل به یک صنعت شد و نه فقط سودآوری اجتماعی این صنعت، بلکه سودآوری «خصوصی» آن نیز مثبت بود. همچنین،

پایه‌های الگوی جدیـد اقتصاد توسـعه نیز به وجود آمد. این پایه‌ها هم به لحاظ نظری، قوی و هم از نظر سـیاست‌گذاری بسـیار منـاسب هسـتند. همین امر سـبب شـده است تـا الگوی جدیـد توسـعه جای گزین الگوی قـدیمی شود و این جای گزینی، برای اقتصاددانان رشته توسعه خوشایند بود.

نویسـنده، نخست در فصل اول، به طرح اقتصاد توسـعه اشاره کرده و در هفت فصل بعد، جزئیات آن را شرح داده و نظریه‌های مربوط به توسعه را دسته‌بندی کرده و درباره هر دسته در یک فصل بحث کرده است. وی برخی مطالب را نیز در چندین فصل به‌صورت تکراری آورده و هر بار از یک جنبه به مطلب نگریسته است تا همه جوانب قضیه روشن شود.

فهرست مطالب در کتاب عبارت است از:

فصل اول: اقتصاددانان توسعه در لباس جدید امپراتوری

فصل اول: اقتصاددانان توسعه در لباس جدید امپراتوری

آگهی ترحیم برای اقتصاد توسـعه، بت شکنی شولتز، آگهی ختم، هیرشمن، تلاش برای یافتن اصولی جدید، راهی که در پیش است.

فصل دوم: نظریه‌های اقتصاددانان متوفی

فصل دوم: نظریه‌های اقتصاددانان متوفی

سیاست‌گذار، مذهب رشدپرستی، برداشتی جدید از مکتب قدیمی، اقتصاددانان توسـعه، عصر سلحشوران، عصر هدایت افکار، اقتصاددان مرحوم، درگیری در مبارزه.

فصل سوم: دست‌مرئی و دست‌نامرئی

فصل سوم: دست‌مرئی و دست‌نامرئی

اجماع یا عدم اجماع اندیشمندان درباره اقتصاد مختلط، تحول در یک اجماع، رخدادهایی در حیاط خلوت افکار اقتصاددانان، اضمحلال اجماع در مکتب طرفداران جدید کینز، طرفداران جدید مکتب کینز، طرفداران مکتب اصالت

پول.

فصل چهارم: نارسایی دولت به عنوان یک کارگزار توسعه

فصل چهارم: نارسایی دولت به عنوان یک کارگزار توسعه

نارسایی بازار، پیکو و اخلاف وی، قوانین تصمیم گیری بر اساس وجدان، تابع رفاه اجتماعی (هارسنی)، قاعده انتخاب مشترک (رالس)، آیا اخلاق یک فضیلت است؟ برتری آزادی، اهمیت ارزش‌های اخلاقی، مسئله ارتباط.

فصل پنجم: ارزش‌های اخلاقی و اقتصاد توسعه

فصل پنجم: ارزش‌های اخلاقی و اقتصاد توسعه

خودخواهی و وضعیت موجود، نوع دوستی و تغییر اجتماعی، درباره غیراخلاقی بودن «حقوق» اخلاقی نظریه استحقاق نوریک، بحث فقر، کاهش نابرابری، رقابت، فعالیت تعاونی و عدالت توزیعی، پیوند اخلاق و اقتصاد.

فصل ششم: بازار، اخلاق و اقتصاد توسعه

فصل ششم: بازار، اخلاق و اقتصاد توسعه

سرزمین سعادت، کیمیاگری خصوصی‌سازی، بازار آزاد و آزادی فردی، برابری، کارایی و عدالت.

فصل هفتم: دیدگاه الگویی اقتصاد توسعه

فصل هفتم: دیدگاه الگویی اقتصاد توسعه

ریشه‌ها، نقص میراث، توجیه یک نقص، معنای توسعه، رشد و توزیع، موضوع موازنه بخشی، بازارهای نیروی کار در کشورهای در حال توسعه، درونزا کردن جمعیت، بازار در مقابل دولت، علم اقتصاد توسعه و مسئله عرضه و تقاضا، ترکیب علم اقتصاد با اخلاقیات، رژیم امکان‌ها.

اقتصاد خانواده

اشاره

اقتصاد خانواده

افشاری، زهرا، تهران، دانشگاه الزهراء، ۱۳۸۳، ۱۹۵ صفحه.

خانواده، نخستین سازمان اجتماعی است که فرد در آن زندگی می کند. در تمامی جوامع، اعم از ابتدایی، درحال توسعه، عقب مانده و توسعه یافته، خانواده مهم‌ترین عامل تولید و توزیع کالا و خدمات در جامعه است.حمایت در برابر بیماری و دیگر خطرها و آماده سازی فرد برای احراز مشاغل (تربیت نیروی انسانی آینده جامعه) بر عهده خانواده است. ازاین‌رو، اقتصاددانان، خانواده را بنیان زندگی اقتصادی جوامع می‌دانند. هرچند اقتصاددانان کلاسیک، پیش از جنگ جهانی دوم، هریک برای خانواده نقشی مهم قائل شده‌اند، ولی پس از جنگ جهانی دوم بود که اقتصاددانان به تحلیل رفتار اقتصادی خانواده پرداختند، به گونه ای که امروزه هیچ یک از جنبه های زندگی خانوادگی از نظر اقتصاددانان دور نمانده است. نویسنده در این کتاب به موضوعات بسیار خصوصی خانوادگی مثل ازدواج، روش‌های کنترل باروری و بیان انواع آن تا موضوعاتی مانند عوامل تعیین کننده تعداد فرزند، سرمایه‌گذاری در آموزش فرزندان، تعداد ساعت کار، مصرف در خانواده و انواع آن، بودجه خانواده، راه‌های مقابله با حوادث در خانواده پرداخته است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول

فصل اول

اقتصاد خانواده چیست؟ آیا کسی پیدا می‌شود که احساس کند همه چیز دارد؟ آیا می‌دانید هر روزه شما مجبور به صدها انتخاب هستید؟ چگونه انتخاب کنیم؟ خواست چه کسی را برآورده کنیم؟

فصل دوم

فصل دوم

اصول اساسی اقتصاد خانواده، چه مقدار از یک کالا مصرف کنیم؟چگونه

مصارف مختلف را با یکدیگر جای گزین کنیم؟ تفاوت در سلیقه و ترجیحات خانواده، مفهوم هزینه فرصت (واقعی)، چگونه درآمد خود را بین مخارج مختلف خانواده تقسیم کنیم؟ چگونه هزینه خانواده را به حداقل مقدار ممکن برسانیم؟ بهره‌وری را در خانواده چگونه افزایش دهیم؟ چگونه درآمد را به مصارف مختلف تخصیص دهیم؟ اقتصاد خانواده از چه طریق با سایر واحدهای اقتصادی رابطه برقرار می کند؟

فصل سوم

فصل سوم

اهمیت زمان در برنامه‌ریزی خانواده، اصول اساسی برنامه‌ریزی در خانواده، انواع برنامه‌ریزی، تجدیدنظر در برنامه، پویایی در برنامه‌ریزی، عوامل برنامه ریزی، مدیریت صحیح زمان، تقسیم کار در خانواده، کار خانه چیست؟ تقسیم کار در جوامع سنتی، تقسیم کار در جوامع امروزی، ضرورت بازنگری آموزش دختران در خانواده، عوامل مؤثر در تقسیم بهینه کار، چه کسی چه کاری را انجام می‌دهد؟ معایب تقسیم کار به روش سنتی، مزایای تقسیم کار بر مبنای جدید، از کجا بفهمیم که تقسیم کار در خانواده درست است؟

فصل چهارم

فصل چهارم

برنامه‌ریزی تنظیم خانواده، چرا تنظیم خانواده؟ کنترل باروری؛ روشی برای تنظیم خانواده، آیا می‌دانید پر فایده‌ترین سرمایه در خانواده چیست؟ چگونه می توان خدمات باروری را به دست آورد؟ چند فرزند کافی است؟

فصل پنجم

فصل پنجم

برنامه ریزی درآمد خانواده؛

الف) درآمد حاصل از کار؛

ص: ۵۶

ب) درآمد حاصل از سرمایه؛

ج) سپرده های کوتاه مدت؛

د) سپرده‌های بلندمدت؛

ه) سپرده‌های ارزی؛

فصل ششم

فصل ششم

برنامه‌ریزی مصرف در خانواده، مصرف در خانواده، الگوی مصرف در دوران مختلف زندگی، چگونگی دست‌یافتن به الگوی مصرف بهینه، انواع مصرف (۱. مواد غذایی، ۲. لوازم و اثاثیه منزل، ۳. مسکن، ۴. بهداشت و درمان، ۵. آموزش، ۶. ارتباطات ایاب و ذهاب، ۷. تفریح ورزش مهمانی و مسافرت).

فصل هفتم

فصل هفتم

بودجه خانواده: به چه روشی پرداخت کنیم؟(۱. اسکناس ومسکوک، ۲. چک و مقررات آن، ۳. کارت اعتباری).

فصل هشتم

فصل هشتم

راه‌های مقابله با حوادث خانواده: (طلاق و چگونگی کاهش آسیب‌پذیری ناشی از آن، مرگ و میر و چگونگی کاهش آسیب‌پذیری خانواده، چگونه آسیب های ناشی از دزدی، آتش سوزی وتصادف را کاهش دهیم؟ چگونه از اشیای قیمتی نگه داری کنیم؟) نابرابری مصرف در خانواده‌های ایرانی و راه های کاهش آن، سن سرپرست خانواده و رفاه، مالیات، تأمین اجتماعی، خمس، زکات، جلوگیری از اتلاف و اسراف، انفاق، اسراف، قرض‌الحسنه.

اقتصاد در فقه اسلامی

اشاره

اقتصاد در فقه اسلامی

حسینی، سید جعفر و محمد قاضی زاده، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول، سال ۱۳۷۰، ۳۸۴ صفحه.

نویسندگان این اثر، افزون بر بررسی مالکیت از نظر مکاتب اقتصادی، مالکیت در اسلام و راه های تحقق مالکیت از نظر فقهی را تبیین و فعالیت های اقتصادی ممنوع از دیدگاه اسلام را مطرح کرده اند. مهم ترین مباحث کتاب عبارت است از:

۱. پیش گفتار

۱. پیش گفتار

نظام اقتصادی اسلام (بیان ویژگی های نظام اقتصادی اسلام)، مالکیت و اقسام آن در نظام های کاپیتالیستی، مارکسیستی و اسلام، مشکل بشر امروز، رسالت اسلام، دین ثابت و دنیای متحول، اسلام؛ دین فطرت، تمایلات انسان، ضرورت تعدیل تمایلات، مفهوم مال، معنی و مفهوم مالک، معنی و مفهوم مالکیت، مالکیت حقیقی (مالکیت حقیقی انسان، مالکیت حقیقی الهی)، مالکیت اعتباری، پایگاه مستقل نظام اقتصادی اسلام.

۲. مالکیت در سیستم های اقتصادی مشهور جهان

۲. مالکیت در سیستم های اقتصادی مشهور جهان

الف) مالکیت در نظام اقتصادی کاپیتالیسم (اصل مالکیت خصوصی نامحدود، اصل آزادی بهره کشی، اصل آزادی در مصرف)، بررسی افکار و ارزش های اساسی نظام سرمایه داری، انواع آزادی (طبیعی، اجتماعی).

ب) مالکیت در نظام اقتصادی مارکسیسم (مراحل تحول جامعه، نقدی بر ماتریالیسم تاریخی)، مالکیت در نظام سوسیالیستی، مالکیت در نظام کمونیسم.

ج) مالکیت در نظام اقتصادی اسلام (فرق میان مکتب اقتصادی و علم اقتصاد، راه حل مشکل اقتصادی چیست؟، تفسیر درست زندگی، تربیت انسان، دیدگاه اسلام نسبت به مال و ثروت، کار، هم ردیف جهاد، مقام کارگر، نقش حکومت در اقتصاد اسلامی.

۳. پیکره عمومی نظام اقتصادی اسلام

۳. پیکره عمومی نظام اقتصادی اسلام

اصل اول: مالکیت متنوع (خصوصی، عمومی، دولتی)

الف) مالکیت خصوصی: ادله مالکیت خصوصی، راه های تحقق مالکیت خصوصی: ۱. کار مستقیم (احیای موات، حیات، صید)، ۲. کار غیرمستقیم، ۳. ارث، نفقه.

ب) مالکیت عمومی (مالکیت تمام مردم، مالکیت عموم مسلمانان).

ج) مالکیت دولتی (انفال (موارد چهارده گانه انفال)، نیمی از خمس، واحدهای اقتصادی دولتی (بیت المال)).

اصل دوم: آزادی اقتصادی محدود به مقررات دینی: نوع اول محدودیت: ایمان و اخلاق، انفاق، پاداش صدقه و انفاق، ایثار، کیفر خوردن مال یتیم، کیفر منع زکات، کیفیت خیانت به اموال دیگران. نوع دوم محدودیت: نظارت دولت، قوانین مشخص اقتصادی، فعالیت های اقتصادی ممنوع: ۱. احتکار (احتکار از نظر لغت، ادله حرمت احتکار)، ۲. ربا (سابقه رباخواری، علل تحریم ربا)، ۳. حرمت اسراف و تبذیر (اسراف، تبذیر، اسراف بلای اجتماعی و...).

اصل سوم: عدالت اجتماعی: عدالت اجتماعی چیست؟ اصل تأمین اجتماعی (پایه های اصل تأمین اجتماعی)، اصل توازن اجتماعی (رهبری

اقتصادی دولت، پاسداری از حقوق ضعیفان، رهبران هم ردیف مستمندان و...).

اقتصاد سیاسی ایران، از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی

اشاره

اقتصاد سیاسی ایران، از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی

کاتوزیان، محمدعلی (همایون)، ترجمه: محمدرضا نفیسی و کامبیز عزیزی، تهران، نشر مرکز، چاپ پنجم، ۱۳۷۴، ۴۳۸ صفحه.

اصطلاح اقتصاد سیاسی، به روش، دیدگاه و رهیافت مشترک علمی گفته می شود که دربردارنده دیدگاهی است که به حل مشکلات توجه دارد، نه به طرح معماهای خیالی یا انتزاعی. در این رهیافت مشترک علمی، استدلال ها و شواهدی مطرح می شود که ترکیبی از نظریه، تاریخ و داده های آماری است.

این کتاب به چهار بخش تقسیم شده است. در بخش نخست، زمینه کلی تاریخی و نیز دیدگاه های نظری لازم برای بررسی موضوع اصلی مطرح شده است. از این رو، مطالعه آن برای درک کامل دیگر مباحث کتاب ضروری است. بخش دوم با ظهور رضاخان آغاز می شود و با سقوط او به پایان می رسد. در بخش سوم درباره مراحل اقتصادی سیاسی در سال های ۱۳۲۰ _ ۱۳۴۰ توضیح داده شده است و نویسنده در پایان فصل، به نهضت ملی شدن صنعت نفت اشاره و تأثیر آن را در اقتصاد کشور بررسی کرده است. در بخش چهارم کتاب، به توصیف، تحلیل و ارزیابی فرآیندهای توسعه اقتصادی و سیاسی معاصر پرداخته شده است.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

بخش اول: دولت و انقلاب: دورنمای تاریخی

بخش اول: دولت و انقلاب: دورنمای تاریخی

شیوه تولید (فئودالیسم یا استبداد)، تحولات قرن نوزدهم، انقلاب مشروطه و پس از آن.

بخش دوم: دولت و ضد انقلاب

بخش دوم: دولت و ضد انقلاب

از رضاخان تا رضاشاه، حاکمیت شبه مدرنیسم مطلقه (۱۳۰۵ _ ۱۳۱۲)، ظهور و سقوط استبداد شبه مدرنیست (۱۳۱۲ _ ۱۳۲۰).

بخش سوم: فترت، دموکراسی و دیکتاتوری (۱۳۲۰ _ ۱۳۳۰):

بخش سوم: فترت، دموکراسی و دیکتاتوری (۱۳۲۰ _ ۱۳۳۰):

اشغال و فترت ۱۳۲۰ _ ۱۳۳۰، نهضت ملی ایران: (ملی شدن صنعت نفت و حاکمیت دوگانه ۱۳۳۰ _ ۱۳۳۲)، دیکتاتوری سیاسی و «لیبرالیسم» اقتصادی ۱۳۳۲ _ ۱۳۴۰.

بخش چهارم: استبداد نفتی، توسعه اقتصادی و انقلاب مردم (۱۳۴۰ _ ۱۳۵۷)

بخش چهارم: استبداد نفتی، توسعه اقتصادی و انقلاب مردم (۱۳۴۰ _ ۱۳۵۷)

بحران اقتصادی، بی ثباتی سیاسی و جنگ قدرت، ۱۳۴۰ تا ۱۳۴۲، پیش درآمدهای استبداد نفتی، استبداد نفتی (نفت و اقتصاد سیاسی، کمّیّت و کیفیت تحول اقتصادی)، شهرزدگی، صنعت و خدمات، جامعه روستایی: زمین، اصطلاحات ارضی و اوضاع کشور، تجارت و روابط خارجی.

اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی ایران

اشاره

اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی ایران

کردزاده کرمانی، محمد، تهران، چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۸۰، ۱۵۸ صفحه.

پس از گذشت بیست و دو سال از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی،

بررسی چگونگی علل و زمینه های تحولات اقتصادی و سیاسی و سیاست های اعمال شده در زمینه این تحولات و همچنین بررسی اثر اقتصادی و اجتماعی این سیاست ها لازم و مفید به نظر می رسد. این بررسی ها می توانند مبنایی برای تحلیل استراتژی های سیاسی و اقتصادی کشور در سطح کلان باشد. این موضوع ها در چارچوب رشته ای علمی با عنوان اقتصاد سیاسی قابل طرح است.

هدف از تهیه این رساله، کوشش علمی در بررسی جنبه هایی از اقتصاد سیاسی ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی است. این پژوهش، تحقیقی توصیفی و علمی است و مشاهدات عینی، مطالعه کتاب های گوناگون و مصاحبه با صاحب نظران درباره فرآیندهای اقتصادی و سیاسی ایران، پشتوانه این پژوهش بوده است. در این کتاب از روش های آماری و اقتصادسنجی استفاده نشده است.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

فصل اول: تئوری های اقتصاد سیاسی

فصل اول: تئوری های اقتصاد سیاسی

اقتصاد سیاسی در تئوری های کلاسیک، فئوکلاسیک ها و اقتصاد سیاسی، اقتصاد سیاسی کینزی، اقتصاد سیاسی توسعه، اقتصاد سیاسی نو.

فصل دوم: اقتصاد سیاسی در عمل

فصل دوم: اقتصاد سیاسی در عمل

تخصیص منابع، استراتژی.

فصل سوم: نظام سیاسی و توسعه اقتصادی

فصل سوم: نظام سیاسی و توسعه اقتصادی

اندازه گیری کیفیت عملکرد دولت، ثبات سیاسی و درجه ناامنی سرمایه گذاری.

فصل چهارم: نقش نفت در اقتصاد سیاسی ایران

فصل چهارم: نقش نفت در اقتصاد سیاسی ایران

تعریف رانت، رانت زمین از لحاظ تاریخی، رانت نفتی، رانت نفتی و توسعه اقتصادی، رانت نفتی و صنایع جای گزینی واردات، توزیع رانت نفتی پس از انقلاب، رانت نفتی و سیاست خارجی.

فصل پنجم: سرمایه داری خصوصی و نقش دولت

فصل پنجم: سرمایه داری خصوصی و نقش دولت

ضعف تاریخی سرمایه داری خصوصی در ایران، وابستگی سرمایه داری خصوصی به دولت، انقلاب اسلامی و سرمایه داری خصوصی، مصادره اموال و دولتی نمودن اقتصاد، بازگشت به خصوصی سازی اقتصاد.

فصل ششم: تحولات سیاسی و اقتصادی پس از پیروزی انقلاب

فصل ششم: تحولات سیاسی و اقتصادی پس از پیروزی انقلاب

اقتصاد سیاسی جنگ تحمیلی، برآورد خسارت جنگ، اقتصاد سیاسی پس از جنگ تحمیلی، نگاهی به برنامه اول توسعه اقتصادی اجتماعی، برنامه دوم توسعه اقتصادی اجتماعی و عملکرد آن در حیطه اقتصاد کلان، نظام بانکی، سیاست های پولی و تورم، چالش های برنامه سوم توسعه اقتصادی و اجتماعی.

فصل هفتم: مشارکت سیاسی و اقتصاد سیاسی آموزش.

فصل هفتم: مشارکت سیاسی و اقتصاد سیاسی آموزش.

زیر فصل ها

اقتصاد کلان با نگرش اسلامی

اشاره

اقتصاد کلان با نگرش اسلامی

الزامل، یوسف بن عبدالله و بوعلام جیلانی، ترجمه: نصرالله خلیلی تیرتاشی، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۸، ۱۹۳ صفحه.

اقتصاد، از جنبه های مهم «زندگی» است. دین مبین اسلام برای تنظیم شئون

این زندگی آمده است. از دیگرسو از مسائل مهمی که امروزه مراکز علمی جهان اسلام با آن روبه رو هستند، تنش میان برخی دستاوردهای علوم انسانی برخاسته از تفکر فلسفی غرب و ارزش های اسلامی است که از اختلاف برداشت از «انسان» و نحوه نگرش و تعریف او سرچشمه می گیرد. از آنجا که نظریه‌های رایج و مطرح شده در کتاب ها و مجامع اقتصادی، در مجامع غیر اسلامی تکامل یافته‌اند، با ساختار جوامع اسلامی تناسب ندارند. کتاب افزون بر الگوسازی اقتصاد کلان اسلامی، ویژگی‌های متعددی را تبین می کند که استقلال و تمایز اقتصاد اسلامی را نشان می‌دهد. بررسی حاضر در زمینه پول، ویژگی تقاضای پول را در اقتصاد اسلامی از نظر نقش آن برای انفاق در راه خدا و ناچیز بودن نقش آن برای سفته بازی روشن می‌سازد. نویسندگان این کتاب، بر این باورند که هدف نهایی در اقتصاد اسلامی، باید عبودیت خداوند سبحان باشد و اقتصاد اسلامی، بر اساس توازن میان روح و جسم، دنیا و آخرت و فرد و جامعه است.

بیشتر فصل‌های این کتاب، دربردارنده دو قسمت نظری، و ریاضی (نموداری) است. بخش نظری دامنه گسترده ای را که شامل بیشتر نظریه‌های اساسی در موضوع همان فصل است، مطرح می کند، ولی بخش ریاضی، مبانی اساسی در الگوسازی عملی و سنجشی که فهم حقیقت را آسان و استنباط و استخراج می کند.

مهم ترین فصول و موضوع های این کتاب عبارت است از:

فصل اول: تعریف، روش، اهداف و مقومات

فصل اول: تعریف، روش، اهداف و مقومات

۱. تعریف علم اقتصاد؛

۲. فرق بین علم و نظام؛

۳. نظام اقتصادی اسلام؛

۴. روش بررسی اقتصاد اسلامی؛

۵. خلاصه.

فصل دوم: نظریه مصرف

فصل دوم: نظریه مصرف

۱. مقدمه؛

۲. چارچوب نظری؛

۳. الگوی مصرف اسلامی متعارف؛

۴. گرایش جدید در استخراج توابع مصرف؛

۵. مسئله برآورد تابع مصرف کل؛

۶. خلاصه.

فصل سوم: نظریه سرمایه گذاری

فصل سوم: نظریه سرمایه گذاری

۱. مقدمه؛

۲. چارچوب نظری تابع سرمایه گذاری در اسلام؛

۳. استخراج تابع سرمایه گذاری؛

۴. خلاصه.

فصل چهارم: نظریه حکومت و بخش عمومی

فصل چهارم: نظریه حکومت و بخش عمومی

۱. مقدمه؛

۲. وظائف حکومت در اقتصاد اسلامی؛

۳. هزینه دولتی و عمومی؛

۴. درآمدهای مالی بخش دولتی و عمومی؛

ص: ۶۵

۵. مشروعیت مالیات‌ها و استقراض؛

۶. الگوی تحلیلی بودجه دولت؛

۷. خلاصه.

فصل پنجم: تعادل تقاضای کل حقیقی در اقتصاد اسلامی

فصل پنجم: تعادل تقاضای کل حقیقی در اقتصاد اسلامی

۱. مقدمه؛

۲. تحلیل ریاضی تعادل؛

۳. تحلیل نموداری تعادل؛

۴. تأثیر تغییرات ایمان بر منحنی IS؛

۵. خلاصه.

فصل ششم:تعادل تقاضای کل «بخش پول»

فصل ششم:تعادل تقاضای کل «بخش پول»

۱. مقدمه؛

۲. تقاضای پول؛

۳. عرضه پول؛

۴. تعادل در بازار پول؛

۵. خلاصه.

فصل هفتم: تعادل کل، تقاضای کل پول و تقاضای کل حقیقی

فصل هفتم: تعادل کل، تقاضای کل پول و تقاضای کل حقیقی

۱. مقدمه؛

۲. تعادل در کوتاه مدت؛

۳. تعادل در بلندمدت؛

۴. تعادل پایدار؛

۵. تعادل و اشتغال کامل.

فصل هشتم: توسعه اقتصادی در اسلام

فصل هشتم: توسعه اقتصادی در اسلام

۱. مقدمه؛

۲. نظریات توسعه غربی؛

۳. الگوهای داخلی توسعه؛

۵. عناصر اصلی توسعه؛

۶. خلاصه.

اقتصاد کلان، نظریه ها و سیاست های اقتصادی

اقتصاد کلان، نظریه ها و سیاست های اقتصادی

تفضلی، فریدون، تهران، نشر نی، چاپ هشتم، ۱۳۷۳، ۵۶۰ صفحه.

نویسنده در این کتاب، اقتصاد کلان را با توجه به چهار ویژگی مهم بررسی کرده است. اول، جامعیت اقتصاد کلان به این معنا که نظریه های کلان را با بیان علمی، هندسی و ریاضی تحلیل کرده است. دوم، اقتصاد کلان از دیدگاه تعادل عمومی به این معنا که به ارتباط میان عناصر تشکیل دهنده آن توجه داشته است. سوم، بررسی اقتصاد کلان از دو جنبه «اقتصاد ثباتی» و «اقتصاد دستوری» و چهارم، تقسیم اقتصاد کلان به دو قسمت «ایستا» و «پویا» از این نظر که تحلیل های ایستا، تعیین درآمد ملی را با پیشرفت های علمی اخیر در زمینه رشد و نوسانات اقتصادی ترکیب و تلفیق کرده است.

مهم ترین فهرست مطالب عبارت است از:

فصل اول: ماهیت و دامنه نظریه اقتصادی، اقتصاد کلان در مقابل اقتصاد خرد.

فصل دوم: درآمد ملی و اجزای آن.

فصل سوم: نظریه مصرف، پس انداز و تعیین درآمد ملی.

فصل چهارم: سرمایه گذاری در تجزیه و تحلیل درآمد ملی.

فصل پنجم: سرمایه گذاری و اصل شتاب.

فصل ششم: هزینه های دولت و بازرگانی خارجی در تجزیه و تحلیل درآمد ملی.

فصل هفتم: نظریه پول و نرخ بهره.

فصل هشتم: تعادل عمومی.

فصل نهم: سیاست های پولی و مالی.

فصل دهم: نظریه تعیین درآمد ملی: مقایسه اقتصاد کلاسیک با اقتصاد کینز.

فصل یازدهم: درآمد ملی و سطح قیمت ها.

فصل دوازدهم: نظریه های تورم.

فصل سیزدهم: نظریه های رشد اقتصادی.

اقتصاد ما (بررسی هایی درباره مکتب اقتصادی اسلام) (جلد اول)

اشاره

اقتصاد ما (بررسی هایی درباره مکتب اقتصادی اسلام) (جلد اول)

صدر، سید محمدباقر، ترجمه: محمدکاظم موسوی، تهران، انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.

این اثر، ترجمه بخشی از کتاب اقتصادنا اثر آیت الله شهید سید محمدباقر صدر است که در آن، با هدف تبیین دیدگاه اسلام در زمینه مباحث اقتصادی، مطالبی بیان گشته است. به عنوان مقدمه بحث نیز خطاها و نارسایی های نظام های اقتصادی مارکسیسم و سرمایه داری، بیان و در نهایت، درباره سیستم اقتصاد اسلامی بحث شده است. در این مجلد، سه بخش از مباحث، یعنی مارکسیسم، کاپیتالیسم و مشخصات اساسی اقتصاد اسلامی ترجمه شده

ص: ۶۸

است.

بخش اول: مارکسیسم

بخش اول: مارکسیسم

۱. زمینه بحث، نظریاتی در مورد عامل واحد، عامل اقتصادی یا ماتریالیسم تاریخی، ماتریالیسم تاریخی و صفت واقعی و علمی.

۲. نظریه در پرتو اصول فلسفی: در پرتو ماتریالیسم فلسفی، در پرتو قوانین دیالکتیک، در پرتو ماتریالیسم تاریخی.

۳. شمول نظریه: الف) نوع دلیل ماتریالیسم تاریخی چگونه است؟، ب) فکر و مارکسیسم، ج) طبقات و مارکسیسم، د) عوامل طبیعی و مارکسیسم، ه) ذوق هنری و مارکسیسم.

۴. شرح و بسط و تفضیلات (تفسیر کمون اولیه، نقیض کمون اولیه، جامعه برده داری، جامعه فئودالی، جامعه سرمایه داری، اعتراف مارکس، قوانین جامعه سرمایه داری، کار، پایه ارزش، چگونه مارکس قاعده اساسی اقتصاد خویش را وضع کرد؟، نقد، پایه اساسی اقتصاد مارکسیستی، نقد مارکسیسم درباره جامعه سرمایه داری، تضادهای سرمایه داری، سیستم مارکسیستی، تعریف سوسیالیسم و کمونیسم، نقد سیستم به صورت عمومی، سوسیالیسم، کمونیسم.

بخش دوم: کاپیتالیسم

بخش دوم: کاپیتالیسم

۱. اصول اساسی سیستم کاپیتالیستی.

۲. سیستم کاپیتالیستی نتیجه قوانین علمی نباشد.

۳. قوانین علمی در اقتصاد کاپیتالیستی رنگ سیستمی دارند.

۴. بررسی افکار و ارزش های اساسی سیستم کاپیتالیستی.

پـایه هـای فکری نظریه آزادی اقتصـادی: آزادی، وسـیله محقق ساختن مصالـح عمومی است، آزادی؛ علت رشـد تولیـد است، آزادی؛ بیان اصیل شخصیت انسانی است.

بخش سوم: مشخصات اساسی اقتصاد اسلامی

بخش سوم: مشخصات اساسی اقتصاد اسلامی

۱. ساختمـان عمومی اقتصـاد اسـلامی: سه اصـل متمایزکننـده اقتصـاد اسـلامی از سایر سیسـتم ها: (اصل مالکیت مختلط، اصـل آزادی اقتصادی در کادر محدود، اصل عدالت اجتماعی).

۲. اقتصاد اسلامی جزوی از کل است: اصول اساسی جامعه اسلامی: (عقیده، مفاهیمی، عواطف و احساسات).

۳. کادر عمومی اقتصاد اسلامی، آیا علم، معضلات را حل می کند؟، ماتریالیسم تاریخی و معضل اجتماعی.

۴. اقتصاد اسلامی، علم نیست.

۵. روابط توزیع از شکل تولید جدا می باشد.

۶. معضـل اقتصـادی و راه حـل هـای آن، معضل اقتصادی چیست؟، نقش کار در توزیع، نقش احتیاج در توزیع، احتیاج از نظر اسـلام و کمونیسم، احتیـاج از نظر اسـلام و سوسـیالیسم مارکسیستی، احتیـاج از نظر اسـلام و کاپیتـالیسم، مالکیت خصوصـی، مالکیت وسیله ثانوی توزیع، گردش (مبادله).

اقتصاد ما (بررسی هایی درباره مکتب اقتصادی اسلام) (جلد دوم)

اقتصاد ما (بررسی هایی درباره مکتب اقتصادی اسلام) (جلد دوم)

صدر، سید محمدباقر، ترجمه: ع اسپهبدی، تهران، انتشارات اسلامی.

این اثر، جلد دوم کتاب بررسی هایی درباره مکتب اقتصادی اسلام است که در آن تلاش شده است به کمک مفاهیم اقتصادی اسلام و سیستم حقوقی آن، مکتب اقتصادی اسلام معرفی شود. این بررسی مرحله دارد که مرحله اول، پایه و بستری برای مرحله دوم محسوب می شود. مرحله اول شامل جمع آوری احکام، مفاهیم و قواعدی است که در مرحله دوم با معلومات حاصل از آنها، تفسیری تئوریک و یک پارچه که مبیّن سیستم اقتصادی اسلام باشد، به عمل آمده است. عناوین مطالب این مجلد عبارت است از:

الف) روش کشف سیستم اقتصادی: مکتب اقتصادی و اسلام، رابطه مکتب با قانون، رژیم مالی و مکتب اقتصادی.

ب) نقش مفهوم ها در اکتشاف: نقش آزادی نظر قانونی در تنظیم امور اقتصادی، اجتهاد و شخصیت مجتهد (توجیه واقعیت ها، گنجاندن نص در چارچوب محدود، تجرید دلیل قانون از شرایط و مقتضیات مربوطه، موضع گیری قبلی در برابر نص).

ج) نظریه توزیع قبل از تولید: دو زمینه توزیع: ۱. منابع مادی توزیع، ۲. ثروت های تولید شده.

عوامل اصلی تولید: طبیعت، سرمایه، کار و مدیریت، اختلاف مکتب های اقتصادی درباره توزیع ثروت های طبیعی، منابع طبیعی تولید: زمین، مواد معدنی، آب های طبیعی، سایر ثروت های طبیعی، ادله مالکیت عمومی، گفت وگو درباره ادله مالکیت خصوصی، وضع زمین میته در حال فتح، نتیجه اختلاف شکلی مالکیت، نقش احیا در اراضی موات، زمین آباد طبیعی در زمان فتح، زمین هایی که سکنه اش در اثر دعوت مسلمان شده اند، زمین صلح، سایر اراضی دولتی، حدود سلطه خصوصی در زمین، نظریه عمومی اسلام

درباره زمین، عقیده مخالفین مالکیت ارضی، عنصر سیاسی مالکیت زمین، مواد اولیه زمین، معادن باطنی (معادن باطنی نزدیک به سطح زمین، معادن باطنی مستقر).

د) اقطاع در اسلام: اقطاع در اراضی خراجی .. در اسلام، آب های طبیعی، سایر ثروت های طبیعی.

ه) توزیع قبل از تولید: منشأ حق بودن کار اقتصادی در اسلام، دو جنبه حیازت، تمایز کارهای اقتصادی از یکدیگر: چگونگی پیدایش حقوق خصوصی بر پایه کار، کارگر، مالک محصول کار خویش، اساس تملک در ثروت های منقول، نقش حیازت در ثروت های منقول، تعمیم نظری اصل حیازت، مطالعه تطبیقی نظریه اسلامی، طسق و تفسیر نظری آن، تفسیر اخلاقی مالکیت در اسلام، محدودیت زمانی حقوق خصوصی.

و) نظریه توزیع پس از تولید: مبانی تئوریک توزیع عوامل تولید، نظریه توزیع در اقتصاد سرمایه داری، پدیده ثبات مالکیت در نظریه، جدا بودن مالکیت از ارزش مبادله، اصول کلی پرداختن اجرت عوامل مادی، نقش مخاطره در اقتصاد اسلامی، دلایل طرفداران مکتب سرمایه داری در مورد بهره و انتقاد آن، محدودیت اختیارات مالک در انتفاع.

ز) نظریه تولید: تولید دو جنبه دارد: ذهنی، عینی، رشد تولید، وسایل رشد تولید، ابزار قانونی، سیاست اقتصادی رشد، مفهوم ثروت، ارتباط افزایش تولید با نحوه توزیع، نظر اسلام نسبت به مشکلات اقتصادی، رابطه تولید با توزیع، تولید و تأمین عادلانه توزیع، رابطه تولید و تجارت، مفهوم تجارت، نصوص مربوط به مفهوم تجارت، مقررات مربوط به تجارت، تولید برای چیست؟، نظریه سرمایه داری، نظریه اسلام.

ح) مسئولیت دولت در اقتصاد اسلامی: تأمین اجتماعی، توازن اجتماعی، اصل دخالت دولت، دلیل قلمرو آزادی نظر قانونی، نقص محسوب نشدن آزادی نظر قانونی.

امام و اقتصاد اسلامی

امام و اقتصاد اسلامی

آژینی، محسن، تهران، سازمان انتشارات کیهان، ۱۳۷۴، ۲۵۱ صفحه.

امام خمینی رحمه الله ، بهترین الگو و راهنمای مسئولان و مردم در همه جنبه های وجودی است. بنابراین، لازم است کلام ایشان در میان مردم به ویژه مسئولان مورد توجه قرار گیرد و مسئولان و مردم بر مدار سخنان ایشان حرکت کنند. نویسنده در این کتاب، نظرها و دیدگاه های امام خمینی رحمه الله را در زمینه مسائل گوناگون اقتصاد اسلام مانند اختلاف نظرهای اقتصادی، عدالت اجتماعی سرمایه و سرمایه داری، مستضعفین و محرومین، اختیارات دولت، مالکیت، مالیات ها و وجوهات بانک و بهره بیان کرده است. نویسنده کوشیده است سخنان رهبر کبیر انقلاب را در موضوع های خاص و مرتبط با هم در چهار فصل گردآوری کند. این فصول و موضوع ها عباتند از:

فصل اول _ کلیات: معنویت و مادیت، اسلام و اقتصاد، اختلاف نظرهای اقتصادی در کلام امام خمینی رحمه الله .

فصل دوم _ اقتصاد و ارزش ها در کلام: عدالت اجتماعی، مستضعفین و محرومین، سرمایه داران، رفاه و رفاه طلبی، جنگ فقر و غنا.

فصل سوم _ سخنان امام رحمه الله درباره اقتصاد و رابطه مردم و دولت اسلامی در فعالیت های اقتصادی: مشارکت مردم در اقتصاد، اختیارات دولت اسلامی

در اقتصاد از دیدگاه امام خمینی رحمه الله .

فصل چهارم ــ امور مالی و پولی: مالکیت، مالیات و وجوهات، بانک و بهره بانکی (ربا).

اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله

اشاره

اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله

آژینی، محسن، تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی (گروه انتشارات)، چاپ اول، ۱۳۷۴، ۸۴۵ صفحه.

پژوهشگر این اثر، با هدف بهره گیری از اندیشه های روشنگرانه امام خمینی رحمه الله در جنبه های گوناگون اقتصادی، به بررسی گفته ها و نوشته های امام رحمه الله و جمع آوری و طبقه بندی آنها پرداخته و اثر حاضر را در نه فصل نگاشته است.

فصل اول: کلیات

فصل اول: کلیات

بخش اول ــ اقتصاد اسلامی

۱. اسلام و اقتصاد، ۲. خطوط کلی نظام اقتصادی اسلام، ۳. انقلاب اسلامی.

بخش دوم ــ پیشنهادهای اقتصادی

۱. بینش های اقتصادی انحرافی، ۲. اختلاف نظرهای اقتصادی.

بخش سوم ــ عملکرد اقتصادی رژیم طاغوت

۱. وابستگی به اجانب (وابستگی اقتصادی، ایران پایگاه امریکا، حمایت اجانب از طاغوت)، ۲. تخریب اقتصاد کشور (تخریب اقتصاد، تخریب سرمایه های ملی، تخریب نیروی انسانی، تخریب کشاورزی، تخریب صنعت، تخریب منبع عظیم نفت)، ۳. غارت ثروت های ملی (غارت منابع مالی، غارت ذخائر و منابع طبیعی، اسراف کاری ها و اتلاف بیت المال)، ۴. ایجاد فقر و

محرومیت (فقر و محرومیت عمومی، فقر و محرومیت شهرها و روستاها).

بخش چهارم ـ عملکرد اقتصادی جمهوری اسلامی

خدمات انجام شده برای کل کشور، خدمات انجام شده برای محرومین و روستاها.

فصل دوم: مباحث ارزشی در اقتصاد

فصل دوم: مباحث ارزشی در اقتصاد

بخش اول ـ معنویت و مادیات اسلام

۱. معنویت و مادیت (معنویت و مادیت در اسلام، اصالت معنویت، ابعاد مادی و معنوی انسان، برداشت های ناصحیح).

۲. انقلاب، معنویت و مادیت (انقلاب اسلامی، اهداف و انگیزه های معنوی، اتکاء انقلاب بر معنویت).

۳. مادی گرایی (الف) مکاتب مادی، ب) مادی گرایی سیاسی، ج) تعلقات و وابستگی های مادی).

بخش دوم ـ عدالت اجتماعی

۱. اسلام و عدالت اجتماعی، ۲. انقلاب، انقلاب اسلامی و عدالت اجتماعی، ۳. عدالت اجتماعی و اختلاف طبقاتی.

بخش سوم ـ مستضعفین و محرومین

۱. مستضعفین و محرومین چه کسانی هستند؟ ۲. ادیان الهی، مستضعفین و محرومین (ادیان گذشته، مستضعفین و محرومین، پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام و مستضعفان و محرومان، روحانیت و مستضعفین، اسلام مستضعفین و اسلام مستکبرین)، ۳. انقلاب اسلامی، مستضعفین و محرومین (پیروزی انقلاب، مرهون مستضعفین و محرومین، محرومین و مستضعفین و جنگ تحمیلی)، ۴. خدمت به مستضعفین و محرومین، ۵. مستضعفین و

مستکبرین.

بخش چهارم ــ رفاه و مرفهین

۱. اسلام و رفاه، ۲. رفاه مثبت و ممدوح، ۳. رفاه منفی و مذموم.

بخش پنجم ــ سرمایه داری و سرمایه داران

۱. اسلام سرمایه داری و سرمایه داران، ۲. روحانیت، سرمایه داری و سرمایه داران، ۳. کاخ نشینان و سرمایه داران.

فصل سوم: اهداف و اصول اساسی در اقتصاد

فصل سوم: اهداف و اصول اساسی در اقتصاد

بخش اول ــ سازندگی و بازسازی کشور

۱. ضرورت ساختن کشور، ۲. بسیج عمومی برای سازندگی، ۳. طولانی بودن روند سازندگی، ۴. سازندگی مادی و معنوی، ۵. جهاد سازندگی.

بخش دوم ــ استقلال و خودکفایی

۱. ضرورت کسب استقلال و خودکفایی اقتصادی، ۲. استقلال اقتصادی، لازمه استقلال کامل کشور است، ۳. استقلال فکری و فرهنگی مقدمه استقلال است، ۴. اسلام و استقلال اقتصادی، ۵. تحمل سختی و فشار برای کسب استقلال اقتصادی، ۶. جمهوری اسلامی و استقلال اقتصادی، ۷. استقلال اقتصادی و غرب و شرق.

بخش سوم ــ اصول و سیاست ها در نیل به اهداف اقتصادی

۱. پرهیز از خودباختگی و غرب زدگی، ۲. خودباوری و خوداتکایی، ۳. حفظ ارزش ها و آرمان های اسلامی و انقلابی، ۴. کار و تلاش (ضرورت کار و تلاش همگانی، مفید و سازنده بودن کارها، کم کاری و اعتصاب قبل از انقلاب، کم کاری و اعتصاب بعد از انقلاب)، ۵. نظم و آرامش در اقتصاد (نظم و آرامش و امنیت اقتصادی، اخلال در کشاورزی، اخلال در صنایع و

کارخانه ها، اخلال در خدمات دولت، ماهیت و اهداف اخلال گران اقتصادی)، ۶. صبر و تحمل و مشکلات اقتصادی (استقامت در برابر کمبودها و مشکلات اقتصادی، استقامت در برابر محاصره اقتصادی دشمن، انبیاء و اولیای الهی و صبر و تحمل مشکلات اقتصادی)، ۷. تخصص و تکنولوژی (تخصص و تکنولوژی در دوران طاغوت، انقلاب اسلامی و تکنولوژی، انقلاب اسلامی، تخصص و متخصصین، تخصص و تعهد)، ۸. پرهیز از مصرف زدگی و تجمل.

فصل چهارم: مردم، نظام اسلامی و اقتصاد

فصل چهارم: مردم، نظام اسلامی و اقتصاد

بخش اول _ مردم و اقتصاد

۱. مشارکت مردم در اقتصاد، ۲. پشتیبانی اقتصادی مردم از نظام و دولت، ۳. نقش مردم در شکست طاغوت از نظر اقتصادی.

بخش دوم _ نظام اسلامی و اقتصاد

۱. وظایف و اختیارات نظام اسلامی، ۲. نظام اسلامی، مستضعفین و محرومین (حکومت اسلامی، مستضعفین و محرومین، دستگاه اجرایی، مستضعفین و محرومین، مجلس شورای اسلامی، مستضعفین و محرومین)، ۳. نظام اسلامی، سرمایه داران و اشرافیت، ۴. سلامت اقتصادی کارگزاران نظام اسلامی، ۵. ساده زیستی دولتمردان (رسول اکرم صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین [علی] علیه السلام و ساده زیستی کارگزاران نظام و ساده زیستی)، ۶. نظام اسلامی و برنامه ریزی.

بخش سوم _ ساده زیستی روحانیون

فصل پنجم: کشاورزی و منابع طبیعی

فصل پنجم: کشاورزی و منابع طبیعی

بخش اول ـ کشاورزی

اهمیت کشاورزی، اسلام و کشاورزی، بازسازی و توسعه کشاورزی، خودکفایی و کشاورزی، اهمیت و ارزش کشاورزان، دولت و کشاورزی.

بخش دوم ـ منابع طبیعی

معادن و منابع طبیعی، نفت، تولید و صدور نفت، نفت و سیاست، کارگزاران صنعت نفت.

فصل ششم: صنایع

فصل ششم: صنایع

بخش اول ـ صنعت

۱. صنعت مستقل ۲. صنایع دفاعی.

بخش دوم ـ کارگری و کارگران

اسلام، کارگری و کارگران، ارزش و اهمیت کارگران، حقوق و کارگران، وظایف و رسالت های کارگران.

فصل هفتم: خدمات و بازرگانی

فصل هفتم: خدمات و بازرگانی

بخش اول ـ بازار

مبارزات و خدمات بازار، اسلامی شدن بازار، بازار و انصاف، بازار و مطالم طاغوت، دولت و بازار.

بخش دوم ـ مسکن و تجارت

معاملات نامشروع، سکس.

فصل هشتم: امور پولی و مالی

فصل هشتم: امور پولی و مالی

بخش اول ـ مالکیت

مالکیت در اموال مشروع، مالکیت و اموال نامشروع.

بخش دوم ــ گرانی و گران فروشی.

بخش سوم ــ امور مالی

۱. بیت المال مسلمین، ۲. مالیات، ۳. وجوه شرعیه (الف) مصارف وجوه شرعیه، ب) اجازات مربوط به وجوه شرعیه)، ۴. عبادات مالی.

بخش چهارم ــ امور پولی و بانکی

۱. اسلامی شدن بانک ها، ۲. ربا و بهره، ۳. ارز.

فصل نهم: اقتصاد و مسائل جهانی

فصل نهم: اقتصاد و مسائل جهانی

بخش اول ــ ارتباطات اقتصادی با جهان.

بخش دوم ــ سرمایه داری و کمونیسم.

بخش سوم ــ استعمار اقتصادی.

اندیشه های اقتصادی در نهج البلاغه

اشاره

اندیشه های اقتصادی در نهج البلاغه

حائری، محسن، تهران، انتشارات نهج البلاغه، چاپ اول، ۱۳۷۸، ۲۵۴ صفحه.

در اثر حاضر با توجه به دیدگاه های امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام در نهج البلاغه، اصول اقتصاد اسلامی به ویژه در چهار زمینه ویژگی های اقتصاد اسلامی و سیاست های آن، علل پیدایش فقر و راه های مبارزه با آن و توسعه همه جانبه تبیین شده است. این کتاب شامل چهار فصل است.

فصل اول: مفهوم کلی اقتصاد

فصل اول: مفهوم کلی اقتصاد

تعریف اقتصـاد، اقتصـاد و عقیـده، ارکان انـدیشه اقتصادی علی علیه السـلام : مسـئولیت، کار، انواع کارهای اقتصادی (مزارعه، مساقات، مضاربه، شرکت، اجاره، جعاله، کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت، خدمات.)، مالکیت، ثروت،

مالکیت ثروت های طبیعی: (معدن، آب ها)، تولید، سرمایه گذاری، توزیع، عدالت، مساوات، تأمین اجتماعی، مشکل اقتصادی.

فصل دوم: سیاست های اقتصادی، دخالت دولت و وظایف آن، اهداف سیاست اقتصادی: الف) سیاست های مالی (۱. سیاست در بیت المال، سیاست های مالیاتی: نرم خویی و ملاطفت، ترک تجاوز و تعدی، بخشودگی مالیاتی به نیازمندان، رعایت مساوات، در اخذ مالیات، سیاست نقدینگی، سیاست قیمت گذاری، سیاست کمک های مالی، سیاست انفاق، ۲. سیاست تولید، ۳. سیاست نظارت و بازرسی.

فصل سوم: فقر و غنا

فصل سوم: فقر و غنا

علل فقرزدایی، خطر پدیده فقر، علل پیدایش فقر، توصیه به فقرا، توصیه به ثروتمندان، اقدامات اقتصادی: وظایف فرد (طلب علم و دانش، کسب تجربه، کار، تدبیر و چاره اندیشی، هدایت درست سرمایه گذاری، تولید و سرمایه گذاری، غنیمت شمردن فرصت ها، بخشش مستمر، پرداخت زکات، تنظیم خانواده)، وظایف جامعه (هم یاری اجتماعی، ایجاد و روحیه تعاون و همکاری، نظارت بر کار دولت)، وظایف دولت (تأمین اجتماعی، نظارت بر بازار، نظارت بر مالکیت)، راه های جلوگیری از فقر: صدقه، امانت داری، پرهیزکاری و استغفار، فروتنی و اخلاق پسندیده، درست کاری، مهاجرت.

فصل چهارم: توسعه اقتصادی

فصل چهارم: توسعه اقتصادی

مفهوم توسعه: استراتژی توسعه، اهداف توسعه، توسعه در اسلام، مفهوم توسعه در دیدگاه امام علی علیه السلام : (رسیدن به درجه بی نیازی، پی ریزی جامعه سالم، جامعه پرهیزکار)، انسان و توسعه، ویژگی های انسان توسعه گرا:

(علاقه مند به علم، نیروی کار، علاقه مند به خیّر، هدایت درست هزینه ها، عوامل پیشرفت، احساس مسئولیت جمعی)، توسعه منابع انسانی: (انسان توسعه گرا، منابع طبیعی)، موانع توسعه: (بی کاری، عدم آگاهی، عدم بهره برداری)، عوامل مؤثر در توسعه: (سرمایه، مدیریت مناسب، بهره برداری از روش های نوین)، عوامل جانبی توسعه: (فکر و اندیشه، تعاون و همکاری، سیاست و امنیت، وضع قوانین، نوآوری و ابتکار).

ایران _ اقتصاد

اشاره

ایران _ اقتصاد

مریدی، سیاوش، کتاب ایران (اقتصاد)، تهران، انتشارات بین المللی الهی، ۱۳۸۱، ۲۴۲ صفحه.

کشور ایران، بازمانده یکی از تمدن های کهن و عظیم جهان است که توانسته است برخلاف دیگر تمدن های بزرگ، نام و موجودیت ملی خود را حفظ کند. تاریخ ایران حوادث تلخ و شیرین بسیاری را پشت سر گذاشته است. اقتصاد ایران نیز در نتیجه این حوادث تاریخی، اشکال گوناگون به خود گرفته است. نویسنده کتاب، به وضعیت کنونی اقتصاد ایران می پردازد و به پیشینه تاریخی اقتصاد ایران نیز توجه دارد. برای این منظور، اقتصاد ایران به شش فصل کشاورزی، صنعت، زیربنای اقتصادی، بیمه و تأمین اجتماعی، نظام بانکی و بانک داری در ایران و بازرگانی خارجی تقسیم شده است. در فصل اول؛ کشاورزی، افزون بر طرح کلیاتی درباره وضعیت اقلیمی و جغرافیایی ایران، به انواع کشت و محصولات عمده کشاورزی اشاره می شود. در فصل دوم؛ صنعت، زیرمجموعه های صنایع دستی و روستایی، صنایع

بزرگ و نوین، صنایع نفت و گاز، پتروشیمی و معادن بررسی می شود. در فصل سوم؛ به زیربنای اقتصادی کشور مانند برق، سدسازی، حمل و نقل، بنادر و مانند آن پرداخته شده است. در فصل چهارم نیز بیمه و تأمین اجتماعی با نگاهی به گذشته مطرح شده است. در فصل پنجم نظام بانکی و بانک داری از دوران گذشته تا به امروز بررسی شده و در فصل ششم به بازرگانی خارجی ایران شامل صادرات و واردات پرداخته شده است.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

فصل اول: کشاورزی

فصل اول: کشاورزی

نوع آب و هوا، سطح اراضی کشاورزی و تحولات آن، محصولات عمده غذایی زراعی، دام پروری، مرغ داری، شیلات، روابط مالکیت و انواع بهره برداری در کشاورزی ایران.

فصل دوم: صنعت

فصل دوم: صنعت

صنایع روستایی و دستی، صنایع دستی، تاریخچه صنایع دستی ایران، صنایع فلزکاری دستی، صنایع مستظرفه دستی ایران، صنایع پتروشیمی، منابع و ذخایر.

فصل سوم: زیر بنای اقتصادی

فصل سوم: زیر بنای اقتصادی

برق، صنعت حمل و نقل.

فصل چهارم: بیمه و تأمین اجتماعی

فصل چهارم: بیمه و تأمین اجتماعی

پیدایش و توسعه بیمه در ایران، بیمه تأمین اجتماعی در ایران، سایر ارگان ها [و صندوق های] فعال در زمینه بیمه اجتماعی، نظام حمایتی.

فصل پنجم: نظام بانکی و بانک داری در ایران

فصل پنجم: نظام بانکی و بانک داری در ایران

تحولات نظام بانکی پس از انقلاب و بانک های ایران.

فصل ششم: بازرگانی خارجی؛ الگوی واردات، الگوی صادرات.

فصل ششم: بازرگانی خارجی؛ الگوی واردات، الگوی صادرات.

زیر فصل ها

بانکداری بدون ربا از نظریه تا عمل

اشاره

بانکداری بدون ربا از نظریه تا عمل

موسویان، سید عباس، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۹، ۱۶۰ صفحه.

در هر جامعه، بخشی از سرمایه های نقدی، در دست افرادی است که به علل گوناگون، تمایل یا توانایی استفاده درست و کارآمد از آن را ندارند. مؤسسات بانکی با استفاده از شعبه های متعدد در همه نقاط کشور، به آسانی می توانند پس اندازهای کوچک و بزرگ، موقت و دائمی افراد را در دسترس کشاورزان، صنعتگران و بازرگانان مجرّب قرار دهند. آنان با سرمایه گذاری، به رشد و شکوفایی اقتصاد کمک کنند.

بانکداری متعارف دنیا که بر اساس سیستم بهره عمل می کند، به دلیل خصوصیت ناعادلانه بهره، موجب ورشکستگی بنگاه ها و مؤسسه های تولیدی و تجاری و در مواردی موجب بروز بحران های مهمی در کل اقتصاد می شود.

اسلام با تحریم سیستم بهره، شیوه دیگری برای سهیم شدن سرمایه در تولید پیش می نهد و درآمد آن را نه تنها متناسب با نقش آفرینی سرمایه در کل اقتصاد، بلکه متناسب با عملکرد آن در فعالیتی که آن سرمایه در آن فعالیت به کارگرفته شده تعیین می کند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و فراهم شدن زمینه تغییرات اساسی در نظامات اجتماعی، یکی از مباحث عمده،

تحول نظام بـانکی از سیسـتم بهره به سیسـتم مورد قبول اسـلام بود تـا اینکه بـا کوشـش پیگیر شـماری از اقتصاددانان کشور و دوسـتداران احکـام اسـلام و قرآن، قـانون عملیـات بانکـداری بـدون ربـا تهیه شـد. نویسـنده در این کتـاب نخست به تاریخچه عملیـات بانکـداری بـدون ربـا، مـاهیت حقوقی و عملکرد بانکـداری ایران پیش از انقلاـب مروری، کوتاه داشـته است. سـپس تحولات نظام بانکی پس از انقلاب را تا رسـیدن به قانون بانکداری بدون ربا بررسـی کرده است. پس از آن با تشریح عملیات بانکـداری بدون ربا، به بررسـی عملکرد پانزده ساله آن پرداخته و در پایان با اشاره به اشـکالات نظری و اجرایی، پیشـنهادهای اصلاحی خود را برای تقویت آن بیان کرده است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: پیشینه بانکداری در ایران

فصل اول: پیشینه بانکداری در ایران

تاریخ تشکیل بانک در ایران، ماهیت حقوق عملیات بانکی، عملکرد اقتصادی نظام بانکی، سوددهی، رشد سپرده های بانکی، تخصیص منابع بین بخش های مهم اقتصادی.

فصل دوم: تحولات بانکی پس از پیروزی انقلاب

فصل دوم: تحولات بانکی پس از پیروزی انقلاب

ملی شدن بانک ها، ادغام بانک ها، برقراری سیستم سود تضمین شده و کارمزد، تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا.

فصل سوم: تشریح عملیات بانکداری بدون ربا

فصل سوم: تشریح عملیات بانکداری بدون ربا

اهـداف نظـام بـانکی، وظایف نظام بانیک، روش های تجهیز منابع، شـیوه های تخصـیص منابع، بانک مرکزی ایران و سیاسـت پولی.

فصل چهارم: بررسی عملکرد بانکداری بدون ربا

فصل چهارم: بررسی عملکرد بانکداری بدون ربا

اجتناب از حقیقت ربا، سوددهی، جذب سپرده های بانکی، تخصیص منابع بین بخش های مهم اقتصادی.

فصل پنجم: اشکالات بانکداری بدون ربا

فصل پنجم: اشکالات بانکداری بدون ربا

الف) اشکالات نظری و محتوایی؛

ب) اشکالات مدیریتی و اجرایی؛

فصل ششم: پیشنهادات اصلاحی.

فصل ششم: پیشنهادات اصلاحی.

۱. جای گزینی نظریه مشارکت به جای نظریه وکالت؛

۲. تجدید نظر در روش های اعطای تسهیلات؛

۳. طراحی ساختاری مناسب؛

۴. اتخاذ دیدگاهی روشن از بانک؛

۵. فعال کردن سیستم نظارت و کنترل؛

۶. فراهم آوردن فضایی برای رقابت سالم؛

۷. ارتقای سطح علمی و انگیزشی کارگزاران بانک نسبت به قانون.

بررسی اجمالی مبانی اقتصاد اسلامی

اشاره

بررسی اجمالی مبانی اقتصاد اسلامی

مطهری، مرتضی، تهران، انتشارات حکمت، چاپ اول، ۱۴۰۳ ه . ق، ۴۱۶ صفحه.

این اثر، در بردارنده قسمتی از نوشته های اقتصادی اندیشمند شهید، آیت الله مطهری است که در دو بخش تنظیم شده است. بخش اول درباره کلیات بحث های مربوط به مبانی و فلسفه اقتصاد اسلامی است. بخش دوم شامل رساله هایی در مسائل

گوناگون اقتصاد اسلامی است.

بخش اول: بررسی اجمالی مبانی اقتصاد اسلامی

بخش اول: بررسی اجمالی مبانی اقتصاد اسلامی

نظریه اقتصاد اسلامی، نظر اسلام راجع به ثروت، اقتصاد نظری یا توصیفی، اقتصاد برنامه ای یا دستوری، اقتصاد سالم، میزان اقتصاد برنامه ای، نحوه ارتباط امور اعتباری با حقایق.

ارزش: علت ارزش و تفاوت ارزش ها، کار، مولد ارزش نیست.

سرمایه داری جدید: سرمایه داری جدید؛ رأس مسائل مستحدثه، مشخصه اصلی سرمایه داری جدید، نقد و بررسی برهان مارکسیسم در نامشروعیت سرمایه داری، نقد و بررسی نظرات مختلف راجع به ارزش، قراردادی بودن ارزش اشیاء تابع فایده و احتیاج بودن ارزش، کار، منشأ ارزش.

دوازده ایراد وارد بر نظریه تساوی ارزش با کار: ۱. انتقاد از راه تأثیر عرضه و تقاضا، ۲. کار، علت ایجاد ارزش، نه مساوی با آن، ۳. انتقاد از راه ارزشمند بودن .. بدون کار، ۴. از راه تأثیر سلیقه و روحیه تجمل پرستی و تنوع طلبی بشر در ارزش اشیا، ۵. از راه تأثیر ابتکار ذاتی افراد در ارزش اشیا، ۶. از راه ارزش فی نفسه بعضی اشیا، ۷. از راه تاثیر عوامل معنوی و ذوقی، ۸. از راه طرد نظریه مارکسیسم، ۹. از راه نادیده گرفتن نقش طبیعت و... .

اشکالات فقهی و اسلامی راجع به نظریه تساوی ارزش کار

سه پرسش اساسی از اقتصاد مارکسیستی: آیا اضافه ارزش، از مختصات سرمایه داری جدید است؟ میزان ارزش اشیا، تضاد میان شعارهای مارکس با اصول مکتب او.

مرز اشتراک اسلام با سوسیالیسم: رد مالکیت فردی بر منابع و سرمایه های عمومی طبیعی و صناعی، رد مالکیت اشتراکی کار.

مالکیت: یادآوری تعریف ثروت، عوامل تولید ثروت، ماهیت مالکیت از

نظر فلسفی، اصول مالکیت در غریزه بشر و حیوان، حدود مالکیت اجتماعی و قانون، قانون عادلانه، اسلام و عدالت اجتماعی، معنای عدالت اجتماعی، عدالت اصل بزرگ اسلامی، اقسام عدالت، اقدامات اسلام برای برقراری عدالت، اسلام و حقوق فطری، تفاوت منطق الهی با مادی، تأثیر اصل عدالت اجتماعی در فقه، رابطه حق و عدل، تفاسیر عدالت، اقسام نسبت انسان با حق.

مسئله مالکیت و مقام انسان در سوسیالیسم و سرمایه داری، نظر علامه طباطبایی درباره ثروت های جهان، رابطه کار و مالکیت حق اجتماع بر انسان و بر کار او، حدود حق جامعه در کار فرد، حدود اشتراک اسلامی.

بخش دوم: رساله های اقتصادی

بخش دوم: رساله های اقتصادی

۱. اسلام و اقتصاد، ۲. حق و حکم، ۳. مالکیت زمین از نظر اسلام، ۴. شرکت از نظر فقه اسلام، ۵. ارث، ۶. بیمه، ۷. یادداشت های اقتصادی، ۸. مسئله اضطرار.

بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله

بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله

دبیرخانه دومین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی حضرت امام خمینی رحمه الله ، تهران، ستاد بزرگداشت یکصدمین سال میلاد امام خمینی رحمه الله ، چاپ اول، سال ۱۳۸۰، ۵۳۷ صفحه.

دومین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی حضرت امام خمینی رحمه الله ، با هدف تبیین دیدگاه های اقتصادی حضرت امام خمینی رحمه الله در تاریخ ۱۱ و ۱۲ خرداد سال ۱۳۷۹ در دانشگاه تربیت مدرس برگزار شد. برخی مقاله های موجود در

این کنگره، در اثر حاضر آمده که عناوین هر یک عبارت است از:

۱. کلیات: مقدمه، پیام، گزارش تحلیلی دبیر کنگره، اهداف تحلیل (مبانی اندیشه، شناخت ویژگی های اندیشه، شناخت آثار و نتایج اندیشه ها)، مواد تحلیل (مبادی عقیدتی، پیام ها و سخنرانی ها و نوشته ها، عمل و سیره، نقل قول ها)، معیارهای اصلی تحلیل (زمان، بیان، مخاطبان و ویژگی های آنها، علت صدور بیان، مکان ارائه مطالب، نتایج قابل پیش بینی مترتب بر بیان مطلب از طرف حضرت امام رحمه الله).

۲. اندیشه جنگ فقر و غنا: جنگ فقر و غنا به مثابه الگوی راه گشای توسعه ملی، سوابق نظری و تجربی کشورهای پیشرفته، سوابق نظری و تجربی کشورهای توسعه نیافته.

۳. اقتصاد از دیدگاه امام خمینی رحمه الله .

۴. عدالت اجتماعی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : ضرورت قانون و حکومت، اختلاف حکومت ها در حدود عدالت خواهی، مشکل حکومت های غیرخدایی، ویژگی حکومت اسلامی، مرزهای عدالت اجتماعی، ابعاد عدالت در حکومت اسلامی، تأثیر هدف های اصلی در تبلور هدف های فرعی، هماهنگی مفهوم عدالت با مفهوم عبادت در کارآمدی نظام اسلامی، رابطه عدالت اجتماعی با عدل الهی، مسئولیت های حاکم و حکومت اسلامی.

۵. توسعه و عدالت از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : مفهوم توسعه یافتگی، اهداف توسعه، اهداف اقتصادی توسعه از دیدگاه امام رحمه الله (پیشرفت اقتصادی،، رشد کشاورزی، رفاه اقتصادی جامعه، رشد تولید، افزایش کشاورزی، صنعتی شدن)، مفهوم عدالت، جایگاه توسعه در اهداف نظام اسلامی، جایگاه عدالت در اهداف نظام اسلامی، مقایسه عدالت و توسعه.

۶. نگرش امام خمینی رحمه الله به اقتصاد اسلامی به عنوان یک راهکار بدیل: بررسی راهکارهای اقتصادی دو مکتب مسلط بر توسعه در جهان سوم، طرح اقتصاد اسلامی به عنوان یک راهکار در مقابل سرمایه داری و سوسیالیسم، نحوه نگرش امام به اقتصاد، ابزارهای متهم برای تحقق اقتصاد اسلامی، بخش خصوصی عامل اصلی رشد اقتصادی، نقش مهم حکومت در اقتصاد اسلامی، نقش فرهنگ در تحقق اقتصادی اسلامی، استراتژی مناسب در برخورد با اقتصاد جهانی.

۷. نگرش مالیاتی خمس، آثار و پی آمدها: تعریف خمس، دو دیدگاه سنتی و مالیاتی در زمینه خمس، دلایل دیدگاه سنتی (ظهور قرآن کریم، روایات ائمه اطهار علیهم السلام ، تبیین نگرش مالیاتی، دلایل دیدگاه مالیاتی، سیره پیامبر و ائمه علیهم السلام ، اصل عدالت، خمس از دیدگاه امام خمینی رحمه الله ، آثار و پی آمدها.

۸. دین و توسعه با تأکید بر قرائت امام خمینی رحمه الله از دین: فهم سه گانه از دین موسع، مضیّق، فهم بینابین (معتدل)، عوامل و شاخصه های توسعه در اندیشه امام خمینی رحمه الله (قانون گرایی، حقوق مردم، مصلحت عمومی، تساهل حکومت نسبت به دیگران، عدالت اجتماعی)

۹. جنگ فقر و غنا از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : مفهوم جنگ فقر و غنا، جنگ از دیدگاه قرآن کریم، محکومیت مسرفین، متکاثرین، مسرفین، مترفین، ذخیره کنندگان طلا و نقره، علت عداوت اغنیا با حق، جنگ فقر و غنا در سیره حضرت علی علیه السلام و ائمه اطهار علیه السلام ، جنگ فقر و غنا در احکام شرعی، جنگ فقر و غنا مقدمه انسان ساز، جنگ فقر و غنا از دیدگاه امام خمینی رحمه الله ، رهنمودهای حضرت امام در جنگ فقر و غنا، نظام اسلامی و جنگ فقر و غنا، فقرزدایی مبنای اقتصاد اسلامی، ضد ارزش بودن فقر، محرومیت و

استضعاف.

۱۰. نگـاهی به توسـعه اقتصادی و توسـعه فرهنگی از دیـدگاه امام خمینی رحمه الله : تعاریف و مفاهیم توسـعه اقتصادی، زمینه فرهنگی و مشترکات آن در تحقق توسعه، باور فرهنگی به عدالت در جامعه.

۱۱. رهایی از اقتصاد وابسته، راهبرد امام خمینی رحمه الله در عرصه اقتصاد: مبانی تئوریک اقتصاد متعارف در رابطه با استقلال اقتصـادی، راهـبرد حمـایت گرا یـا توسـعه درون گرا، توسـعه برون گرا، اسـتقلال اقتصـادی و خودکفـایی در نگرش اسـلامی، اسـتقلال اقتصـادی در آیـات قرآن، دیـدگاه هـای حضـرت امـام رحمه الله دربـاره اسـتقلال اقتصـادی و خودکفایی، ضـرورت استقلال اقتصادی.

۱۲. اهداف و مبانی مکتبی نظام اقتصادی اسـلام از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : اهداف نظام اقتصادی اسـلام از دیدگاه امام رحمه الله ، اسـتقلال اقتصـادی، ریشه کن کردن فقر در جامعه و ایجاد رفاه سـرمایه در تملک ثروت های طبیعی، توزیع بعـد از تولید، معیارهای توزیع ثروت و درآمد، ویژگی های ساختار نظام اقتصادی اسلام.

۱۳. نگاه امام خمینی رحمه الله به نظام اقتصادی اسلام: اسلام حداقل و اسلام حداکثر.

۱۴. انتخاب راهبردی رشـدی و توزیع از دیـدگاه امام خمینی رحمه الله : تحقق عـدالت اجتماعی، رفع فقر شاخص تحقق کامل عدالت، رفاه از اهداف نظام اقتصادی اسلام، عدالت و رشد از منظر امام خمینی رحمه الله .

۱۵. بررسـی انـدیشه های حضـرت امام رحمه الله درباره برنامه های اقتصادی دولت: مفهوم برنامه ریزی اقتصادی، شـرایط لازم برای موفقیت برنامه ریزی اقتصادی، اهمیت برنامه ریزی اقتصادی، توجه به نظام برنامه ریزی و اقتصاد اسلامی،

اقتصاد بدون نفت و خودکفایی.

۱۶. کشاورزی در ایران از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : استقلال فرهنگی و سیاسی بر پایه استقلال کشاورزی، اولویت کشاورزی بر امر بازسازی صنعتی، دهقانان و کشاورزان، منبع اصلی توسعه کشاورزی، مکانیزه کردن کشاورزی، اصلاح کشاورزی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله .

۱۷. سیاست ها و روش های اعمال استراتژی توسعه اقتصادی درون زا از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : روش ها و سیاست ها، توجه به ارزش علم و لزوم گسترش آن، توجه به نقش زنان در فرآیند توسعه، فرهنگ سازی آرامش و ثبات.

۱۸. نقش زنان در اقتصاد، از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : جایگاه زنان در فعالیت های اقتصادی، اهمیت کار زن در خانه (فعالیت غیر مستقیم در اقتصاد)، اهمیت کار زنان در بیرون (اشتغال زنان)، سابقه اشتغال زنان، اشتغال زنان در قانون اساسی.

۱۹. بررسی موضوع خصوصی سازی و تغییر ساختار اقتصادی در برنامه سوم: نحوه شکل گیری نظام اقتصادی مبتنی بر حاکمیت بازار، ویژگی و محصول نظام مبتنی بر اقتصاد آزاد، ارزیابی آرمان ها و اهداف برنامه سوم توسعه در خصوص تغییر ساختار اقتصادی، بررسی اجمالی دیدگاه های نظام اقتصادی اسلام و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران.

۲۰. امام خمینی رحمه الله و ساده زیستی: ریشه ساده زیستی و تجمل گرایی، دشواری راه و سرگرمی به دنیا، حضرت امیرالمؤمنین [علی] علیه السلام و ساده زیستی، جلوه هایی از ساده زیستی امام خمینی رحمه الله ... .

بررسی تجمل‌گرایی در برنامه‌های صدا و سیما

اشاره

بررسی تجمل‌گرایی در برنامه‌های صدا و سیما

ناصری، عرفان، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۸، ۱۰۴ صفحه.

در جوامع امروزی که موانع تولید کالاهای صنعتی و فرهنگی تا اندازه زیادی از میان برداشته شده، آنچه از نظر تحلیلی اهمیت چشم‌گیری یافته مصرف و الگوهای فرهنگی آن است. در این میان، رسانه‌های جمعی به ویژه تلویزیون، در شکل دهی به الگوهای مصرف و منزلت در میان اقشار گوناگون اجتماعی نقش مهمی ایفا می‌کنند. عملکرد تلویزیون می‌تواند یا به شیوه مثبت و در زمینه ایجاد فرهنگ صحیح مصرف باشد یا به عکس، مدل‌هایی از رفتار و نگرش تجمل‌گرایی را به مخاطبان عرضه کند. تجمل‌گرایی، آسیب‌هایی را در سطح فردی، خانوادگی و اجتماعی پدید می‌آورد. بر این اساس، پژوهشگر در این تحقیق، به بررسی آسیب‌های تجمل‌گرایی و پی آمدهای اجتماعی آن و نقش صدا و سیما در آن پرداخته و با بحث درباره آنها، راه‌کارهایی نیز بیان کرده است.

فهرست مطالب مهم این کتاب عبارت است:

فصل اول: کلیات

فصل اول: کلیات

۱. ضرورت پژوهش؛ ۲. اهداف پژوهش؛ ۳. پرسش های پژوهش؛ ۴. فرضیه های پژوهش؛ ۵. پیشینه پژوهش؛ ۶. مفهوم شناسی؛ ۷. سنجه‌های تجمل گرایی؛ ۸. چارچوب نظری؛ ۹. تجمل گرایی از دیدگاه اسلام

فصل دوم: سازوکارهای رواج فرهنگ تجمل‌گرایی از طریق برنامه های سیما:

فصل دوم: سازوکارهای رواج فرهنگ تجمل گرایی از طریق برنامه های سیما:

۱. سازوکارهای مربوط به برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری؛

ص: ۹۲

۲. سازوکارهای مربوط به برنامه‌سازی؛

۳. فرآیند فرهنگ‌سازی در تجمل گرایی از طریق برنامه‌های سیما.

فصل سوم: آسیب‌های تجمل‌گرایی در برنامه‌های سیما

فصل سوم: آسیب‌های تجمل گرایی در برنامه‌های سیما

۱. آسیب‌های فردی؛

۲. آسیب‌های خانوادگی؛

۳. آسیب‌های اجتماعی.

فصل چهارم: راه‌کارهای پیشگیری از گسترش تجمل‌گرایی در برنامه‌های سیما

فصل چهارم: راه‌کارهای پیشگیری از گسترش تجمل گرایی در برنامه‌های سیما

۱. بازشناسی نقش سیاست گذاری؛

۲. راه‌کارهای مربوط به سیاست گذاران؛

۳. راه‌کارهای مربوط به برنامه‌سازان؛

۴. تبیین فرضیه‌های پژوهش؛

۵. جمع بندی.

بررسی رابطه ایمان و رفاه اقتصادی

اشاره

بررسی رابطه ایمان و رفاه اقتصادی

فقیه، شاهپور، قم، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی طوبای محبت، چاپ اول، ۱۳۸۴، ۱۲۶ صفحه.

نویسنده کوشیده است در کنار بررسی جنبه های گوناگون مسائل اقتصادی، رابطه ایمان و رفاه اقتصادی و تأثیر متقابل آن دو و بر یکدیگر را برای علاقه مندان به مباحث اقتصادی تبیین کند و از این رهگذر به روشنگری در

زمینه فعالیت های اقتصادی و پی آمدهای آن در زندگی افراد بپردازد. این مجموعه مباحث عبارت است از:

فصل اول: بررسی ایمان و مراتب و آثار آن

فصل اول: بررسی ایمان و مراتب و آثار آن

مفهوم ایمان، ایمان در قرآن، ایمان در روایات، ایمان از دیدگاه بعضی صاحب نظران (علامه طباطبایی رحمه الله ، شهید دستغیب، آیت الله جوادی، شهید مطهری)، ایمان باطنی، ایمان ظاهری، ایمان مذهبی، ایمان غیرمذهبی، اسلام و ایمان، مراتب ایمان، آثار ایمان، مؤمن کیست؟، صفات مؤمن، ارزش و منزلت مؤمن.

فصل دوم: بررسی رفاه اقتصادی

فصل دوم: بررسی رفاه اقتصادی

مفهوم رفاه، رفاه اقتصادی در نظام سرمایه داری، رفاه اقتصادی در نظام سوسیالیسم، رفاه اقتصادی در مکتب اسلام، دنیای ممدوح، دنیای مذموم، کار و تلاش در اسلام، زهدگرایی در اسلام، مال و ثروت در اسلام، فقر مالی در اسلام، فرق رفاه و تجمل، نتیجه گیری.

بیت‌المال و حقوق آن

اشاره

بیت‌المال و حقوق آن

بینش، عبدالحسین، پژوهشکده تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۸۳، ۱۲۰ صفحه.

برقراری عدالت اجتماعی، از شعارهای اصولی اسلام و نمود برجسته آن، چگونگی و میزان بهره‌مندی قشرهای گوناگون جامعه از اموال و امکانات عمومی یا به اصطلاح «بیت‌المال» است. رعایت شدن حقوق همگان در

جامعه، نشان عدالت محوری آن جامعه است، ولی اگر بهره‌مندی از بیت المال، فقط در انحصار اربابان قدرت، صاحبان ثروت و دست‌اندرکاران حکومت باشد، نشانه حاکمیت ستم و بی‌عدالتی در جامعه زمامدارانش از راه حق است. نگه داری از بیت‌المال، وظیفه‌ای همگانی است. نویسنده در این کتاب افزون بر بیان برخی آگاهی عمومی درباره بیت‌المال، مباحث مربوط به اهمیت و نگه داری و نیز وظایف و حقوق مردم را نسبت به آن بیان کرده است. موضوعات فصول هفت گانه این کتاب عبارت است از:

فصل اول، کلیاتی درباره مفهوم تاریخچه پیدایش و گستره بیت‌المال است. در فصل دوم، درآمدهای بیت المال (درگذشته و حال) و در فصل سوم ویژگی‌های کارگزاران بیت‌المال با استفاده از سخنان امیرالمؤمنین علی علیه السلام بیان شده است. در فصل چهارم تصرف در بیت‌المال و ضوابط آن و اینکه چه کسانی حق تصرف در آن را دارند، بیان شده و در فصل پنجم به راه های حفظ و صیانت بیت‌المال اشاره شده است. در فصل ششم نیز نویسنده به آسیب شناسی بیت‌المال و راه ها و شیوه‌های دست بردزدن یا زیان رساندن خیانتکاران به بیت‌المال پرداخته است.

در فصل پایانی این کتاب نیز پی آمدهای خیانت به بیت‌المال و سهل انگاری بررسی شده است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: کلیات

فصل اول: کلیات

تعریف بیت‌المال، تاریخچه پیدایش بیت‌المال، اهمیت بیت‌المال.

فصل دوم: درآمدهای بیت‌المال

فصل دوم: درآمدهای بیت‌المال

زکات، خمس، جزیه، خراج، انفال، املاک، عشور، ارث بدون وارث، اموال نامشروع والیان و کارمندان دولت، مالیات.

فصل سوم: ویژگی‌های کارگزاران بیت‌المال

فصل سوم: ویژگی‌های کارگزاران بیت‌المال

امانت‌داری، علاقه مندی به عمران و آبادانی، نگه‌داشتن جانب خویشاوندی، نرم‌خویی.

فصل چهارم: تصرف در بیت‌المال

فصل چهارم: تصرف در بیت‌المال

الف) راه هر گونه استفاده شخصی از بیت‌المال بسته است.

ب) اتلاف بیت‌المال موجب ضمان است.

ج) اسراف بیت‌المال ممنوع است.

فصل پنجم: راه‌های حفظ و صیانت بیت‌المال

فصل پنجم: راه‌های حفظ و صیانت بیت‌المال

۱. بازنگری در روش‌های آموزش مفاهیم اخلاقی و دینی؛

۲. افزایش آگاهی‌های عمومی؛

۳. وضع مقررات سخت؛

۴. گزینش متصدیان شایسته.

فصل ششم: آثار خیانت به بیت‌المال

فصل ششم: آثار خیانت به بیت‌المال

سلب شدن اعتماد همگانی از متصدیان، از میان رفتن ثروت‌ها و تخریب منابع ملی، پیدایش نارضایی و بروز شورش میان مردم.

پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد اول)

اشاره

پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد اول)

دفتر تبلیغات اسلامی (شعبه خراسان)، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۰، ۴۶۴ صفحه.

در طول تاریخ، فقر و تهی دستی، از بنیادی ترین مشکلات و نابهنجارترین دردها در زندگی انسان ها بوده و بر اساس آمارهای دقیق، هر روز رو به افزایش است.

فقر در همه ادوار تاریخ، مورد نکوهش بوده است و همه اندیشمندان و زمام داران جامعه های انسانی، از آن به عنوان جریان ناگوار، تلخ و نگران کننده یاد کرده اند. از این رو، همواره مبارزه با فقر و زدایش آن از دامن انسان ها و جوامع، از اهداف و آرمان های زمام داران و رهبران تاریخ بوده است و همواره مسئولان و مدیران، زدودن فقر و محرومیت را نوید داده و می دهند. برای آن طرح هایی نیز ارائه شده است. بنابراین، چاره جویی درست و درمان به جا و مؤثر آن، به ضرورت شناخت و بررسی ماهیت و حد و حدود آن وابسته است.

انگیزه اصلی نویسنده این کتاب و مجموعه پژوهش هایی که در این زمینه صورت گرفته، شناسایی درست و اصولی پدیده ضد بشری فقر است. ریشه یابی و بررسی پی آمدهای آن در زمینه های گوناگون زندگی انسانی و بررسی علل و آثار آن بر کل جامعه انسانی نیز از دیگر اهداف این گونه کتاب هاست. نویسنده در این کتاب از آیات قرآنی و احادیث امامان معصوم علیه السلام استفاده کرده است.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

فصل اول: موضوع شناسی فقر و توسعه

فصل اول: موضوع شناسی فقر و توسعه

مفاهیم و واژگان، شاخص های فقر، تغذیه، اشتغال، بهداشت و تندرستی، گسیختگی (دوگانگی) اقتصادی، توزیع درآمد، درآمد سرانه پایین، عدم

انباشت سرمایه آموزش، آزادی سیاسی، نرخ رشد جمعیت، وابستگی، نبود ساز و کارهای حمایتی، فرهنگ فقر، سنت ها و باورها، کشورهای فقیر، توسعه (شاخص ها، اهداف، استراتژی، عوامل توسعه).

فصل دوم: موضوع شناسی فقر (در نگرش اسلام)

فصل دوم: موضوع شناسی فقر (در نگرش اسلام)

۱. تعریف فقر، ۲. خط فقر، ۳. واژه ها و اصطلاحات، انواع فقر.

فصل سوم: شاخص های فقر و توسعه (در نگرش اسلام)

فصل سوم: شاخص های فقر و توسعه (در نگرش اسلام)

۱. سطح زندگی، ۲. نابرابری های اقتصادی _ اجتماعی، ۳. ناامنی و آشوب ها، ۴. نظافت و بهداشت، ۵. دارو و درمان، ۶. بی سوادی و ناآگاهی، ۷. اشتغال و کار.

فصل چهارم: امکان یا عدم امکان توسعه مستقل

فصل چهارم: امکان یا عدم امکان توسعه مستقل

الف) نظریه عدم امکان توسعه مستقل، ب) نظریه امکان توسعه مستقل.

فصل پنجم: امکان پیشرفت و توسعه مستقل (در نگرش اسلام) فصل ششم: استراتژی های توسعه در جهان سوم

فصل پنجم: امکان پیشرفت و توسعه مستقل (در نگرش اسلام) فصل ششم: استراتژی های توسعه در جهان سوم

ضرورت استراتژی در پیشبرد اهداف توسعه، ملاحظات سیاسی _ اجتماعی توسعه اقتصادی، تعریف استراتژی، انواع استراتژی های توسعه، مزایای توسعه صادرات، مشکلات و معایب استراتژی برون گرا، مزایای جای گزینی واردات، معایب استراتژی جای گزینی واردات، استراتژی های رشد متعادل و رشد نامتعادل، استراتژی رشد متعادل، دور باطل فقر، دام تعادل در سطح پایین، ارزیابی و نقد استراتژی رشد متعادل، استراتژی رشد نامتعادل، اثرات خارجی.

فصل هفتم: استراتژی های توسعه (در نگرش اسلام) فصل هشتم: اصول و راهبردهای توسعه

فصل هفتم: استراتژی های توسعه (در نگرش اسلام) فصل هشتم: اصول و راهبردهای توسعه

۱. دگرگونی و اصلاح نظام سیاسی، ۲. تلاش همگانی، ۳. توسعه انسانی، ۴. تحول در کشاورزی و توسعه روستایی، ۵. توسعه صنعتی و رشد فنی، ۶. ارتقای سطح زندگی و فقرزدایی مستقیم، ۷. عدم الگوگیری از سایر کشورها، ۸. آزادی و دموکراسی، ۹. خودکفایی و خوداتکایی،۱۰. زنان و توسعه، ۱۱. سیاست گذاری های کلان در توسعه، ۱۲. تحمل ریاضت اقتصادی، ۱۳. آینده نگری.

فصل نهم: اصول و راهبردهای توسعه (در نگرش اسلامی)

فصل نهم: اصول و راهبردهای توسعه (در نگرش اسلامی)

۱. دگرگونی یا اصلاح نظام سیاسی، ۲. کار و تلاش، ۳. توسعه انسانی، ۴. خودکفایی و خوداتکایی، ۵. تحول در کشاورزی و توسعه روستاها، ۶. توسعه صنعتی و فنی، ۷. تحمل ریاضت اقتصادی، ۸. آینده نگری.

فصل دهم: علل فرهنگی فقر

فصل دهم: علل فرهنگی فقر

الف) فقدان آینده نگری، ب) برداشت های نادرست، ج) خودباختگی و وابستگی فرهنگی، د) فرهنگ مصرفی.

فصل یازدهم: فقر فرهنگی (در نگرش اسلامی) فصل دوازدهم: نقش فرهنگ در توسعه

فصل یازدهم: فقر فرهنگی (در نگرش اسلامی) فصل دوازدهم: نقش فرهنگ در توسعه

۱. آینده نگری، ۲. فرهنگ و الگوی مصرف، ۳. فرهنگ آموزشی، ۴. فرهنگ کار.

فصل سیزدهم: عناصر فرهنگی توسعه (در نگرش اسلامی)

فصل سیزدهم: عناصر فرهنگی توسعه (در نگرش اسلامی)

۱. خدامحوری، ۲. ظلم ستیزی و ظالم زدایی، ۳. راستی و درست کاری، ۴. کار و تلاش، ۵. ریاضت اقتصادی، ۶. مشارکت عمومی، ۷. خودکفایی و خوداتکایی، ۸. نظم و انضباط، ۹. امانت داری، ۱۰. قانون مندی، ۱۱. امید، ۱۲. تقارن سطح زندگی، ۱۳. اصل اخوت، ۱۴. پای بندی به تعهدات، ۱۵. هم بستگی اجتماعی، ۱۶. خرافه زدایی، ۱۷. علم محوری، ۱۸. بینش عقلانی.

فصل چهاردهم: نظام سیاسی حاکم

فصل چهاردهم: نظام سیاسی حاکم

انواع حکومت ها، نظام فئودالی و رژیم سلطنتی، ویژگی های حاکمان، سیاست های اجتماعی، شکست انقلاب سبز در کاهش نابرابری، سیاست های اقتصادی، تأثیر سیاست های اقتصادی بر بخش های اصلی اقتصاد، صادرات، واردات، تشکیلات اداری، مشکلات سیاسی داخلی.

فصل پانزدهم: نظام سیاسی _ اجتماعی حاکم (در نگرش اسلامی) فصل شانزدهم: ساختار اقتصادی _ اجتماعی، ساختار اقتصادی (کشاورزی، صنعت)، ساختار اجتماعی.

فصل پانزدهم: نظام سیاسی _ اجتماعی حاکم (در نگرش اسلامی) فصل شانزدهم: ساختار اقتصادی _ اجتماعی، ساختار اقتصادی (کشاورزی، صنعت)، ساختار اجتماعی.

زیر فصل ها

فصل هفدهم: عوامل طبیعی فقر و توسعه نیافتگی

فصل هفدهم: عوامل طبیعی فقر و توسعه نیافتگی

۱. کمبود مواد معدنی، ۲. کمبود آب و خاک، ۳. شرایط و موقعیت جغرافیایی، ۴. حوادث طبیعی.

پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد دوم)

اشاره

پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد دوم)

دفتر تبلیغات اسلامی (شعبه خراسان)، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه قم، ۱۳۸۰، ۴۵۵ صفحه.

فقر، پدیـده شـومی اسـت کـه فسـاد و تبـاهی بـه بـار می‌آورد، روح و جسـم را می‌فرسایـد، در اقتصـاد خلـل وارد می‌سـازد و ناهنجـاری‌هـای اجتمـاعی ایجـاد می‌کنـد. فقر چنان شوم است که همه دولت‌ها و حکومت‌ها ادعا می‌کننـد در راه مبارزه با آن کوشیده‌اند و می‌کوشند، اما به راستی برای مقابله با فقر چه باید کرد؟

بی‌گمان، برای نابودی هر نابسامانی و ناهنجارهای بایـد آن را به خوبی شـناخت، علل و عوامل آن را کشف، راه‌های اصولی و علمی مبـارزه بـا آن را مشـخص و اصول و راهبردهـای توسـعه و عناصـر فرهنگی آن را بررسـی کرد. اسـلام نیز مبـارزه با همه ناهنجـاری‌های و کاستی‌ها از جمله فقر را سـرلوحه کارهای خویش قرار داده و با علل و عوامل آن، به نبردی سـخت برخاسـته است؛ زیرا اصل و فرع احکام اسلام، در تضاد با مترفان، مسرفان، مستکبران و متکاثران است.

نویسـنده در این کتاب به بررسـی موضوع فقر، شاخص‌های آن، امکان یا عدم امکان توسـعه مستقل و پی آمدهای فقر پرداخته است.

همچنین، راهبردهـای توسـعه در جهـان سوم و عناصـر فرهنگی توسـعه را بیـان کرده است. نویسـنده در برخی قسـمت‌های این کتاب از آیات و روایت های امامان معصوم علیهم السلام و نظریه‌های برخی پژوهشگران استفاده کرده است.

مهم‌ترین فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: رشد ناموزون جمعیت

فصل اول: رشد ناموزون جمعیت

رشد جمعیت در کشورهای جهان سوم و توسعه یافته، رشد جمعیت؛

عقب ماندگی و فقر، اثرات افزایش جمعیت، نظریه‌هایی درباره رشد جمعیت.

فصل دوم: جمعیت و پدیده فقر

فصل دوم: جمعیت و پدیده فقر

فقر و مهاجرت.

فصل سوم: راه حل‌های جمعیتی

فصل سوم: راه حل‌های جمعیتی

اهمیت بحث کنترل جمعیت، انواع اقدامات برای کنترل جمعیت.

فصل چهارم: رشد بی رویه جمعیت (در نگرش اسلام). فصل پنجم: تنظیم خانواده و مهار رشد بی رویه جمعیت.

فصل چهارم: رشد بی رویه جمعیت (در نگرش اسلام). فصل پنجم: تنظیم خانواده و مهار رشد بی رویه جمعیت.

زیر فصل ها

فصل ششم: نقش دولت در توسعه

فصل ششم: نقش دولت در توسعه

مقدمه، ابزارهای دخالت دولت

فصل هفتم: نقش دولت در توسعه (در نگرش اسلامی). فصل هشتم: عدم استفاده بهینه از منابع.

فصل هفتم: نقش دولت در توسعه (در نگرش اسلامی). فصل هشتم: عدم استفاده بهینه از منابع.

زیر فصل ها

فصل نهم: استفاده بهینه از منابع. فصل دهم: استفاده بهینه از منابع و امکانات (در نگرش اسلامی).

فصل نهم: استفاده بهینه از منابع. فصل دهم: استفاده بهینه از منابع و امکانات (در نگرش اسلامی).

زیر فصل ها

فصل یازدهم: مصرف گرایی

فصل یازدهم: مصرف گرایی

مصرف گرایی در جهان توسعه یافته، مصرف‌گرایی در جهان توسعه نیافته.

فصل دوازدهم: مصرف گرایی (در نگرش اسلامی).

فصل دوازدهم: مصرف گرایی (در نگرش اسلامی).

زیر فصل ها

فصل سیزدهم: کمبود مواد غذایی

فصل سیزدهم: کمبود مواد غذایی

۱. دشواری‌های علمی و تکنیکی، ۲. توزیع نابرابر و اسراف مواد غذایی، ۳.

سیاست نادرست و ظالمانه اقتصادی جهانی، ۴. رشد جمعیتی، افزایش قیمت‌ها و واردات مواد غذایی، ۵. ضایعات مواد غذایی، ۶. شرایط طبیعی، ۷. سیاست‌های تجاری، ۸. آلودگی صنعتی، ۹. نارسایی حمل و نقل.

فصل چهاردهم: سوء تغذیه و گرسنگی

فصل چهاردهم: سوء تغذیه و گرسنگی

چگونگی مصرف مواد غذایی در جهان، عوارض ناشی از سوء تغذیه و گرسنگی، سوء تغذیه و کودکان.

فصل پانزدهم: کمبود مواد غذایی و سوء تغذیه (در نگرش اسلامی)

فصل پانزدهم: کمبود مواد غذایی و سوء تغذیه (در نگرش اسلامی)

۱. استفاده نابهینه از منابع و امکانات، ۲. راحت‌طلبی و کاهلی، ۳. توزیع ناعادلانه امکانات، ۴. اسراف و مصرف بی‌رویه.

فصل شانزدهم: روند تحولات پولی

فصل شانزدهم: روند تحولات پولی

۱. مرحله مبادلات پایاپای؛ ۲. مرحله پول کالایی؛ ۳. مرحله پول فلزی؛ ۴. مرحله ظهور پول کاغذی.

فصل هفدهم: تورم

فصل هفدهم: تورم

تعریف تورم، علت‌یابی تورم، تورم ناشی از تقاضا، تورم ناشی از فشار هزینه، تورم و رکودی، تورم ناشی از تنگناهای ساختاری و بنیادی، اثر تضعیف پول ملی بر تورم، تورم ناشی از مازاد تقاضا در جهان سوم، آثار نوع واکنش افراد جامعه در برابر تورم و بر جریان تورم، جنگ و تورم، علل خارجی تورم.

فصل هجدهم: آثار و پی آمدهای تورم. فصل نوزدهم: سیاست‌های تثبیت و راه‌های مقابله با تورم.

فصل هجدهم: آثار و پی آمدهای تورم. فصل نوزدهم: سیاست‌های تثبیت و راه‌های مقابله با تورم.

فصل بیستم: نرخ بهره و توسعه اقتصادی

فصل بیستم: نرخ بهره و توسعه اقتصادی

مقدمه، تعریف نرخ بهره، نرخ بهره واقعی، نرخ بهره از نظر کلاسیک‌ها، نظریه دو نرخ بهره، نظریه رجحان نقدینگی، نقش بهره در اقتصاد، نظارت کنترل و تعیین سقف نرخ بهره، سیاست کسری بودجه و انتخاب تورم، ساختار بازار مالی در جهان سوم.

فصل بیست و یکم: مفهوم ربا و بهره (در نگرش اسلامی)

فصل بیست و یکم: مفهوم ربا و بهره (در نگرش اسلامی)

ربا در میان ملل مختلف قبل از ظهور اسلام، مفهوم ربا، انواع ربا، فلسفه حرمت ربا، انواع قرض، دیدگاه‌های مربوط به نوع قرض ربوی، دلایل طرفداران حرمت مازاد در قرض مصرفی، دلایل طرفداران حرمت مطلق مازاد تفاوت‌ها و مشترکات پول صدر اسلام با پول معاصر، ربا و جبران تورم، دیدگاه فقهای مخالف جبران تورم، دیدگاه پویا، عدالت و مثلی بودن پول، فلسفه بحث مثلی و قیمتی چیست؟ شاخص‌های جبران تورم، تعریف شاخص، انواع شاخص‌ها، راه کارهای فقهی ربا، ضرورت بانک در اقتصاد معاصر، وظایف بانک ها.

فصل بیست و دوم: بزرگ مالکی، عامل فقر و عقب ماندگی

فصل بیست و دوم: بزرگ مالکی، عامل فقر و عقب ماندگی

روند بزرگ مالکی، مالکان زمین‌های کشاورزی چه کسانند؟ چگونگی مالکیت، بزرگ مالکی و توسعه نیافتگی.

فصل بیست و سوم: بزرگ مالکی (در نگرش اسلامی).

فصل بیست و سوم: بزرگ مالکی (در نگرش اسلامی).

زیر فصل ها

فصل بیست و چهارم: فقر و پی آمدهای سیاسی. فصل بیست و پنجم: وابستگی اقتصادی

فصل بیست و چهارم: فقر و پی آمدهای سیاسی. فصل بیست و پنجم: وابستگی اقتصادی

صدور مواد اولیه با ارزش، واردات مواد غذایی و دارویی، وابستگی مالی، وابستگی تکنولوژی.

فصل بیست و ششم: فقر، زمینه ساز سودهای ناسالم. فصل بیست و هفتم: پی آمدهای فقر (در نگرش اسلامی).

فصل بیست و ششم: فقر، زمینه ساز سودهای ناسالم. فصل بیست و هفتم: پی آمدهای فقر (در نگرش اسلامی).

زیر فصل ها

پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد سوم)

اشاره

پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد سوم)

دفتر تبلیغات اسلامی (شعبه خراسان)، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۰، ۴۳۱ صفحه.

با مطالعه مبانی اسلامی، حتی به صورت اجمالی، روشن می شود که اسلام از یک سو مدعی مبارزه با همه ناهنجاری ها و کاستی ها و از آن جمله با فقر است و با علل و عوامل آن به نبردی سترگ بر خاسته است و از سوی دیگر از مسلمات دین است که آمده است تا همه زنجیرها و پای بندها را از انسان ها بردارد. اسلام، دینی است که در اصل و فرع خود و تا کوچک ترین احکام در تضاد با مستکبران، مسرفان و متکاثران است. پیامبران و از جمله پیام اسلام صلی الله علیه و آله آمدند تا علاوه بر طاغوتان سیاسی، سلطه گران اقتصادی و انحصارطلبان قارون صفت را براندازند. پیامبران به پا خاستند تا مردم را با شیوه درست و مناسب بهره برداری از منابع خداداد آگاه کنند و با روش دستیابی و فراهم آوری کالاها و تولید مواد لازم و توزیع عادلانه آشنا سازند. اسلام در مکتب اقتصادی خود و در نگاهی فراملی به موضوعاتی چون تجارت، سرمایه گذاری، هزینه های نظامی، وام های خارجی و سلطه بیگانگان نیز پرداخته است.

سومین جلد از مجموعه پدیده شناسی فقر و توسعه از منظر فوق به این مباحث پرداخته است.

فصل اول: تجارت بین المللی و عقب ماندگی جهان سوم

فصل اول: تجارت بین المللی و عقب ماندگی جهان سوم

ـ محدودیت و کاستی های بین المللی

فصل دوم: تجارت خارجی و توسعه

فصل دوم: تجارت خارجی و توسعه

ـ دیدگاه های کلاسیک و نئوکلاسیک تجارت بین الملل

ـ استراتژی برون نگری و درون گرا

فصل سوم: تجرات و دادوستد (در نگرش اسلامی) فصل چهارم: سرمایه داری، علت عقب ماندگی

فصل سوم: تجرات و دادوستد (در نگرش اسلامی) فصل چهارم: سرمایه داری، علت عقب ماندگی

ـ گسترش سلطه اقتصادی

فصل پنجم: کارتل ها و شرکت های چند ملیتی

فصل پنجم: کارتل ها و شرکت های چند ملیتی

ـ عملکردها، ابزارها

ـ سرمایه گذاری، سودها

فصل ششم: اقتصاد سیاسی حاکم بر جهان استعمار

فصل ششم: اقتصاد سیاسی حاکم بر جهان استعمار

ـ تعریف مفاهیم استعمار و نظام استعماری

ـ اثرات نظام استعماری

فصل هفتم: استکبار جهانی نظام سرمایه داری و... فصل هشتم: سلطه جویی ملل پیشرفته

فصل هفتم: استکبار جهانی نظام سرمایه داری و... فصل هشتم: سلطه جویی ملل پیشرفته

ــ قبضه بازارهای جهانی

ــ جلوگیری از توسعه فنی

ص: ۱۰۶

ـ کمک های ظاهر فریب

فصل نهم: سلطه جویی (در نگرش اسلامی) فصل دهم: هزینه های نظامی

فصل نهم: سلطه جویی (در نگرش اسلامی) فصل دهم: هزینه های نظامی

زیر فصل ها

فصل یازدهم: هزینه های نظامی (در نگرش اسلامی) فصل دوازدهم: وام ها و کمک های خارجی

فصل یازدهم: هزینه های نظامی (در نگرش اسلامی) فصل دوازدهم: وام ها و کمک های خارجی

ـ انواع کمک های خارجی

ـ اهداف کمک ها

ـ ارزیابی کمک ها

فصل سیزدهم: سرمایه گذاری خارجی

فصل سیزدهم: سرمایه گذاری خارجی

ـ اهداف سرمایه گذاری

فصل چهاردهم: پایین بودن سطح سرمایه گذاری فصل پانزدهم: سرمایه گذاری (در نگرش اسلامی)

فصل چهاردهم: پایین بودن سطح سرمایه گذاری فصل پانزدهم: سرمایه گذاری (در نگرش اسلامی)

ـ اهداف و ضرورت های سرمایه گذاری

ـ اولویت های سرمایه گذاری

ـ آثار سرمایه گذاری

فصل شانزدهم: اقدامات مالی بین المللی

فصل شانزدهم: اقدامات مالی بین المللی

ـ کمک های خارجی و توسعه

ـ مؤسسات مالی بین المللی

فصل هفدهم: وام ها (در نگرش اسلامی)

فصل هفدهم: وام ها (در نگرش اسلامی)

زیر فصل ها

فصل هجدهم: نگاهی به روند توسعه در ژاپن

فصل هجدهم: نگاهی به روند توسعه در ژاپن

ـ برنامه ریزی

ـ مدیریت

ـ سرمایه گذاری

ـ سیاست گذاری

فصل نوزدهم: بهداشت و توسعه

فصل نوزدهم: بهداشت و توسعه

ـ سیاست های توسعه بهداشتی

ـ اقدامات بهداشتی

فصل بیستم: محیط زیست، عوامل آلاینده و روش های حفاظت از آن

فصل بیستم: محیط زیست، عوامل آلاینده و روش های حفاظت از آن

ـ عوامل آلودگی

ـ آثار آلودگی های زیست محیطی

ـ مقابله با بحران زیست محیطی

فصل بیست و یکم: محیط زیست (در نگرش اسلامی)

فصل بیست و یکم: محیط زیست (در نگرش اسلامی)

ـ عناصر و منابع طبیعی

ـ عوامل آلودگی و تخریب محیط زیست

ـ راه کارهای حفاظت محیط زیست

پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد چهارم)

اشاره

پدیده شناسی فقر و توسعه (جلد چهارم)

دفتر تبلیغات اسلامی خراسان، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم، ۱۳۸۰، ۴۷۹ صفحه.

فقر، محدودیت از مواهب مادی و فرهنگی است که راه توسعه متعارف فرد

را به اندازه ای سد می کند که یکپارچگی زندگی شخص را از بین می برد و این، فقر(مطلق) است. تیره روز کسی است که از فقر نـان روزانه خود نیز نیازمنـد باشـد و تلاـش او در کسب روزی و ادامه زنـدگی، چنـان رنـج آور و بیهوده باشـد که تمامی حیات معنوی خود را ویران ببینـد. از این دیدگاه فقیر بودن به معنای ناتوانی در تأمین نیازهای بیولوژیکی خود و خانواده از راه منـابع یـا فعـالیت های خویش است؛ به معنای زنـدگی در حالت دائمی تبعیـد و عـدم اطمینان حیاتی است، که در شـرایط فقر، گرسنگی، محرومیت از آموزش و بهـداشت، زندگی در شـرایط مسـکونی نامناسب و کار کردن در شـرایط کاری غیر انسانی موروثی می‌شود. کسی که از فقر مطلق رنج می‌برد توانایی تأمین هزینه‌های اساسی زندگی انسان را ندارد.

تنها جامعه‌هایی مسائل ناشـی از فقر را حل خواهند کرد که بتوانند به خود بازگردند و به شـکلی مؤثر، ضمن گشایش به سوی جهـان، از توانـایی‌های بالقوه خود بهره برداری کنـد. فقرزدایی در اسـلام، تکلیفی الزامی و مسـئولیتی عظیم است که بر عهـده توانمنـدان و ثروتمندان گذاشـته شده است. با حاکمیت همه جانبه عدالت، توده مردم، سـطح زندگی مطلوبی می‌یابند. همگان از رفاه اجتماعی ـ اقتصادی بهره منـد می‌شوند و زمینه برای بالندگی و شـکوفایی اسـتعدادها فراهم می گردد. به این ترتیب، با گسترش خلاقیت‌ها و مشـکل زدایی و رفع نیازهای رشد، پیشـرفت، توسعه، آبادانی و سازندگی، جامعه را فرا می گیرد و انسان هـا می‌تواننـد بـا بهره منـدی از امکانـات مطلوب و کارساز، از نابسامانی‌ها نجات یابنـد و بر دشـمنان سیاسـی ـ اقتصادی چیره گردنـد. در این کتاب، نویسـنده نخست به پدیـده فقر و بی کاری و علت، عوامل و پی آمـدهای آن پرداخته و در فصل بعـدی آن به ضرورت اشتغال و

ص: ۱۰۹

زمینه‌های ایجاد آن اشاره کرده است. در فصل‌های بعدی کشاورزی و نقش آن در توسعه بررسی شده است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: فقر و بی کاری

فصل اول: فقر و بی کاری

عوامل بی کاری در کشورهای توسعه نیافته، زنان و اشتغال.

فصل دوم: اشتغال

فصل دوم: اشتغال

الف) ضرورت ایجاد اشتغال؛

ب) زمینه‌های ایجاد اشتغال.

فصل سوم: سیاست‌های اعتباری و حمایتی در توسعه کشاورزی

فصل سوم: سیاست‌های اعتباری و حمایتی در توسعه کشاورزی

اعتبار و اهمیت آن در بخش کشاورزی، انواع اعتبار، وام خودکفا، فواید پرداخت وام به کشاورزان، ضرورت پرداخت سوبسید و اعمال سیاست‌های حمایتی برای افزایش تولید، منبع تأمین سوبسید، راه‌ها و شیوه‌های مناسب حمایت و پرداخت سوبسید.

فصل چهارم: تعاون در کشاورزی

فصل چهارم: تعاون در کشاورزی

ضرورت بخش تعاونی و نقش آن در تمرکز سرمایه، اهداف شرکت‌های تعاونی، میزان کنترل و دخالت دولت در تعاونی‌ها، راه‌های حمایت دولت از تعاونی‌ها، انواع نظام‌های بهره برداری زمین.

فصل پنجم: راه‌های توسعه کشاورزی

فصل پنجم: راه‌های توسعه کشاورزی

راه‌های افزایش تولید محصول کشاورزی.

فصل ششم: توزیع مناسب منابع و درآمد در کشاورزی

فصل ششم: توزیع مناسب منابع و درآمد در کشاورزی

اهمیت توزیع مناسب منابع و درآمد در بخش کشاورزی، اصلاحات ارضی، توزیع عادلانه درامد.

فصل هفتم: سرمایه گذاری در کشاورزی

فصل هفتم: سرمایه گذاری در کشاورزی

اهمیت و ضرورت سرمایه گذاری دربخش کشاورزی، منابع تأمین سرمایه، راه‌های تأمین منابع.

فصل هشتم: نقش تحقیق د رتوسعه کشاورزی

فصل هشتم: نقش تحقیق د رتوسعه کشاورزی

نقش تحقیقات در خودکفایی، اهداف تحقیق در کشاورزی، زمینه‌های تحقیقات در کشاورزی، تأثیر کود شیمیایی در بازده کشاورزی، چگونگی میزان و نوع رکود قابل استفاده، فواید کودهای حیوانی، ژنتیک و توسعه کشاورزی، تحقیقات خاک شناسی، راه‌های جلوگیری از شوری خاک، استفاده بهینه از منابع آب.

فصل نهم: نقش آموزش در توسعه کشاورزی

فصل نهم: نقش آموزش در توسعه کشاورزی

اقدامات فرهنگی، آموزش نیروی کار، وظایف و ویژگی‌های ترویج‌گران کشاورزی.

فصل دهم: نقش حمل و نقل در توسعه کشاورزی. فصل یازدهم: تکنولوژی مناسب در کشاورزی

فصل دهم: نقش حمل و نقل در توسعه کشاورزی. فصل یازدهم: تکنولوژی مناسب در کشاورزی

عوامل مؤثر در توسعه کشاورزی.

فصل دوازدهم: کشاورزی و نقش آن در توسعه فصل سیزدهم: راه کارهای توسعه روستایی و اصلاح بخش.

فصل دوازدهم: کشاورزی و نقش آن در توسعه فصل سیزدهم: راه کارهای توسعه روستایی و اصلاح بخش.

زیر فصل ها

فصل پانزدهم: توسعه تکنولوژی

فصل پانزدهم: توسعه تکنولوژی

تعریف تکنولوژی، فرق بین صنعت و تکنولوژی، رابطه میان علم و تکنولوژی، تعیین سطح تکنولوژی، ضرورت دست‌یابی به تکنولوژی، چگونگی توسعه تکنولوژی، انتخاب تکنولوژی و نکات مورد توجه درآن، تکنولوژی کاربر، تکنولوژی سرمایه بر، تکنولوژی مختلط، انتقال تکنولوژی و مراحل انتقال آن، روش های انتقال آن، نمونه‌هایی از انتقال تکنولوژی.

فصل شانزدهم: ضعف فنی _ صنعتی(در نگرش اسلام)

فصل شانزدهم: ضعف فنی _ صنعتی(در نگرش اسلام)

الف) عقب ماندگی فنی، صنعتی،

ب) رشد صنعتی ویرانگر.

فصل هفدهم: توزیع نابرابر درآمد

فصل هفدهم: توزیع نابرابر درآمد

الف) توزیع نابرابر درآمد در سطح جهان؛

ب) توزیع نابرابر در جهان سوم (جهان سوم و نابرابری درآمد زنان و مردان).

فصل هجدهم: اختلاف زدایی: سیاست‌ها و ابزارها.

فصل هجدهم: اختلاف زدایی: سیاست‌ها و ابزارها.

بخش نخست: برنامه‌ها و ابزارهای ناظر بر توزیع دارایی‌های مولد و منبع درآمد.

بخش دوم: سیاست‌های حمایتی و تکمیلی.

فصل نوزدهم: توزیع نابرابر امکانات (در نگرش اسلام). فصل بیستم: عدالت اجتماعی (در نگرش اسلامی).

فصل نوزدهم: توزیع نابرابر امکانات (در نگرش اسلام). فصل بیستم: عدالت اجتماعی (در نگرش اسلامی).

زیر فصل ها

فصل بیست و یکم: تأمین اجتماعی (در نگرش اسلامی).

فصل بیست و یکم: تأمین اجتماعی (در نگرش اسلامی).

جایگاه بیمه در دنیای معاصر، تحلیلی از بیمه، تعریف بیمه، تأمین اجتماعی، نظریه‌های تأمین اجتماعی، بیمه‌های عمومی و خصوصی، و اهداف و سیاست های تأمین اجتماعی، منابع مالی تأمین اجتماعی، نقش دولت در تأمین اجتماعی.

فصل بیست و دوم: کاستی‌ها در نظام آموزش و پرورش (در نگرش اسلامی).

فصل بیست و دوم: کاستی‌ها در نظام آموزش و پرورش (در نگرش اسلامی).

زیر فصل ها

فصل بیست و سوم: عدم مدیریت و برنامه‌ریزی مناسب. فصل بیست و چهارم: مدیریت و برنامه‌ریزی.

فصل بیست و سوم: عدم مدیریت و برنامه‌ریزی مناسب. فصل بیست و چهارم: مدیریت و برنامه‌ریزی.

ضرورت برنامه‌ریزی، برنامه‌ریزی چیست؟ چگونگی برنامه‌ریزی، مدیریت.

فصل بیست و پنجم: مدیریت (در نگرش اسلامی) فصل بیست و ششم: برنامه‌ریزی (در نگرش اسلامی).

فصل بیست و پنجم: مدیریت (در نگرش اسلامی) فصل بیست و ششم: برنامه‌ریزی (در نگرش اسلامی).

زیر فصل ها

پژوهشنامه فرهنگ و کارآفرینی

اشاره

پژوهشنامه فرهنگ و کارآفرینی

ملک‌پور، علی، وزارت فرهنگ و ارشاد پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات، ۱۳۸۶، ۱۲۹ صفحه.

افزایش توجه اهمیت به مطالعات علمی در زمینه کارآفرینی به ویژه در سال‌های اخیر، نشان داده است هرگونه برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری برای توسعه کارآفرین در سطوح فردی، سازمانی، منطقه‌ای و ملی، بدون توجه به رابطه فرهنگ و کارآفرینی بی‌نتیجه و فاقد کارآیی لازم خواهد بود. تصمیم افراد

برای کـارآفرینی که مستلزم قبول مشـکلات و سـختی‌هـای بسیاری است، بیشتر از هر چیز از نظـام ارزشـی، عقایـد، باورهـا و هنجارهای فرهنگی و رفتاری آنها تأثیر می‌پـذیرد. از این دیـدگاه، کارآفرینی نوعی فرهنگ فلسـفه زندگی دانسـته شده است. این دیـدگاه، طرفـداران بسـیاری در میان صاحب‌نظران کارآفرینی دارد. به این ترتیب، بدون توجه به عناصـر و اجزای فرهنگی چون ارزش‌ها، عقاید، باورها و هنجارها نمی‌توان برای توسعه کارآفرینی در جوامع اقدام کرد.

این کتـاب به صورت گزارشـی پژوهشـی است که به بیـان علم کـارآفرینی و ویژگی‌هـای آن پرداخته و رابطه آن با فرهنگ و نقش فرهنگ را در این علم بررسی کرده است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: کلیات

فصل اول: کلیات

طرح موضوع و ضرورت بررسی آن، اهداف کار، سؤال پژوهش‌نامه.

فصل دوم: مرورسی بر فرهنگ کارآفرینی

فصل دوم: مرورسی بر فرهنگ کارآفرینی

علـم کـارآفرینی، مـاهیت میـان‌رشـته‌ای کـارآفرینی، پژوهش‌هـای کـارآفرینی در ایران، مروری بر پژوهش‌هـای مطبوعـات، تیپ‌شناسـی کارآفرینـان، کـارآفرینی فرهنگی، عوامـل مـؤثر در کـارآفرینی، محیـط و کـارآفرینی، عوامـل فردی مـؤثر در کارآفرینی.

فصل سوم: جمع‌بندی یافته‌های گروه

فصل سوم: جمع‌بندی یافته‌های گروه

گزارش سخنرانی در هفته پژوهش، جمع‌بندی نتایج پژوهش‌های گروه فرهنگ و کارآفرینی، بررسی روند کارآفرینی فرهنگی ایران در دهه گذشته،

جمع‌بنـدی پژوهش اول، مطـالعه دوم (نقش مطبوعـات در ترویـج کـارآفرینی فرهنگی در ایران)، مطـالعه سوم (بررسـی عوامل فردی و محیطی مؤثر در بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی فرهنگی).

فصل چهارم: ارائه راه‌کارهای توسعه کارآفرینی فرهنگ

فصل چهارم: ارائه راه‌کارهای توسعه کارآفرینی فرهنگ

ارائه راهکارها، برنامه چهارم توسـعه به مثابه چارچوب اصل برنامه‌ریزی و سـیاست گذاری، نتایج پژوهش‌های گروه فرهنگ و کارآفرینی.

پس انداز و سرمایه گذاری در اقتصاد اسلامی

اشاره

پس انداز و سرمایه گذاری در اقتصاد اسلامی

موسویان، سیدعباس، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۶، ۲۱۴ صفحه.

امروزه انباشت سرمایه و جریان مداوم پس انداز و سرمایه گذاری مجزا، مظهر رشد و شکوفایی اقتصاد و توسعه است، چنان که تلازم میان پیشرفت و سرمایه‌گذاری بر هیچ انسانی پوشیده نیست. افراد هر جامعه‌ای به حکم انگیزه‌ای که خداوند در نهادشان قرار داده، در آبـادانی سـرزمین خـود می‌کوشـند و می‌داننـد این مهم، جز از طریق ایثـار، فـداکاری و چشم‌پوشـی از بخشـی از درآمـدهای جاری و تبـدیل آنها به سـرمایه گـذاری‌های مفیـد و سودمنـد امکان‌پذیر نخواهد شد. وجود شـیوه های گوناگون، تشکیل پس‌انداز و تبدیل آن به سرمایه‌گذاری و پی آمدهای اقتصادی و اجتماعی آنها، موجب شده جوامع گوناگون راه های متضادی را انتخاب کنند.

نویسـنده، پس از بیان اهمیت پس‌انـداز و سـرمایه‌گذاری در فصل اول، نظریه پس‌انداز و سـرمایه‌گذاری در اقتصاد اسـلامی را بررسی کرده و به شرح

دیدگاه اقتصاددانان پرداخته است.

به این منظور و برای ارزیابی نظام‌های اشتراکی و سرمایه‌گذاری، نویسنده، در فصل دوم به تجزیه و تحلیل پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد متمرکز سوسیالیستی پرداخته و در این فصل پس از بیان نحوه پیدایش «سرمایه‌گذاری به نحو برنامه‌ریزی متمرکز دولتی»، نقاط قوت و ضعف آن را بررسی کرده است. این کتاب نشان می‌دهد روش کاربردی، برای تجهیز منابع و رشد و شکوفایی اقتصاد چندان کارآمد نیست. در فصل سوم نیز به اساسی‌ترین عنصر سرمایه‌گذاری در نظام سرمایه‌داری؛ یعنی نرخ بهره اشاره شده است.

در این فصل، از نظر اندیشمندان درباره بهره استفاده شده و در فصل چهارم، نخست رفتار تولیدکننده مسلمان مورد توجه قرار گرفته و سپس ملاک‌های تصمیم‌گیری تولیدکننده مسلمان در فرض بازار رقابت و انحصار با رفتار تولید کننده نظام سرمایه‌داری مقایسه شده است. سپس نویسنده به معرفی جای گزین نظام بهره در اقتصاد اسلامی پرداخته و در ادامه این فصل، نکات مثبت و منفی «نظام مشارکت» در مقایسه با «نظام بهره» با عنوان‌های «مزایای نظام مشارکت» و «انتقادات و اراده بر آن» را مورد ارزیابی قرار داده است. در فصل پنجم، شیوه‌های عملی پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد اسلامی متناسب با تحولات اقتصادی عصر حاضر بررسی شده است و در فصل پایانی، به این نکته اساسی توجه شده که برای برخورداری از اقتصادی استوار و توأم با توزیع عادلانه درآمدها و برای تحقق رشد و شکوفایی همراه با عدالت اجتماعی، ضروری است اقتصاد از روابط مبتنی بر نظام بهره فاصله بگیرد و به سوی نظام مشارکت در عوامل تولید حرکت کند.

ص: ۱۱۶

اهم فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: اهمیت پس انداز و سرمایه‌گذاری

فصل اول: اهمیت پس انداز و سرمایه گذاری

پس‌انداز و سرمایه گذاری از دیدگاه اقتصاددانان، دلایل سرمایه گذاری، ارتباط تجربی سرمایه گذاری و رشد اقتصادی، کاهش سرمایه گذاری؛ ریشه اصلی توسعه نیافتگی، پس‌انداز و سرمایه گذاری در آیات و روایات.

فصل دوم: پس‌انداز و سرمایه‌گذاری با برنامه‌ریزی متمرکز

فصل دوم: پس‌انداز و سرمایه گذاری با برنامه‌ریزی متمرکز

مبدع برنامه‌ریزی متمرکز، امتیازات نظام برنامه‌ریزی متمرکز، شیوه عملی نظام برنامه‌ریزی متمرکز، علل ناتوانی و ناکارآمدی برنامه‌ریزی متمرکز، نوسازی یا فروپاشی نظام سوسیالیستی.

فصل سوم: پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در نظام سرمایه‌داری

فصل سوم: پس‌انداز و سرمایه گذاری در نظام سرمایه‌داری

ماهیت بهره و نقش آن در پس‌انداز و سرمایه گذاری، نظریه‌های بهره در نظام سرمایه‌داری، توجیهات اقتصادی بهره و پاسخ آنها، نظام بهره،عامل بحران و بی ثباتی در اقتصاد سرمایه‌داری.

فصل چهارم: نظریه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد اسلامی

فصل چهارم: نظریه پس‌انداز و سرمایه گذاری در اقتصاد اسلامی

تحلیل رفتار تولیدکننده در اقتصاد اسلامی، نظام مشارکت؛ جای گزین نظام بهره، مسئولیت‌های دولت اسلامی در امر سرمایه گذاری.

فصل پنجم: شیوه‌های عملی پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد اسلامی

فصل پنجم: شیوه‌های عملی پس‌انداز و سرمایه گذاری در اقتصاد اسلامی

تجزیه و تحلیل بانکداری بدون ربا در ایران، الگوی مطلوب بانکداری اسلامی.

فصل ششم: نتایج و پیشنهادات.

فصل ششم: نتایج و پیشنهادات.

زیر فصل ها

پول در اقتصاد اسلامی

اشاره

پول در اقتصاد اسلامی

داوودی، پرویز، حسن نظری و سید حسین سید جلیلی، تهران، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، چاپ اول، ۱۳۷۴، ۱۰۲ صفحه.

این کتاب که در گروه اقتصاد دفتر همکاری حوزه و دانشگاه تهیه شده، دربرگیرنده مسائل مربوط به درس پول و بانک داری است که برای دانشجویان رشته های اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی در مقطع کارشناسی ارشد تدوین شده است. مباحث این کتاب شامل چهار فصل است:

فصل اول: مفهوم پول و ابعاد اقتصادی آن

فصل اول: مفهوم پول و ابعاد اقتصادی آن

اهمیت پول در نظریه های رایج اقتصادی، بازنگری در تعریف پول، خلق ارزش مبادله به وسیله پول، مشخصه های پول (وسیله مبادله، واحد سنجش ارزش، ذخیره ارزش)، مالیت پول، هم بستگی وظایف پول (فقدان واحد مشترک سنجش ارزش، ناهماهنگی بین احتیاجات طرفین مبادله، فقدان ذخیره کردن قدرت خرید خالص)، کالا نبودن پول، پول و سرمایه، بهره مرتبط با پول و سود مرتبط با سرمایه، نقش پول در فعالیت های اقتصادی، آثار اقتصادی پول (ایجاد نقدینگی، تسریع در گردش مبادلات، رشد تولید و رونق و توسعه در جامعه، تورم، سلسله ناشر پول، توزیع مجدد درآمد).

فصل دوم: تکامل پول و اقسام آن

فصل دوم: تکامل پول و اقسام آن

مراحل تکامل پول، اقسام پول، ملاک های طبقه بندی پول (۱. بر اساس مقام

ناشر نظیر: پول دلالتی، اسکناس منتشره توسط بانک مرکزی، اوراق بدهی انتشار یافته توسط دولت، پول نظامی، ۲. بر اساس مشخصات طبیعی ماده اولیه، ۳. بر اساس نقد و بدهی بودن (پول نقد، پول بدهی)، ۴. بر اساس مقایسه بین ارزش مبادله ای پول و ارزش ماده اولیه آن، انواع پول با ترکیب معیارهای سوم و چهارم (پول تمام عیار نقد، پول تمام عیار بدهی، پول اعتباری نقد، پول اعتباری بدهی)، سیر تحولات پول فلزی قبل و بعد از اسلام، تحولات پول فلزی قبل از اسلام، تحولات پول فلزی در ایران باستان، در عهد اسلامی، اولین ضرب کننده سکه در اسلام، اولین ضرب کننده مسکوک با نقش اسلامی، اولین کسی که به صورت رسمی و عمومی به ضرب سکه اسلامی همت گماشت، سیر تحول درهم و دینار (درهم و وزن آن در دوران جاهلیت و اسلام، دینار و تحولات آن).

فصل سوم: احکام فقهی پول

فصل سوم: احکام فقهی پول

تعمیم احکام مال در مورد پول، پول و قرض ربوی آن، معامله به قصد فرار از ربا، ضمانت پول، زکات درهم و دینار، خرید و فروش پول های اعتباری و حقیقی، حواله بودن چک، حکم اوراق بهادار با بهره، تنزیل بدهی، خرید و فروش اوراق سهام، خرید و فروش اوراق قرضه.

فصل چهارم: توجیهات بهره و پاسخ به آنها

فصل چهارم: توجیهات بهره و پاسخ به آنها

بهره و ماهیت حقوقی آن، بهره به عنوان اجاره پول، بهره و جبران کاهش ارزش پول، بهره به عنوان هزینه فرصت پول، آیا پول دارای هزینه فرصت است؟، امساک از مصرف به عنوان توجیه بهره، بهره و ارجحیت زمانی پول، آیا پول از دیدگاه ما دارای رجحان زمانی است؟، آیا پذیرش رجحان زمانی

می توانـد مبنایی برای توجیه بهره باشد؟، بهره به عنوان متوسط نرخ سود، منشأ پیدایش «حق» از دیدگاه فلسـفه حقوقی غرب و اسـلام، تبیین مفـاهیم موضوعی ربـا (مفهوم مال، مال مثلی و قیمی، مال عینی و ذمی، قرض و خریـد و فروش (بیع)، تحریم ربا، تحریم ربای معاملی، مشـروط بودن خریـد و فروش طلا و نقره، فروختن کالایی به صورت نقد مشـروط به خرید مدت دار آن، تحلیلی کلی در مورد طبیعت حقوقی قرض).

تجددطلبی و توسعه در ایران معاصر

اشاره

تجددطلبی و توسعه در ایران معاصر

غنی نژاد، موسی، تهران، مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، ۱۳۷۷، ۱۹۸ صفحه.

تجـددطلبی و قـانون خواهی روشن فکران اواخر دوران سـلطنت قاجـار، زمینه پیـدایش انقلاـب مشـروطیت را فراهم آورد. این کتاب مجموعه ای از کارهای پژوهشـی نویسنده در سال های گذشته با موضوع هایی در زمینه توسعه اقتصادی است که شامل دو بخش می شود؛ بخش اول: چشم انداز کلی تحول در اندیشه ترقی خواهی و تجددطلبی یا ترسـیم توسعه سیاسی و اقتصادی از آستانه انقلاب مشروطیت تا به امروز، بخش دوم: برخی مباحث روز درباره توسعه.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

بخش اول: نفوذ، گسترش و تحول اندیشه تجددطلبی در ایران

بخش اول: نفوذ، گسترش و تحول اندیشه تجددطلبی در ایران

۱. پیشـرفت و تمـدن از دیدگاه تجددخواهان اولیه؛ ۲. تجـددطلبی اقتـدارگرایانه به عنوان چاره عقب ماندگی؛ ۳. تجددگرایی وارونه، رجعت به گذشته تحت

اشکال جدید؛ ۴. ایدئولوژی توسعه به عنوان مانع توسعه.

بخش دوم: درباره برخی مباحث مربوط به توسعه نیافتگی

بخش دوم: درباره برخی مباحث مربوط به توسعه نیافتگی

۱. نقدی درباره نظریات رایج توسعه نیافتگی؛ ۲. هزینه های معاملاتی و توسعه صنعتی؛ ۳. ملاحظاتی درباره مالکیت صنعتی در ایران؛ ۴. رابطه بین جمعیت و توسعه از دیدگاه تحلیل اقتصادی؛ ۵. تمرکز سرمایه از واقعیت تا توهم؛ ۶. شرکت های چند ملیتی و توسعه اقتصادی.

تجمل گرایی از دیدگاه اسلام

اشاره

تجمل گرایی از دیدگاه اسلام

رستگاران، علی رضا، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، ۱۳۸۲، ۱۵۲ صفحه.

در این کتاب، دیدگاه اسلام درباره تجمل گرایی با توجه به آیات قرآن کریم و روایت های اهل بیت علیهم السلام بررسی شده است تا خطر آلودگی به دنیادوستی و تجمل گرایی هرچه بهتر تبیین شود. مباحث این کتاب شامل چهار بخش است.

بخش اول: کلیات

بخش اول: کلیات

تعریف واژگان مرتبط با تجمل گرایی (زُخرُف، حُسن، جمال، زینت)، تفاوت جمال و زینت با تجمل گرایی، دیدگاه اندیشمندان درباره تجمل گرایی (نظرات محقق نراقی، فارابی، ابن خلدون، غزالی، خواجه نصیر، حضرت امام خمینی رحمه الله ، آیت الله خامنه ای)، تجمل گرایی، نسبی یا مطلق؟، تجمل گرایی در بین زمام داران.

بخش دوم: پیش زمینه های تجمل گرایی

بخش دوم: پیش زمینه های تجمل گرایی

پیش زمینه تجمل گرایی، پیش زمینه ها.

فصل اول _ عوامل درونی:۱. هوای نفسانی و وسوسه شیطانی، ۲. احساس کمبود شخصیتی، ۳. فراموشی خدا، ۴. دنیاگرایی، ۵. فراموشی مرگ و قیامت، ۶. چشم و هم چشمی.

فصل دوم _ عوامل بیرونی: (۱. ثروت اندوزی، ۲. فرهنگ جامعه و محیط، ۳. تبلیغات تجاری، ۴. تهاجم فرهنگی، ۵. تجمل گرایی خواص و زمام داران.

بخش سوم: پی آمدهای تجمل گرایی

بخش سوم: پی آمدهای تجمل گرایی

۱. تباهی سرمایه های مادی، ۲. زمینه سازی برای گناهان، ۳. گسترش فقر در جامعه، ۴. تبدیل ارزش به ضد ارزش، ۵. آسیب رسانی به تولید و منابع تولیدی، ۶. کاهش معنویت در جامعه، ۷. فراهم آمدن زمینه های وابستگی به بیگانه، ۸. از بین رفتن آرامش واقعی، ۹. ناتوانی در انجام وظیفه، ۱۰. فراموشی یاد خدا و قیامت، ۱۱. ورشکستگی و بدهکاری، ۱۲. رویارویی با حق و حقیقت، ۱۳. عذاب الهی.

بخش چهارم: همراه با برنامه سازان

بخش چهارم: همراه با برنامه سازان

پیشنهادهای کلی (۱. تقویت ایمان، ۲. معرفی الگوهای مناسب)، نقش رسانه در گسترش یا نفی فرهنگ تجمل گرایی، نقد عملکرد رسانه در زمینه تجمل گرایی، پیشنهادهای لازم برای برنامه ریزان در سطح کلان، پیشنهادهای برنامه ای.

ترجمه «الحیاه» (جلد سوم)

اشاره

ترجمه «الحیاه» (جلد سوم)

حکیمی، محمدرضا، محمد حکیمی و علی حکیمی، قم، انتشارات دلیل ما، چاپ هشتم، ۱۳۸۶، ۵۸۲ صفحه.

الحیاه، دایره المعارفی است که به تبیین روش زندگی فردی و اجتماعیِ انسان بر اساس آموزه های ناب اسلامی پرداخته است. در جلدهای سوم، چهارم، پنجم و ششم این دایره المعارف، مباحث اقتصادی با عناوین: مدخلی بر تحقیق در اقتصاد اسلامی، خطوط کلی و اصول کلی بررسی شده است. جلد سوم که نخستین جلد از بخش اقتصادی این مجموعه است، شامل پانزده فصل است:

باب یازدهم: مدخلی بر تحقیق در اقتصاد اسلامی (خطوط کلی)

باب یازدهم: مدخلی بر تحقیق در اقتصاد اسلامی (خطوط کلی)

فصل اول ــ مال در تصور اسلامی (۱): مال از آنِ خدای متعال، اموال امانت و عاریه، اموال پشتوانه و مایه زندگی (مواضع الهی مال)، اموال، انفاق و بخشیدن، کسب مال بدون معصیت، انفاق بدون معصیت، قرار دادن مال در دسترس مستمندان، خودپسندی و نازیدن به مال.

فصل دوم ــ مال در تصور اسلامی (۲): محدودیت صرف در اموال، برخی از عوامل برپایی و نابودی اجتماع، خوردن مال مردم به باطل و طرد آن، اموال یتیمان و تأکید بر نگه داری آن، به مال یتیم نزدیک نشوید، رسیدگی به مال یتیم بر پایه عدالت، طرد سلطه های مالی و برده سازی اقتصادی، نه زیان دیدن، نه زیان رساندن، وام و اهمیت پرداخت آن.

فصل سوم ــ مال در تصور اسلامی (۳): حرمت مال و تأکید بر آن،

جلوگیری از تسلط انحصاری ثروتمندان بر اموال، برحذرداری از سپردن اموال به سفیهان و نامتعهدان، هدف های صحیح کسب مال، منع از ترک تلاش های اقتصادی و تأکید بر اهمیت کار و حفظ مال، برخی از آثار مثبت مال: آثار فردی، آثار اجتماعی، برخی از آثار منفی مال: آثار فردی، آثار اجتماعی، کار و تأکید بر آن به عنوان منشأ مالك بودن، حفظ اموال عمومی و بیت المال، اعتدال در طلب مال و برانگیختن به آن، تعریف مال، منحرف کردن مال از مواضع حقیقی آن، حرمت اموال اقلیت ها.

فصل چهارم ــ چارچوب های جهت بخش (۱): کمك های الهی به وسیله اموال، تأکید بر جست وجوی نیاز زندگی و رسیدن به خودبسندگی، میانه روی در معیشت، اندازه نگه داری در معیشت و اهمیت آن، حدود مصرف.

فصل پنجم ــ چارچوب های جهت بخش (۲): نقش امکانات مادی در حیات معنوی (بقای دین، مال، یاور به دست آوردن آخرت، نماز و برپایی آن، روزه و برپایی آن، انجام واجبات، سرچشمه زندگی ، نان، ساختمان بدن و نان. بزرگداشت نان، حق تن هر انسان، نقش مال در حفظ آبرو.

فصل ششم ــ کار در تصور اسلامی

فصل هفتم ــ طاغوت اقتصادی و اقتصاد طاغوتی: لزوم مبارزه با طاغوت (خواه سیاسی یا اقتصادی)، لزوم تعجیل در برانداختن بی عدالتی های مالی (اموال عمومی، اموال فردی).

فصل هشتم ــ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه ای فراگستر (۱): نفی و طرد تکاثر، افشاگری توانگران و متکاثران، توانگران و امت، توان گران و خوردن مال ناتوانان و تیره روزان، اوصاف توانگران متکاثر، زکات رسمی و زکات غیر

رسمی.

فصل نهم _ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه ای فراگستر (۲): برانداختن زراندوزی و گنج سازی.

فصل دهم _ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه ای فراگستر (۳): پی ریزی ارزش های نمونه و مقیاس های عالی و براندازی ارزش های تکاثری و عرفیّات اترافی برای مبارزه با تکاثر و ثروت اندوزی: بی نیاز گشتن با خدا؛ نه مال، با آنچه نزد خداست، با قرآن کریم، با پرهیزکاری و یقین، با عقل و دانش، با قناعت، با بی نیازی روحی، ترک آرزوها، بازداشتن از استکبار، تحقیر معیشت توانگران و... بی اعتنایی به ثروتمندان ... .

فصل یازدهم _ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۴): تصویر دو زندگی: تکاثری و اسلامی، نشانه های زندگی تکاثری، نشانه هایی از زندگی اسلامی، در امان نبودن توانگران و شادخواران.

فصل دوازدهم _ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۵): تضاد میان زندگی تکاثری و اسلامی.

فصل سیزدهم _ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۶): تکاثر و بهره کشی از دیگران (مردم را به بیگاری گرفتن، کاستن از بهای کالا ـ و کار مردم، حیله گری در خرید و فروش، کم فروشی، سوءاستفاده از بیت المال، غصب امکانات عمومی، ستم به مزدوران و کشاورزان)، زیاد کردن حقوق اراضی.

فصل چهاردهم _ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۷): تکاثر و استضعاف (استضعاف اقتصادی، استضعاف فرهنگی).

فصل پانزدهم _ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۸): تکاثر

تصاعدی نامتناهی.

ترجمه «الحیاه» (جلد چهارم)

ترجمه «الحیاه» (جلد چهارم)

حکیمی، محمدرضا، محمد حکیمی و علی حکیمی، قم، انتشارات دلیل ما، چاپ هشتم، ۱۳۸۶، ۶۷۵ صفحه.

این جلد به ادامه باب یازدهم، یعنی خطوط کلی اقتصاد اسلامی اختصاص دارد. در این جلد، مطالبی در بیست و چهار باب به این شرح آمده است:

فصل شانزدهم ـ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۹): فزون داری و فرو ریختن شخصیت انسانی (از دست دادن شعور و احساس، تباه شدن عقل، سنگدلی و کوری باطن، پوشیده ماندن عیب ها، فساد عمومی، ده اثر از آثار منفی تکاثر (سرمایه داری)).

فصل هفدهم ـ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۱۰): پاره ای از احوال متکاثران، توانگران: سرمستی از مال و نعمت، تباه شدن دین، ناسپاسی و غفلت، زیاد شدن گناهان و فراموشی آنها، طمع و آزمندی، بخل، خسَّت، شکم پرستی، چسبیدن به زندگی، به خود نازیدن، جاه و مقام خیالی.

فصل هجدهم ـ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۱۱): پاره ای از اموال متکاثران و... . (۲): پای مال کردن ارزش های والاـ تکذیب حق و جبهه گیری در برابر انقلاب گران بر حق، تحقیر مبلغان اصلاح و اشاعه گران فضیلت، نفرت از بیچارگان، محور و معیار قرار دادن مال، تکیه بر آرزوها، گرفتاری در دام شیطان.

فصل نوزدهم ـ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۱۲): ایجاد حرکت های ارتجاعی و تبهکارانه و پدید آوردن تنش های اجتماعی برای هدف های مرتجعانه.

فصل بیستم ـ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۱۳): نفوذ در فرمانروایی و قانون گذاری.

فصل بیست و یکم ـ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۱۴): توانگران، دشمنان پیامبران.

فصل بیست و دوم ـ اسلام و نظام تکاثری اترافی، مبارزه فراگستر (۱۵): کنار گذاشتن توانگران و شادخواران، اصلی بزرگ، برانگیختن عالمان به ترک هم نشینی با توانگران، نکوهش قاطع متکاثران.

فصل بیست و سوم ـ محدودیت مالکیت در تشریع اسلامی(۱): تقسیم عمومی، حد الهی مال. ده مسئله: حلال بودن قسمت الهی و حرام بودن بیش از آن، فلسفه حلال و حرام بودن، حلال در منطق قرآن کریم، ملازمه حلال بودن با محدود بودن، معیشت سالم، مال طلبی تکاثری مخالف حلال بودن، نفی مال اندوزی، رحمت نبودن مال فراوان، تکاثر راه شیطان.

فصل بیست و چهارم ـ محدودیت مالکیت در تشریع اسلامی(۲): منع گذشتن از حد میانه، محدودسازی مال از راه محدودسازی سود، گردآوری تکاثری و اسراف، تکاثر و خروج مال از حد الهی، ربا و خروج مال از حد الهی.

فصل بیست و پنجم ـ نبردی سهمگین با زراندوزی: نابودگری زراندوزی: معنی کنز، رابطه مال اندوزی، اسراف، مال اندوزی و احتکار، مال اندوزی و عذاب الهی، اقتصاد اسلامی و زمینه سازی لازم و... .

فصل بیست و ششم ـ مصرف در تشریع اسلامی: محدودیت در خرج کردن

و هزینه گذاری، محدودیت در خوردن و آشامیدن، محدودیت در ظرف و استفاده از آن، محدودیت در جامه، محدودیت در فرش و بستر و اثاث، محدودیت در وسایل سواری، محدودیت در مسکن ... .

فصل بیست و هفتم _ مبارزه ای نابودگر با اسراف و تبذیر: تعریف اسراف و حدود آن، نهی از غرق شدن در مصرف و برخورداری، مسرفان؛ فسادکنندگان در زمین، تبذیر و نهی قاطع از آن، تبذیرگران؛ برادران شیطانند، تبذیرگر، مفسد است، تبذیرگر به خواسته خود نمی رسد، اسراف در اموال عمومی.

فصل بیست و هشتم _ اندازه داری و میانه روی در زندگی، اصلی اسلامی: قوام معاش، زیاد شدن کم، برابری با مردم در خوراک از راه اندازه داری و میانه روی، روش پرهیزکاری، رابطه تندرستی با میانه روی در خوراک، روش درست اندیشی با میانه روی در خوراک، رابطه تهذیب نفس با میانه روی در معیشت، تدبیر معاشی و آثار آن، برکت های میانه روی در معیشت.

فصل بیست و نهم _ بسندگی به کفاف، قناعت، اصالت و حدود.

فصل سی ام _ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۱): آشنا شدن مردمان با آثار فقر و نتایج آن (پریشانی، بدبختی، گرفتاری، شرّ واقعی، بزرگ ترین مرگ، همدم بد، دشمن جفاکار، ننگ دین، سستی یقین، غربت در وطن، اندک بسیار، فراموش شدن در جامعه، نزدیک شدن به بی باوری).

فصل سی و یکم _ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۲): ابطال شخصیت انسانی، وارونه سازی و پای مالی فضیلت ها در سطح فردی و اجتماعی، خوار شدن در نزد نزدیکان، نگرانی و اضطراب، نیازمندی به همسانان، از دست رفتن آبرو.

فصل سی و دوم ـ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۳): نزدیکی فقر به کفر، رابطه فقر با کفر، فقر میراندن و کشتن.

فصل سی و سوم ـ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۴): خاستگاه های فقر و علل آن (دنبال کار نرفتن، تنبلی و بی حوصلگی، فقر نمایی، خیانت، اسراف کردن، اندازه نداشتن در معیشت، خود را به مردم محتاج کردن، تحرک نداشتن در طلب روزی، در سؤال بر خود گشودن)، درخواست کردن بدون نیازمندی، فضیلت اظهار بی نیازی.

فصل سی و چهارم ـ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۵): خاستگاه های فقر (۲) (نظام تکاثری اترافی، خوردن اموال به ستم و گناه، ستم کردن به کارگران، سودهای سنگین، ربا، کم فروشی و احتکار، غصب حقوق محرومان، خودداری از پرداخت زکات و...).

فصل سی و پنجم ـ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۶): خاستگاه های فقر و علت های آن (۳): (مالکیت های کلان اراضی، اختصاص یابی اموال عمومی به افرادی خاص، ضعف های اجرایی، بی اطلاعی فنی از روش های بهره برداری از اموال، نپرداختن به نوسازی صنعت، خیانت کارگزاران، اجرا نشدن عدالت اجتماعی، بی اعتنایی به حال فراموش گشتگان، شرکت ندادن مستضعفان در امور سرنوشت ساز).

فصل سی و ششم ـ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۷): همه چیز برای همه، نه ویژه یک یا چند گروه.

فصل سی و هفتم ـ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۸): شرکت دادن بینوایان در دارایی و امکانات توانگران.

فصل سی و هشتم ـ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۹): بیزاری از فقیران و

محرومان و غصب اموال و ارزاق ایشان، پی آمدهای بی توجهی به محرومان، نابودی ارزش های اصلی به علت فقر.

فصل سی و نهم ـ اسلام و فقر و مبارزه فراگستر (۱۰): هم نشینی با بینوایان اصلی بزرگ، احادیثی در لزوم معاشرت با مستضعفان، گروه های اجتماعی و وظایف سنگین آنان در نبرد با فقر و استضعاف (عموم افراد، عالمان، مبلغان، مسئولان...)، نابودی مستکبران اقتصادی، هدف مهم انقلاب های انبیایی.

فصل چهلم ـ افراط و تفریط مالی و ارتباط این دو با واقعیت وجود انسان: واقعیت وجود انسان و روزی حلال، افراط مالی، تفریط مالی، اندازه مناسب، کارهای انسان در ارتباط با حلال و حرام، قوانین بشری و فطرت انسانی، قوانین الهی، فطرت انسانی، شناخت دقیق مکتب اقتصادی اسلام.

ترجمه «الحیاه» (جلد پنجم)

اشاره

ترجمه «الحیاه» (جلد پنجم)

حکیمی، محمدرضا، محمد حکیمی و علی حکیمی، قم، انتشارات دلیل ما، چاپ هشتم، ۱۳۸۶، ۷۲۲ صفحه.

در این جلد از ادامه باب یازدهم، ده فصل و از باب دوازدهم، مدخلی بر تحقق در اقتصاد اسلامی (اصول کلی)، بیست فصل آمده که عبارت است از:

ادامه باب یازدهم

ادامه باب یازدهم

فصل چهل و یکم ـ دارایی، دو چارچوب و دو مرز: دارایی معتدل و متعهدانه (وسیله)، دارایی غیر معتدل و نامتعهدانه (دارایی هدف)، سه مسئله: ذکر نعمت خدا، منع فقیرنمایی، مگو فقیر می شم، چارچوبی اساسی و قاطع که

همگان باید بدان گردن نهند: مسکنت، فقر، غنای کفافی، غنای وافر، غنای تکاثری.

فصل چهل و دوم ـ اقتصاد و پیوند آن با دو ستون اجتماع (اخلاق و قدرت)، اخلاق عالی: ۱. تقوا و زندگی مادی، ۲. دنیا جای تجارت و کار، ۳. زهدورزی منفی، نه، ۴. اهمیت آراستگی، ۵. برخی موجبات خوشبختی، نیروی دفاعی بالا: قدرت، عزت اجتماعی، قدرت قابلیت، دفاع نظامی.

فصل چهل و سوم ـ بهره وری از مواهب طبیعی و استفاده تعهدآمیز از آنها برای فرد و جامعه: ارزش و اهمیت زندگی، انگیزش و تشویق، تعهد و حساسیت، عمر عزیز، مبادرت به کار و نقش مهم آن.

فصل چهل و چهارم ـ اقتصاد، اصالتی اسلامی.

فصل چهل و پنجم ـ برادری اسلامی و اقتصاد: پاره ای از شاخص های برادری اسلامی در زمینه های اقتصادی: برآوردن حاجت مسلمان، مواسات با نیازمندان، برادری و حق بزرگ اقتصادی و معیشتی، برادری و ایثار مالی، مالکیت برادرانه، خود را بر برادر دینی مقدّم شمردن، نه، حفظ برادری از راه مواسات، سامان یابی دین با مواسات، برادر و راستینی و سطح زندگی، مساوات مالی، منع از ستم بر برادر مسلمان، منع از ایجاد زحمت و در عسر قرار دادن مسلمان، پاداش کمک رسانی و کیفر ترک آن.

فصل چهل و ششم ـ مواسات، اصلی بزرگ: (مواسات و ایمان، مواسات، رشد عقل، احوال پرسی و دیدار برادران، هم زیستی معاشی، دوست داشتن برادران، برادری، برادری اسلامی و پرهیز از خیانت اقتصادی)، نشانه های اسلام علوی: از خودگذشتگی (اقتصاد و معیشت)، رسیدگی به همسایگان، مواسات مالی، انفاق دوستی، دیدارها و پیوندها، قناعت به منظور برخورداری

دیگران، ولایت اهل بیت و مواسات، مواسات؛ هم پایه نماز، وسیله آزمایش، مواسات و امر به آن.

فصل چهل و هفتم _ اصل مساوات در اسلام: مساوات، دعوتی الهی، عملکردی اسلامی، دعوت به پذیرش مساوات: روزگار پیامبر صلی الله علیه و آله ، روزگار امام علی علیه السلام ، تعالیمی هدایتگر: از امام سجاد علیه السلام ، امام باقر علیه السلام ، امام صادق علیه السلام ، امام کاظم علیه السلام ، امام رضا علیه السلام ، در روزگار امام مهدی علیه السلام ، وضع مطلوب نظام اقتصادی در اسلام، فقه سنتی تأکید بر «اصل مساوات»، مساوات در تعلیم، بینوایان و ضرورت آموزش و پرورش آنان، اصول بیست و دوگانه مساوات: توحید، تساوی، کرامت انسانی، برادری ایمانی، نفی تکاثر، انفاق، میانه روی در معیشت ... .

فصل چهل و هشتم _ قسط اسلامی: قسط قرآنی، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و قسط، امام علی علیه السلام و قسط، انقلاب عاشورا و قسط، امام صادق علیه السلام و قسط، حکومت امام مهدی علیه السلام و قسط، بی عدالتی، عامل قیام مسلحانه، حکومت اسلامی و قسط، قانون گذاری و قسط، توحید و عدل، دو اصل علوی، تبعیض در باور، سیاست دینی (نه دنیایی)، جامعه قرآنی (نه قارونی).

فصل چهل و نهم _ تضاد تکاثر و فقر با قسط اسلامی: معنی طبقات در منظور اسلامی، منظور طبقات در منظور تکاثری (سرمایه داری).

فصل پنجاهم _ اصلاحی اجتماعی، قطع رابطه و دفاع: اخطار: حضرت خدیجه علیها السلام در جاهلیت و در اسلام.

ترجمه «الحیاه» (جلد ششم)

ترجمه «الحیاه» (جلد ششم)

حکیمی، محمدرضا، محمد حکیمی و علی حکیمی، ترجمه: احمد آرام، قم، دلیل ما، چاپ پنجم، ۱۳۸۶، ۷۸۰ صفحه.

در این مجلد که جلد چهارم از مباحث اقتصادی و جلد ششم از مجموعه دایره المعارف اسلامی، علمی و پژوهشی است، ادامه مطالب باب دوازدهم در قالب سی فصل، یعنی از فصل ۲۱ تا فصل پنجاه بیان شده که عبارت است از:

فصل بیست و یکم: انفاق (هزینه گذاری) (۶)

ارتباط انفاق با مال از جهت کمّ و کیف، از حلال و در جهت حلال، مال افزون بر نیاز.

فصل بیست و دوم: انفاق (هزینه گذاری) (۷)

علت شناسی و جهت دهی، انفاق برای چه؟ (حکمت و علت)، انفاق از چه؟ (از آنچه روزی است، از آنچه برای شما از زمین بیرون آوردیم، از چیزهای پاکیزه، از آنچه خدا شما را جانشین قرار داده، از افزونی بر نیازها، از آنچه دوست دارید.)، هدف های مقدس انفاق (در راه خدا، برای خشنودی خدا، برای تقرب یافتن نزد خدا، برای [بهره مندی از] دعای خیر پیامبر صلی الله علیه و آله ، پابرجایی دو دین حق و اطاعت از دین).

فصل بیست و سوم: انفاق (هزینه گذاری) (۸)

تکامل و تعالی، مکتب تعالی روحی، انسانیت و والایی، آداب انفاق، شمول انسانی.

فصل بیست و چهارم: انفاق (هزینه گذاری) (۹)

سقوط و فریب کاری (الف) انفاق باطل، آثار و پی آمدهای آن: بر باد رفتن و نابودی ـ حسرت و شکست، ب) انفاق ریایی: برای فریب توده ها، برای

گمراهی مردم، ناکامی تبلیغات اصلاح گر، ج) ترک انفاق به منظور ویران سازی پایگاه های انقلابی و خفه کردن فریاد و دگرگونی طلبان).

فصل بیست و پنجم: انفاق (هزینه گذاری) (۱۰)

جاها و اندازه ها (پاره ای از جاهای انفاق، حد انفاق، اندازه قوامی انفاق)، عوامل اساسی فقر: بخل و طرد قطعی آن، بخل؛ نکوهیده ترین خصلت، حسرت و پشیمانی، تنهایی و شرمندگی، ننگ و بینوایی، آفت توانگری، آفت جوان مردی، آسیب آزادگی و ایمان، زندگی کردن چون فقیران، حساب دادن چون توانگران، خواری در نزد هم نشینان، محروم ماندن از ایمان خالص، نابودی اصل ایمان، دور شدن از خدا، محروم شدن از بهشت، درختی در دوزخ، زشت ترین بخل، مشورت با بخیل؛ نه، دوستی با بخیل؛ نه، پیشوایی بخیل؛ نه، بخل برای چه؟، شکل های هلاک کننده بخل: بخل در دادن خوراک، نرساندن مال به نیازمندان، نبخشیدن جامه زیادی، بخل در خانه و مسکن، بخیل؛ آ تش گیره جهنم، ویران کردن دین و اجتماع، زیانی آشکار، محرومیتی بزرگ، بدترین مال ها، بیرون شدن از دوستی حق و... .

فصل بیست و ششم: تعاون اجتماعی و نمونه هایی از آن

تعاون، گرفتن حقوق محرومان و رساندن به ایشان، مراسات با نیازمندان، وام دادن و مهلت برای ادای آن، برآوردن نیازها و نیازمندی ها، شریک کردن فقیران در اموال بدان گونه که خدای متعال آنان را شریک قرار داده است، امانت دادنِ اسباب خانه، اصلاح امور مالی گرفتاران، بذل و بخشش، رفع تنگ دستی از تنگ دستان، متعهد بودن نسبت به همسایگان و خویشاوندان، حد همسایگی و... .

فصل بیست و هفتم: سطح زندگی برای توده ها (۱)

تأمین خوراک سالانه، فقیر ازدواج می کند، همسان سازی سطح زندگی ها، وجوه مختلف معیشت برای هر کس، لازم بودن اندازه کافی برای همه.

فصل بیست و هشتم: سطح زندگی برای توده ها (۲)

تغذیه برای همه و چگونگی آن، نیاز طبیعی هر فرد، دو نیرو و لازم بودن هر دو، خوراک و نیروی بدن، عزت اجتماعی و خوراک، افزایش نیازمندی به هنگام سال خوردگی، چگونگی تغذیه (نان، گوشت، شیر، میوه، تره و سبزی، دانه بارها، عسل، سرکه، روغن زیتون، نیرومندسازی تن، نگاه داری تندرستی با خوراک، رفاه برای خانواده، مقیاس میانه روی در خوراکی ها، رعایت حقوق خوراکی و لباس، جشن عید).

فصل بیست و نهم: سطح زندگی برای توده ها (۳)

الف) رخت، اسراف در جامعه، رنگ و پاکیزگی رخت، ب) آرایش و تجمل، عطرها و روغن های بهداشتی و آرایش.

فصل سی ام: سطح زندگی برای توده ها (۴)

الف) خانه، ب) ازدواج و کمک به هزینه های آن، ج) بستر و اسباب خانه، د) وسایل نقلیه.

فصل سی و یکم: سطح زندگی برای توده ها (۵)

الف) سطح زندگی هیچ کس نباید به سبب تنگ دستی یا وامدار، ب) برابری مصرف هر خانوار با سطح اقتصادی جامعه، ج) زندگیِ هماهنگ برای توده و... .

فصل سی و دوم: حد قوامی سالم برای تولید

محدودیت تولید طبق مصالح عمومی، حذف مصرف های تجملی و اشرافی، منحصرسازی تولید به انواع نیازمندی ها و اهمیت حیاتی این انحصار

برای عموم، نزدیک سازی سطح های تولید، مشخصات تولید در جامعه اسلامی، نظارت بر تولید، وظیفه حکومت اسلامی، فرق بنیادین میان تولید اسلامی و تولید سرمایه داری، شکل هایی از تولید تکاثری ویرانگر و تضاد تولید تکاثری با موازین انسانی.

فصل سی و سوم: حد قوامی سالم برای واردات

محدودیت واردات، طبق مصالح عمومی.

فصل سی و چهارم: لزوم رعایت عدالت در توزیع برای رسیدن به توزیعی معقول.

فصل سی و پنجم: حد قوامی سالم برای مصرف

لزوم رعایت حد در مصرف.

فصل سی و ششم: اموال، حفاظت و بهره جویی

اموال فردی و عمومی، تباه کردن مال، فساد است، ضایع کردن مال، ممنوع است، اهمیت رسیدگی به مال و بهره برداری از آن، حسن تدبیر در اموال، رشد اقتصادی و تاکید بر آن، لزوم اعتماد در معاملات مالی، مسامحه در رابطه های مالی نه هوشیاری در روابط اقتصادی و اجتماعی، مال را بی کار مگذارید، نه مغبون کردن، نه غش زدن.

فصل سی و هفتم: جلوگیری از مسلط شدن سفیهان، نامتعهدان و غیر متخصصان و نفوذیان خوش ظاهر، بر اموال و برنامه ریزی های مالی ــ آموزشی بیدارگر.

فصل سی و هشتم: دولت اسلامی و برخی از منابع مالی (۱): انفال و فیء.

فصل سی و نهم: دولت اسلامی و برخی از منابع مالی (۲): خمس.

فصل چهلم: زکات رسمی

زکات و اهمیت تکلیفی آن، زکات ندادن؛ هم پایه کفر، زکات دادن؛ وسیله تقرب به خدا، از منابع مالی برای حکومت، زکات و نقش آن در بی نیاز کردن تیره بختان، زکات و نقش آن در کمک به محرومان برای انجام اعمال دینی، زکات؛ گامی در راه مواسات و لزوم شتاب در پرداخت زکات، زکات؛ عامل نابودی فقر و... .

فصل چهل و یکم: زکات غیر رسمی

حقوق عمومی غیر از زکات، حق معلوم به اندازه توانایی، تقویت اقتصادی مستضعفان، زکات غیر رسمی؛ افزون تر، زکات غیر رسمی؛ بدون حدی معین، خطر ترک ادای حقوق، هر چیزی را زکاتی است: (زکات بدن، زکات جاه و مقام، زکات زیبایی، زکات بردباری، زکات شجاعت، زکات برتری، زکات تندرستی، زکات عقل، زکات علم، زکات قدرت، زکات پیروزی، زکات ثروت و رفاه)، زکات اجزای بدن : زکات چشم، گوش، زبان، دست و پا.

فصل چهل و دوم: بخشی از هزینه های حکومت اسلامی

پرداختن دین بدهکار، تأمین کاستی های نیازمندان و مسلمان و غیر مسلمان، آباد کردن زمین، پرورش یتیمان، تأمین محرومان برای حج و جهاد، تقویت صنایع، گسترش علم و معرفت و... .

فصل چهل و سوم: وظایف حکومت اسلامی درباره اموال (۱)

امانت بودن کار دولتی، اهتمام به آبادانی و شکوفایی اقتصادی، ادای کامل حقوق مردم، مصادره کردن اموال غصب شده، باز گرفتن حقوق له شدگان اجتماع، با استواری و قاطعیت، توجه به ضعیفان و بی اعتنایی به قدرتمندان، کوتاه کردن دست نورچشمان و خویشان.

فصل چهل و چهارم: وظایف حکومت اسلامی درباره اموال (۲)

رعایت مساوات، رساندن هر سهمی به صاحب آن، در اموال عمومی، خیانت زیان رسانی ممنوع، والیان اجازه جمع مال ندارند، لزوم هم سطح بودن زندگی و معیشت حاکم اسلامی، برگزیدن حاکم اسلامی و مقامات حکومت، حاکم اسلامی از نزدیکان خود طرفداری نکند، حاکم اسلامی هدیه قبول نکند، حاکم اسلامی خود را از مالکیت کنار نگه دارد، برای خود ساختمان نمی سازد، به هیچ کس تیول نمی دهد، سیم و زر از خود به جای نمی گذارد.

فصل چهل و پنجم: وظایف حکومت اسلامی درباره اموال (۳)

مراعات حق و عدالت در گرفتن امال دولتی، حاکم و کارمندان او خزانه داران مردمند و وکیلان امت در اموال، وظایف و آداب تحصیل داران مالیات در حکومت اسلامی.

فصل چهل و ششم: عدل (توازن اقتصادی): عدالت؛ یک ساعت، بهتر از هفتاد سال عبادت، عدالت [و] اجرای آن، سبب قرب به خدا و رسول صلی الله علیه و آله ، عدالت اجرای آن صیانت دین، عدالت یکی از سه قانون بنیادی دین، عدالت، منطق قرآن، عدالت زندگی، دوام نیرو و قدرت، عدالت، ناظم حاکمیت، ملاک سیاست، روشنی چشم حکومت، جمال سیاست و سیاست مداران، دژ حاکمیت و ثبات دولت، شالوده پیروزی، عزت و تعالی، بزرگی و بی نیازی، عدالت، سامان یابی جهان، از نشانه های عقل، گران بهاترین موهبت ها، فزونی پیاپی برکت ها، گسترش رحمت، آرامش وجدان، شیرین تر از عسل، عدالت در گفتار، در داد و ستد، در همه حالات و... .

فصل چهل و هفتم: عدالت تنها راه اصلاح جامعه

ملت را چیزی جز عدالت اصلاح نمی کند، خدا را امری جز عدل و

احسان نیست، عدالت زندگی مردمان را سامان می دهد، عدالت میزان خدای متعال، بلندترین درجه اعتقاد، آرایش ایمان، زنده شدن احکام، پشتوانه زندگی توده ها، نیکوترین سیاست ها، سامان بخش زندگی همه، آرام بخش و هماهنگ ساز دل ها و... .

فصل چهل و هشتم (احسان (هماهنگی معیشتی)):

سرِ عقل و ایمان، پیوستگی با رسول خدا صلی الله علیه و آله ، بخشیدن بین کسان و قسمت کردن ایثار، بهترین توشه برادری و احسان، فضیلت و صلاح، راست گویی و شرف، در خدمت مردم، چیزی سوای زکات، احسان به نیک و بد و... .

فصل چهل و نهم: اسلام، تکاثر، فقر: ده منشأ

نتایج منفی نظام تکاثری، واجبات مهم حکومت اسلامی، منطق علیت در احکام، قاطعیت اسلامی در امر تخصص، مردمان را در خط فهم مسائل اقتصادی انداختن و قاطعیت متعهدانه، نه اندرز و شعار، عدالت اجتماعی و محدودیت مالکیت، اداره اجتماع و دو رکن آن: سیاسی و اقتصادی، تنظیم روابط میان مردم و برنامه های اسلامی، دعوت قرآنی.

فصل پنجاه: مالکیت برادرانه اسلامی

جامعه تکاثری، جامعه جاهلیت، جامعه اسلامی، جامعه عدالت و قسط، مشکل اقتصاد و اهمیت حیاتی حل آن، مال و طبیعت اجتماعی آن در اسلام، ظلم مالی و مفاسد ویران گر عمومی، جور و زیان آن برای روح آدمی، قدرت (دیکتاتوری) اقتصادی و زیان های آن، تبدیل حساسیت جامعه، تحریف شعور اجتماعی، متکاثران و فساد ایشان در زمین، مراقبت بر بازارها و نقش حیاتی آن در اجرای عدالت و حمایت از مستضعفان، شناخت طاغوت

اقتصـادی؛ اصـلی بزرگ، تطهیر اقتصـادی؛ مبـارزه ای بنیـادین بر ضـد فسـاد و الحـاد، منّتی بر دیـن و اهـل دین نه، شـکوفایی اقتصادی و برانگیختن به آن، مؤسـسات دینی و هزینه اداره آنها، علما و قطع ارتباط، حرام بودن ذاتی مال فراوان، یگانه مقیاس برای شـناختن عالم اسـلامی، عدالت در تقسـیم نعمت ها و نیازها، تعدیل مالکیت و برابری در مصـر، در مکتب سرمایه داری و اسـلامی، عـدالت و جـامعه سازی اسـلامی، جامعه اسـلامی و سـیادت، تکاثر و وابسـتگی متکاثران دشـمنان پیامبران و عـدالت خواهـان، وظیفه علمـا در برابر فقر و استضـعاف، روابـط اقتصـادی مردم جز بـا انقلابـی دگرگون سـاز تطهیر نمی شود، فقاهت آگاهانه، آمیختن قضایای اصلی با قضایای غیر اصلی و زیان های آن به دین و انقلاب و توده ها، تحقق بخشی به احکام اسلام و زندگی توده ها، عمل کردن همه قشرهای جامعه به احکام اسلام جز با اجرای عدالت، شدنی نیست، حیات قرآنی و دو رکن بزرگ آن در بیان معصوم علیهم السلام : ۱. نظم، ۲. عدل.

تعاون در اسلام و جامعه صنعتی

تعاون در اسلام و جامعه صنعتی

خدایار محبی، منوچهر، تهران، انتشارات بعثت، ۱۳۴۹.

تعـاون در پیشـرفت و تعـالی جوامع انسـانی نقش بسـزایی دارد. جوامع متمـدن و پیشـرفته صـنعتی ـ نجومی، از تعـاون در امور اسـتفاده کرده انـد و آثـار تـوجه به این موضـوع در ارکـان جوامع پیشـرفته نمودار است. در مبحث اقتصـاد اگر به این موضوع اهمیت داده شود، پی آمدهای بسـیار مطلوب آن آشـکار می شود. از این رو، در آموزه های آسـمانی دین اسلام و حتی دیگر ادیان الهی به آن

اشاره و سفارش شده است. مکاتب فکری و غیرالهی نیز با استفاده از «تعاون» در امور، به رشد و پیشرفت اقتصادی در جوامع تحت سلطه خود رسیده اند.

در آیات قرآن کریم و روایت های امامان معصوم علیهم السلام به این موضوع مهم حتی در غیر مباحث اقتصادی سفارش شده است. نویسنده با توجه به پژوهش در تاریخ ادیان و کتاب های آسمانی دیگر ادیان الهی و نیز پژوهش در جوامع صنعتی، این کتاب را به نگارش درآورده است. کتاب در دو بخش و سه موضوع تدوین شده که در بخش نخست کتاب، به موضوع «تعاون در تاریخ ادیان» اشاره شده و در بخش پایانی، نویسنده به موضوعات «تعاون در اسلام» و «تعاون در جوامع صنعتی» پرداخته است.

جنبه هایی از توسعه و توسعه یافتگی

جنبه هایی از توسعه و توسعه یافتگی

رابینسون، جون، ترجمه: گلریز، تهران، نشر نی، ۱۳۷۴، چاپ سوم، ۱۹۹ صفحه.

این کتاب، دیدگاه ویژه نویسنده به مسائل و معضلات جهان سوم است. در این کتاب، بسیاری از نظریه های رایج اقتصاد سرمایه داری و الگوهای رشد زیر سؤال رفته است.

نویسنده در این اثر، به مطالعه موضوع بزرگ خود نپرداخته، بلکه هدف آن بیان برخی توضیحات درباره این مسئله است که چرا یک ربع قرن، «توسعه» نتایجی داشته که با هدف های مورد نظر تفاوت بسیاری دارد.

خوش بینی موجود به آموزه های اقتصادی غرب، حتی در زادگاه این آموزه ها نیز گمراه کننده است. هنگامی که این آموزه ها به جهان سوم انتقال

می یابد، به شدت فریبنده می شود. نویسنده در این کتاب در چند مورد، تجربه چین را به صورت مقایسه ای با دیگر کشورهای جهان سوم بیان کرده است.

فهرست مطالب این کتاب عبارتند از:

۱. سراب: درآمد و رفاه، فقر مدرن، جمعیت، تراکم سرمایه، قیمت های بازار، رابطه مبادله داخلی، رابطه مبادله بین المللی؛

۲. مازاد اقتصادی و تراکم سرمایه: اجاره به عنوان مازاد اقتصادی، مازاد اقتصادی به عنوان سود، اجاره و سود، ارزش مارکسیستی، تراکم سرمایه، تقاضای مؤثر، مصرف اجاره بردارها. موضوعاتی که در ضمیمه این بخش آورده شده، عبارت است از: ارزش و قیمت ها، کار مولد و غیر مولد، سرمایه، تغییر فنی، تحلیل رفتن منابع؛

۳. زمین و کار: اقتصاد صادراتی، زمین داران، زراعت، قطب بندی، توزیع دارایی ها، مدرن سازی؛

۴. تجارت کالاهای اساسی اولیه: قیمت محصولات، رابطه مبادله، انحصار فروش، ناثباتی، طرح های ایجاد ثبات، قدرت انحصار، تورم جهانی، اتکاء به خود.

۵. کمک های بلاعوض و وام: پول و تأمین مالی، توسعه دنیای جدید، شکل های مختلف اعطای کمک، سوداگری، بستانکاران و بدهکاران، نقش صندوق بین المللی پول، قواعد جدید، بدهی ها و طلب ها؛

۶. صنعت وابسته: نظریه تجارت آزاد، اجرای سیاست های حمایتی، معجزات خاور دور، تأمین مالی فراملیتی، انتقال صنایع، ترجیحات مصرف کنندگان، تکنولوژی و اشتغال، الگوی برزیل، سکوهای صادرات؛

۷. تسلیحات: عرضه، جنبه های اقتصادی، تحقیقات، داد و ستد بازرگانی.

ص: ۱۴۲

۸. اکنون چه؟

رکود سال های ۱۹۷۰، تغییری در شعارها، اساس؛ کشاورزی است، توزیع بر حسب بخش ها، پرده فقر، سرمایه گذاری صنعتی، خدمات اجتماعی، مدیریت تقاضا، تجارت بین المللی، نتیجه گیری.

چالش فقر و غنا در کشورهای سرمایه‌داری

اشاره

چالش فقر و غنا در کشورهای سرمایه‌داری

جهانیان، ناصر، کانون اندیشه جوان، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۲، ۹۲ صفحه.

برابری نیز مانند آزادی، از قدیمی‌ترین ایدئال‌های انسان است که در طول قرون و اعصار، پیامبران، آزادگان، روشنفکران و همه مردم محروم و زجر کشیده، برای دست یافتن به آن کوشیده‌اند.

مفهوم برابری بار دیگر در عصر رنسانس، به همراه انقلاب صنعتی و انقلاب‌های سرمایه‌داری، در انگلستان، ایالات متحده امریکا و فرانسه با تعابیری تازه مطرح شد. با وجود این، همچنان نابرابری‌های بسیاری در این کشورها وجود دارد که تردیدهایی جدی در ادعای این نظام‌ها برای رسیدن به آرمان برابری به وجود آورده است. بدین ترتیب، همیشه ساختار اجتماعی جوامع، نظامی نابرابر است و از آنجا که حکومت‌ها خود، جزئی از این ساختار اجتماعی هستند، طبیعی است که نمی‌توانند به طور جدی با نابرابری مبارزه کنند؛ مگر اینکه دولتی انقلابی یا اصلاح‌طلب به معنای حقیقی به وجود آید.

به عبارت دیگر، اگر در جامعه‌ای که در آن نابرابری وجود دارد، افرادی متعهد به اصول برابری، قیام و با کوشش خویش، کل نظام اجتماعی را به

مبارزه با عوامل نابرابری ترغیب کنند، شاید بتوان نابرابری را کاهش داد. بر این اساس، برابری نیز مانند آزادی، نه تنها خود به خود به دست نمی‌آید، بلکه دست یافتن به آن فقط با مراقبت و هوشیاری همیشگی امکان پذیر است. نویسنده این کتاب درصدد پاسخ به پرسش‌های زیر است:

۱. چرا در کشورهای پیشرفته غربی با وجود ثروت سرشار و نظام تأمین اجتماعی توسعه یافته، حدود صد میلیون نفر، زیر خط فقر به سر می‌برند و بیش از پنج میلیون نفر بی خانمان وجود دارد؟ آیا این باور رایج در کشورهای سرمایه‌داری که «فقرا در فقر به سر می‌برند؛ زیرا تنبلند»، موجب بی‌توجهی به حق حیات انسان‌ها نمی‌شود؟

چرا در جوامع سرمایه‌داری پیشرفته غرب، ساختار توزیع درآمدها، از تصلب و انعطاف‌ناپذیری بیشتری برخوردار است؟

در مجموع، این نوشتار تفاوت فاحش توزیع دارایی و درآمد را میان طبقات مختلف اجتماعی نشان می‌دهد و چالش نهادین فقر و غنا در کشورهای پیشرفته غربی را آشکار می‌کند. اهم مطالب کتاب عبارت است از:

فصل اول: ماهیت کلی ساختار نظام سرمایه‌داری پیشرفته غربی

فصل اول: ماهیت کلی ساختار نظام سرمایه‌داری پیشرفته غربی

۱.۱) ساختار روحی یا هدف نظام سرمایه‌داری؛

۱.۲) ساختار نهادی یا شکلی نظام سرمایه‌داری؛

۱.۳) ساختار اقتصادی یا محتوای اقتصادی نظام سرمایه‌داری.

فصل دوم: توزیع دارایی‌ها در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری

فصل دوم: توزیع دارایی‌ها در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری

۲.۱) دلیل عمده نابرابری در توزیع ناعادلانه دارایی است؛

۲.۲) دلایل عمده تثبیت نابرابری در ثروت؛

۲.۳) نقش احزاب کارگری در کاهش نابرابری در ثروت.

فصل سوم: توزیع درآمدها در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری

فصل سوم: توزیع درآمدها در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری

۳.۱) ساز و کار توزیع درآمد در نظام بازار آزاد؛

۳.۲) تفاوت فاحش نابرابری درآمد در جوامع سرمایه‌داری غرب؛

۳.۳) ساختار طبقاتی ایالات متحده.

فصل چهارم: توزیع مجدد درآمدها در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری

فصل چهارم: توزیع مجدد درآمدها در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری

۴.۱) وجود فقر با وجود نظام جامع تأمین اجتماعی؛

۴.۲) وجود «فرهنگ پذیرش نابرابری» علت تثبیت فقر.

چرا صنعتی نشدیم؟ (بررسی تاریخی موانع توسعه صنعت در ایران)

چرا صنعتی نشدیم؟ (بررسی تاریخی موانع توسعه صنعت در ایران)

حسامی دودران، زهرا، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۱، ۲۲۱ صفحه.

کشورهای جهان سوم از جمله ایران، همواره برای از بین بردن یا به حداقل رساندن این تمایز کوشیده اند، ولی همچنان توسعه نیافتگی، معضلی همیشگی در این جوامع به شمار می رود و رسیدن به توسعه یافتگی در این کشورها اندیشه ای آرمانی و سرابی بیش نبوده است.

نویسنده در این کتاب، با مطالعه تطبیقی و مقایسه ای درباره مسئله توسعه نیافتگی در دوران قاجار، به مقایسه آن با زمان حال پرداخته است و به این پرسش پاسخ می دهد که آیا می توان دلایل و وقایعی را که در زمان قاجار به توسعه نیافتگی انجامید، به زمان حال نیز تعمیم داد؟

ص: ۱۴۵

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

فصل اول: تئوری های توسعه

۱. نظریات مبتنی بر موانع درونی تحول و توسعه یافتگی، ۲. مکتب پژوهش موانع فرهنگی جوامع جهان سوم، ۳. مکتب عوامل روان شناسی، ۴. نظریات مبتنی بر موانع بیرونی تحول و توسعه یافتگی، ۵. دیدگاه وابستگی، ۶. مکتب اکلا.

فصل دوم: مفاهیم شامل: صنعت، توسعه.

فصل سوم: جوامع سنتی.

فصل چهارم: جوامع صنعتی.

فصل پنجم: شرایط و عوامل توسعه صنعتی

تحول ایدئولوژی، تحول فرهنگی، آموزش، روش های فن آوری نوین، کانال های اطلاع رسانی، منابع طبیعی، سرمایه و منابع مالی، مدیریت مناسب، تدوین و انتخاب نظام اقتصادی مناسب با فرهنگ، برقراری ثبات و امنیت داخلی نظام، زمان کافی.

فصل ششم: صنعتی شدن اروپا.

فصل هفتم: صنعتی شدن جوامع غیرصنعتی و ایران.

فصل هشتم: تاریخچه پیدایش صنعت در ایران.

فصل نهم: لزوم صنعتی شدن ایران.

فصل دهم: پیش گامان توسعه

عباس میرزا، حاج محمدحسن امین الضرب، امیرکبیر، اصلاحات امیرکبیر، سیاست های اقتصادی و صنعتی امیرکبیر، سیاست امیرکبیر در جهت ارتقای علمی صنایع.

فصل یازدهم: مشروطیت.

فصل دوازدهم: صنایع دستی.

فصل سیزدهم: کشاورزی.

فصل چهاردهم: وضعیت صنعت و کارخانه های صنعتی عصر قاجار.

فصل پانزدهم: نقش حکومت قاجار در توسعه ایران.

فصل شانزده: امتیازهای خارجیان در ایران دوره قاجار، شامل: امتیازهای روس ها در ایران و امتیازهای انگلیسی ها در ایران.

فصل هفدهم: صادرات و واردات ایران در دوره قاجار.

فصل هجدهم: سرمایه گذاری و کمک های خارجی در ایران دوره قاجار.

فصل نوزدهم: سرمایه گذاری و سرمایه داران داخلی در ایران.

فصل بیستم: معضلات بخش صنعت در ایران.

فصل بیست و یکم: موانع توسعه و صنعتی شدن ایران

موانع داخلی رشد و توسعه صنعت، فقدان امنیت، موانع فرهنگی، موانع تاریخی، تعرفه گمرکی، ضعف قانون، مذهب، عوامل دیگر، موانع خارجی رشد و توسعه صنعت، وضعیت استعماری و نیمه استعماری ایران در دوره قاجار.

درآمدی بر اسلام، توسعه و ایران

درآمدی بر اسلام، توسعه و ایران

خاکبان، سلیمان، مؤسسه فرهنگی حضور، ۱۳۷۵، ۱۶۰ صفحه.

توسعه و رشد اقتصاد و دیدگاه اسلام در این زمینه و نیز توسعه در ایران از جمله موضوعاتی است که به ویژه پس از نظام اسلامی، بیش از گذشته مورد بحث و بررسی کارشناسان و اندیشمندان قرار گرفته است. این کتاب،

مجموعه ای از هفت مقاله است که با محوریت ضرورت توسعه دینی از راه برنامه ریزی، به نگارش درآمده است. نویسنده بر این باور است که توسعه فرآیند دین، رسالت حوزه و دانشگاه است و معرفی الگوی جدید گسترش دینی در این زمینه ضروری است. مطالب این کتاب، در هفت مقاله تدوین یافته است.

موضوعات مقاله نخست عبارت است از: مقدمه ای بر زیرساخت های الگوی نوین توسعه دینی، ضرورت تبیین الگوی نوین توسعه دین ــ ضرورت تحول در نظام علمی کشور و ضرورت حضور گسترده و فعال حوزه و دانشگاه در برنامه ریزی توسعه.

در مقاله دوم با عنوان «رسالت حوزه و دانشگاه در فرآیند توسعه دین»، به مسائلی چون نگاهی بر رهاورد اقتصادی الگوی توسعه غرب، روابط دین و توسعه و ضرورت تعریفی نو از توسعه اشاره شده است.

عنوان مقاله سوم «نقش بنیادین حوزه و دانشگاه در نظریه پردازی الگوی نوین توسعه دینی» است که به موضوعاتی چون: مراحل برنامه ریزی، مرحله گذار از وضع موجود به وضع مطلوب و ضرورت انقلاب در نظام برنامه ریزی کشور اختصاص داده شده است.

مقاله چهارم با محوریت موضوع «ضرورت انقلاب در جایگاه و ساختار ارتباطی پژوهشی» تدوین یافته و در آن به آموزش و صنعت و نقش آن در فرآیند توسعه و ضرورت تعریفی نو از توسعه، اشاره شده است. همچنین به جایگاه و ساختار ارتباطی پژوهش، آموزش و صنعت در جهان صنعتی نیم نگاهی مقایسه ای داشته است.

عنوان مقاله پنجم این کتاب، «مدیریت عاشورایی یا برترین الگوی

مدیریت توسعه» است. موضوعات این مقاله شامل مدیریت توسعه و جایگاه آن، الگوی توسعه و مدیریت، نگاهی به عنصر انگیزش در رهبری عاشورا و بهره برداری از انگیزش عاشورایی در مدیریت توسعه است.

در مقاله دیگر با عنوان «بهترین زمینه بهره وری یا مدیریت یک کارآمد منابع مغزی» مطالبی شامل ضرورت تأسیس دانشگاه مدیریت اسلامی، وظایف دانشگاه مدیریت اسلامی، روش گزینش و ویژگی های دانشجویان، دانشگاه مدیریت اسلامی و روش تعلیم و تربیت آمده است. در آخرین مقاله کتاب، پس از بیان مقدمه، به روش تعیین نرخ ارز، نرخ مطلوب ارز در دوران تعدیل و بازسازی، رابطه مستقیم بین مصرف و بهره وری اشاره شده و این مطالب با عنوان «تعیین نرخ مطلوب ارز در دوران تعدیل و بازسازی اقتصادی» آمده است.

درآمدی بر اقتصاد اسلامی

اشاره

درآمدی بر اقتصاد اسلامی

دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت)، نوبت چهارم، سال ۱۳۷۲، ۴۲۸ صفحه.

از مهم ترین اهداف انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاه ها بوده و این امر مستلزم بازنگری در منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبانی و مسائل این علوم است. ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گام هایی برداشته که یکی از آنها تأسیس سازمانی مخصوص برای تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه هاست که به اختصار آن را «سمت» می نامند.

اثر حاضر، از جمله کتاب هـایی است که دفتر همکاری حوزه و دانشـگاه در زمینه اقتصاد اسـلامی تهیه و تـدوین کرده است. مجموعه مباحث کتاب در پنج بخش عبارت است از:

بخش کلیات

بخش کلیات

این بخش که پس از پیش گفتار آمده، مشتمل بر چهار فصل است:

فصل اول ــ اهمیت و نقش اقتصاد: اقتصاد تشریعی، اقتصاد تحلیلی، اقتصاد تدبیری، فرق بین علم اقتصاد و نظام اقتصادی.

فصـل دوم ــ مبـانی عقیـدتی اقتصاد: انسان چگونه موجودی است، هـدف غایی انسان، چگونگی حرکت انسان به سوی خـدا، اختیـار (حـاکمیت بر غرایز، حـاکمیت بر شـیطان، حـاکمیت بر سایر عوامل، حاکمیت بر سـرنوشت)، کرامت انسان (خلیفه الله، محور آفرینش، امانت دار الهی).

فصل سوم ــ هدف اقتصاد: دنیا از دیدگاه اسلام، هدف نظام اقتصادی اسلام (تأمین نیازهای مادی بشر).

فصل چهارم ــ منابع و روش شـناخت اقتصاد اسلامی: الف) منابع احکام و حقوق اقتصادی (کتاب، سنت، اجماع، عقل، سیره)؛ ب) روش شـناخت اقتصاد اسـلامی (تعریف اجتهاد، ضرورت اجتهاد، ضرورت تقلید، مقدمات لازم برای تحصیل اجتهاد، شیوه فراگیری فقه و اصول، مراحل استنباط یک حکم).

بخش اول: مالکیت

بخش اول: مالکیت

در این بخش مطالبی در چهار فصل بدین شرح آمده است:

فصل اول ــ تحلیل و بررسی حق: (اعتباری بودن حق، حق و انواع آن،

معنای لغوی حق، تعریف حق، انواع حقوق، حق مالکیت، منشأ مالکیت).

فصل دوم ـ اقسام مالکیت: مالکیت حقیقی، اعتباری، مالکیت طولی و عرضی، اقسام مالکیت اعتباری (مالکیت حکومت اسلامی، فلسفه مالکیت حکومت اسلامی، مالکیت عموم مسلمین، مالکیت خصوصی و فلسفه آن).

فصل سوم ـ اسباب مالکیت و حقوق: اسباب مالکیت و حقوق ابتدایی (حیازت، تحجیر، احیای اراضی موات، استخراج معادن، احداث نهر و حفر چاه و قنات، اراضی آباد طبیعی)، اسباب مالکیت و حقوق انتقالی (اسباب قهری مالکیت و حقوق انتقالی نظیر: موت، ارتداد)، اسباب ارادی انتقال مالکیت نظیر: پیمان صلح، اسلام از روی میل و رغبت، کوچ اهالی یک سرزمین و...).

فصل چهارم ـ محدودیت های مالکیت و تصرف: محدودیت های اخلاقی، محدودیت های قانونی، محدودیت مالکیت، محدودیت تصرف، نتایج مباحث مالکیت.

بخش دوم: تولید، اهمیت تولید و تعریف آن

بخش دوم: تولید، اهمیت تولید و تعریف آن

این بخش مشتمل بر چهار فصل است:

فصل اول ـ اهداف و انگیزه های تولید: اهداف فردی و جمعی، هدف نهایی.

فصل دوم ـ اقسام تولید: تولیدات واجب و حرام، نقش مطالب محرمه در اقتصاد.

فصل سوم ـ عوامل تولید: منابع خدادادی، نیروی انسانی، سرمایه.

فصل چهارم ـ محدودیت های تولید: محدودیت طبیعی تولید، تولید و انحصار.

بخش سوم: توزیع

بخش سوم: توزیع

مطالب فصل های شش گانه این بخش عبارت است از:

فصل اول ـ توزیع از راه تملک ابتدایی (جنبه سلبی، جنبه ایجابی).

فصل دوم ـ توزیع حین تولید.

فصل سوم ـ توزیع مجدد (توزیع از طریق مبادلات، مالیات ها، انفاقات).

فصل چهارم ـ محدودیت هایی در توزیع.

فصل پنجم ـ نگاهی کلی به توزیع در اسلام.

فصل ششم ـ مواسات (مطلوب نهایی اسلام در توزیع).

بخش چهارم: مصرف

بخش چهارم: مصرف

این بخش شامل سه فصل است:

فصل اول ـ انگیزه های مصرف (انگیزه های مثبت و منفی).

فصل دوم ـ هدایت ها و کنترل ها (مصارف لازم، راجح، دستورات سلبی: مصارف حرام، اسراف، تبذیر، مصارف مرجوح، زهد و جنبه عملی زهد).

فصل سوم ـ تحلیلی درباره مصرف از نظر اسلام.

دولت پهلوی و توسعه اقتصادی

اشاره

دولت پهلوی و توسعه اقتصادی

عباسی، ابراهیم، تهران، انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳، ۲۵۰ صفحه.

با وجود اقدام دولت پهلوی در نوسازی نهادی در درون دولت و دیگر حوزه های جامعه برای پیشبرد فرآیند توسعه، دولت پهلوی دوم، پنج برنامه همراه با استراتژی جای گزینی واردات را نیز تدوین، اجرا و نظارت کرد، ولی ایران نتوانست به توسعه اقتصادی پایدار دست یابد. در این کتاب، نویسنده

به ارتباط میان تحقق نیافتن توسعه اقتصادی و ویژگی دولت پهلوی توجه کرده است.

این کتاب شامل دو بخش و چهار فصل است. بخش اول شامل مباحث نظری است که در فصل اول، مباحث توسعه، مفاهیم، پارادایم ها، راه های توسعه و دولت در جوامع مدرن بررسی می شود. فصل دوم به بررسی دولت کارگزار توسعه می پردازد. در این فصل، دولت و نقش آن در توسعه اقتصادی در ایران مطرح است. در مجموع، درون مایه این کتاب بحثی در باب ساختار استبدادی دولت در طول تاریخ ایران، به ویژه بازتولید آن در دوران پهلوی و تأثیر کل حیات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی ایران از این ساختار است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

بخش اول: مباحث نظری

بخش اول: مباحث نظری

فصل اول: دولت و توسعه

گفتار اول: مفاهیم توسعه، تئوری های توسعه و توسعه نیافتگی، راه های توسعه: ۱. مفاهیم توسعه: الف) رشد، ب) نوسازی، ج) توسعه.

۲. نظریه های توسعه و توسعه یافتگی: الف) پارادایم نوسازی، ب) پارادایم وابستگی، ج) ارزیابی نوسازی و وابستگی.

۳. راه های توسعه: ۱. مبانی فکری دولت مدرن، ۲. مبانی عینی و سیر تاریخی تکوین دولت مدرن شامل: دولت مطلقه.

گفتار سوم: دولت مردان در جوامع معاصر: تحول ساخت های سنتی قدرت در جوامع سنتی، نظام های سیاسی پاتریمونیالیسم، نظام های سیاسی نئوپاتریمونیالیسم.

فصل دوم: دولت: کارگزار توسعه

گفتار اول: دولت و نقش آن در توسعه:

۱. عناصر دخیل در اتخاذ و موفقیت استراتژی ها و برنامه های توسعه.

۲. دولت کارآمد و توسعه بیان نظر اندیشمندان دولت محور در امر توسعه مانند ماکس وبر و ساموئل هانتینگتون.

گفتار دوم: منطق اقتصادی نئوپاتریمونیالیزم:

۱. ساخت نئوپاتریمونیالی قدرت سیاسی و اقتصاد: الف) فساد سیاسی و اقتصادی، ب) اقتصاد رانتی.

۲. سیاست گذاری اقتصادی در دولت نئوپاتریمونیال.

بخش دوم: ناکارآمدی دولت در عرصه ساختاری و کارکردی و عدم تحقق توسعه اقتصادی در ایران.

بخش دوم: ناکارآمدی دولت در عرصه ساختاری و کارکردی و عدم تحقق توسعه اقتصادی در ایران.

فصل اول: ماهیت دولت در ایران

گفتار اول: بررسی جامعه شناختی دولت در ایران: ۱. نظم سیاسی قدیم در ایران؛ ۲. موج جدیدتوسعه سیاسی در ایران؛ ۳. ارزیابی دیدگاه های مختلف درباره ساخت دولت پهلوی؛ ۴. سلطانیسم در ایران.

گفتار دوم: نئوپاتریمونیالیزم و ماهیت دولت پهلوی: ۱. نهادها و گروه های نئوپاتریمونیال در ساختار سیاسی حکومت پهلوی اول،۲. نهادها و گروه های نئوپاتریمونیال در ساختار سیاسی پهلوی دوم.

فصل دوم: دولت و توسعه اقتصادی در ایران

گفتار اول: مدیریت اقتصادی دولت پهلوی: ۱. دولت، عامل توسعه در ایران، ۲. بررسی نظام بودجه ای دولت پهلوی و تحول نقش دولت.

گفتار دوم: بررسی بودجه های دولت رضاشاه و مدیریت اقتصادی آن: ۱. بودجه دولت و هزینه بخش های مختلف،

ص: ۱۵۴

۳. ارزیابی دیدگاه های مختلف درباره ساخت دولت پهلوی،

۴. سلطانیسم در ایران:

گفتار دوم: نئوپاتریمونیالیزم و ماهیت دولت پهلوی: نهادها و گروه های نئوپاتریمونیال در ساختار سیاسی پهلوی دوم.

فصل دوم: دولت و توسعه اقتصادی در ایران

گفتار اول: مدیریت اقتصادی دولت پهلوی: ۱. دولت، عامل توسعه در ایران.

۲. بررسی نظام بودجه ای دولت پهلوی و تحول نقش دولت.

گفتار دوم: بررسی بودجه های دولت رضاشاه و مدیریت اقتصادی آن: ۱. بودجه دولت و هزینه بخش های مختلف،

۲. ارزیابی سیاست های اقتصادی نئوپاتریمونیالیزم.

گفتار سوم: دولت پهلوی دوم و توسعه اقتصادی: ۱. بررسی نظام بودجه ای دولت پهلوی دوم و مدیریت اقتصادی آن، ۲. سیاست های اقتصادی دولت پهلوی دوم.

گفتار چهارم: ارزیابی سیاست های اقتصادی دولت پهلوی دوم و ارتباط آن با منطق اقتصادی نئوپاتریمونیالیزم: ۱. دولت پهلوی و وظایف یک دولت توسعه خواه. ۲. سیاست گذاری اقتصادی و حمایت دولت از گروه های خاص.

دوره کامل علم اقتصاد (اقتصاد خرد مقدماتی و اقتصاد کلان مقدماتی)

دوره کامل علم اقتصاد (اقتصاد خرد مقدماتی و اقتصاد کلان مقدماتی)

می یرز دنی، نانسی وال، پیتر مندر و راجلی روی میلر، ترجمه: مهدی تقوی و عبدالله

کوثری، تهران، مؤسسه کتاب پیشبرد، ۱۳۷۰، ۶۹۹ صفحه.

هرچند همه جنبه های حیات انسانی به گونه ای بر یکدیگر تأثیر دارند و با هم مرتبط و پیوسته هستند، ولی اقتصاد در این میان از ویژگی خاصی برخوردار است. اقتصاد صحیح و پویا، امکانات وسیعی برای رشد دیگر استعدادهای انسانی فراهم می سازد و با نبود نظام اقتصادی درست یا کارآیی نداشتن، امکانات رشد و شکوفایی جوانب دیگر حیات انسانی مختل می شود و چنانچه شایسته است، به کمال مطلوب نمی رسد.

در جهان امروز، با پیشرفت علوم و فنون، قوانین و تصمیمات اقتصادی، حساسیت و اولویت بسیار بالایی دارند چنان که مختصر تغییر در ماده قانونی مربوط به روابط اقتصادی یا تصمیمی اقتصادی، ممکن است سرنوشت تمام افراد یک ملت و فراتر از آن را تحت تأثیر قرار دهد.

این کتاب، مسائل مهم و اثرگذار در علم اقتصاد را یادآور شده و با بیان مبانی اقتصاد، این فرصت را به تصمیم گیران اقتصادی می دهد که چگونه با وضع قوانین و مقررات اقتصادی، گامی مثبت در جهت شکوفایی جامعه خویش بردارند. جلد اول کتاب، به اقتصاد خرد مقدماتی و جلد دوم کتاب به مباحثی درباره اقتصاد کلان مقدماتی اشاره دارد. کتاب اقتصاد خرد، در نه بخش تنظیم شده که فهرست مهم ترین عناوین آن عبارت است از:

فصل اول: اقتصاد درباره چیست؟ با مباحثی پیرامون کمیابی، منابع، کارفرمایی، کالاهای اقتصادی قانون هزینه های فزاینده، اقتصاد خرد در برابر اقتصاد کلان، انتخاب و هزینه فرصت.

فصل دوم: نظام های اقتصادی با موضوع اقتصاد سرمایه داری، نظام مالکیت خصوصی.

فصل سوم: نظام های اقتصادی با موضوع اقتصاد کنترل شده، سوسیالیسم، کمونیسم، اقتصاد مارکسیستی، کالاهای سرمایه ای و رشد در اندیشه کارل مارکس.

فصل چهارم: نظام های اقتصادی: اقتصاد مختلط با نگاهی به دامنه نظام ها، ایالات متحده، انگلستان و دیگر اقتصادهای غربی.

فصل پنجم: سیستم تقاضا و عرضه با موضوعات نظریه تقاضا، جدول تقاضا، عوامل تعیین کننده تقاضا، عرضه و انگیزه افزایش تولید، جدول عرضه، عوامل تعیین کننده عرضه، کمبود و مازاد دیگر موضوعات مرتبط با عرضه و تقاضا.

فصل ششم: نظام قیمت. برخی مطالب این فصل عبارت است از: تخصیص منابع، قیمت ها و اطلاعات، سود انتقال منابع از مصارف کم ارزش به مصارف پرارزش، حاکمیت مصرف کننده ارزیابی نظام قیمت و دیگر مطالب.

فصل هفتم: کشش تقاضا و عرضه شامل موارد (کشش قیمت، محاسبه کشش، عوامل تعیین کننده قیمت تقاضا، انواع مختلف کشش درآمد، انواع مختلف کشش عرضه...).

فصل هشتم: دولت و بازار، مسائل کشاورزی، موجودی متعادل کننده، اثر مالیات بر اقتصاد باز، مالیات های غیر مستقیم، قیمت بازار و نظارت دولت و مطالب مشابه دیگر.

فصل نهم: تقاضا و عرضه در اقتصاد باز (آزاد): تجارت و مبادله بین المللی؛ در این فصل، نویسنده بیشتر به مباحثی درباره نرخ ارزشی و مبادلات تجاری و هزینه ای آن و نیز بحث هایی علیه تجارت آزاد پرداخته

است.

بخش دوم کتاب با عنوان «اقتصاد کلان مقدماتی» در یازده فصل تنظیم شده است.

فصل دهم: نقش و انـدازه دولت: کالاهای عمومی و تأمین آن توسط دولت، کالای مجانی، توزیع مجدد درآمد و رفاه و دیگر مطالب.

فصـل یـازدهم: شـاخصه هـای اقتصـادی: بی کـاری و تـورم، جریـان ورودی و خروجی مردان بی کـار، انواع مهم بی کـاری و سیاست ها، تعریف اشتغال کامل، تورم، شاخص قیمت در دنیای واقعی، اثرات تورم.

فصل دوازدهم: جریان دوری درآمد، تولید و مخارج: جریان دوری ساده، دوری درآمد، سـرمایه گذاری، رابطه بین پس انداز و سرمایه گذاری، تعادل.

فصـل سـیزدهم: سـنجش فعـالیت های اقتصادی: درآمـد ملی شامل موضوعات تولیـد ناخالص ملی، پرداخت های انتقالی، سـه روش اندازه گیری تولید ناخالص ملی، کاربرد حساب های ملی، تولید ناخالص سرانه اقتصاد سیاه، اندازه گیری تولید ناخالص داخلی به تولید ناخالص ملی، سنجش رفاه.

فصل چهاردهم: عرضه کل و تقاضای کل: اثرات نرخ بهره و اثرات ثروت، جای گزینی کالاهای خارجی.

فصـل پـانزدهم: تقاضـای کـل: مصـرف، پس انـداز و سـرمایه گـذاری: اقتصـاد کینزی، تفاوت بین متغیرهای ثابت و متغیرهای جاری، سـرمایه گـذاری، مکانیک بازار، گرایش نهایی به مصـرف و پس انـداز، عوامل تعیین کننـده سـطح پس انـداز، عوامل تعیین کننده سرمایه گذاری.

فصل شانزدهم: تعیین درآمد و اشتغال: مدلی ساده شامل مطالب زیر: مصرف به عنوان تابعی از درآمد ملی و حقوقی، تعادل از دیدگاه نشست ها و

تزریق ها، فرمول و اثرات ضریب افزایش تغییرات مخارج مستقل شکاف های تولید و شکاف های انبساطی، اصل شتاب، استهلاک و مطالب مرتبط دیگر.

فصل هفدهم: تعیین درآمد و اشتغال: دولت و تجارت: افزودن مخارج دولت و مالیات ها، تعادل درآمد با دولت، پرکردن شکاف تولید، کاهش بی کاری با سیاست مالی، کاهش فشار تورم با سیاست های مالی، مالیات بر درآمد تصاعدی، مزایای بی کاری، بودجه و سیاست مالی و...

فصل هجدهم: تعیین درآمد و اشتغال: نظریات متفاوت: بررسی مجدد اقتصاد از جنبه عرضه، اثر تغییرات نرخ های مالیات، منحنی لافر، منحنی فیلیپس در نظریه و عمل، انتظارات تطبیقی، انتظارات منطقی.

فصل نوزدهم: پول و نهادهای مالی مربوط به آن: وظایف پول، نقدینگی، رابطه بین عرضه پول و قیمت ها، بانک داری تجاری، مؤسسات تنزیل اوراق بهادار، مؤسسات مالی، بازار ارز، صندوق های بین المللی پول بانک جهانی، سپرده گیران مجاز، نظارت بر امور اداری.

فصل بیستم: عرضه پول: ذخایر، اثر بر موجودی پول، ضریب افزایش پول، ایجاد اعتبار در دنیای واقعی سیاست پولی: عملیات بازار باز.

نویسندگان در پایان هر فصل، بخشی را با عنوان «نمونه های واقعی» آورده که در این بخش با اشاره به موضوع مربوط، نمونه جاری در اقتصاد ممالک را یادآور شده اند.

دین و اقتصاد

دین و اقتصاد

آصف محسنی، محمد، بی جا، بی نا، ۱۳۵۵، ۱۶۳صفحه.

اقتصـاد و روش هـای اقتصـادی، همـواره ابزاری در دست حکومت هـا و سـیاست هـای زمـام داران بوده است. چه روش هـای سرمایه داری و اقتصاد کاپیتالیستی در غرب و چه فرمول های اقتصاد سوسـیالیستی در بلوک شـرق، پی آمـدی جز چپاول ملت ها و تاراج منابع کشورها به سود حکومت ها نداشته اند و فقط در شعار و روش با یکدیگر تفاوت دارند.

در این میـان، اقتصـاد اسـلامی افزون بر تضـمین منـافع افراد با عنوان مالکیت فردی و به رسـمیت شـناختن این موضوع با وضـع قـوانین و مقرراتی چون مالیـات هـای اسـلامی، از انبـاشت ثروت در دست عـده ای خـاص خودداری کرده است. از دیگر سو، اقتصـاد اسـلامی، قوانین میـان مردم و حکومت اسـلامی را به گونه ای تنظیم کرده است که حکومت بتوانـد امر معاش مردم را تسـهیل کند. در این کتاب، نویسنده به تحلیل آرا و نظرهای اقتصادی مارکسیسم پرداخته و نظر کمونیسم را درباره رد مالکیت فردی نقـد کرده است. مهم ترین مطـالب این کتـاب عبـارت است از: اقتصاد یا دام سیاسـی، تأثیر وسایل تولیـد، تفصـیل نظریه مارکسـیسم، آیا تحدیـد نسل لازم است؟، تسـریع تولیـد؛ بهتر از تحدید نسل، چهار دلیل بر لزوم اعتبار مالکیت فردی، انتقاد بر کمونیزم، مفاسد ملکیت فردی، مهار کردن ملکیت در اسلام، حدود تولید، تربیت و ملکیت، اقسام چهارگانه ملکیت در اسلام، ملکیـت دولـت، انفـال، ملکیت عمـومی، اقسـام زمین هـا در اقتصـاد اسـلامی، ارگـان چهارگـانه سوسـیالیسم، اصـول سه گـانه کمونیسم، تحدیـد مالکیت در اسـلام، عوامل و شـروط تولیـد، قوانین اسـلامی در کار، ارزش اضافی و توزیع وعوامل تولیـد و ثروت. نویسنده هر یک از این موضوع ها را براساس نظر اسلام، تحلیل، یا نقد کرده و یا توضیح داده است.

ص: ۱۶۰

ربا در اسلام

اشاره

ربا در اسلام

حسینی بهشتی، محمد، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۹، ۲۱۶ صفحه.

در متون دینی، با تعابیر گوناگون از زشتی ربا سخن به میان آمده و رباخوار به شدت نکوهش شده است. در حقیقت ربا، از ظالمانه ترین گونه های استثمار به شمار می رود. شیخ صدوق رحمه الله از پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله نقل می کند: «به درستی که خداوند تعالی، رباخوار و ربادهنده و نویسنده قرارداد و دو شاهد آن را لعنت کرده است.» در قرآن کریم، با بیان مراحلی، با رباخواری مبارزه شده است. درمرحله نخست، با نکوهش ربا و رباخواری، بر توجه به نیازهای اجتماعی و کوشش برای برآوردن نیاز مستمندان، بدون سودجویی و با نیت قربه الی الله تأکید شده است. در مرحله دوم، رباخواران یهود نکوهش شده اند. خداوند در قرآن، در مرحله سوم با نهی ربای فاحش و بهره مضاعف، آن را ممنوع می کند و در مرحله چهارم نیز رباخواری را نوعی بیماری روانی و جنون می داند.

بر اساس آموزه های دینی، فساد و تباهی، از عوامل تحریم ربا است؛ زیرا ثروت در یک قطب جامعه متمرکز می شود و تعادل اقتصادی جامعه از بین می رود. پی آمدهای زیان بار ربا نه تنها در زندگی اجتماع، بلکه در زندگی تک تک افرادی که به گونه ای با آن درگیرند، خودنمایی می کند. این کتاب، مجموعه گفتارهای تفسیری نویسنده درباره آیات ۲۷۵ و ۲۸۱ سوره بقره است. در این بحث، مفهوم ربا و اَشکال آشکار و پنهان آن مطرح شده است. این نوشتار در عین حال که پیچیده ترین و ظریف ترین مسئله مهم و زیربنایی (ربا در اقتصاد اسلامی) را مطرح کرده، فهم آن را نیز برای عموم مردم و

علاقه مندان فراهم کرده است.

فهرست عناوین و مطالب کتاب عبارت است از:

۱. بیع و ربا

۱. بیع و ربا

آیـات ربـا و ترجمه آن، اقتصـاد ربوی در محیط حجاز و جامعه ما، مفهوم «بیع»و «ربا» و تفاوت میان این دو، تفاوت های دیگر بیع و ربا.

۲. نقش واقعی سرمایه

۲. نقش واقعی سرمایه

بـازار مسـلمین، معنـای خریـد و فروش، نرخ گـذاری عادلانه و ملاک های آن در توزیع، یک شـبهه، اجاره، مضاربه، مزارعه، مساقات، پول، پول چگونه انباشته شده است؟

۳. کدام شکیبایی و چگونه انفاقی؟

۳. کدام شکیبایی و چگونه انفاقی؟

عمل و عکس العمل، انسان، اسلام و بهره مندی های زندگی.

۴. پول

۴. پول

نقش و ماهیت پول، سکه، اسکناس، عیب اسکناس، یک مغالطه ظریف، بهره کشی بی جا و دوطرفه.

۵. پول و بانک

۵. پول و بانک

معاملات گوناگون روی پول، بانک در اقتصاد کنونی، بهره غیر از کارمزد است، اعتبارات، قرض الحسنه.

۶. بانک بدون ربا

۶. بانک بدون ربا

هزینه های جاری بانک، حل مشکل سرمایه گذاری های بزرگ، انواع ربا و برخورد بعضی علما با آن، وظیفه علما.

۷. بحثی اساسی به مناسبت آیات ربا

۷. بحثی اساسی به مناسبت آیات ربا

انســان، دارای بینش مــادی؛ از نظر خواســته هـای شخصــی و از نظر سیاســی، آزادی، حکـومت اکـثریت، آزادی اقتصـادی، دیکتاتوری پرولتاریا؛ راهی دیگر جهت حل «من» و «ما».

۸. پاسخ نویسنده به حدود ۴۰ سؤال اساسی درباره مسئله ربا

۸. پاسخ نویسنده به حدود ۴۰ سؤال اساسی درباره مسئله ربا

زیر فصل ها

ربا و تورم (بررسی تطبیقی جبرانی کاهش ارزش پول و ربا)

ربا و تورم (بررسی تطبیقی جبرانی کاهش ارزش پول و ربا)

یوسفی، احمدعلی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۱، ۳۳۵ صفحه.

تورم و کـاهش ارزش پول، از پدیـده‌هـایی است که انسـان از دیربـاز از آن رنـج ها برده است. آثار منفی فراوانی که تورم در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی از خود بر جای می‌گذارد، همیشه نگرانی بیشتر افراد جامعه را در پی داشته است. تورم و کـاهش ارزش پول، هنگامی لجام گسـیخته و شدیـد شـد که پول‌های کاغـذی و تحریری وارد مبادلات اقتصادی شـد. وقتی ارزش پول کـاهش یـافت، این پرسـش مطرح می‌شود که «آیا جبران کاهش ارزش پول از مصادیق رباست یا خیر؟» این کتاب در پی یافتن پاسخ روشن برای پرسـش پیشـین است. پاسخ به این پرسـش با استناد به آیات، روایات و بررسی تاریخی تورم در جوامع به همراه اسـتفتائاتی از مراجع عظام تقلید صورت گرفته است. این کتاب از یک مقدمه و شش فصل تشکیل یافته است. مقدمه شامل: الف) طرح موضوع؛ ب) روش تحقیق؛ ج) فرضیه‌های تحقیق.

فصل یکم: بررسی ادبیات «جبران کاهش ارزش پول» شامل ادله

اقتصاددانان در تأیید این نظام و دیدگاه علمای شیعه و عالمان اهل سنت و بررسی برخی شاخص‌های وزنی و حسابی.

فصل دوم: پول، ابعاد و تحولات آن با موضوعاتی نظیر پول در گذر زمان، مراحل سه گانه پول کاغذی، تعریف پول، پشتوانه و انواع پول، پول مثلی است یا قیمی؟ و دیگر موضوعات مرتبط با پول.

فصل سوم: ربا (تبیین موضوع و مصداق آن): شامل مطالبی از قبیل ربا پیش از اسلام (تاریخچه)، ربا و حکم آن در اسلام، تعریف ربا، انواع ربا (ربای معاملی، ربای قرضی) و شرایط تحقق ربا، راه‌های تخلص از ربا، تفاوت ربا با بهره.

فصل چهارم: تعریف تورم، پیشینه و علل تورم، عوامل کوتاه مدت و بلندمدت تورم، اثار تورم بر دیوان و روابط مالی، سیاست‌های مبارزه با تورم شامل مبارزه با علل، مبارزه با آثار، سیاست پنهان سازی تورم.

فصل پنجم: تحلیل قیمت‌ها در عصر تشریع:

قسمت نخست: جریان پولی عصر تشریع، تغییرات حجم پول:

الف) تحولات پولی داخلی؛ ب) تغییرات حجم پول ناشی از فتوحات؛ رابطه وزنی درهم و دینار، رابطه قیمی درهم و دینار.

قسمت دوم: تحولات قیمت‌ها در عصر تشریع شامل موضوعاتی مانند: تغییرات سطح عموم قیمت‌ها، ادله عدم تغییرات شدید قیمت‌ها، ادله موافقان تغییرات شدید قیمت‌ها (نقل‌های تاریخی و روایی، احتکار، قحطی و خشکسالی، تغییر رابطه قیمی درهم و دینار).

فصل ششم: بررسی آراء فقیهان و دانش‌پژوهان، بررسی نظریه‌ها:

الف) ادله معیار بودن قدرت خرید اسمی پول؛

ب) ادله ملاک بودن قدرت خرید حقیقی پول؛

ج) نظریه مصالحه؛

د) نظریه‌های تفصیل؛

ه) راه‌کارهای جلوگیری از زیان ناشی از کاهش ارزش پول.

از دیگر عناوین کتاب، نظریه مقبول در حالات گوناگون است: حالت نخست: تورم و کاهش شدید ارزش پول؛ حالت دوم: تورم و کاهش خفیف ارزش پول و حالت سوم: تورم و کاهش متوسط ارزش پول که هر سه حالت در پایان کتاب، نویسنده نتیجه‌گیری کرده است.

ربا و راه های گریز از آن

اشاره

ربا و راه های گریز از آن

علوی، محمد حسن، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول ۱۳۸۲، ۲۰۴ صفحه.

پیشینه تاریخی ربا و رباخواری، به هزاران سال پیش از میلاد می رسد. مبارزه با رباخواری نیز از همان زمان آغاز شده است و نه تنها ادیان آسمانی، بلکه فیلسوفان و قانون گذاران نیز با آن مخالفت کرده اند. در متون دینی معتبر، از زشتی ربا سخن به میان آمده و رباخوار نکوهش شده است. «اعلان جنگ خدا و رسولش با رباخوار»، «زشت تر بودن آن از زنای با محارم» و «خبیث ترین کسب ها» از جمله تعبیرهایی است که در کمتر حرامی می توان نمونه آن را جست.

رباخواران از همان آغاز تحریم ربا در اسلام، با ایجاد ابهام در ماهیت ربا

و با این بیان که «بیع نیز مانند رباست»،(۱) و تفاوتی میان آن دو نیست، با حکم تحریم ربا به مخالفت برخاستند.

ربا، نه تنها بر جامعه، بلکه بر تک تک افرادی که به گونه ای با آن در ارتباط هستند، پی آمد های منفی برجای می گذارد. بی گمان، درآمدی که از راه پست ترین کسب ها به دست می آید و قوت و غذای فرزندان این جامعه می شود، پی آمدهای زشتی در پی خواهد داشت که به فرموده امام صادق علیه السلام : «اثر مال حرام، در نسل انسان ظاهر می شود.» بی شک، ناامنی ها و فشارهای روحی ـ روانی در جوامع امروز، پی آمد، همین لقمه های حرامی است که از راه های گوناگون به دست آمده است.

این کتاب درباره تاریخ رباخواری و علل تحریم ربا و راه های نجات از این پدیده شوم و توصیه هایی در بان کداری اسلامی بدون ربا و در آخر، پیشنهادهایی به کارشناسان برنامه ریز، تدوین شده است.

بخش اول: مسائل اساسی و پیش نیازها

بخش اول: مسائل اساسی و پیش نیازها

ربا در لغت و اصطلاح شرع و اقتصاد، تاریخ جایز شمردن رباخواری، تاریخ تحریم رباخواری، پی آمدهای زیان بار ربا، مصادیق ربا.

بخش دوم: تحریم ربا در اسلام

اشاره

بخش دوم: تحریم ربا در اسلام

آثار تدریجی بودن تحریم ربا، اجماع بر تحریم ربا، گونه های ربا، دیدگاه فقهای اهل سنت و شیعه درباره ربا.

بخش سوم: تاریخ پول و انواع آن

بخش سوم: تاریخ پول و انواع آن

دادوستدهای ربوی پولی، تعریف پول، پول پایه در صدر اسلام، قیمی یا مثلی

۱– نک: بقره: ۷۵.

بودن پول.

بخش چهارم: حیله های شرعی گریز از ربا

بخش چهارم: حیله های شرعی گریز از ربا

مخالفـان حیله هـای شـرعی فرار از ربا، موافقان حیله های شـرعی فرار از ربا، دادوسـتدهای جای گزین ربا، شـبهه هایی درباره حرمت ربا.

بخش پنجم: کیفر رباخوار

بخش پنجم: کیفر رباخوار

کیفر دنیایی رباخوار، کیفر عمومی رباخوار در دنیا، کیفر رباخوار در آخرت، مجازات ربا و حیله های ربوی در قانون مجازات اسلامی.

بخش ششم: بانک و تسهیلات بانکی

بخش ششم: بانک و تسهیلات بانکی

بانـک داری در ایران، برخورد اندیشـمندان دینی در مسئله بانـک داری، اقسام بهره های بانکی (ربوی، غیر ربوی)، چگونگی مشـارکت مردم در بانـک هـا، انواع تسـهیلات اعطـایی بانـک هـا به مردم، عملکرد بانـک هـا در جمهوری اسـلامی ایران، راه کارهای مناسب برای بانک داری بدون ربا.

بخش هفتم: همراه با برنامه سازان

بخش هفتم: همراه با برنامه سازان

نقش رسـانه در توجه دادن مسئولان و مردم به اهمیت پدیـده ربـا، نقـد و بررسـی عملکرد رسـانه در زمینه پدیـده ربـاخواری، پیشنهاد های برنامه ای در سطح کلان، پرسش های مردمی، پرسش های کارشناسی، سخن پایانی، کتاب نامه.

ربا و قرض در اسلام

ربا و قرض در اسلام

ابراهیمی، محمدحسین، ۱۳۷۲، ۳۲۷ صفحه.

قرض دادن، در اسلام از امور مستحبی است که در آیات قرآن و اخبار، درباره آن سفارش فراوانی شده و قرض دهنده پاداش فراوانی دارد. از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روایت شده است: «هر کس به برادر مسلمان خود قرض دهد، مال او افزون می شود و فرشتگان بر او رحمت می فرستند و اگر با بدهکار خود مدارا کند، بدون حساب و به سرعت از صراط می گذرد و کسی که برادر مسلمانش از او قرض بخواهد و ندهد، بهشت بر او حرام می شود.» البته اگر کسی که قرض می دهد، شرط کند که بیشتر از مقداری که قرض می دهد، پس بگیرد، قرض ربوی می شود و شارع مقدس آن را حرام کرده است.

نویسنده موضوع ربا را از جنبه های تاریخی ـ فقهی ـ اقتصادی و حقوقی، بررسی کرده است. این کتاب شامل شش فصل با موضوع های گوناگون، ولی مرتبط با ربا و قرض است. فصل اول، ربا در موضوعات کالا، پول و تجارت است و به تعریف متاع در لغت ـ متاع در لغت ـ متاع در قرآن و فقه پرداخته است. همچنین ماهیت پول و ماهیت مسکوک و نقدین را بررسی کرده است. موضوعات دیگر این فصل عبارتند از: نقدین در فقه اشتراک پول قدیم و جدید و تفاوت آنها، درهم و دینار در روایات، کسب در لغت و فقه، تجارت در قرآن و منشأ پیدایش آن، تجارت در فقه.

در فصل دوم کتاب، این موضوعات آمده است: ربا، تاریخ و منشأ پیدایش ربا، ربا در لغت و اصطلاح، ربا در قرآن، ربا در روایات، راه چاره ربا در مکیل و موزون، فلسفه حرمت ربا، تحریم آن از نظر بعضی فقاء. در فصل سوم کتاب نیز به بیان انواع ربا در فقه شیعه و عامه پرداخته و به تفصیل به انواع ربا از نظر عام پرداخته است. در فصل چهارم، انواع ربا در فقه امامیه مورد اشاره قرار گرفته و در فصل پنجم راه های فرار از حرام به حلال با

عنوان حیله های شرعی بررسی شده است.

در فصل آخر کتاب نیز نویسنده به بررسی و نقد قرض و مسائل مرتبط با قرض پرداخته است.

رسانه نوین (۲) مسائل اقتصادی

رسانه نوین (۲) مسائل اقتصادی

امام خمینی رحمه الله ، ترجمه: عبدالکریم بی آزار شیرازی، مؤسسه انجام کتاب، ۱۳۵۹، ۲۲۸ صفحه.

کتاب تحریر الوسیله، اثر فقهی و ارزشمند رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حاشیه ای بر کتاب وسیله النجاه مرحوم سید ابوالحسن اصفهانی است. در کتاب تحریر الوسیله، مسائل فقهی، بسیار فراتر از یک رساله عملیه بیان شده و بیشتر مسائل فقه شیعه در آن آمده است. امروزه تحریر الوسیل،ه منبع تدریس بسیاری از فقهای عظام است که جامعیت این کتاب را می رساند.

مترجم افزون بر ترجمه متن اصلی آرا و دیدگاه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله ، به شرح برخی موضوعات و بیان تاریخچه برخی دیگر از مطالب پرداخته است. مهم ترین موضوعات کتاب عبارت است از: تاریخچه اقتصاد اسلامی در عصر پیامبر صلی الله علیه و آله ، تاریخچه اقتصاد اسلامی در عصر خلفا و حضرت علی علیه السلام ، اقتصاد اسلامی در عصر خلفای بنی امیه و بنی عباس، اقتصاد اسلامی در زمان امام جعفر صادق علیه السلام و تاریخچه اقتصاد اسلامی در عصر غیبت امام زمان علیه السلام .

افزون بر آن، موضوعاتی چون نظام اقتصادی اسلام، مال و ثروت، کار و کوشش، شرایط کار، آزادی در انتخاب کار، حقوق کارگران، پایه های اخلاقی

در اقتصاد اسلامی، ارزش اضافی، ابزار تولید و منابع ثروت مطرح شده است.

در این کتاب بخشی با عنوان انفال و مسائل و احکام آن آمده است که عبارت است از: فیء، زمین بایر، آثار باستانی، دریا و رودخانه و جزایر، جنگل و قله کوه ها، اموال پادشاهان، غنایم برجسته، غنایم جنگی که بدون اجازه امام باشد، ارث کسی که وارث ندارد و معادن.

همچنین در دیگر قسمت های کتاب، دیدگاه های فقهی امام خمینی رحمه الله درباره موضوع های مختلف مطرح شده است، مانند: زمین و کار، زمین موات، حق همسایه، تحجیر، میزان، احیا، بودجه دولت اسلامی، مالیات در اسلام، خراج، خمس، جزیه، مصارف بودجه دولت اسلامی، زکات و موارد مصرف زکات، زکات فطره، موارد تعلق خمس و توزیع خمس، تعمیم و تعدیل ثروت، واگذاری، وقف، شرکت های تولیدی، شفعه، مضاربه، مزارعه، مساقات، اجاره و سرقفلی، استخدام، تجارت، معاملات حرام، احتکار، شرایط خریدار و فروشنده، پول و کالا، به هم زدن معامله، مسائل ربا، عملیات بانکی، سفته، احکام مربوط به بلیط های بخت آزمایی، بیمه و مسائل مهم بیمه.

زکات

زکات

قرائتی، محسن، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، تهران، ۱۲۰ صفحه.

در تفسیرالمیزان در مبحثی درباره زکات آمده است: «هر چند قوانین اجتماعی به صورت کاملی که اسلام آورده، سابقه نداشته، لکن اصل آن ابتکار اسلام نبوده است؛ زیرا فطرت بشر به طور اجمال آن را می‌پذیرفت. لذا در آیین های آسمانی قبل از اسلام و قوانین روم قدیم، جسته و گریخته چیزهایی

درباره اداره اجتماع دیده می‌شود و می‌توان گفت هیچ قومی در هیچ عصری نبوده، مگر آنکه در آن، حقوقی مالی برای اداره جامعه رعایت می‌شده است؛ زیرا هر جامعه هر جور که بود، در قیام و رشدش نیازمند هزینه مالی بوده است.» بر این اساس، زکات، مخصوص اسلام نیست، بلکه در ادیان پیشین نیز بوده است. زکات در اسلام مانند دیگر ادیان الهی نیست. در دیگر ادیان، زکات وصیت و سفارشی اخلاقی و موعظه است تا مردم به برّ و نیکی رغبت یابند و از بخل و امساک بپرهیزند، در حالی که در دین اسلام، فریضه‌ای الهی و بی‌توجهی به آن فسق منکر آن کافر است. پس از تشکیل حکومت اسلامی و تأسیس بیت المال، زکات اصول مشخصی یافته و نصاب‌ها و مقادیر معیّنی برای آن قرار داده شده است. در اسلام، مسئولیت گرفتن زکات بر عهده حاکم اسلامی است و کسانی که از پرداخت زکات خودداری کنند، بازخواست می‌شوند.

محور کتاب زکات، آیات قرآن و روایات ائمه معصومینپ بوده و به برخی شبهات درباره زکات به اجمال پاسخ داده شده است. فهرست کتاب عبارت است از:

الف) جایگاه زکات (زکات در ادیان پیشین آسمانی، زکات در اسلام، تفاوت زکات در اسلام، و دیگر ادیان الهی، اهمیت زکات، معنای زکات)

ب) آثار زکات (آثار فردی زکات، آثار اجتماعی زکات، آثار ترک زکات)؛

ج) مصارف زکات (مصارف هشت‌گانه زکات)؛

د) آداب پرداخت زکات (مقدار دریافت زکات، شیوه دریافت زکات، چه مالی زکات دارد؟ گستره زکات)؛

ه) زکات در عصر امام زمان (عج الله تعالی فرجه الشریف).

شکاف طبقاتی، توزیع مجدد ثروت و رهبانیت‌های قرآنی

اشاره

شکاف طبقاتی، توزیع مجدد ثروت و رهبانیت‌های قرآنی

صاحب فصول، مرتضی، مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله ، ۱۳۸۲، ۲۲۴صفحه.

امروزه توزیع مجدد ثروت، از بدیهی‌ترین اصول اقتصاد سیاسی شمرده می‌شود، چنان که هیچ مکتب اقتصادی در ضرورت آن تردید به خود راه نمی‌دهد. این توزیع که نوعی دخالت دولت در عرضه اقتصادی جامعه است، به منظور مداوای زخم‌هایی است که اقتصاد آزاد بر روح انسان به جا می‌گذارد. این کتاب کتابی تحقیقی است و پژوهشگر در این کتاب به پرسش‌هایی پاسخ گفته که عبارت است از: قرآن توزیع درآمدها و ثروت‌های جامعه را بر چه پایه‌ای استوار ساخته است؟ آیا از پای افتادگان و محرومان نیز سهمی از آن دارند و به عبارت دیگر آیا قرآن جایی نیز برای (توزیع مجدد ثروت و درآمد) گشوده است؟ اگر بلی، در چه سطحی از رفاه عمومی و با چه شرایطی؟ محل تأمین آن کجاست؟

پژوهشگران به این پرسش‌ها بر اساس سیاست‌های اصولی اقتصاد خود پاسخ‌هایی داده است. وی نخست به تبیین مفهوم دقیقی از آنچه مورد جست وجوست پرداخته و در پی آن شش موضوع کلیدی را که نقش محوری در مبحث توزیع مجدد ثروت در اقتصاد امروزی به عهده دارد، مطرح کرده است. سپس به شرح و بیان تعاریفی که در کتاب‌های علم اقتصاد راه یافته، پرداخته است. در ادامه نیز برای آشنایی با تاریخچه و علل شکل گیری این پدیده، به تاریخ اقتصاد مراجعه و مسیر تولد و نشو و نمای آن را رهیابی کرده است. در پایان پژوهشگر با استفاده از آیات قرآن و تفسیر آن و

استفاده از فتاوای معتبر فقهی به پاسخ پرسش پرداخته است.

فهرست عناوین این کتاب عبارت است از:

فصل اول: کلیات

فصل اول: کلیات

بخش اول: مقدمه

بخش دوم: تعاریف رابطه و تفاوت ثروت و درآمد، بودجه تأمین اجتماعی رابطه و تفاوت «توزیع مجدد ثروت» و «تأمین اجتماعی».

فصل دوم: تاریخچه

فصل دوم: تاریخچه

بخش اول: دوران اول: دولت اسلامی فدیه.

بخش دوم: دوران دوم: رقابت سرمایه داری با کمونیسم.

فصل سوم: کندوکاو در آیات قرآنی ناظر بر توزیع مجدد ثروت:

بخش اول: انفاق؛

بخش دوم: زکات؛

بخش سوم: صدقه؛

بخش چهارم: ملحقات صدقه؛

فصل چهارم: خاتمه

فصل چهارم: خاتمه

بخش اول: نتیجه گیری: الف) تربیت شخصیت مؤدیان؛ ب) تربیت شخصیت گیرندگان.

بخش دوم: پیشنهاد.

طرح و مبانی اقتصاد در قرآن

طرح و مبانی اقتصاد در قرآن

دهش ور، مسعود، محمود مقدسی و حمیدرضا شیرازی، تهران، بی نا، ۱۳۶۶، ۳۴۸ صفحه.

موضوع اقتصاد از مباحث مهمی است که در ادیان الهی و غیر الهی و مکاتب فکری به آن توجه شده است. اقتصاد از یک سو با فرد و زندگی شخصی وی مرتبط است و از دیگر سو با اجتماع و جامعه رو به پیشرفت ارتباط دارد. در مکتب اسلام بر منافع فرد و اجتماع با هم تأکید شده است. خداوند در قرآن کریم که به عنوان آخرین و کامل ترین کتاب آسمانی است، به همه جنبه های زندگانی انسان توجه داشته و موضوعات گوناگون اقتصادی را مطرح و تبیین کرده است. در این کتاب، مضامین گوناگون اقتصادی و غیر اقتصادی مشخص شده است.

پژوهشگران در کتاب طرح و مبانی اقتصاد در قرآن کوشیده اند آیات شریفه مرتبط با مضامین بیان شده را نقل کنند. در این کتاب برخی آیات به صورت کامل و برخی دیگر به صورت منقطع آورده شده است. گاه نیز آیات درهم ادغام شده است تا بر مضمون مورد نظر منطبق گردد.

نکته قابل توجه اینکه پژوهشگران، در این اثر فقط به بیان آیات با عنوان مضامین بسنده کرده اند و هیچ گونه نقل قول و اظهارنظری نکرده و از ابراز تحلیل درباره آیات خودداری کرده اند. البته در برخی موارد به شأن نزول آیه اشاره شده است.

این کتاب، شامل سه قسمت است که هر قسمت از چند بخش تشکیل شده است. در هر قسمت، موضوع مستقلی مطرح شده که آیات مربوطه در ذیل موضوع آورده شده است.

قسمت اول، شامل موضوع جهان بینی و نگرش اسلام به مادیات است که نویسنده در چهار بخش به آن پرداخته است. موضوعات بخش های چهارگانه

عبارتند از:

بخش اول: خداونـد بی نیـاز مطلق و برآورنـده نیازهـای انسانی بوده و صـفاتی ماننـد رحمانیت، رزاقیت و فضل خداونـد و نیز موضوعاتی مانند قدر نعمت، برکات، معاش، انفاق و غنی در این بخش مطرح شده است.

بخش دوم: در این بخش به نگرش قرآن به دنیا و مواهب آن توجه شـده و شامل موضوعات حیات دنیا، موقعیت مال و جایگاه متاع است.

بخش سوم: این بخش شامل نعمات الهی، وسیله ای جهت امتحان و آزمایش انسان ها، ابتلائات و روان شناسی اقتصادی است.

بخش چهـارم: قسـمت اول این بخش، درباره هـدف خلق انسان و اعطای نعمت ها به اوست. در این قسـمت به این موضوع که انسـان هـا در بهره منـدی از نعمت ها مورد سؤال هسـتند، اشاره شـده است. قسـمت دوم کتاب در مورد اصول حاکم بر روابط اقتصادی ـ اجتماعی است که بخش اول آن شامل موضوع عـدالت و برابری است که به موضوعاتی ماننـد عدل، قسط، برابری در نظام خلقت، برابری در نظام اجتماعی و برابری در روزی خدا پرداخته است.

بخش دوم از قسمت دوم، با عنوان «مالکیت» تدوین و در آن به موضوعاتی مانند خدا مالکی، مالکیت عمومی، مالکیت دولتی و مالکیت شخصی اشاره شده است. در بخش سوم از قسمت دوم، عنوان هایی مانند کار سازنده، مبنای تملک مشروع، کسب، سعی، عمـل و نفی اسـتثمار وجود دارد. در بخش آخر از قسـمت دوم این کتـاب، «نفی وابسـتگی و نیز اسـتقلال» مورد انطبـاق موضوع با آیه قرار گرفته است.

قسـمت سوم و پایـانی کتاب، به روش ها و قوانین اجرایی اقتصاد اسـلامی اختصاص یافته است که در هشت بخش به آن اشاره شده است. بخش اول

در مورد انفاق، صدقه، استعانت نیازمندان، برّ، احسان، خیر، قرض الحسنه، جهاد با مال، نذر، آزاد کردن بنده (عتق رقبه) بوده و آیات مربوط به این موارد آورده شده است. بخش دوم از قسمت سوم کتاب درباره «مالیات های اسلامی» است. این مالیات ها شامل زکات، خمس و جزیه است که آیاتی مصرحه درباره این سه موضوع آورده شده است. بخش بعدی شامل روش های جزایی _ اقتصادی است که به دو مقوله فدیه و کفارات پرداخته و به آیات مرتبط به آن اشاره کرده است.

در بخش چهارم از قسمت سوم کتاب قانون، پژوهشگران به «عدم انحصار ثروت و تراکم آن» توجه کرده و موضوع هایی چون کنز (گنج)، تکاثر (جمع اموال)، عدم انحصار ثروت در دست اغنیا، ماعون (نیاز روزمره زندگی انسان) آورده شده است. بخش دیگری از این قسمت به «نفی کسب ثروت از طریق فعالیت های ناسالم» اختصاص دارد. در این قسمت نیز مانند بخش های قبلی به موضوع هایی در همین زمینه از جمله ربا، نفی تجاوز به حقوق دیگران، عدم تصرف در مال یتیم، رشوه، «رشا و ارتشا»، دزدی و قمار اشاره شده است.

بخش ششم از همین قسمت، «شیوه های مصرف» نام دارد که آیات مربوط به اسراف، بخل، تبذیر، اعتدال در مصرف و خوراک های حلال و حرام در آن بیان شده است.

در بخشی دیگر نیز نویسنده به موضوع «آداب تجارت» پرداخته و آیات مربوط به موضوعات قرارداد، امانت کیل و میزان، اجاره و تجارت را بیان کرده است.

در بخش پایانی این کتاب به «حقوق اقتصادی خانواده» اشاره شده که

مسائلی چون ارث، ازدواج، طلاق، رعایت حقوق اقتصادی زن و آیات مربوط به آن مطرح شده است.

فرهنگ تولید و مصرف در اسلام

اشاره

فرهنگ تولید و مصرف در اسلام

دیباجی، سید احمد، قم، نشر اکرام، چاپ اول، ۱۳۸۹، ۵۲۸ صفحه.

نویسنده درباره انگیزه نگارش اثر حاضر می نویسد: «با توجه به اینکه دین اسلام، غنی ترین دین از نظر آموزه های اخلاقی و اقتصادی برای یک زندگی سعادتمندانه است، لذا بر آن شدیم که به طور مبنایی، درباره طرز استفاده صحیح از نعمت های الهی تحقیق کنیم تا ملاک و معیار کلی زندگی صحیح و حیات طیبه ای را که خداوند وعده فرموده است، در حد بضاعت ناچیز خود بیابیم و از خداوند، عاجزانه طلب یاری در این مهم را داریم».

مباحث این کتاب در قالب سه فصل تدوین شده است:

فصل اول: تولید و مصرف در قرآن

فصل اول: تولید و مصرف در قرآن

بخش اول ــ تولید در قرآن، تحلیل قرآن از منابع تولید: ۱. منابع طبیعی (آب، خاک، باد، خورشید، مراتع و جنگل ها، معادن)، ۲. نیروی انسانی (کشاورزی، دام پروری، کشتی رانی، صید در دریاها، آهنگری، بنایی، نجاری).

بخش دوم ــ مصرف در قرآن:

۱. شرایط مصرف:

الف) شرایط لازم (۱. مصرف همراه با عدم اسراف، ۲. مصرف همراه با عدم طغیان، ۳. مصرف همراه با عدم پیروی از شیطان، ۴. مصرف همراه با

عدم فساد و سرکشی، ۵. مصرف همراه با ادای حقوق).

ب) شرایط مطلوب (۱. مصرف همراه با نام خدا، ۲. مصرف همراه با نفوذ، ۳. مصرف همراه با عمل صالح، ۴. مصرف همراه با شکر، ۵. مصرف همراه با اطعام فقیر، ۶. مصرف همراه با استغفار).

۲. انواع مصرف:

الف) مصارف واجبه: نفقه (نفقه والدین، نفقه زوجه، نفقه زن مطلقه، نفقه فرزند، نفقه مملوک)، زکات (زکات در شرایع)، خمس، قربانی، کفارات (کفاره حلق، کفاره صید در حال احرام، کفاره ظهار، کفاره قتل خطا، کفاره قسم).

ب) مصارف مستحبه: انفاق (اهمیت انفاق، کیفیت انفاق، آثار انفاق: کفاره گناهان، قرب و رحمت خداوند، تطهیر و تزکیه. جلوگیری از هلاکت، فلاح و رستگاری، گشایش روزی، انفاق به سود خود انسان)، زکات مستحبی، خیرات، صدقات.

ج) مصارف محرمه: ۱. حرام های موقت (خوردن و آشامیدن روزه دار، صید برخی حیوانات صحرایی در حال حرام، پوشیدن برخی لباس ها در حال احرام)، ۲. حرام دایم (مردار، خون، گوشت خوک، حیوان غیر مذکّی، مال باطل، رشوه، قمار، شراب، اسراف، تبذیر، بُخل (تقتیر، ربا، اتراف)).

فصل دوم: اسراف در قرآن و سنت

فصل دوم: اسراف در قرآن و سنت

فرهنگ سازی مصرف

۱. تعریف اسراف و علامات مصرف

۲. حکم اسراف (تکلیفی، وضعی)

ص: ۱۷۸

۳. انواع اسراف:

۱. اسراف در مال: مصادیق اسراف مال در قرآن: مصادیق اسراف مالی در روایات: مسکن، بیت المال، نان، نور و برق، برپایی مجالس، مرکب و وسیله نقلیه، مهریه، اثاث منزل.

۲. اسراف در رفتار: مصادیق اسراف رفتاری در قرآن، مصادیق اسراف رفتاری در روایات: اسراف در عبادت، در نوشتن، در وقت، در خوابیدن، در راه رفتن، در نگاه، در گوش دادن.

۳. اسراف در گفتار: مصادیق اسراف گفتاری در قرآن، بایدهای گفتاری در قرآن، نبایدهای گفتاری در قرآن و روایات، مصادیق اسراف گفتاری در روایات: سخن چینی، استهزا و سخریّه، عیب جویی، سرزنش کردن، دروغ گفتن، فحش و دشنام، غنا، مجادله، آزار و ایذا، تهمت و افترا، فال بد زدن، گمراه کردن، تملق و چاپلوسی، غیبت (عوامل غیبت، ثواب رد غیبت، کفاره غیبت).

۴. معیار اسراف: معیار شرعی، معیار عقلی، معیار عرفی، تعارض معیارها.

۵. عوارض اسراف: درآمدها، تجمل گرایی، مصرف گرایی، تفاخر، حرص، پیروی از هوای نفس، حسد، تکبر، دنیاپرستی، ترک امر به معروف و نهی از منکر، وسواس، تقلید نادرست، خودپسندی، طمع.

۶. عوارض اسراف: عوارض اخروی، عوارض دنیوی.

۷. راهکارهای مبارزه با اسراف: راهکارهای سلبی، راهکارهای ایجابی (رعایت شأن، رعایت اقتصاد، رعایت کفاف، رعایت قناعت، رعایت عدل، شکرگزاری).

فصل سوم: اصلاح الگوی مصرف

فصل سوم: اصلاح الگوی مصرف

۱. الگوی مصرف و تهاجم فرهنگی (محورهای مهم در دگرگونی الگوی مصرف، عوامل ترویج الگوی مصرف بیگانه در ایران، آثار پیروی از الگوی مصرف بیگانه).

۲. الگوی مصرف در خانواده (اهمیت اصلاح الگوی مصرف در خانواده، راه های اصلاح الگوی مصرف در خانواده: راهکارهای اخلاقی، راهکارهای اقتصادی).

۳. الگوی مصرف در جامعه (اصلاح الگوی مصرف در خانواده و عموم مردم، دولت، بخش خصوصی، سازمان ها و اصناف اقتصادی، رسانه ها و وسایل ارتباط جمعی، نخبگان جامعه).

فقه اقتصاد اسلامی

اشاره

فقه اقتصاد اسلامی

محمودی گلپایگانی، سید محمد، تهران، نشر گلستان کوثر، ۱۳۷۹، چاپ دوم، ۳۵۷ صفحه.

قانونی که از عقل بشری مایه گرفته، اگر با فطرت و نیازهای حقیقی و اصیل انسان هماهنگ نباشد، جامعه بشری از آن استقبال نخواهد کرد. دیدگاه قوانین الهی درباره اینکه انسان تا چه اندازه می تواند به فلسفه، علت و حکمت آنها پی ببرد، یکسان نیست. هر چه تجربه ها و قوانین و مقررات عادی و گاه قراردادی زندگی روزمره انسان نزدیک تر شوند، فهم وی از علت و حکمت آنها بیشتر می شود، چنان که گاه به راحتی و با اندک تأمل لازم، فواید یک حکم و مغایرت های آن با احکام را می دریابد. اصول و کلیات

قوانین اقتصادی اسلام مانند دیگر احکام، در قرآن و سنت آمده است و فروع مسائل آن از ادله و قواعد فقهی استخراج می شود. آنچه در این کتاب درباره آن بحث می شود احکام فقهی اقتصاد اسلام و به تعبیر دیگر حقوق اقتصاد اسلامی است که به منظور تنظیم صحیح روابط اقتصادی مانند مالکیت ، توزیع صحیح ثروت، احیای موات، حیازت مباح، استخراج معدن، قراردادهای اقتصادی و مانند اینها وضع شده است.

در این کتاب، خطوط کلی اقتصاد اسلامی بررسی شده و در هر فصل، از اهداف این قوانین و سازوکارهای آنها در مقام عمل سخن به میان می‌آید. در برخی مسائل، شاخه ها و فروع آنها نیز بر اساس نیاز تبیین می‌شود. در این نوشتار، مسائل مهم فقهی به شیوه استدلالی ـ اجتهادی مورد بحث قرار می گیرد و آرای فقهای بزرگ در هر مسئله بیان می‌شود.

نویسنده، مطالب مورد بحث در این کتاب را در هشت فصل اصلی تنظیم و ذیل هر فصل، مباحث مربوطه را در چندین بخش مطرح کرده است. فصول و مهم ترین قسمت های کتاب عبارت است از:

فصل اول: جایگاه اقتصاد در اسلام

فصل اول: جایگاه اقتصاد در اسلام

۱. تعریف علم اقتصاد؛

۲. منشأ نیاز به قوانین اقتصادی؛

۳. اسلام و مکتب اقتصادی؛

۴. انسان شناسی؛ پیش نیاز قانون گذاری؛

۵. انسان از دیدگاه اسلام؛

۶. انسان و مسئولیت اقتصادی؛

ص: ۱۸۱

۷. اقتصاد؛ وسیله، نه هدف؛

۸. اهمیت اقتصاد در اسلام؛

۹. اصالت اقتصاد در مکتب های الحادی؛

۱۰. قانون بازده نزولی مالتوس.

فصل دوم: ادله احکام و قوانین در اسلام

فصل دوم: ادله احکام و قوانین در اسلام

۱. کتاب؛

۲. سنت؛

۳. اجماع؛

۳-۱. اجماع محصَّل؛

۳-۲. اجماع منقول، سیره مسلمین و سیره عقلا؛

۴. عقل: معیارهای عقلی، روش اجتهاد و استنباط احکام.

فصل سوم:حق و مالکیت

فصل سوم:حق و مالکیت

۱. مال و مالیت؛

۲. حق چیست ؟

۳. تعریف مالکیت؛

۴. حکم و اقسام آن؛

۴-۱. حکم تکلیفی؛

۴-۲. حکم وضعی؛

۵. مالکیت حقیقی، مالکیت اعتباری

فصل چهارم: اقسام مالکیت اعتباری

فصل چهارم: اقسام مالکیت اعتباری

۱. مالکیت عموم مسلمین:

۱-۱. حکم مالکیت عموم مسلمین؛ ۲-۱) ادله فقهی مالکیت عموم مسلمین؛ ۳-۱) احکام اراضی مفتوح العنوه؛ ۴-۱) شرایط اراضی مفتوحه؛ ۵-۱) موارد اراضی مفتوحه خراجیه.

۲. مالکیت امام «حکومت اسلامی»: ۱-۲) فیء و انفال.

۳. مالکیت خصوصی «فردی»: ۱-۳) اثبات مالکیت خصوصی؛ ۲-۳) حدود مالکیت فردی در اسلام.

جزیه، خراج، خمس، و حرمت ربا از دیگر مباحث مطرح شده در این فصل است.

فصل پنجم: راه های تحصیل مالکیت

فصل پنجم: راه های تحصیل مالکیت

۱. حیازت مباحات؛

۲. احیای موات؛

۳. استخراج معدن؛

۴. ارث؛

۵. ارتداد.

فصل ششم: اقتصاد تجارت (عقود اسلامی)

فصل ششم: اقتصاد تجارت (عقود اسلامی)

۱. تجارت و مبادله و شاخص سود در معامله؛

۲. قرارداد شرکت و کاربرد قاعده لاضرر؛

۳. قرارداد مضاربه _ فساد و فسخ قراردادها.

فصل هفتم: اقتصاد کشاورزی، اهمیت کشاورزی، کشاورزی از دیدگاه حدیث

فصل هفتم: اقتصاد کشاورزی، اهمیت کشاورزی، کشاورزی از دیدگاه حدیث

۱. مزارعه (قرارداد کشاورزی)؛

ص: ۱۸۳

۲. مساقات (قرارداد آبیاری)؛

فصل هشتم: تولید و توزیع

فصل هشتم: تولید و توزیع

۱. تولید ۱-۱) هدف تولید؛ ۲-۱) اهمیت تولید در اسلام؛ ۳-۱) ابعاد مادی و معنوی تولید ۴-۱) عوامل تولید از دیدگاه اسلام و موضوعاتی از قبیل: جدیت و کوشش در کار، مهارت و کاردانی و انگیزه های فرهنگی و مانند آن در این فصل آمده است.

۲. توزیع: ۱-۲) هدف توزیع؛ ۲-۲) توزیع در مکتب های اقتصادی؛

۲-۳) عوامل توزیع؛ ۴-۲) تجارت؛ ۵-۲) مالیات های اسلامی؛ ۶-۲) سهم مالکیت و نیروی انسانی.

فلسفه اقتصاد اسلام

اشاره

فلسفه اقتصاد اسلام

توانا، حسن، تهران، مؤسسه عطایی، چاپ اول، ۱۳۶۱، ۳۰۴ صفحه.

در این اثر، نویسنده کوشیده است با توجه به آثار علامه طباطبایی، مجموعه دیدگاه های ایشان در زمینه مسائل اقتصادی را در قالب پژوهشی منسجم گردآوری کند. مجموعه مطالب گردآوری شده، در یک مقدمه و سیزده فصل به شرح زیر آمده است:

مقدمه

مقدمه

در مقدمه، به زندگانی علامه طباطبایی پرداخته شده و در ادامه، خلاصه مباحث کتاب در ۲۳ صفحه بیان شده است. سپس نویسنده، شیوه کار و هدف تألیف کتاب را بیان کرده است.

فصل اول

فصل اول

در این فصل، عناوینی چون اهمیت اقتصاد، تأثیر ایدئولوژی بر اقتصاد و رابطه اعتقاد و اخلاق و عمل بررسی شده است.

فصل دوم

فصل دوم

عناوین این فصل عبارتند از: جامعه متحد اولیه جامعه بشری، تئوری شکستن جامعه متحد اولیه، اختلاف طبقاتی و محو آن از طریق اسلام.

فصل سوم

فصل سوم

در فصل سوم درباره بررسی مسئله بندگی و برده داری، برده داری و اسباب آن و سیر برده داری مطالبی آمده و نظریه اسلام درباره برده داری و الغای مسئله برده داری ارائه شده است.

فصل چهارم

فصل چهارم

ارزش اضافی یا ربا، دلیل پول شدن طلا، کنز، معنای قسطاس، اهمیت ترازو در قرآن، معنای عدالت، ارزش کار و استثمار، بروز اختلاف و لزوم قانون، وحی؛ بهترین قانون، تعریف ربا یا بهره و مفاسد اجتماعی ربا، عناوینی است که نویسنده در فصل چهارم به آن پرداخته است.

فصل پنجم

فصل پنجم

عناوین فصل پنجم عبارت است از: مالکیت، تعریف مالکیت، مالکیت خدا و خلق، مالکیت مطلق و محدود، تعریف مال و مالکیت مردم، اصل ملک، اصل استخدام و اجتماع.

فصل ششم

فصل ششم

در فصل ششم درباره انفال، موارد انفال، کوه ها، بستر رودخانه ها، جنگل ها، دریاها و غنایم جنگی سخن به میان آمده است.

فصل هفتم

فصل هفتم

انفاق، تأکید بر انفاق و دلیل آن، آثار ترک انفاق، انفاق و افزایش ثروت، اخلاص در انفاق، مال مناسب برای انفاق و ظلم بودن ترک انفاق از عناوین فصل هفتم است.

فصل هشتم

فصل هشتم

عناوین این فصل عبارت است از: زکات، بذل مال، خمس، رزق، رزق معتدل و ثروتمندان، رزق و تقدیر الهی... .

فصل نهم

فصل نهم

تجارت، خوردن مال حلال، سود یا جبر، سلامت معاملات و آثار فساد در عرصه تجارت... از جمله مطالب فصل نهم است.

فصل دهم

فصل دهم

مصرف، مصرف برای عموم، مصرف برای مؤمنان، مترفین، استفاده از زینت، نه کالاهای لوکس و اهتمام اسلام به اصلاح وضعیت اقتصادی مسلمانان در فصل دهم بررسی شده است.

فصل یازدهم

فصل یازدهم

عناوینی چون انحراف برخی رهبران مذهبی از احکام اسلامی، آثار انحراف از احکام و ارزش های اسلامی، کنز اندوزی، حد کفاف ثروت و عاقبت سرمایه داری نیز در فصل یازدهم بررسی شده است.

فصل دوازدهم

فصل دوازدهم

وجوب کار و اهمیت حرفه و صنعت، ضررهای بی کاری، کشاورزی و منافع آن، آسیب های زندگی اتکالی و تقسیم کار از مطالب فصل دوازدهم است.

فصل سیزدهم

فصل سیزدهم

احکام اقتصادی، شفعه، غصب، لقطه (مال پیداشده ای که صاحبش معلوم نیست)، احیای زمین های بی استفاده، تملک و ابزارهای مالکیت، خوردنی ها و آشامیدنی ها، مسائل ارث و خرید و فروش و احکام آن از جمله مباحث آخرین فصل کتاب است.

قرض الحسنه و آثار اقتصادی آن

اشاره

قرض الحسنه و آثار اقتصادی آن

هادوی نیا، علی اصغر، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، چاپ اول، بهار ۱۳۷۸، ۲۵۱ صفحه.

در اسلام، قرض با بهره، تحریم و محاربه با خدا و رسول معرفی شده است. در مقابل، دین اسلام بر قرض الحسنه (قرض بدون بهره) به عنوان کاری خیرخواهانه و عبادتی پسندیده تأکید کرده است. نویسنده این اثر کوشیده است، جایگاه قرض الحسنه در نظام اقتصاد اسلامی را تبیین و پی آمدهای اجتماعی و اقتصادی آن را بیان کند. مجموعه مباحث این کتاب در چهار بخش آمده است.

بخش اول: قرض الحسنه در اسلام

اشاره

بخش اول: قرض الحسنه در اسلام

پس از پیش گفتار، مقدمه و بحثی درباره قرض الحسنه، قرض غیر ربوی،

قرض ربوی، اهمیت موضوع و سپس روش تحقیق بیان می شود.

بخش اول کتاب مشتمل بر سه فصل است.

فصل اول: کلیات:

فصل اول: کلیات:

واژه شناسی (قرض در لغت، در اصطلاح فقهی)، قرض الحسنه در متون اسلامی (قرآن کریم، روایات).

فصل دوم: ماهیت قرض الحسنه:

فصل دوم: ماهیت قرض الحسنه:

ارکان قرض، انعقاد قرض (تراض، رضایت دو طرف، موضوع قرض)؛ آثار عقد قرض (تعهد وام گیرنده و وام دهنده) تفاوت عقد قرض با برخی از عقود دیگر (تفاوت عقد قرض با بیع، تفاوت قرض و شرکت، تفاوت قرض و ودیعه، تفاوت قرض و عاریه، تفاوت قرض و اجاره، تفاوت قرض و هبه).

فصل سوم: جایگاه قرض الحسنه در اقتصاد اسلامی:

فصل سوم: جایگاه قرض الحسنه در اقتصاد اسلامی:

قرض و قرض الحسنه، ویژگی وام دهنده (پاداش آن جهانی، کسب اخلاق پسندیده، نوع دوستی، پس انداز، جایزه)، ویژگی وام گیرنده، قرض الحسنه و طلب سود، آداب قرض الحسنه (آداب زمان انعقاد قرارداد قرض، آداب زمان بازپرداخت قرض)، رابطه قرض الحسنه با نهادهای دیگر (رابطه قرض الحسنه و صدقه...، رابطه قرض الحسنه و دولت اسلامی، رابطه قرض الحسنه و عقود دیگر)، مقایسه اجمالی بین جایگاه قرض در اسلام، یهود و مسیحیت، قرض در نظام سرمایه داری.

بخش دوم: بررسی آثار اجتماعی و اقتصادی قرض صندوق تعاون و معاونت

اشاره

بخش دوم: بررسی آثار اجتماعی و اقتصادی قرض صندوق تعاون و معاونت

زیر فصل ها

فصل اول: آثار اجتماعی قرض:

فصل دوم: آثار اقتصادی قرض:

فصل اول: آثار اجتماعی قرض:

فصل اول: آثار اجتماعی قرض:

تـأمین اجتمـاعی، تـأمین اجتمـاعی در نظـام اقتصـاد سـرمایه داری، تـأمین اجتمـاعی در نظـام اقتصادی اسـلام (کفالت عمومی، مسئولیت دولت)، نقش قرض در تـأمین اجتمـاعی، کـاهش فاصـله طبقاتی، فقر و انواع آن، فقر و فقرزدایی از دیـدگاه اسـلام، نقش قرض در کاهش فاصله طبقاتی.

فصل دوم: آثار اقتصادی قرض:

فصل دوم: آثار اقتصادی قرض:

الگـوی فرضـی قرض، اثر قرض بر مصـرف. (۱. عوامـل مؤثر بر مصـرف ثروت، ۲. درآمـد دائمی، ۳. توزیع درآمـد)، قرض و مصـرف، قرض و تثبیت اقتصادی، اثر قرض بر پس انـداز (نقش پیش بینی ها در رفتار افراد، پیش بینی جهت تقسـیم درآمد به مصـرف و پس انـداز، پیش بینی جهت تقسـیم پس انـداز به سـرمایه گذاری و کنز)، راه های خنثی ساختن پس انداز، قرض و پس انـداز، انـواع قرض (قرض مصـرفی و تولیـدی، قرض خصوصـی و دولـتی)، جایگـاه قرض در رفتـار قرض دهنـده و قرض گیرنـده، اثر قرض بر پس انداز ملی (اثر مسـتقیم قرض بر پس انداز ملی و اثر غیرمسـتقیم آن)؛ برتری قرض به عنوان یک منبع پس انـداز، قرض و مشـکل خنثی شدن پس انداز، به جریان افتادن وجوه راکد؛ تأثیر قرض بر تثبیت اقتصادی از طریق تأثیر آن بر پس انـداز ملی، افزایش کـارآیی اقتصـادی و تخصـیص منـاسب منـابع قرض و توسـعه اقتصـادی همراه بـا عـدالت اجتماعی؛ تشدیـد تأثیر قرض بر پس انـداز ملی؛ اسـتفاده از انگیزه های معنوی جهت افزایش پس انداز؛ اثر قرض بر توزیع درآمد (توزیع درآمـد در اقتصاد سـرمایه داری، سـیاست های توزیع مجدد درآمدها، آثار اقتصادی توزیع مجدد درآمدها)، توزیع درآمد در اقتصاد اسلامی (توزیع قبل از تولید، توزیع پس از تولید، توزیع مجدد)، قرض و توزیع درآمد (قرض و

پـایه پولی، قرض و ضـریب تکـاثری پول)، جایگـاه نهاد قرض در سیسـتم پولی و بانکی، قرض و انواع پول، نهاد قرض و روند خلق پول، قرض و ضریب فزاینده پول؛ قرض و سرعت گردش پول.

بخش سوم: بررسی کارکرد سیستم های مرتبط با قرض

اشاره

بخش سوم: بررسی کارکرد سیستم های مرتبط با قرض

زیر فصل ها

فصل اول: کمیته امداد امام خمینی رحمه الله و پرداخت وام:

فصل دوم: قرض الحسنه در بانک داری بدون ربا:

فصل سوم: صندوق های قرض الحسنه:

فصل چهارم: طرح پیشنهادی برای هماهنگ ساختن نهادهای مرتبط با قرض الحسنه:

فصل اول: کمیته امداد امام خمینی رحمه الله و پرداخت وام:

فصل اول: کمیته امداد امام خمینی رحمه الله و پرداخت وام:

درآمدهای اختصاصی و عمل کرد صندوق صدقات؛ پرداخت وام قرض الحسنه، بررسی فعالیت های مرتبط با قرض الحسنه در کمیته امداد امام خمینی رحمه الله .

فصل دوم: قرض الحسنه در بانک داری بدون ربا:

فصل دوم: قرض الحسنه در بانک داری بدون ربا:

عمـل کرد عقـد قرض الحسـنه در بانـک داری بـدون ربا، بررسـی عمل کرد قرض الحسنه در بانک داری بـدون ربا، جایزه و تسـهیلات ویژه جهت جـذب منـابع، ذخیره بی قـانونی و سپرده هـای قرض الحسـنه، کارمزد، اختصاص وجوه قرض الحسـنه به سرمایه گذاری، قرض الحسنه و هزینه یابی آن، جذب منابع.

فصل سوم: صندوق های قرض الحسنه:

فصل سوم: صندوق های قرض الحسنه:

روند قانونی صندوق های قرض الحسنه؛ تشکیلات مرتبط با صندوق های قرض الحسنه، عمل کرد صندوق ها، بررسی کارآمدی صندوق.

فصل چهارم: طرح پیشنهادی برای هماهنگ ساختن نهادهای مرتبط با قرض الحسنه:

فصل چهارم: طرح پیشنهادی برای هماهنگ ساختن نهادهای مرتبط با قرض الحسنه:

نقش سه نهاد در طرح پیشنهادی: ۱. نقش کمیته امداد امام خمینی رحمه الله ۲. صندوق ها؛ ۳. نقش نظام بانک داری بدون ربا.

روند هماهنگی فعالیت های مرتبط با قرض الحسنه به وسیله طرح

پیشنهادی مزایای طرح هماهنگ کننده پیشنهادی:

۱. هم سویی طرح با ماهیت قرض الحسنه به وسیله طرح پیشنهادی مزایای طرح هماهنگ کننده پیشنهادی؛

۲. هماهنگی طرح با اهداف هر یک از نهادهای شرکت کننده در آن؛

نظارت بر فعالیت صندوق بدون تحمیل هزینه برده است.

بخش چهارم: نتایج و پیشنهادها

بخش چهارم: نتایج و پیشنهادها

در زمینه نظری: ۱. بهره گیری از این شیوه تحقیق، در تحلیل دیگر رفتارهای اقتصادی؛ ۲. قرض الحسنه، ابزار تحقق توسعه اقتصادی همراه با عدالت؛ ۳. لزوم پژوهش در خصوص قرض الحسنه تولیدی.

در زمینه کاربردی و تجربی: نشر فرهنگ قرض الحسنه؛ بهره گیری از قرض در کمک های بی عوض و سرمایه گذاری های دولتی؛ بهره گیری از قرض الحسنه در تولید، سازمان دادن صندوق های دائم و موقت قرض الحسنه؛ گسترش صندوق های تعاون قرض الحسنه در سطوح کوچک و ایجاد سیستم هماهنگ کننده.

قرض الحسنه

قرض الحسنه

ابراهیمی، محمد حسین، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵، ۱۲۰ صفحه.

آیات قرآن و پژوهش های تاریخی بیانگر آن است که قرض از زمان‌های بسیار دور، میان مردم متداول بوده است و تاریخی طولانی دارد. بحث درباره قرض الحسنه، زیر مجموعه یکی از مباحث فقهی و نظام اقتصادی اسلام

است. در قرآن کریم، قرض در ردیف مسائلی چون صدقه، انفاق، زکات و نماز آمده و این نشانه اهمیت آن است. قرض، جزئی از ارکان یک نظام اقتصادی است که نتایجی اجتماعی در پی دارد. در دوره جاهلیت، در جزیره العرب نیز قرض در میان مردم معمول بوده است، ولی فردی که به دیگری قرض می‌داد، از مقروض پول بیشتری می خواست یا بر او منت می گذاشت یا از او هدیه می گرفت یا افراد مقروض را بَرده و بنده خود می دانست. خداوند در قرآن کریم با آوردن صفت «حسنه»، سیستم قرضی جاهلیت را رد و چگونگی آن را به گونه‌ای دیگر بیان کرد. بر اساس آیات قرآن کریم، قرض باید با نیت پاک و خلوص و برای نزدیکی به خدا و بدون نفع و سود باشد در غیر این صورت، قرض‌الحسنه نخواهد بود. نویسنده در این کتاب با توجه به کل سیستم اقتصادی اسلام و آیات و روایت ها، جنبه های گوناگون این موضوع را مورد بحث و تحلیل قرار داده است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: قرض الحسنه در تاریخ، قرض در کتاب مقدس.

فصل دوم: قرض‌الحسنه در قرآن، قرض در فرهنگ اسلامی، مفهوم لغوی قرض، قرض در قرآن کریم، قرض‌الحسنه چیست؟ پاداش قرض، صدقه و قرض اختصاص به مردان ندارد، قرض در آیه «دَین»؛ دستورات آیه «دَین»؛ مقصود از قرض دادن به خداوند؛ ثواب قرض چند برابر است؟؛ قرض الحسنه معروف است؛ قرض‌الحسنه وسیله امتحان؛ شرط کارآمد بودن قرض الحسنه.

فصل سوم: قرض‌الحسنه در سنت؛ مؤمن خود را مقروض نمی‌کند؛ بی نیاز از قرض نباید خود را مقروض کند؛ مقروض شدن پیامبر صلی الله علیه و آله و برخی

از ائمه طاهرین علیهم السلام ؛ اولویت قرض برای ازدواج و حج؛ کسی که قرض خود را ندهد سارق است؛ مؤمن خیانت نمی‌کند؛ اگر قرض شهدا پرداخت نشود، آمرزیده نخواهند شد؛ مهلت دادن به مقروض تنگ‌دست؛ ثواب قرضی دادن؛ ثواب قرض‌الحسنه بیش از صدقه است؛ افراد شایسته دریافت قرض؛ پرداخت بدهی مقدم بر مصرف روزانه زندگی؛ با زکات می‌توان بدهی مقروضات را ادا کرد؛ لزوم گرفتن امضاء یا شاهد هنگام پرداخت قرض؛ ضبط اموال بدهکار، کیفیت دریافت طلب، طلبکار نباید در مال بدهکار طمع کند؛ مؤمن با تلاش، خود و دیگران را اداره می‌کند؛ قرض از مال یتیم؛ قرض نوعی امانت است و باید آن را پس داد؛ آیا والدین می‌توانند از فرزندان خود بدون اجازه آنان قرض بگیرند؟ قرض زن و شوهر از همدیگر، پرداخت قرض با پول حرام، قرض دادن اشیای جزیی همسایه به همسایه؛ قرض مصرفی و استهلاکی.

فصل چهارم: قرض‌الحسنه در فقه، کیفیت طرح قرض در فقه شیعه؛ کوتاهی در بحث از قرض‌الحسنه؛ بیانات امام خمینی رحمه الله در مورد قرض الحسنه؛ بیانات شهید بهشتی در مورد قرض‌الحسنه.

فصل پنجم: اقتصاد جدید و نظام قرض‌الحسنه؛ راه‌های تشویق به قرض دادن؛ سپرده‌گذاری در قرض‌الحسنه؛ سپرده در قرض‌الحسنه؛ تورم پولی در نظام قرض‌الحسنه؛ طرح معادله عام.

فصل ششم: قرض‌الحسنه در قانون؛ قرض‌الحسنه در بانک‌های اسلامی، قرض در قوانین مصر و فرانسه.

ضمیمه.

قانون قرض‌الحسنه در جمهوری اسلامی ایران، سپرده‌های قرض‌الحسنه،

قرض‌الحسنه، دستورالعمل اجرایی قرض‌الحسنه اعطایی بانک‌ها.

قناعت؛ رمز خودساختگی، اسراف؛ نماد خودباختگی

قناعت؛ رمز خودساختگی، اسراف؛ نماد خودباختگی

زاهدنیا، سعید، قم، انتشارات زاهدی، چاپ اول، ۱۳۸۷، ۲۳۲ صفحه.

از بهترین ویژگی‌هایی که انسان برای یک زندگی سالم و عقلایی نیازمند آن است، ویژگی ارزشمند قناعت و میانه‌روی در امور و دوری از اسراف و صرف بیهوده اموال است. بی‌تردید، این دو موهبت الهی در تأمین و تنظیم امر معاش اجتماعی و فردی جوامع بشری، بسیار مهم است و راه آسوده زیستن را برای بشر هموار می‌کند؛ یعنی بدون رعایت آنها ممکن نیست انسان زندگانی مفید همراه با عزت را که آرزوی هر انسانی است، درک و فراهم کند.

تمام پیامبران الهی و ائمه اطهار علیهم السلام و همچنین بزرگان علم و ادب و فرهنگ ایران، سفارش‌ها و راهنمایی‌های جدی و مهمی داشته و دارند که بر اثر رواج فرهنگ اسراف و تجمل‌گرایی و گرایش برخی مسلمانان ناآگاه و راحت‌طلب به آموزه‌های نادرست غربی، این آموزه‌ها در جامعه کنونی به دست فراموشی سپرده شده است.

امروزه حتی کسانی که در گذشته از نعمت قناعت و دوری از اسراف بهره‌های فراوان برده بودند نیز این رفتار حسنه را ترک کردند و بر اثر بیراه رفتن، گرفتار مشکلات و ناراحتی‌های بسیاری در زندگی فردی و خانوادگی خود شدند و گاه عزت نفس و کرامت انسانی خود را نیز در این راه از دست داده‌اند.

نویسنده این کتاب با نقل برخی احادیث به همراه توضیحی مختصر و استناد به دو بیت شعر که می‌تواند به آسانی معنا و مفهوم حدیث را به قلب خواننده و شنونده انتقال دهد، گامی در جهت احیای فرهنگ قناعت و پرهیز از اسراف برداشته است.

نویسنده پس از بیان مقدمه، به گوشه‌ای از قناعت‌های امیرالمومنین علی علیه السلام اشاره کرده است. مطالب دیگری که وی بدان اشاره کرده، عبارت است از: اصحاب پیامبر و قناعت، بهترین روح و بدترین آنان، قناعت؛ میوه ایمان و عمل صالح، قناعت؛ معیار سلامت ایمان، رضایت خداوند از قانع، قناعت؛ شکر حقیقی است، قناعت و بخشندگی، قناعت و جوانمردی، قانع؛ عاقل است، قناعت و خلق خوش.

اهم موضوعات مبحث قناعت:

۱. فوائد قناعت؛

۲. راه رسیدن به قناعت و لوازم آن؛

۳. ضرورت قناعت.

فهرست بخش اسراف:

۱. اسراف و موارد آن؛

۲. معضلات اسراف؛

۳. فوائد دوری از اسراف.

چینش مطالب کتاب بدین گونه است که نویسنده، نخست آیه قرآن یا حدیث ائمه اطهار علیهم السلام و سپس ترجمه آن را آورده است. در قسمت دیگر شرح مختصری از حدیث و موضوع مربوطه آمده و چند بیت شعر نیز در پایان مطلب بیان شده است.

کار در زندگی فردی و اجتماعی از دیدگاه قرآن

اشاره

کار در زندگی فردی و اجتماعی از دیدگاه قرآن

نیک فر، مختار، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، ۱۳۸۳، ۲۹۴ صفحه.

با توجه به نقش کار در زندگی آدمی، آشنایی با جنبه های گوناگون این موضوع بسیار ضروری است. نویسنده در این اثر، با بررسی کار در زندگی فردی و اجتماعی از دیدگاه اسلام، راه حل های رهایی از دنیازدگی از یک سو و ترک دنیا و انزواطلبی را از دیگر سو مطرح کرده است. این کتاب شامل ده بخش است.

بخش اول: تبیین موضوع، هدف پژوهش، فرضیه های پژوهش، اهمیت موضوع، پیشینه پژوهش، واژه های مهم در مفهوم کار، واژه های مرتبط با مصادیق کار، واژه های مربوط به آداب و مقررات کار و نقش عوامل غیرکاری در زندگی.

بخش اول: تبیین موضوع، هدف پژوهش، فرضیه های پژوهش، اهمیت موضوع، پیشینه پژوهش، واژه های مهم در مفهوم کار، واژه های مرتبط با مصادیق کار، واژه های مربوط به آداب و مقررات کار و نقش عوامل غیرکاری در زندگی.

زیر فصل ها

بخش دوم: انسان و کار از نگاه وحی

بخش دوم: انسان و کار از نگاه وحی

الف) نگرش قرآن به انسان: کرامت انسان، هدفمندی، اجتماعی بودن انسان، رابطه فرد و جامعه، استخدام و به کارگیری، خوش بختی و بدبختی.

ب) نگرش قرآن به مال دنیا: عبادی بودن، در ردیف جهاد بودن، نشانه الهی، نکوهیده بودن بی کاری، کار؛ مایه عزت.

بخش سوم: انواع کار

بخش سوم: انواع کار

انواع کار از دیدگاه ارزشی: کارهای سازگار با تعالی انسان، کارهای ناسازگار با تعالی انسان.

بخش چهارم: الگوهای کاری

بخش چهارم: الگوهای کاری

کارهای مناسب از دیدگاه اسلام (۱. تعلیم و تربیت، ۲. دین پژوهشی، ۳. تبلیغ، ۴. امر بـه معروف و نهی از منکر، ۵. قضاوت، ۶. حفظ امنیت، ۷. کشاورزی و دامداری، ۸. دامداری، ۹. تجارت، ۱۰. زنبورداری، ۱۱. بهره برداری از دریـا و رودخانه، ۱۲. صنعت، ۱۳. گردشگری، ۱۴. اجاره، ۱۵. کارگری، ۱۶. کار زنان).

بخش پنجم: عوامل اشتغال به کار و موانع آن

بخش پنجم: عوامل اشتغال به کار و موانع آن

فصل اول ــ عوامل: اهداف، انگیزه ها (میل به نیازهای اولیه، شخصیت طلبی، انگیزه بقا، انگیزه خداجویی).

فصل دوم ــ موانع اشـتغال به کار: الف) موانع درونی: بسـنده کردن به حـداقل، دید منفی به دنیا، برداشت منفی از رزاق بودن خداوند، تنبلی و سـستی. ب) موانع بیرونی: بهره کشی از عده ای به قیمت بی کاری دیگران، بی کاری در نتیجه فن آوری، بی کاری پنهان، نظام اجتماعی نادرست.

بخش ششم: آداب و قراردادهای کاری

بخش ششم: آداب و قراردادهای کاری

تعریف ادب، تعریف آداب و قراردادهای کار، قراردادهای کار، فرق آداب با قراردادها، آداب کار (تقسـیم زنان، سحرخیزی، به فال نیک گرفتن، اسـتمرار کار، عجله در کار، حرص بر کار، کیفیت کار). آداب و قراردادهایی در ارتباط با دیگران (حسن برخورد، مشورت، همکاری، رعایت عدل و احسان، قرارداد، وفای به عهد، امانت داری، راست گویی، اختیار و مسئولیت، نظم و انضباط)، فرهنگ کار، فرهنگ کار از دیدگاه اسلامی، وجدان کاری، قانون کار.

بخش هفتم: آثار کار

بخش هفتم: آثار کار

آثار کارهای حرام (دنیازدگی و انکار معاد، طغیان در روزی و غضب الهی، زراندوزی، ربا)، آثار کارهای حلال (آثار معنوی کار، آثار مادی، آثار اجتماعی).

بخش هشتم: نقش معنوی عوامل غیر کاری در سطح زندگی

بخش هشتم: نقش معنوی عوامل غیر کاری در سطح زندگی

رزاق بودن خداوند، گناه، عمل صالح.

بخش نهم: سطح مطلوب زندگی

بخش نهم: سطح مطلوب زندگی

۱. حدود الهی (حد تکوینی، حد تشریعی، حد اعتدال)، ۲. نفی فقر و نداری، ۳. نفی زراندوزی (ریشه زراندوزی، بدترین آثار زراندوزی: نابودی دین، فقر و آثار بد آن برای دیگران، پیش گیری از زراندوزی)، ۴. در حد عفاف و کفاف (تشویق به زندگی در حد عفاف و کفاف، حد سطح زندگی: غنا؛ پایین ترین حد، اسراف؛ بالاترین حد)، آیات اسراف و تبذیر، اقتصاد میانه رو، اهمیت اقتصاد و تدبیر در زندگی، انفاق، مهم ترین عامل تعدیل، الگوهای زندگی در حد عفاف و کفاف، نقش دولت در سطح زندگی (ترویج سطح مطلوب زندگی، سطح زندگی دولتمردان، تأمین سطح مطلوب زندگی، تأمین در سطح زندگی اجتماعی، ایجاد تعادل اجتماعی (توزیع عادلانه ثروت، ایجاد اشتغال)، ویژگی های نگرش قرآنی به کار.

بخش دهم: چگونگی کاربست موضوع در رسانه

بخش دهم: چگونگی کاربست موضوع در رسانه

کار و برنامه سازان رسانه، پیشنهادها، پرسش های مردمی، پرسش های کارشناسی.

کار و تلاش، رمز موفقیت

اشاره

کار و تلاش، رمز موفقیت

جمعی از پژوهشگران، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۱۶۶ صفحه.

انسان ها موجوداتی اجتماعی هستند که برای رسیدن به بیشتر هدف‌های مادی و معنویشان، ناگزیر از تعامل با یکدیگرند. کار و کوشش همواره باید با میل و علاقه همراه باشد؛ زیرا اگر از روی اکراه نفسانی باشد، گاهی پی آمدهای منفی به بار می‌آورد و زیان آن از سودش بیشتر می‌شود. آنان‌که در کوشش های خود، نفس را تابع عقل و وجدان خود کرده و با کمال میل و علاقه مشغول کار و فعالیت شده اند، به نتایج بسیار ارزنده‌ای دست خواهند یافت و می‌توانند به پیشرفت های عالی علمی و معنوی نیز برسند.

نظام اقتصادی جهان معاصر، انسان را در انتخاب کار و کسب مال آزاد و رها گذاشته است و به وی اجازه می‌دهد هم از راه‌های درست و هم از راه های باطل به جمع ثروت بپردازد؛ بی‌آنکه برای حقوق دیگران ارزشی قائل شود. در مقابل، آنچه در نظام اقتصادی اسلام، بیش از هر چیز اهمیت دارد، حلال بودن کسب و کار و کسب درآمد از راه شرعی است. در این کتاب، پژوهشگران، جنبه‌های گوناگون کار و کوشش را با بهره‌گیری از مقاله های نویسندگان متعدد بررسی و از آیات قرآنی و روایات امامان معصوم علیهم السلام نیز استفاده کرده‌اند.

اهم فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

ارزش کار و تولید از دیدگاه قرآن و روایات

ارزش کار و تولید از دیدگاه قرآن و روایات

۱. مفهوم کار و شغل در حوزه اقتصاد؛

۲. ارزش کار در اسلام؛

ص: ۱۹۹

۳. پی‌آمدهای بی‌کاری؛

۴. آثار و فواید کار و تلاش؛

۵. نشانه‌های سستی و تنبلی؛

۶. حکایات؛

۷. آفت زدایی از کسب درآمد.

شکوه کار وتلاش

شکوه کار وتلاش

۱. محبوبیت کار از نظر اسلام؛

۲. کار، بازتاب صفت خداوند؛

۳. نکوهش بی‌کاری در اسلام؛

۴. نشاط و لذت زندگی با کار؛

۵. تناسب و هماهنگی کار با جهان هستی؛

۶. کار وظیفه‌ای اجتماعی؛

۷. کار و عزت اجتماعی؛

۸. تنبلی وخسارت مادی و معنوی؛

۹. کار و تمرکز قوه خیال؛

۱۰. ارتباط کار عاشقانه با خلاقیت؛

۱۲. کار در خور ذوق و استعداد؛

۱۳. کار در حد توان؛

۱۴. حفظ تعادل در انجام کار؛

۱۵. لزوم تخصص در حرفه؛

۱۶. پدیده‌ای نامبارک به نام بی‌کاری؛

ص: ۲۰۰

۱۷. کارهای کاذب؛

۱۸. کار از نگاه دیگران.

کار و تلاش در سیره نبوی

کار و تلاش در سیره نبوی

۱. کار و تلاش، مایه آبرومندی؛

۲. ارزش‌مندی روزی حلال؛

۳. کار وتلاش، وسیله جلب رحمت الهی؛

۴. خرسندی رسول خدا صلی الله علیه و آله از پیشه کارگری؛

۵. کارآفرینی؛

۶. منزلت کارگر در نگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ؛

۷. پرهیز از سستی و تنبلی.

تلاش و کوشش، رمز موفقیت

تلاش و کوشش، رمز موفقیت

۱. در چه راهی تلاش می‌کنیم؟

۲. نفس خود را برای کار و کوشش آماده کنید!

۳. علاقه و همت مرحوم ملا مهدی نراقی در فعالیت‌های علمی؛

۴. برای درک حقیقت باید کوشید؛

۵. آگاهانه شروع کردن کار؛

۶. در نظر گرفتن شرایط کار؛

۷. موانع کار و کوشش؛

۸. پرکاری همراه با تدبیر و خودآگاهی؛

۹. نتیجه گیری.

کار و کوشش در اسلام، وجدان کاری در فرهنگ اسلامی

کار و کوشش در اسلام، وجدان کاری در فرهنگ اسلامی

ص: ۲۰۱

۱. ارزش و اهمیت وجدان کاری؛

۲. وجدان کاری در فعالیت های اجتماعی؛

۳. ریا از موانع وجدان کاری؛

۴. نقش عوامل بیرونی در افزایش وجدان کاری.

تأثیر کار بر بهداشت روان

تأثیر کار بر بهداشت روان

۱. تخلیه انرژی به شکل صحیح؛

۲. حفظ استقلال و آبرو؛

۳. رابطه کار و عزت نفس.

تلاش مضاعف در راه اطاعت و بندگی خدا

تلاش مضاعف در راه اطاعت و بندگی خدا

۱. تلاش و کوشش در فرمان برداری از خدا؛

۲. تلاش و کوشش در اطاعت از حجت های الهی.

سخت کوشی در دانش اندوزی

سخت کوشی در دانش اندوزی

۱. حجره بی شمع و چراغ؛

۲. مطالعه دقیق؛

۳. دانش در برابر دانش؛

۴. مرگ اولاد؛

۵. استقامت در راه آموختن دانش؛

۶. ادامه بحث در پشت درهای بسته.

همت و تلاش مضاعف در حیات علمی حضرت امام خمینی رحمه الله

همت و تلاش مضاعف در حیات علمی حضرت امام خمینی رحمه الله

همت مضاعف و پشت کار در متون کهن

۱. پشتکار، استقامت و مداومت در انجام امور (نکته)؛

ص: ۲۰۲

۲. محبوب ترین عمل؛ عمل مداوم (نکته)؛

۳. پشتکار و جدیت (اشعار و جملات نغز)؛

۴. موانع همت و تلاش در متون کهن.

کارآفرینی در هزاره سوم

اشاره

کارآفرینی در هزاره سوم

صبری، حمید، تهران، نشر هماذر، چاپ اول، ۱۳۸۷، ۲۵۸ صفحه.

در هزاره سوم، جهان شاهد اقتصاد رقابتی در بازار خواهد بود؛ اقتصادی که نقش برجسته و اساسی دارد. از دیگر سو، عوامل مؤثر بر موفقیت بنگاه های اقتصادی به سرعت در حال تغییر و تغیر است. به عبارتی، در اقتصاد دانایی محور، ایده ها، محصولات، خدمات و فرآیند تولید و عرضه، همواره در حال تحول و دگرگونی است. در چنین دوره و عهدی، بهره مندی از دانش روز و توانایی به کارگیری آن به شیوه نوآورانه و مؤثر، برای موفقیت کسب و کار همواره مورد نیاز و تحسین برانگیز است. کارآفرین نیز کسی است که با ابتکار و نوآوری، ترکیبات جدیدی از منابع، فرصت ها و نیازها را می آفریند. نویسنده در این کتاب به تعریف کارآفرینی پرداخته و نقش کارآفرینان را به عنوان پدیده ای جدید در شرایط فعلی و مخاطره آمیز جامعه امروزی توضیح داده است. کارآفرین در تعریف نویسنده این کتاب، کسی است که با توجه به ویژگی های برجسته و ممتاز خود، امکانات و منابع را برای ایجاد، رشد و توسعه در زمینه های تولید و خدمات فراهم کرده است و توانسته زمینه اشتغال و کسب و کار را فراهم کند.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

ص: ۲۰۳

فصل اول: کلیات

فصل اول: کلیات

فرآیند تکامل جوامع بشری، ویژگی جوامع بشری با تأکید بر جامعه اطلاعاتی، نقش دانایی در پیشرفت جوامع، نقش جامعه در ترویج کارآفرینی، نقش کارآفرینان در اعتلای جامعه انسانی، چگونه نظام فکری خود را تحمل کنیم؟

فصل دوم: کارآفرینی

فصل دوم: کارآفرینی

دانشگاه کارآفرین، تفاوت نظام مهارت محور با علمی _ کاربردی، تعاریف کارآفرینی، کار آفرین کیست؟، تجزیه و تحلیل حروف کارآفرینی، مفهوم کارآفرینی، فرآیند کارآفرینی، انواع کارآفرینی، ویژگی های کارآفرینان، مهارت های کارآفرینی، صفات و خصوصیات عمومی کارآفرینان، فرهنگ و کارآفرینی، ۱۷ روش برای مدیران کارآفرین، کارآفرینی در هفت گام، زندگی شغلی، انواع زندگی شغلی، خانواده و کارآفرینی و مراحل توسعه کارآفرینی نقش کارآفرینان در توسعه، منافع اجتماعی کارآفرینان، علل شکست کارآفرینان، کارآفرین یا شوق خلقت، کارآفرین چه کاری را انجام می دهد؟، کارآفرین چگونه کارآفرینی می کند؟

فصل سوم: کسب و کار

فصل سوم: کسب و کار

کسب و کار کوچک و مزایای آن، چرخه حیات کسب و کارهای کارآفرینانه، برنامه کسب و کار، اهداف برنامه کسب و کار و اجزای آن، کسب و کار چیست؟، عناصر آن، نگرش کسب و کار، کسب و کار از منظر اسلام، فرآیند راه اندازی کسب و کار کارآفرینانه، نقش دولت در آموزش کسب و کار، رویکرد رفتاری کارآفرینان، انواع روش های کسب و کار، کسب و کار

اینترنتی چیست؟ انواع کسب و کار اینترنتی، اسامی سایت های داخلی و خارجی در زمنیه کسب و کار اینترنتی.

فصل چهارم: تأسیس و بازاریابی، بیمه

فصل چهارم: تأسیس و بازاریابی، بیمه

مراحل صدور جواز تأسیس، فعالیت های بازرگانی و مدیریت و ریسک، مدیریت بازاریابی، مدیریت بازار، توصیه های لازم برای فعالیت های بازاریابی، مدیریت ریسک، بیمه و انواع آن.

فصل پنجم: خلاقیت و نوآوری و اعتماد به نفس

فصل پنجم: خلاقیت و نوآوری و اعتماد به نفس

اعتماد به نفس، شیوه های افزایش اعتماد به نفس، خلاقیت و نوآوری در کارآفرینی، نوآوری چیست؟، فرآیند خلاقیت و نوآوری، انواع خلاقیت، موانع خلاقیت، خصوصیات افراد خلاق، نظریه حل خلاقانه مسئله، کانون های کارآفرینی دانشجویی، اساس نامه کانون های کارآفرینی.

فصل ششم: جنبش نرم افزاری و تجارت الکترونیکی

فصل ششم: جنبش نرم افزاری و تجارت الکترونیکی

تجارت الکترونیک، تعریف تجارت الکترونیک، انواع و مزایای آن، جنبش نر م افزاری، جنبش نرم افزاری چیست؟، ثمرات جنبش نرم افزاری، نظریه پردازی و تولید علم، علم چیست، بومی سازی علم، پایه ها و اساس نهضت تولید علم.

فصل هفتم: با کارآفرینان نمونه خطه آذربایجان

فصل هفتم: با کارآفرینان نمونه خطه آذربایجان

زیر فصل ها

کارآفرینی و فناوری پیشرفته

کارآفرینی و فناوری پیشرفته

هاشمی، حمید، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۲، ۱۹۸ صفحه.

کارآفرین، موتور محرک توسعه ملی یا پیشتاز توسعه است؛ یعنی از این نیرو به این دلیل استفاده می‌شود که می‌تواند روندهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نظام تحت پوشش خود را با تعاملات بیرونی، هماهنگ و از فرصت‌ها بهره‌برداری کند و کسب و کار و فضای جدیدی را بیافریند. این کار پیش نیازی دارد؛ یعنی فضای پویا و متعامل با محیط اطراف، خود مقدمه‌ای برای توسعه پایدار است.

این کتاب مجموعه مقالاتی درباره کارآفرینی است. نویسنده افزون بر تعریف و توضیح و تقسیم مفاهیم مربوط به فن آوری، دیدگاه‌های گوناگونی را بیان و آنگاه تعریف انتقال فن آوری و راهبردهای مربوط به آن و نقش دولت را نیز بررسی کرده است.

فهرست مطالب این کتاب عبارتند از:

ضرورت توجه به کارآفرینی و فن آوری‌های پیشرفته؛

کارآفرینی، ناوری و توسعه ملی؛

نقش مؤسسات تحقیق و توسعه در حمایت از کارآفرینان؛

کارآفرینی و فن آوری‌های پیشرفته و شیوه‌های ترویج آن؛

کارآفرینی و نقش آن در اقتصاد ملی؛

مالکیت معنوی و کارآفرینی، مفاهیم، شاخص‌ها و وضعیت ایران؛

ارج گذاری کارآفرینان فن آوری یا ارجمندی کارآفرینی فن آورانه؛

ضرورت نقش دولت در تدوین و اصلاح سیاست‌های استراتژیک توسعه تکنولوژی؛

خودکار آفرینی؛ استراتژی اشتغال برای ورود به قرن ۲۱؛

تحلیلی سیستمی؛ از عوامل تأثیرگذار بر پدیده کارآفرینی؛

آموزش کارآفرینی در ایران؛

نوآوری در بازاریابی و تجارت الکترونیکی در عصر اینترنت؛

کارآفرینی، یکی از وظایف مراکز پژوهشی در توسعه کارآفرینی؛

کارآفرینی و نقش آن در اقتصاد ملی؛

لزوم وجود مراکز پشتیبانی از کارآفرینی در صنایع کشور؛

کلیات نظام اقتصادی اسلام

اشاره

کلیات نظام اقتصادی اسلام

موسویان، سید عباس، قم، دارالثقلین، چاپ دوم، ۱۳۷۹، ۱۴۸ صفحه.

نویسنده با هدف آشنایی هر چه بیشتر مخاطبان با نظام اقتصادی اسلام، خطوط کلی نظام اقتصادی اسلام را در پنج فصل بررسی کرده است.

فصل اول: تعاریف

فصل اول: تعاریف

در این فصل، مفاهیم به کار رفته در کتاب، تعریف شده که عبارت است از: تعریف نظام، نظام اقتصادی، مبانی فلسفی نظام اقتصادی، اهداف نظام اقتصادی، مبانی مکتبی نظام اقتصادی، احکام و حقوق اقتصادی، علم اقتصاد.

فصل دوم: مبانی فلسفی نظام اقتصادی اسلام

فصل دوم: مبانی فلسفی نظام اقتصادی اسلام

۱. خداشناسی (خدا و تأثیر آن در نظام های اقتصادی سرمایه داری و سوسیالیستی و نظام اقتصادی اسلام، نقد دئیسم)، ۲. اصالت فرد و جامعه، ۳. رابطه دنیا و آخرت.

فصل سوم: اهداف نظام اقتصادی اسلام

فصل سوم: اهداف نظام اقتصادی اسلام

۱. عدالت اقتصادی (رفاه عمومی، توازن اقتصادی)، ۲. قدرت اقتصادی

جامعه اسلامی (رشد اقتصادی، استقلال اقتصادی).

فصل چهارم: مبانی مکتبی نظام اقتصادی اسلام

فصل چهارم: مبانی مکتبی نظام اقتصادی اسلام

(مالکیت مختلط، دخالت دولت، توزیع قبل از تولید (توزیع منابع طبیعی)، توزیع بعد از تولید (توزیع درآمد)، توزیع مجدد درآمد).

فصل پنجم: ساختار نظام اقتصادی اسلام

فصل پنجم: ساختار نظام اقتصادی اسلام

۱. جایگاه دولت در اقتصاد اسلامی (منابع مالی دولت اسلامی، مسئولیت های اقتصادی دولت اسلامی (نظارت بر حسن جریان امور اقتصادی، ایجاد زمینه اشتغال و فعالیت های مردم، فعالیت های مستقیم دولت، اقامه عدالت اجتماعی).

۲. جایگاه بخش خصوصی در اقتصاد اسلامی: فعالیت های اساسی بخش خصوصی (الف) تولید: اهداف تولید، تولیدهای حرام، عوامل تولید، ترکیب عوامل تولید، ب) مصرف: انگیزه های مصرف، مصرف های حرام، محدودیت های مصرف، ج) تجارت و بازرگانی: تجارت کاذب، سودعادلانه).

فصل ششم: بانک داری اسلام

فصل ششم: بانک داری اسلام

۱. ممنوعیت ربا (تشریع حرمت ربا، شبهات مربوط به ربا (بهره کم ربا نیست، اختصاص تحریم به ربای مصرفی، تغییر موضوع قرض با بهره، ربا یک ضرورت اقتصادی است).

۲. بانک داری بدون ربا در جمهوری اسلامی (تشریح عملیات بانک داری بدون ربا در ایران، اهداف نظام بانکی، وظایف نظام بانکی، روش های تجهیز منابع: سپرده قرض الحسنه جاری، سپرده قرض الحسنه پس انداز، سپرده سرمایه گذاری مدت دار. شیوه های تخصیص منابع: قرض الحسنه، مضاربه،

مشارکت مدنی، مشارکت حقوقی مزارعه، مساقات، سرمایه گذاری مستقیم، فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، معاملات سلف، جعاله، خرید دین).

کارآفرینی فرهنگی در مطبوعات

اشاره

کارآفرینی فرهنگی در مطبوعات

ملک پور، علی، تهران، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۱۳۸۶، ۱۰۰ صفحه.

کارآفرینی فرهنگی، فرآیند ایده پردازی، فرصت شناسی، ایجاد کسب و کار و تأسیس مراکز و بنگاه های تولید و عرضه کالاها و خدمات فرهنگی است. کارآفرینی، مبحثی میان رشته ای است که از بدو تکوین آن در غرب، طیفی از علوم و دانشمندان را به خود مشغول داشته است و نخستین گروه، اقتصاددانان اروپایی بودند که به نقش و اهمیت عنصر کارآفرین در توسعه صنعت و تجارت غرب توجه کردند. پس از آنها علمای علم مدیریت، روان شناسان و جامعه شناسان به این عرصه وارد شدند و نظریه ها و پژوهش هایی را مطرح کردند به طور کلی، مبحث و مقوله کارآفرینی در ایرانی، چندان شناخته شده نیست و با وجود اهمیت روزافزون آن در جهان، در منطقه و ایران، توجه شمار اندکی از کارشناسان، پژوهشگران و مدیران به آن جلب شده است. هدف این پژوهش، شناخت زمینه ها، مراحل و موانع موجود بر سر راه پدیده کارآفرینی فرهنگی است و دستاوردهای این پژوهش، پاسخ های مستندی را برای این پرسش های فراهم می آورد: آیا مطبوعات در تحقیق و ترویج کارآفرینی به طور کلی و کارآفرینی فرهنگی به طور خاص، نقش برنده دارند یا نقش بازدارنده؟ مطبوعات ایران هریک از این نقش های دوگانه را در چه ابعادی، با چه کیفیتی و تحت تأثیر کدام

ص: ۲۰۹

عوامل و شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایفا می کنند؟

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

فصل اول: مبانی پژوهش

فصل اول: مبانی پژوهش

مقدمه، بیان مسئله، اهمیت و ضرورت تحقیق، چشم انداز بحث.

فصل دوم: پیشینه و مبانی نظری

فصل دوم: پیشینه و مبانی نظری

چیستی کارآفرینی، نسبت فرهنگ و کارآفرینی، پیشینه مطالعات کارآفرینی، کارآفرینی، موضوعی میان رشته ای، کارآفرینی فرهنگی، مروری بر پژوهش های مطبوعات (وضعیت جهانی، نگاهی به ایران)، نتیجه بحث.

فصل سوم: روش شناسی و چارچوب اجرایی طرح

فصل سوم: روش شناسی و چارچوب اجرایی طرح

روش تحقیق، جامعه آماری، شیوه نمونه گیری و حجم نمونه، تعریف مفاهیم و متغیرها.

فصل چهارم: یافته های تحقیق

فصل چهارم: یافته های تحقیق

الگوی بحث، روزنامه های دهگانه منتخب، تاریخ های انتشار، صفحه مورد نظر، منبع پیام، سبک مطلب، مضمون مطلب، گروه های کارآفرینی فرهنگی، حوزه های کارآفرینی، طبقات مساحت، تحلیل جدول های دو سویه، مقایسه میانگین های مساحت.

فصل پنجم: نتیجه گیری و ارائه راه کار

فصل پنجم: نتیجه گیری و ارائه راه کار

نتیجه گیری، راه کارهای پیشنهادی پژوهش.

کارآفرینی، خلاقیت و نوآوری

اشاره

کارآفرینی، خلاقیت و نوآوری

ص: ۲۱۰

مطهری، علی، انتشارات آزادمهر، ۱۳۸۷، ۱۶۸ صفحه.

کـارآفرینی صـفت افرادی است که اهـل ایجاد کار و اشـتغال زایی هسـتند و برای دیگر افراد، موقعیت و فرصت های شـغلی به وجود می آورند. در یک طبقه بندی کلی از کارآفرینان، آنها را به دو دسته اهل نوآوری و ابداع و اهل تقلید تقسیم کرده اند. کارآفرینان اهل نوآوری، به دنبال تحولات نو و تغییرات جدید هسـتند. به طور طبیعی در این گروه، فرصت های شغلی بیشتری فراهم است؛ زیرا این کارآفرینان در محدودیت ها و مشـکلات درجا نمی زنند، بلکه بر آن چیره و مسـلط می شوند و راه های جدیدتری را برای کار و تولید پیشنهاد می کنند، ولی کارآفرینان اهل تقلید، بیشتر دنباله رو و تابع گروه اول هستند.

نویسنده در فصل اول این کتاب، با استفاده از نظر اندیشمندان غربی به تعریف، توضیح و بررسی کارآفرینی و ویژگی ها و پی آمدهای آن پرداخته و در پایان فصل، پیشـینه کارآفرینی را در ایران و جهان بررسـی کرده است. در فصل دوم کتاب، ویژگی های خلاقیت و موانع آن و تکنیک های خلاقیت بیان شده و افراد خلاق و ویژگی های آنان با توجه به نظریه ها و تحلیل های اندیشـمندان مورد بحث قرار گرفته است. در فصل سوم این کتاب نقش و اهمیت نوآوری و تفاوت آن با خلاقیت بیان شـده و فصل پایانی کتاب درباره مدیریت و کسب و کار است.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: کارآفرینی

فصل اول: کارآفرینی

مقدمه، تعریف کارآفرینی، کارآفرین کیست؟ ویژگی های کارآفرینان،

کارآفرینان؛ مدیرانی ریسک پذیر، رویکرد رفتاری کارآفرین ها، فرهنگ کارآفرینی، پی آمدهای کارآفرینی، مفاهیم کارآفرینی، زمینه های تحقیقاتی مناسب در کارآفرینی، کارآفرینی در بخش کشاورزی، کارآفرینی دانشگاه ها و مؤسسات عالی، علل اهمیت کارآفرینی، پیشینه کارآفرینی در جهان، سابقه کارآفرینی در امریکا، تحصیلات و کارآفرینی، پیشینه کارآفرینی در ایران، کسب و کار الکترونیک، تجارت الکترونیک، بانکداری الکترونیک، اجزای بانکداری الکترونیک در ایران.

فصل دوم: خلاقیت

فصل دوم: خلاقیت

تعریف خلاقیت، ویژگی های خلاقیت، موانع خلاقیت، خلاقیت و مدیریت، کارکنان خلاق، سازمان خلاق، ویژگی های سازمان خلاق، مدیریت خلاق و کارآفرینی، خلاقیت و اشتغال، تکنیک های خلاقیت، تکنیک توفان ذهنی، تکنیک چرا؟ تکنیک شکستن فرضیات، تکنیک پی ام ای، تکنیک doit، تکنیک شکوفه های نیلوفر آبی، تکنیک چه می شود دیگر، تکنیک اسکمپر، تکنیک خلاقیت شش کلاه تفکر، گردش تخیلی، تفکر موازی، فرصت های خلاقیت، تکنیک دلفی، تکنیک بازگشت به مشتری، تکنیک استخوان ماهی، تکنیک گروه اسمی، تکنیک سینک تیکس.

فصل سوم: نوآوری

فصل سوم: نوآوری

تفاوت بین خلاقیت و نوآوری، انواع نوآوری، نقش و اهمیت خلاقیت و نوآوری، اصول نوآوری، موانع نوآوری، تیریز (tiriz)، حل خلاقانه مسئله، مدیریت کسب و کار، بازاریابی، فرآیند بازاریابی، وظایف و اهداف بازاریابی، انواع بازاریابی، برنامه ریزی بازاریابی.

فصل چهارم: مدیریت زمان

فصل چهارم: مدیریت زمان

اصول عمومی مدیریت زمان، برنامه ریزی، نکات سودمند برای بهبود کیفیت وقت، مدیریت زمان و کسب و کار.

گردش ثروت در سیستم اقتصادی اسلام

گردش ثروت در سیستم اقتصادی اسلام

آصفی، محمدمهدی، ترجمه: محمدعلی مقدس، بنیاد بعثت، ۱۳۶۱، ۱۰۰ صفحه.

انباشت ثروت و توزیع نشدن عادلانه ثروت، موجب بروز شکاف طبقاتی می شود و به رکود اقتصادی در جامعه می انجامد. مبادله کالا و داد و ستد در نظام اقتصادی اسلام، به گونه ای تنظیم شده است که از تجمیع ثروت در دستان عده ای اندک جلوگیری می کند.

از جمله شاخص های مالی در نظام های اقتصادی، طلاست. نویسنده به جایگاه و نقش طلا در مبادلات اقتصادی پرداخته و در زمینه نظام پولی جامعه اسلامی، به اهمیت گردش ثروت و مبادله در اسلام پرداخته است. سپس مسئله بانک داری و عملیات بانکی در جامعه اسلامی از دیدگاه اسلام را شرح داده است.

مهم ترین مطالب کتاب عبارت است از: اهمیت گردش ثروت، داد و ستد، نظام طلاـ در فقه اسلامی، استعمال مشروع و غیرمشروع طلا، نظام پولی در اجتماع اسلامی، سیستم بانکی جدید، پیدایش و تاریخ نظام بانکی، مفاسد و رژیم بانک داری، نظر اسلام در رابطه با نشر اوراق بهادار، تمرکز قدرت در دست سهام داران، شکل صحیح سیستم بانکی در جامعه اسلامی، وام دادن طرح بانک اسلامی، وام های تولیدی، نقد کردن سفته ها و اسناد بهادار با

تنزیل، حواله های بانکی، صورت ها واقسام داد وستد از نظر فقهی، محدود کردن ثروت های شخصی، رعایت مصالح انسانی.

الگوی تخصیص درآمد و نظریه رفتار مصرف کننده مسلمان

اشاره

الگوی تخصیص درآمد و نظریه رفتار مصرف کننده مسلمان

حسینی، سیدرضا، مرکز نشر پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۹، ۲۵۴ صفحه.

مسئله رفتار مصرف کننده و چگونگی تخصیص درآمد وی، از مهم ترین و اساسی‌ترین مسائل علم اقتصاد است. بی‌تردید، برخی اصول موضوعه‌ای که در نظریه‌های غربی برای تحلیل رفتار مصرف کننده مشخص شده، با ارزش‌ها و معیارهای مصرف کننده مسلمان سازگاری ندارد. ازاین رو، نویسنده این کتاب با استفاده از آیات و روایات و سیره امامان معصوم(علیهم السلام) الگوی تخصیص درآمد و نظریه رفتار مصرف کننده را از دیدگاه اسلام، استخراج و با ابزارهای علمی متداول تحلیل کرده است.

در اصل، این کتاب پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده است که مورد تأیید استادان دانشگاه مفید قرار گرفته و سپس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با اصلاحاتی آن را به چاپ رسانده است. نویسنده در این تحقیق می‌کوشد رفتار مصرف کننده را در جامعه اسلامی بررسی کند. مطالب تحقیق در ۶ فصل گردآوری شده است: در فصل اول، کلیات و مفاهیم مورد نیاز بحث توضیح داده شده و در فصل دوم به منظور آشنایی بیشتر با موضوع تحقیق و پیشینه آن، مهم‌ترین نظریه‌ها و تحلیل‌های رفتار مصرف کننده در اقتصاد متعارف و اقتصاد اسلامی بیان شده است. فصل سوم این کتاب به بررسی مفروضات فکری ـ فلسفی نظریه رفتاری مصرف کننده پرداخته و

فصل چهارم به بررسی ضوابط فقهی اخلاقی تخصیص درآمد اختصاص یافته است. در فصل پنجم کتاب نیز نویسنده به بررسی تحلیلی رفتار مصرف کننده مسلمان و استخراج الگوهای تخصیص درآمد و توابع تقاضا و انگل و تحلیل کارکردهای آنها می‌پردازد. در فصل ششم نیز، خلاصه نتایج و پیشنهادهای تحقیق بیان شده است.

اهم فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: مفاهیم و کلیات

فصل اول: مفاهیم و کلیات

تعریف علم اقتصاد، تعریف مکتب، تعریف نظام اقتصادی، تعریف اقتصاد اسلامی، تبیین موضوع تحقیق، اهداف و ضرورت‌های تحقیق، مفروضات نظریه رفتار مصرف کننده مسلمان، فرضیه تحقیق، روش تحقیق.

فصل دوم: بررسی ادبیات نظریه رفتار مصرف کننده

فصل دوم: بررسی ادبیات نظریه رفتار مصرف کننده

مقدمه، نظریه‌های رفتار مصرف کننده در اقتصاد سرمایه‌داری، ادبیات تحلیل رفتار مصرف کننده در اقتصاد اسلامی.

فصل سوم: بررسی مبانی و مفروضات نظریه رفتار مصرف کننده

فصل سوم: بررسی مبانی و مفروضات نظریه رفتار مصرف کننده

مقدمه، مبانی انسان شناختی نظریه رفتار مصرف کننده، اهداف و انگیزه های مصرف کننده، خردگرایی و روش دست یابی به اهداف.

فصل چهارم: ضوابط فقهی _ اخلاقی تخصیص درآمد

فصل چهارم: ضوابط فقهی _ اخلاقی تخصیص درآمد

مقدمه، محدودیت‌های تخصیص درآمد، حوزه‌های اصلی تخصیص درآمد، عوامل مؤثر بر تخصیص درآمد، تبیین اعتدال در تخصیص درآمد.

فصل پنجم: بررسی تحلیلی رفتار مصرف کننده در جامعه اسلامی

فصل پنجم: بررسی تحلیلی رفتار مصرف کننده در جامعه اسلامی

ص: ۲۱۵

بخش اول: استخراج الگوهای تخصیص درآمد فرد مسلمان؛

بخش دوم: کارکردهای اقتصادی الگوی تخصیص درآمد فرد مسلمان.

فصل ششم: خلاصه، نتایج و پیشنهادها.

فصل ششم: خلاصه، نتایج و پیشنهادها.

زیر فصل ها

الگوی مصرف در اسلام و غرب

اشاره

الگوی مصرف در اسلام و غرب

نوریان، مجید، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، سال ۱۳۸۳، ۱۰۵ صفحه.

سامان یابی کم و کیف مصرف، نقش بسزایی در حفظ سلامت فرهنگی و اقتصادی جوامع دارد. امروزه امپریالیسم تبلیغی می کوشد با ترویج مصرف گرایی افراطی، جوامع دیگر را به محصولات خود وابسته سازد و آنها را در عقب ماندگی و وابستگی نگه دارد. از این رو، تبیین الگوی مصرف بهینه برای احاد مردم ضروری است. در اثر حاضر، نویسنده کوشیده الگوی مصرف مبتنی بر آموزه های دینی را که ویژگی آن اعتدال و استقلال است، از بعد نظری بررسی کند. آن گاه با آسیب شناسی وضع موجود، راهکارهای اسلامی مصرف بهینه را تبیین سازد. مجموعه مطالب کتاب در قالب پنج بخش تنظیم شده است.

بخش اول: تبیین مفاهیم کلیدی

بخش اول: تبیین مفاهیم کلیدی

معنای لغوی و اصطلاحی مصرف (تابع مصرف در رابطه مصرف و درآمد)، کالای مصرف (کالاهای مصرفی و سرمایه ای)، سطح مصرف (میزان استفاده افراد جامعه از یک کالا و خدمات تولیدی در یک مقطع زمانی)، شکل

مصـرف، الگوی مصـرف، ارتباط متغیر مصـرف با دیگر متغیرهای اجتماعی، اقتصادی (نظریه درآمـد مطلق کینز، نظریه درآمد نسبی دوزنبری، نظریه درآمـد دائمی فریـدمن)، روش و اهـداف تحقیق، روش تحلیـل محتوا در قـالب کتـاب خانه ای، اهـداف تحقیق (تبیین مفهومی مصرف از دیدگاه اسلام، آسیب شناسی مصرف در ایران، نقش رسانه در ایجاد الگوی مصرف اسلامی، نقدی بر دیدگاه سرمایه داری مصرف).

بخش دوم: مبانی فلسفی تنظیم الگوی مصرف در اسلام و غرب

بخش دوم: مبانی فلسفی تنظیم الگوی مصرف در اسلام و غرب

مبانی فلسـفی نظام اقتصاد سـرمایه داری (خداشناسـی، انسان شناسـی)، مبانی فلسـفی نظام اقتصادی اسـلامی (توحیـد، اعتقاد به خداونـد در بعـد خـالقیت، ربوبیت، اراده و اختیـار انسـان، اقتضـای ربوبیت خداونـد)، انسان شناسـی (خلیفه خـدا بودن انسان، حقیقت انسـان، اصـالت کمـال انسـانی، ملاـک خوبی و بـدی و مطلوبیت در جهـان بینی اسـلامی، منشأ مصـرف و انگیزه های فعالیت های انسان، توجه به فرد و جامعه به صورت متعادل، انگیزه رفتار مصـرفی در اسـلام، مصلحت مصرف کننده، عقلانیت اسلامی فراتر از عقلانیت ابزاری.

بخش سوم: حدود و ویژگی های مصرف در اسلام

بخش سوم: حدود و ویژگی های مصرف در اسلام

محدودیت های مشـخص کننده اصل مصـرف (حلال بودن، پاک بودن)، محدودیت های مشـخص کننده میزان مصرف (اصل اعتـدال: حـد کفاف، تنوع، سودمنـد بودن، آرامش و قوام)، اصل عـدم اسـراف و تبـذیر (مصادیق اسـراف، آثار و پی آمدهای منفی اسراف در نگرش دین)، اصل عدم اتراف، اصل عدم اتلاف، تجمل گرایی، اشرافی گری دولتی.

بخش چهارم: مصرف گرایی غربی و الگوی مصرف در ایران

بخش چهارم: مصرف گرایی غربی و الگوی مصرف در ایران

مصرف گرایی غربی و روش های ترویج آن (وضعیت مصرفی غرب، شگردهای مصرفی کردن جامعه، شرکت های چندملیتی و مصرف گرایی، زن و الگوی مصرف)، الگوی مصرف در ایران (آسیب شناسی الگوی مصرف کنونی در ایران)، راهکارهای پیشنهادی (تغییر دادن ذایقه مردم، کنترل مصرف، تبلیغات، ارائه الگوی مصرف مناسب).

بخش پنجم: همراه با برنامه سازان

بخش پنجم: همراه با برنامه سازان

تبلیغ چیست، رسانه، تبلیغات و مصرف در غرب (ویژگی های آگهی های بازرگانی در غرب، شیوه های ارائه پیام بازرگانی در غرب)، رسانه اسلامی و الگوی مصرف (اصول تبلیغات اسلامی نظیر واقع نمایی، ترویج روحیه خودکفایی ملی، تبلیغ اصل اعتدال در مصرف، آرامش و آسایش، محدود بودن قلمرو تبلیغات، تحمیل نشدن هزینه تبلیغ بر مصرف کننده)، تبلیغات بازرگانی در ایران (ضرورت تبلیغات بازرگانی، پیشنهادهایی برای تبیین الگوی مصرف اسلامی در پیام های بازرگانی)، فیلم های تلویزیونی و الگوی مصرف... .

الگوی مصرف و تهاجم فرهنگی

اشاره

الگوی مصرف و تهاجم فرهنگی

رزاقی، ابراهیم، انتشارات چاپخش، ۱۳۷۴، ۲۹۵ صفحه.

امروزه شناخت علل فرهنگی توسعه اقتصادی وابسته، با توجه به بهره برداری کشورهای صنعتی کنونی حاکم بر جهان از ابزارهای فرهنگی، ضرورتی حیاتی است. از آنجا که هر دگرگونی در الگوی مصرف ملی، از دگرگونی در

باورها و رفتارهای افراد و خانوارها در کشور سرچشمه می‌گیرد، حرکت از پایه عینی مدیریت بخردانه هزینه و دگرگونی الگوی مصرف خانوار، پذیرش مسئولیت و در نتیجه، خودآگاهی فرد و خانواده را افزایش داده و شرایط مناسبی را برای دگرگونی الگوی مصرف ملی فراهم ساخته است. در قسمت اول این نوشته، نخست از جنبه نظری و سپس از نظر تجربی، الگوی مصرف ملی که ویژگی برون‌زایی برجسته‌ترین ویژگی آن است، بررسی شده است. در این قسمت، افزون بر بررسی مصرف و اهمیت آن در نوع توسعه اقتصادی، به گستردگی مصرف به معنای اقتصادی، بلکه به معنای عام آن اشاره و به اثرگذاری آن بر عامل فرهنگی، اجتماعی و سیاسی نیز توجه شده است. در قسمت دوم بر خلاف قسمت اول که بحثی در سطح کلان و ملی است، نویسنده به بررسی الگوی مصرف خانوار با معیار کاهش هزینه‌ها و تقویت مدیریت اقتصادی خانوار و تأمین منافع ملی پرداخته است.

فهرست مطالب عبارت است از:

قسمت یکم: تهاجم فرهنگی و الگوی مصرف

قسمت یکم: تهاجم فرهنگی و الگوی مصرف

بخش اول: طرح بحث؛

بخش دوم: ابعاد مصرف؛

بخش سوم: ماهیت الگوی مصرف کنونی؛

بخش چهارم: چگونگی روند شکل گیری مصرف؛

بخش پنجم: برخی نتایج اقتصادی و فرهنگی الگوی مصرف کنونی؛

بخش ششم: نتیجه گیری: دگرگونی الگوی مصرف؛ مهم‌ترین محور مبارزه با تهاجم فرهنگی.

قسمت دوم: الگوی مصرف متناسب خانوار

قسمت دوم: الگوی مصرف متناسب خانوار

بخش اول: مشکلات الگوی مصرف کنونی؛

بخش دوم: ریشه و هدف الگوی مصرف کنونی؛

بخش سوم: عامل‌ها و مجراهای انتقال الگوی مصرف کنونی؛

بخش چهارم: آثار الگوی مصرف کنونی؛

بخش پنجم: هواداران الگوی مصرف برون زا؛

بخش ششم: جست وجوی الگوی مصرف متناسب خانوار؛

بخش هفتم: خانواده و مسئولیت مشترک؛

بخش هشتم: دیگر عوامل مؤثر بر الگوی مصرف خانوار.

مالکیت

مالکیت

گرامی، محمدعلی، قم، نشر روح، چاپ دوم، سال ۱۳۵۸، ۲۲۷ صفحه.

در این اثر، افزون بر اشاره به اصول نظام اقتصادی اسلام و بررسی ضوابط کلی اقتصاد اسلامی، انواع مالکیت ها و عوامل آن تشریح شده است. عناوین بخش های مختلف کتاب عبارت است از:

تعریف علم اقتصاد، اصول نظام اقتصادی اسلام، انواع مالکیت ها (مالکیت حکومت، مالکیت امت، مالکیت جامعه، مالکیت گروه، مالکیت جهت، مالکیت شخصی فرد، مالکیت خصوصی فرد)؛ مالکیت فردی، عوامل مالکیت فردی (کار، قرارداد، نیاز، سرمایه)؛

کار، عامل مالکیت؛ ارزش کار؛ زمین (زمین های موات، زمین های بائر بالعرض، زمین های آباد بالاصل، اراضی مفتوحه العنوه، زمین هایی که

صاحبانش با میل خود مسلمان شده اند، اراضی تسلیمی، اراضی صلح، حمی، و قطیعه)، مالکیت جامعه، اشتراک آب و...، حدود استفاده از آب های عمومی، معادن، تعریف ظاهر و باطن (در معدن)، حدود اصالت کار، سود و زیان صاحبان کالا و ابزار تولید و کارگر، نوع اشتراک سهامی، قراردادها، قرار بدون کار اصلاحی، نوسان قیمت ها و رشد فکری، انواع قراردادها، ضرورت مضاربه و مزارعه، نیاز، اموالی که برای رفع نیازهای جامعه در اختیار حاکم قرار دارد، لقطه، مجهول المالک، زکات، مصرف زکات، کفارات، اموال عمومی که به همه مسلمین تعلق دارد، حق همسایه و خویشاوند، حق الماره، غذا خوردن از منازل، صدقات و انفاقات، صدقات خاص، ارث، روابط اخلاقی مالکیت، جنبه باطنی ثروت، مصرف.

اهداف نظام اقتصادی اسلام: زندگی سالم، برکت در زندگی مادی و معنوی انسان، شکوفایی استعداد اقتصادی افراد و رشد اقتصادی جامعه؛ نفی فقر؛ استقلال اقتصادی؛ استفاده از مواهب طبیعت؛ حفاظت ارکان آزادی؛ عدالت اجتماعی؛ عمران و آبادی اراضی و رشد کشاورزی... .

راه کارهای نیل به مصرف های اقتصادی: ۱. احترام به کار؛ ۲. احترام به قراردادها؛ ۳. ممنوعیت تمرکز ثروت در شرایط نیاز جامعه؛ ۴. اصرار به نیکی و بخشش و انفاق؛ ۵. وضع مالکیت های مختلف؛ ۶. قانون ارث؛ ۷. همزیستی و تکامل خانوادگی و اجتماعی... .

وسایل و راه کارهای مالکیت فردی: شکار، احیای اراضی بائر؛ استخراج معادن، کار با مزد... .

مالیات در نظام اسلامی

مالیات در نظام اسلامی

تقوی دامغانی، رضا، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۹، ۱۰۱ صفحه.

از ویژگی های اساسی یک نظام اقتصادی مطلوب، ایجاد توازن به معنای بسط و نشر عدالت اجتماعی در جوامع انسانی است. آنچه در دنیای امروز رواج دارد فاصله شدید طبقاتی میان گروه های غنی و فقیر و تعمیق روزافزای آن در جوامع گوناگون است.

نظام اقتصادی مکتب حیات بخش اسلام، افزون بر توجه به جنبه های گوناگون زندگی، به عدالت اجتماعی _ اقتصادی توجهی ویژه دارد. در این نظام، نخست منابع و امکانات طبیعی برای تولید و بهره برداری، با ضوابطی در اختیار همگان قرار می گیرد و پس از تولید نیز مکانیسم های نظام اقتصادی اسلام، همراه و همگام با دیگر جنبه های مکتب اسلام، وارد عمل می گردد تا ضمن رشد و توسعه همه جانبه، از گسترش اختلافات طبقاتی و فقر و فلاکت توده های انبوه بشری جلوگیری کند. یکی از این مکانیسم ها مالیات های گوناگون اسلامی است. مالیات در نظام های مختلف اقتصادی، وظایف عمده ای را برعهده دارد که اهم این وظایف عبارت است از:

۱. تأمین هزینه های دولتی؛

۲. توزیع عادلانه درآمد و ثروت؛

۳. اعمال سیاست های اقتصادی دولت؛

از آنجا که مالیات های اسلامی به سرمایه های راکد نیز تعلق می گیرد، این مالیات ها زمینه سرمایه گذاری و به جریان انداختن پس اندازهای جامعه در مسیر فعالیت مفید نیز می شود.

نویسنده این کتاب با بررسی راه های رسیدن به خودکفایی و استقلال و بررسی اقتصاد تک محصولی یا اقتصاد بدون نفت، به بررسی چیستی مالیات و لزوم استفاده از مالیات در گردش امور نظام اسلامی پرداخته است.

اهم مطالب کتاب عبارت است از: الف) زمینه های معنوی، ب) عوامل حیات ملت ها شامل فرهنگ و اقتصاد، ج) راه رسیدن به استقلال و خودکفایی، د) اتکا به نفت با موضوعاتی چون اقتصاد تک محصولی، نفت و اعتبار کشور، نفت و نسل های آینده و پول نفت، ه) نقش مالیات در نظام جمهوری اسلامی و مالیات چیست؟ و) فلسفه تشریع مالیات:

۱. اداره جامعه اسلامی؛

۲. تأمین نیازهای نیازمندان؛

۳. حفظ سرمایه ها؛

۴. برکت و رشد اموال؛

۵. تطهیر و تربیت ارواح؛

ز) مأموران مالیات:

۱. توجیه (عبادی بودن، کمک به دین خدا، عمران و آبادی، گناه نپرداختن مالیات)؛

۲. تشویق.

ح) سخنی با اغنیا؛

ط) مالیات در اسلام از نظر امام خمینی(قدس سره):

۱. مالیات ثانوی و موقت؛

۲. مالیات مستقیم (خراج، مالیات سرانه، مالیات جنس، جزیه، ارث بلاوارث).

ص: ۲۲۳

ی) مصارف بودجه دولت اسلامی:

۱. فقرا و مساکین؛

۲. بیمه ورشکستگان و بدهکاران و خسارت دیدگان؛

۳. مصالح کشور.

در پایان نیز قسمتی با عنوان «پاسخ به چند ایراد» آمده است.

ماهیت و ساختار اقتصاد اسلامی (مجموعه مقالات و گفت وگوها)

اشاره

ماهیت و ساختار اقتصاد اسلامی (مجموعه مقالات و گفت وگوها)

یوسفی، احمدعلی، سعید فراهانی و علیرضا لشکری، مرکز نشر آثار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۹، ۳۲۷ صفحه.

در این کتاب که جلد اول از مجموعه مقالات و گفتگوها درباره ماهیت و ساختار اقتصاد اسلامی است، شش گفت وگو و شش مقاله آمده که در هر یک از آنها نویسنده کوشیده است درباره ویژگی های اقتصاد اسلامی و عناصر اصلی و ماهیت و ساختار آن و نیز ترسیم تصویری از سیر منطقی مطالعات اقتصادی...، روشنگری های لازم صورت گیرد. عناوین مقاله ها و سخنرانی های این اثر عبارتند از:

۱. مقاله اول: نگاهی به رویکردهای گوناگون درباره هویت و حیطه شریعت و نظام پردازی دینی: دیدگاه های نظام پردازی دینی و گستره حضور دین در عرصه های اجتماعی، اکثری گرایان، اقلی گرایان، تقسیم اکثری گرایان به جامع انگاران نظام مند باور (عقاید، احکام، اخلاق) و شامل انگااران فتواگرا (مسئله مدار)، تقسیم اقلی گرایان به اخروی گرایان و غیر اخروی گرایان.

ص: ۲۲۴

۲. مقاله دوم: ماهیت و ساختار اقتصاد اسلامی از دیدگاه شهید صدر: مقدمه، اقتصاد اسلامی در نظر شهید صدر، مذهب اقتصادی، علم اقتصاد، مذهب اقتصادی اسلام، مذهب اقتصادی اسلام، گستردگی و عمومیت دین اسلام، تطبیق مذهب اقتصادی، مبانی اقتصاد اسلامی (عقیده، مفاهیم، عواطف و احساسات)، نظام اقتصادی اسلام، گستره مذهب اقتصادی اسلام، منابع دست یابی به مذهب اقتصادی، قانون مدنی و احکام فقهی، مشکلات و موانع استخراج مذهب اقتصادی از احکام و مفاهیم... .

۳. دیدگاه های شاگردان شهید صدر درباره نظریه استادشان:

الف) گفت وگو با آیت الله سید کاظم حائری.

ب) گفت گو با آیت الله تسخیری.

۴. نظریه اندیشه مدون در اسلام: دین چیست، دین نفس الامری، دین مرسل، عناصر جهان شمول و موقعیتی در اسلام، نظریه اندیشه مدون (نظام مند) در اسلام، فلسفه، مکتب، نظام، نهاد، حقوق، عناصر موقعیتی و جهان شمول، عناصر دینی و ساحت های حیات بشری، کشف عناصر دینی، روش دست یابی به فلسفه، مکتب، نظام و سازکار، تفکیک عناصر جهان شمول از موقعیتی، شئون دین مرسل، شئون معصومان علیهم السلام پیشینه یک عنصر دینی، قابلیت تحقق در حکومت جهانی اسلام، هماهنگ سازی عناصر جهان شمول، طراحی ساز و کار، علوم بشری و جایگاه آن در نظریه اندیشه مدون، مفاهیم مقدماتی: فلسفه اقتصادی اسلام، مکتب اقتصادی اسلام، نظام اقتصادی اسلام، ساز و کار اقتصادی اسلام، حقوق اقتصادی، علم اقتصاد.

۵. سیر منطقی مطالعات اقتصاد اسلامی: منطق طرح، موضوع علم اقتصاد، روش علم اقتصاد، مسیر منطقی مطالعات اقتصاد اسلامی، کلیات، معرفت شناسی،

شناخت منابع اقتصاد اسلامی، فلسفه اقتصاد اسلامی، مبانی روش شناختی اقتصاد اسلامی، مبانی اعتقادی اقتصاد اسلامی، فلسفه اخلاق، مبانی اخلاقی و مفاهیم مبنایی اقتصاد اسلامی، اهداف اقتصاد اسلامی، مالیت و ارزش معاملی اشیا، قواعد مربوط به انواع، حدود و آثار مالکیت، آزادی اقتصادی، قاعده توزیع ثروت های طبیعی، قاعده توزیع درآمدها، توزیع مجدد درآمدها، نقش وظایف پول، دولت و اقتصاد، الگوهای رفتاری و ساختار نظام اقتصادی اسلام، نظام سازی، اقتصاد تحقق و مطالعات کاربردی در اقتصاد اسلامی،

۶. بررسی ارکان و روند پژوهشی اقتصاد اسلامی: مقدمه: مسئله شناسی در بررسی اقتصاد اسلامی.

احتمال ۱: عدم وجود مشکل نیازمند پژوهش در عرصه اقتصاد اسلامی.

احتمال ۲: عدم تطبیق عناوین فقهی گذشته بر مصادیق مستحدثه، مسئله اصلی در اقتصاد اسلامی.

احتمال ۳: عدم بسط ید عملی ولی فقیه مسئله اصلی در اقتصاد اسلامی.

احتمال ۴: عدم حضور قاعده مند دین در فرآیند تصمیم گیری های اقتصادی؛ مسئله اصلی در اقتصاد اسلامی.

بخش اول: بررسی ارکان اقتصاد و نسبت آن با اسلام

بخش اول: بررسی ارکان اقتصاد و نسبت آن با اسلام

فصل اول: نظام عینی اقتصادی

الف) احتمالاتی درباره معنای نظام عینی اقتصادی:

احتمال ۱: نظام اقتصادی به معنای احکام اقتصادی به علاوه ملاک های کلی به دست آمده از احکام.

احتمال ۲: نظام اقتصادی به معنای نهادهای جهان شمول اقتصادی.

احتمال ۳: نظام اقتصادی به معنای الگوهای رفتاری اقتصادی.

احتمال ۴: نظام اقتصادی به معنای نظام تصمیم گیری.

ب) احتمالاتی پیرامون رابطه نظام اجرایی اقتصادی با علم و مکتب اقتصاد:

احتمال ۱: تقدم نظام اقتصادی نسبت به علم اقتصاد و تأخر آن از مکتب اقتصاد.

احتمال ۲: تأخر نظام اقتصادی از عمل و مکتب اقتصاد.

فصل دوم: علم اقتصاد:

الف) احتمالاتی پیرامون معنای علم اقتصاد.

احتمال ۱: بیان واقعیات (هست ها) عینی اقتصادی، وظیفه علم اقتصاد.

احتمال ۲: معادله تصمیم سازی به منظور پیش گویی، هدایت و کنترل وضعیت اقتصادی.

ب) احتمالاتی پیرامون رابطه علم اقتصاد با نظام اجرایی اقتصادی و مکتب اقتصاد:

احتمال ۱: تأخر علم از نظام و عدم ارتباط آن با مکتب.

احتمال ۲: تقدم علم اقتصاد از نظام عینی اقتصادی و تأخر آن از مکتب اقتصادی.

فصل سوم: مکتب اقتصاد

الف) احتمالاتی پیرامون معنای مکتب اقتصادی:

احتمال ۱: مکتب اقتصاد به معنای فقه معاملات و حقوق اقتصادی.

احتمال ۲: مکتب اقتصادی به معنای حاصل جمع احکام روبنایی و اصول زیربنایی اقتصادی.

احتمال ۳: مکتب اقتصادی به معنای احکام خرد فقهی به علاوه احکام

دسته بندی های بزرگ اقتصادی.

احتمال ۴: مکتب اقتصادی به معنای حاصل جمع احکام خرد فقهی نسبت های کیفی حاکم و احکام تکامل اقتصادی.

ب) احتمالاتی پیرامون رابطه مکتب اقتصادی با علم اقتصاد و نظام اجرایی اقتصادی:

احتمال ۱: تقدم مکتب اقتصاد بر نظام عینی اقتصادی و نظام اقتصادی بر علم اقتصاد.

احتمال ۲: تقدم مکتب اقتصاد بر علم اقتصاد و علم اقتصاد بر نظام عینی اقتصادی.

بخش دوم: پیش نویس روند پژوهشی دست یابی به اقتصاد اسلامی.

بخش دوم: پیش نویس روند پژوهشی دست یابی به اقتصاد اسلامی.

۷. شمایی از نظام اقتصاد اسلامی (هنجارهای رفتاری)

تعریف نظام اقتصادی، هنجارهای رفتاری و نظام اجتماعی، شروط لازم برای حفظ نظام اجتماعی، نظام اقتصادی، (اعتقاد اسلامی، هنجارهای رفتاری در نظام اقتصادی اسلام، جنبه کاربردی «اجرای هنجارها»).

۸. نظام اقتصاد اسلامی (ویژگی ها و عناصر اصلی)

خمیرمایه اقتصاد اسلامی، نظام اقتصاد اسلامی، اساساً نظامی غیرمستقل است، نظام اقتصادی اسلام، نظامی اخلاقی است، نظام اقتصاد اسلامی، نظامی عبادی است، سلوک اقتصادی، عدالت، اصول فعالیت های اقتصادی رابطه انسان با طبیعت، تسخیر، استخلاف، مالکیت چند شکلی: مالکیت بر پایه استخلاف، نقش مالکیت در عرصه توزیع، رابطه انسان با انسان، آزادی، معنای اسلامی آزادی، تأثیر آزادی بر رفتار اقتصادی، تأثیر آزادی بر حق

تصرف مالکانه.

نقش دولت: منشأ دخالت دولت در فعالیت های اقتصادی، موارد تخلف دولت در فعالیت های اقتصادی.

همیاری اجتماعی: مفهوم همیاری اجتماعی، سطوح همیاری اجتماعی.

موارد همیاری اجتماعی (زکات، خراج، رکاز، جزیه، غنیمت، فی، صدقه)

۹. گفت وگو با آیت الله معرفت: درباره ماهیت و ساختار نظام اقتصاد اسلامی.

۱۰. گفت وگو با آیت الله مکارم شیرازی: درباره ماهیت و ساختار نظام اقتصاد اسلامی.

۱۱. گفت وگو با آیت الله جوادی آملی: ماهیت و ساختار نظام اقتصاد اسلامی

۱۲. گزیده ای از سخنرانی آیت الله گرامی: ماهیت و ساختار نظام اقتصاد اسلامی .

مباحثی در فلسفه اقتصاد «علم اقتصاد و ارزش‌ها، انسان اقتصادی»

اشاره

مباحثی در فلسفه اقتصاد «علم اقتصاد و ارزش‌ها، انسان اقتصادی»

کرمی، محمدحسین و عسکر دیرباز، پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۴، ۲۴۱ صفحه.

از مباحث اساسی در فلسفه اقتصاد، ارتباط علم اقتصاد با ارزش‌هاست.در این زمینه محورهایی چون ماهیت علم و ارزش، ارزش در نظریات، گزاره‌های علمی، پیش فرض‌ها ، کارکردها، موضوع مورد مطالعه و ارزش‌های پذیرفته شده نزد عالم اقتصاد اهمیت ویژه‌ای دارند. تبیین این موضوعات و رابطه با گونه‌های مختلف ارزش، از سویی مباحث فلسفی مشترک همه رشته‌های علوم اجتماعی را پیش می‌کشد و از دیگر سو ضرورت ژرف کاوی در نظریات علمی خرد، کلان، رفاه و سیاست‌های اقتصادی را می‌طلبد.

انسـان اقتصادی نیز از حلقه‌های تحقیق در زمینه فلسـفه است. این حلقه از سویی به علم اقتصاد، اصول و اهـداف آن و از دیگر سو به اقتصـاد اسـلامی مرتبط است. در این کتاب مباحثی چون واقعی یا انتزاعی بودن انسان اقتصادی، نقش انسان اقتصادی در نظریـات اقتصـادی و ویژگی‌هـای آن به عنوان یـک الگوی آرمانی مطرح شـده است. نویسـنده در بخش‌هایی از این کتاب، با توجه به آیات قرانی ، صـحیفه سجادیه، احادیث و روایت امامان معصوم علیها السلام به توضیح مباحث پرداخته است. همچنین از نظریه اندیشمندان و علمای دینی استفاده کرده است.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

بخش اول: ارزش اقتصادی

اشاره

بخش اول: ارزش اقتصادی

زیر فصل ها

فصل اول: کلیات

فصل دوم: ارزش‌ها در موضوع مورد مطالعه علم اقتصاد

فصل سوم: ارزش‌ها در پیش فرض‌های علم اقتصاد

فصل چهارم: رفتار عقلانی در علم اقتصاد

فصل پنجم: ارزش‌ها در گزاره‌های علمی اقتصاد

فصل ششم: ارزش‌ها در کارکردهای علم اقتصاد

فصل هفتم: ارزش‌ها در اقتصاد خرد:

فصل هشتم: ارزش‌ها در اقتصاد کلان

فصل اول: کلیات

فصل اول: کلیات

۱. ارزش چیست؟

۲. علم چیست؟

خلاصه

فصل دوم: ارزش‌ها در موضوع مورد مطالعه علم اقتصاد

فصل دوم: ارزش‌ها در موضوع مورد مطالعه علم اقتصاد

موضوع علم اقتصاد، محدوده ارزش موضوع علم اقتصاد، خلاصه.

فصل سوم: ارزش‌ها در پیش فرض‌های علم اقتصاد

فصل سوم: ارزش‌ها در پیش فرض‌های علم اقتصاد

تعریف، اقسام پیش فرض‌ها، ارتباط پیش فرض‌ها با گزاره‌های علمی، گزینش پیش فرض‌ها، ارتباط پیش فرض‌ها با ارزش‌ها.

فصل چهارم: رفتار عقلانی در علم اقتصاد

فصل چهارم: رفتار عقلانی در علم اقتصاد

۱. مفهوم عقلانیت؛

ص: ۲۳۰

۲. عقلانیت در علم اقتصاد؛

۳. ارزش و عقلانیت، خلاصه.

فصل پنجم: ارزش‌ها در گزاره‌های علمی اقتصاد

فصل پنجم: ارزش‌ها در گزاره‌های علمی اقتصاد

۱. اقسام گزاره‌ها؛

۲. بررسی علمی بودن انواع گزاره‌ها؛

خلاصه و نتیجه گیری.

فصل ششم: ارزش‌ها در کارکردهای علم اقتصاد

فصل ششم: ارزش‌ها در کارکردهای علم اقتصاد

۱. کارکردهای علم اقتصاد؛

۲. ارتباط کارکردها با گزاره‌ها؛

۳. ارزش در کارکردها، خلاصه.

فصل هفتم: ارزش‌ها در اقتصاد خرد:

فصل هفتم: ارزش‌ها در اقتصاد خرد:

۱. تقاضا؛

۲. عرضه کالاها و خدمات؛

۳. عرضه و تقاضای نیروی کار؛

۴. سرمایه گذاری؛

۵. اقتصاد رفاه.

فصل هشتم: ارزش‌ها در اقتصاد کلان

فصل هشتم: ارزش‌ها در اقتصاد کلان

۱. از نظر احکام و مقررات و نهادهای دینی تأثیرگذار در نظریه‌ها و فرضیه ها؛

۲. سیاست‌های اقتصاد کلان.

بخش دوم: انسان اقتصادی

اشاره

بخش دوم: انسان اقتصادی

زیر فصل ها

فصل اول: کلیات؛

فصل دوم: علم اقتصاد و هویت انسانی اقتصادی

فصل سوم: مبنای نظری انسان اقتصادی؛ نظریه انتخاب و رفتار عقلانی

فصل چهارم: نفع شخصی و خیّر بودن در رفتارهای (اقتصادی) انسان

فصل پنجم: مختصات مهم انسان اقتصادی(سازگار با تعالیم اسلام)

ص: ۲۳۱

فصل اول: کلیات؛

فصل اول: کلیات؛

مقدمه (بخش‌های مختلف مطالعات اقتصادی)

فصل دوم: علم اقتصاد و هویت انسانی اقتصادی

فصل دوم: علم اقتصاد و هویت انسانی اقتصادی

۱. مبانی رفتارهای اقتصادی؛

۲. انسان وIdeal taype؛

۳. الگوی انسان اقتصادی؛

۴. مبانی رفتارهای اقتصادی در اقتصاد خرد و اقتصاد کلان، خلاصه.

فصل سوم: مبنای نظری انسان اقتصادی؛ نظریه انتخاب و رفتار عقلانی

فصل سوم: مبنای نظری انسان اقتصادی؛ نظریه انتخاب و رفتار عقلانی

۱. مهم‌ترین رکن انسان اقتصادی (انتخاب و رفتار عقلانی)؛

۲. ابعاد رفتارهای عقلانی؛

۳. ارکان نظریه انتخاب و رفتار عقلانی؛

۴. ساخت‌های وجودی انسان و عقلانیت رفتاری؛

۵. نگرش ها و مبانی سازگار با انسان اقتصاد رایج؛

۶. بررسی رفتار عقلانی در نگاه کلی.

فصل چهارم: نفع شخصی و خیّر بودن در رفتارهای (اقتصادی) انسان

فصل چهارم: نفع شخصی و خیّر بودن در رفتارهای (اقتصادی) انسان

۱. آیاتی که برخی امور را نافع و خیر معرفی می‌کنند؛

۲. نیاز انسان به آشنایی با امور خیر و نافع؛

۳. امکان اشتباه انسان در تشخیص نفع و ضرر؛

۴. نفع و خیر خواستن از راه‌هایی که موجب نفع و خیر نمی‌شود؛

۵. انجام کار نادرست برای بهایی ناچیز؛

۶. بی‌اطلاعی از فزونی ضرر بر خیر در برخی از کارها؛

۷. بی‌اطلاعی از اینکه کدام یک از دو کار مفیدتر است؛

۸. گاهی دادن مال به نفع انسان و گرفتن آن به ضرر انسان است، جمع بندی و نتیجه گیری.

فصل پنجم: مختصات مهم انسان اقتصادی(سازگار با تعالیم اسلام)

فصل پنجم: مختصات مهم انسان اقتصادی(سازگار با تعالیم اسلام)

۱. پرکاری و سخت کوشی؛

۲. پردرآمد بودن (بالقوه)؛

۳. دارای پس‌انداز بسیار(بالقوه)؛

۴. ثروتمند بودن (بالقوه)؛

۵. سرمایه‌گذار بودن؛

۶. انفاق کننده؛

۷. کم صرف (قناعت پیشه)؛

۸. دارای برنامه و نظم بودن، سخن پایانی.

مبارزه با فقر و فساد و تبعیض با تمرکز بر نقش راهبردی صدا و سیما

اشاره

مبارزه با فقر و فساد و تبعیض با تمرکز بر نقش راهبردی صدا و سیما

مؤسسه تحقیقاتی و فرهنگی مفید، قم، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول، سال ۱۳۸۳، ۴۲۳ صفحه.

بی تردید، از راه های تحقق اهداف نظام اسلامی، مبارزه با فقر و تبعیض و فساد است که به فرموده مقام معظم رهبری: «اگر با فقر و فساد و تبعیض در کشور مبارزه شود، اصلاحات به معنی حقیقی تحقق پیدا خواهد کرد. مشکلات ما از این سه پایه شوم و از این سه عنصر مخرب است.» از آنجا که

پیش نیاز هر کار اصلاحی، آگاهی و آشنایی با جنبه های گوناگون آن است، در اثر حاضر تلاش شده است افزون بر بررسی جنبه های گوناگون سه موضوع مطرح (فقر، فساد و تبعیض)، راه های مبارزه با آنها در عرصه رسانه ملی تبیین گردد. همچنین برنامه ریزان و برنامه سازان، با هدف آگاهی بخشی به مخاطبان، راهکارهای مبارزه با این امور را در برنامه های خود به کار بندند. مباحث این کتاب در سه بخش تهیه و تنظم شده است.

بخش اول: شناخت آسیب ها

بخش اول: شناخت آسیب ها

این بخش خود مشتمل بر دو قسمت است:

الف) کلیات طرح: در این قسمت موضوع، هدف، ضرورت، پرسش های تحقیق، پیش فرض ها، فرضیه ها، پیشینه و روش تحقیق آمده است.

ب) متن طرح: شناخت اجمالی آسیب ها، تعاریف فقر، فساد، تبعیض، مصادیق فقر و فساد و تبعیض، مصادیق و کارکرد رسانه.

بخش دوم: علل بروز آسیب های محوری

بخش دوم: علل بروز آسیب های محوری

۱. علل کلان: نظام سرمایه داری، منشأ فقر، فساد و تبعیض، رویکرد کشور به سرمایه داری، موانع تحقق کامل نظام سرمایه داری.

۲. علل خرد: آسیب شناسی فقر، آسیب شناسی فساد، آسیب شناسی تبعیض، علل و راهکارهای رسانه (علل کلان و رسانه، علل خرد و رسانه، رسانه و تبعیض).

بخش سوم: راهکارها

بخش سوم: راهکارها

الف) راه کارهای کلان مقابله با فقر، فساد و تبعیض (راهکارهای بلندمدت و میان مدت، راهکارهای سیاسی، مدیریتی، راهکارهای کلان فرهنگی،

راهکارهای کلان اقتصادی).

ب) راهکارهـای خرد: یـک _ راهکارهـای مقـابله بـا فقر (اصـلاح و تقویت نظام تولیـد، اصـلاح الگوی کلان توزیع، اصـلاح الگوهـا و گرایش هـای مصـرفی)، دو _ راهکارهـای مقـابله بـا فساد (راهکارهای عام، راه کارهای خاص)، سه _ راهکارهای مقابله با تبعیض (توسعه عدالت در نظام حاکمیت، توسعه عدالت در اجتماع).

ج) راه کارهـای رسـانه ای: یـک _ راهکارهای رسانه ای کلان: تعـدیل برنامه های تأمینی و حـذف برنامه های مروج فرهنگ غرب، اصلاح برنامه های تولیدی، دو _ راه کارهای خرد (رسانه و فقر).

مبانی اقتصاد اسلامی

اشاره

مبانی اقتصاد اسلامی

دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۱، ۵۲۰ صفحه.

این کتاب، دومین اثری است که پژوهشـگران دفتر همکاری حوزه و دانشـگاه نگاشـته اند. تفاوت اثر حاضر با نخستین کار این دفـتر در آن است که بحث در کتـاب قبلی، یعنی درآمـدی بر اقتصـاد اسـلامی، بیشتر جنبه حقوقی داشت، ولی در این کتـاب، بحث ها بیشتر اقتصادی و تحلیلی است و از جنبه حقوقی فاصـله گرفته است. مطالب کتاب در ضـمن دو بخش و چهارده فصل به شرح زیر آمده است:

بخش اول: تعاریف و مباحث مقدماتی اقتصاد

بخش اول: تعاریف و مباحث مقدماتی اقتصاد

فصل اول _ تعاریف: جایگاه دانش اقتصاد در معارف بشری، روش شناسی

علوم انسانی، علوم از دیدگاه اسلام، محدوده دانش اقتصاد، رابطه اقتصاد با حقوق و جهان بینی، رابطه مکتب اقتصادی و قانون مدنی، رابطه میان مکتب اقتصادی و جهان بینی، اقتصاد چیست، موضوع اقتصاد، تعریف اقتصاد.

فصل دوم ـ روش های تحقیق، تحلیل و طرح مسائل اقتصادی: روش شناسی، هدف از ارائه فرضیه و نظریه در اقتصاد، اثرات متقابل ارائه الگوی مطلوب و شناخت پدیده های واقعی (اقتصادی، تفاوت شناخت پدیده های واقعی و ارائه الگوی مطلوب در علوم طبیعی و علوم انسانی در اقتصاد)، حدود قابلیت و اعتبار نظریه های علوم انسانی (اقتصاد)، تأثیرپذیری پدیده های علوم انسانی از سیاست های تبلیغی، روش های تحلیل مسائل اقتصادی، روش شناخت نظام اقتصاد اسلامی، منابع اصلی کشف نظام اقتصاد اسلامی.

فصل سوم ـ مفاهیم مبنایی مکتب اقتصادی اسلام: سود و ثروت، فقر، توسعه، رفاه و زهد، انسان اقتصادی از دیدگاه مکاتب (فیزیوکرات ها، کلاسیک ها، سوسیالیست ها، اسلام)، مفهوم آ زادی اقتصادی، فقر و غنا، حد فقر، توسعه و رفاه، کار، اهمیت، نوع، هدف، کیفیت کار، مالکیت، تعاون و رقابت آزاد، رقابت و رقابت آزاد از دیدگاه اسلام، تعاون، کم یابی و پریابی، بررسی کم یابی از نظر اسلام، جامعه و تقدم مصالح اجتماعی، منافع فرد و جامعه، تقدم مصالح فرد یا جامعه، مفهوم حکومت و دولت، منش مشروعیت حکومت از دیدگاه اسلام، حکومت اسلامی و اقتصاد، هم بستگی های نظام اقتصادی، هم بستگی نظام اقتصادی با سایر نظام ها (اعتقادی، عبادی، اخلاقی، حقوقی، سیاسی).

فصل چهارم ـ اهداف اقتصاد اسلامی: حاکمیت سیاسی اسلام، تحکیم ارزش های معنوی و اخلاقی، برپایی عدالت اجتماعی، عدم وابستگی

اقتصادی، خودکفایی و اقتدار، توسعه و رشد، رفاه عمومی.

فصل پنجم _ مالکیت: تعریف مالکیت، مال و مالکیت، منشأ مالکیت، مالکیت خداوند، مالکیت امام (دولت)، مالکیت عمومی، ثروت های عمومی (زمین، معادن)، درآمدهای عمومی (خمس، زکات، خراج، جزیه، قطایع و صفایا، میراث بدون وارث، غنایم جنگ، مجهول المالک، صدقات)، مالکیت خصوصی.

فصل ششم _ مبانی توزیع درآمد: مشخصه ها یا مبانی حقوقی توزیع ثروت، عامل سرمایه (مواد اولیه، ابزار تولید و زمین، وام گرفته شده)، عامل کار (مبنای درآمد کار، شکل حقوقی مالکیت درآمد).

فصل هفتم _ مصرف: اهمیت مصرف از نظر مباحث اقتصادی، گسترش دایره مصرف و مطلوبیت ها در اسلام، مصرف و توزیع مجدد، مصارف واجب، محدودیت های مصرف (اسراف، تبذیر، مصارف حرام)، محدودیت بر اساس مصالح سیاسی و اجتماعی، جامعه مصرفی (مصرف زدگی).

فصل هشتم _ آزادی اقتصادی (آزادی حقوقی، فلسفی، اقتصادی)، آزادی اقتصادی در اسلام، آزادی تملک، مبادله، انتخاب شغل، آزادی مصرف.

فصل نهم _ محدودیت های درآمد: محدودیت های حقوقی اصل درآمد (محدودیت های قبل از تولید، محدودیت های عوامل تولید، عامل کار، محدودیت های مبادله)، احتکار (مفهوم، موضوع، حکم احتکار)، محدودیت درآمد بر اساس اختیارات ولی فقیه، جایگاه قاعده لاضرر، محدودیت درآمد بر اساس ممنوعیت برخی از معاملات و کسب ها، محدودیت های ناشی از پرداخت مالیات ها.

فصل دهم _ درآمد مالیاتی: تعریف، ضرورت، سیر تحول مالیات،

مالیات های اسلامی (زکات، خمس، جزیه، مالیات های وضع شده توسط حکم اسلامی)، صفات و شرایط مالیات، شبه مالیات ها، انفاق های مستحب، ویژگی های مالیات در اسلام (داوطلبانه بودن، عبادی بودن، مردمی بودن، اخلاقی بودن و...).

فصل یازدهم _ عدالت اجتماعی: ریشه تفاوت های اقتصادی، برخورد مکتب ها با تفاوت درآمدها (لیبرالیست ها، سوسیالیست ها)، موضع اسلام در برابر تفاوت ها، تعدیل ثروت، ابزارهای تعدیل ثروت، بالا بردن سطح زندگی طبقات کم درآمد، تشویق به کار و تلاش اقتصادی، تأمین اجتماعی.

فصل دوازدهم _ نقش بخش عمومی: تحولات فکری در زمینه نقش بخش عمومی، دلایل نظری در دفاع از نظر اقتصاد بازار، دلایل عدم موفقیت نظام بازار رقابتی، طبقه بندی بنگاه های عمومی.

فصل سیزدهم _ ماهیت دولت اسلامی: ضرورت حکومت، ضرورت حکومت اسلامی، منشأ اختیارات قانونی حکومت، نفوذ معنوی حکومت اسلامی، شرایط حاکمیت در اسلام، وظایف و مسئولیت های حکومت اسلامی (اجرای قوانین، تأمین اجتماعی، تعیین حدود مالکیت خصوصی و عمومی، توسعه و رشد) اختیارات حقوقی حکومت اسلامی (اختیارات قانون گذاری در قلمرو آزاد، تشخیص اولویت ها و نیازها، ولایت بر تطبیق اقتصاد اسلامی).

فصل چهاردهم _ خطوط کلی، روش ها و سیاست های دولت در بخش عمومی: سیاست کلی دولت اسلامی در بخش خصوصی، قابلیت تمرکز و عدم تمرکز اقتصاد اسلامی، مبنای کلیت و جهان شمولی اقتصاد اسلامی، مبانی سیاست گذاری های اقتصادی دولت اسلامی (گرایش کلی حقوق اقتصادی،

هدف حکم ثابت، ارزش های اجتماعی، گرایش احکام ولایی رهبران معصوم).

مبانی اقتصاد سیاسی و حقوقی در اسلام

مبانی اقتصاد سیاسی و حقوقی در اسلام

معارف، عباس، تهران، نشر معارف، چاپ اول، ۱۳۸۱، ۲۹۰ صفحه.

انسان موجودی اجتماعی است. ازاین رو، برای اداره امور زندگی خود به قانون نیاز دارد.

در پرتو قانون، هر یک از افراد جامعه به حقوق خود دست می‌یابند، عدالت اجتماعی برقرار می‌شود و نظم و آرامش بر جامعه سایه می افکند. در بینش اسلامی تنها کسی که شایستگی کامل برای قانون گذاری دارد، خداوند بزرگ است؛ زیرا او انسان را آفریده و به ابعاد وجودی، تمایلات، نیازها و عوامل خوشبختی او آگاهی کامل دارد. در این کتاب، خطوط کلی اقتصاد اسلامی یا ــ به عبارت دقیق‌تر ــ مسائل کلی حقوق اقتصادی در اسلام بررسی شده است. همچنین قوانین فقهی و حقوقی اسلام بیان شده و نویسنده از دیدگاه حکمت انسی به آن پرداخته است. ازاین رو، توصیه کرده برای فهم عمیق اثر حاضر، مطالعه کتاب «نگاهی دوباره به مبادی حکمت انسی» لازم است.

قوانین اقتصادی به دلیل رابطه مستقیم با زندگی فرد و جامعه اهمیت ویژه‌ای دارند. این قوانین هر چه بیشتر با نیازهای حقیقی جامعه منطبق باشند، ماندگاری بیشتری دارند و هرچه به تجربه‌های زندگی نزدیک‌تر باشند، درک حکمت و فلسفه آنها آسان‌تر است. ازاین‌رو، قوانین اقتصادی

اسلام چون بر اساس فطرت پاک انسانی از راه وحی الهی تدوین یافته، این ویژگی را دارد که شئون سیاسی و اقتصادی جهانی اسلام را در بر گیرد.

اهم فهرست مطالب کتاب عبارتند از: درآمدی به حکمت تاریخ از منظر علم اقتصاد، کاسموسانتریسم یونانی یا اصالت جهان، اومانیسم و سوبژکتویته، منشأ نفسانیت تاریخ، مناسبات تولیدی در امت واحده، خصایص اصلی شیوه تولید در امت واحده گذشته، مدنیت یونان و روم، صور مختلف استعمار نو الف) نازیسم، ب) شیوه استعمار نو به سبک مونروئر، ج) شیوه استعمار به شیوه متداول پس از جنگ جهانی دوم؛ مبادی استعمار نو، برهه تاریخی پست مدرن، اساس و مبنای متافیزیک جدید غرب، امت واحده، سرانجام تاریخ، ابداع صور هندی جدید، مناسبات تولیدی، کار، مالکیت، مبادله (فصل اول: کار؛ فصل دوم: ماهیت مالکیت؛ فصل سوم: مبادله، سوداگری در دنیای جدید، عرضه و تقاضا در دوره جدید، تورم چیست؟ تورم ماهوی (اسانسیل) و تورم عارفی چیست؟ احکام اولی و ثانوی و حکومتی، قاعده نفی سبیل، قاعده نفی ضرر، قاعده لاضرر در قانون اساسی ایران، قاعده نفی عسر و حرج، اراضی، مناسبات اراضی در ایران، زمین‌های مفتوح‌العنوه و حکم آن، آثار عمومی شدن مالکیت اراضی در سرزمین‌های مفتوح، زمین‌هایی که ملحق به اراضی مفتوح هستند، اراضی طوع، اراضی احیاء شده، اراضی موات، آب‌ها، چاه‌ها، معادن و جنگل‌ها، بانکداری، صنعت، ضرورت اجتناب از ترویج کنزگری، ممنوع بودن تمرکز ثروت در دست گروهی معدود، ممانعت از اسراف و تبذیر مهلک سرمایه داری، اقدامات بعد از انقلاب اسلامی ایران، طرح بسیج کار و اندیشه جهت نیل به اقتصاد غیر متکی به نفت.

مبانی علم اقتصاد، اقتصاد خرد _ اقتصاد کلان

مبانی علم اقتصاد، اقتصاد خرد _ اقتصاد کلان

دولتشاهی، طهماسب، انتشارات خجسته، ۱۳۷۰، ۴۱۲ صفحه.

در پی فرو پاشی کمونیسم و کوشش بیشتر کشورهای دنیا برای استقرار نظام اقتصاد بازار و دست یابی به رشد و توسعه اقتصادی، روند (جهانی شدن) به ویژه در زمینه مسائل اقتصادی به موضوع مهمی در سطح بین المللی تبدیل شده است. به باور برخی، پدیده جهانی شدن موجب از بین رفتن هویت و شخصیت انسان ها می شود؛ به گونه ای که انسان، خود را در هیچ جای این کره خاکی، در خانه خود احساس نکند؛ انسان به راحتی تحت تأثیر روند جهانی شدن قرار می گیرد. تا آنجا که ممکن است باورهای خود را فراموش کند و از خود و محیط اطراف خود بیگانه شود. امروزه جهانی شدن به پدیده‌ای در اختیار قدرت‌های بزرگ مبدل شده است، قدرت هایی که درصددند تمایلات سیاسی و اقتصادی خود را در جهان تحقق بخشند. آزادی بازارها که در پرتو جهانی شدن دوام و قوام می گیرد، برخلاف انتظار، به شدت اختلاف میان کشورهای فقیر و غنی افزوده است. با این حال، مباحث مربوط به مبانی نظری علم اقتصاد در دهه گذشته، کمتر دستخوش تغییر و تحول شده است. اصول مربوط به موضوع هایی مانند عرضه و تقاضا، بازارها، اهداف اقتصاد کلان، سیاست های اقتصادی و نظریه های پایه اقتصاد بین الملل، همچنان اعتبار خود را حفظ کرده است. اگر چه انسان در پرتو نظریه‌های اقتصادی قدیم و جدید به موفقیت‌هایی در زمینه بهبود کیفیت زندگی خود دست یافته، با افزایش نسبی جمعیت در برخی جوامع، مشکلات جدید و پیچیده‌ای نیز به وجود آمده است. بی کاری و به دنبال آن

فقر و آفت‌های اجتماعی، عرصه را بر فضای سیاسی و اقتصادی این جوامع تنگ کرده است. به منظور حل این مشکلات، کوششی پیگیر در چهارچوب برنامه‌ریزی دقیق و دراز مدت اجتناب ناپذیر است.

نویسنده، این کتاب را در دو بخش تنظیم کرده است. در بخش نخست، فصلی را به مقدمات و تعاریف پرداخته و موضوع هایی مانند رشد و توسعه اقتصادی و مفهوم توسعه نیافتگی را بررسی کرده است. در بخش دوم این کتاب نیز برخی نظریه‌های مطرح در اقتصاد توسعه نظریه‌های کلاسیک، دور تسلسل فقر، دوگانگی، تکان بزرگ، نظریه کیندل برگر، نظریه مارکسیستی توسعه و نظریه رشد رستو را بررسی کرده است.

فهرست مطالب عبارت است از:

قسمت اول: تعاریف و مقدمات.

قسمت دوم: اقتصاد خرد.

فصل اول: تقاضا، عرضه و قیمت در حال تعادل

بخش اول: تقاضا (قانون تقاضا، منحنی تقاضا، تقاضای فردی و تقاضای بازار).

بخش دوم: عرضه (قانون عرضه، منحنی عرضه، عرضه تولید کننده و عرضه بازار).

بخش سوم: قیمت تعادل در بازار(تغییرات تقاضا، تغییرات عرضه).

ضمیمه ۱: فصل اول: راجع به تقاضا، ضمیمه ۲: راجع به عرضه.

فصل دوم: نظریه های رفتار مصرف کننده و تولید کننده.

بخش اول: نظریه‌های رفتار مصرف کننده (تقاضا و مطلوبیت، تقاضا و منحنی‌های بی تفاوتی).

ص: ۲۴۲

بخش دوم: نظریه‌های تولید کننده (۱.تولید، ۲. هزینه).

فصل سوم: بازار:

بخش اول: بازار رقابت کامل؛

بخش دوم: بازار انحصاری؛

بخش سوم: بازار رقابت انحصاری؛

ضمیمه فصل سوم: بازار چند قطبی؛

قسمت سوم: اقتصاد کلان؛

فصل اول: مفهوم و اندازه گیری درآمد ملی؛

فصل دوم: مصرف ملی؛

فصل سوم: تعیین درآمد ملی در اقتصاد دوبخشی؛

فصل چهارم: تعیین درآمد ملی در اقتصاد سه بخشی و چهاربخشی؛

فصل پنجم: نقش سرمایه گذاری در تعیین درآمد ملی؛

فصل ششم: پول، تقاضا و عرضه پول، تعادل در بازار پول؛

فصل هفتم: تعادل کلی اقتصادی، تحلیل؛

فصل هشتم: اهداف اقتصاد کلان و سیاست‌های اقتصادی؛

فصل نهم: اقتصاد بین‌الملل؛

بخش اول: تجارت بین‌الملل؛

بخش دوم: مالیه بین‌الملل؛

فصل دهم: اقتصاد توسعه؛

بخش اول: مقدمات و تعاریف؛

بخش دوم: نظریه‌هایی در مورد توسعه اقتصادی.

مبانی و اصول علم اقتصاد، کلیاتی از اقتصاد برای همه

اشاره

مبانی و اصول علم اقتصاد، کلیاتی از اقتصاد برای همه

رادگر، یدالله و تیمور رحمانی، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۰، ۴۲۳ صفحه.

علم اقتصاد، زیر مجموعه علوم اجتماعی است. اقتصاد، از سویی رابطه تنگاتنگی با زندگی مردم دارد و از دیگر سو، تبیین تئوری‌های اقتصادی، در زمینه‌های اقتصادی و حتی حوزه‌های غیراقتصادی مانند طراحی صحیح برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و بیان رهنمودهای سیاست‌گذاری برای دولت‌مردان و بازرگانان می‌تواند داشته باشد. ازاین‌رو، مطالعه علوم اقتصادی و کاربرد ساز و کارهای عملی آن، برای هرچه کارآمدتر ساختن نظام‌های اقتصادی مفید است؛ به عکس، این تصور رایج که اقتصاد متعارف را به نظام سرمایه‌داری منحصر می‌دانند. به باور نویسندگان این کتاب، بسیاری از نظریه‌های اقتصاد متعارف و علم اقتصاد، جنبه تجزیه و تحلیل کلی دارد و به پیشرفت فکری انسان مربوط می شود. البته با توجه به ارتباط انسانی و اجتماعی علم اقتصاد، مطالعه آن دربرگیرنده ارتباطات انسانی، نهادی و فرهنگی خاصی است. کاربرد قوانین و نظریه‌های اقتصادی، زمانی که با ساختارهای فکری، اجتماعی و سیاسی و دیگر ملاحظات ویژه جوامع گوناگون همراه گردد، به میزان بیشتری بهره‌دهی خواهد داشت. نویسندگان، هدف از تدوین این کتاب را ترسیم اجمالی مبانی و اصول اقتصاد و پرداختن به اصلی‌ترین مواد آن در کتاب های دانشگاهی می‌دانند. شیوه ویژه نویسندگان این کتاب، این است که هرجا دیدگاه هماهنگی از اقتصاد ایران وجود داشته، مورد توجه آنها قرار گرفته است. افزون بر آن، در صورتی‌که مطالبی قابل مقایسه از اقتصاد اسلام مطرح بوده، بیان شده است. نویسندگان

در پایـان هر فصـلی، نمونه پرسـش ها و مسائلی تنظیم کرده‌انـد که پاسـخ خواننـدگان به آنها، نشان‌دهنـده درک نسبی مطالب کتاب است.

هفت فصل اول این کتاب بیشتر جنبه مبانی و اقتصاد خردی و هفت فصل بعدی، جهت‌گیری اقتصاد کلانی دارند. هفت فصـل اول که جنبه پایـدارتری دارنـد، در چهار محور کلی تنظیم شـده‌انـد. محور اول که فصل‌های اول و دوم را دربرمی‌گیرد، بحث های عمومی اقتصاد را در بر می گیرد. محور دوم که شامل فصل‌های سوم و چهارم است، رفتارهای مصرفی را تشریح می‌کند. محور سوم که فصـل‌های پنجم و شـشم را دربرمی‌گیرد، بحث بنگاه‌ها، تولیـد و هزینه را بررسـی می‌کنـد و سـرانجام در محور چهارم که شامل فصل هفتم است، چارچوب دخالت دولت در اقتصاد مطرح می شود.

فهرست مطالب این کتاب عبارت است از:

فصل اول: علم اقتصاد و نظام اقتصادی

فصل اول: علم اقتصاد و نظام اقتصادی

کلیاتی از علم اقتصاد، مسائلی از نظام‌های اقتصادی، سیر اجمالی تحولات اندیشه اقتصادی، شعبات و گرایش‌های اصلی اقتصاد و ضرورت مطالعه آن، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل دوم: مفاهیم و تکنیک‌های اساسی

فصل دوم: مفاهیم و تکنیک‌های اساسی

تعـدادی از مفاهیم اقتصادی اولیه، برخی تکنیک‌های اقتصادی، مطالب قابل اسـتفاده از منحنی امکانات تولیدی، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل سوم: رفتار کارگزاران اقتصادی و مسئله تقاضا

فصل سوم: رفتار کارگزاران اقتصادی و مسئله تقاضا

مقدمه نهادها و فروض، عناصر عمومی در تقاضا، کشش یا حساسیت تقاضا، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل چهارم: تعادل عرضه و تقاضا

فصل چهارم: تعادل عرضه و تقاضا

عناصر اصلی در عرضه، کشش یا حساسیت عرضه و عوامل آن، تعادل عرضه و تقاضا و جابه‌جایی نقطه تعادلی، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل پنجم: کلیات تولید و هزینه بنگاه‌ها

فصل پنجم: کلیات تولید و هزینه بنگاه‌ها

عناصر کلی در بنگاه‌ها اقتصادی، چارچوب عمومی در تولید، عناصر کلی در بحث هزینه‌ها، نمونه سؤالات.

فصل ششم: قیمت و تولید در بازارهای مختلف

فصل ششم: قیمت و تولید در بازارهای مختلف

چارچوب کلی قیمت و تولید در بازار رقابتی کامل، وضعیت کلی حاکم بر قیمت و تولید در بازار انحصاری، تولید و قیمت در بازارهای انحصار چندگانه و رقابت انحصاری، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل هفتم: جایگاه دولت در اقتصاد

فصل هفتم: جایگاه دولت در اقتصاد

چارچوب کلی بحث دولت در اقتصاد، اموری که دولت‌ها به‌طور معمول در اقتصاد انجام می‌دهند، اموری را که دولت‌ها باید انجام دهند، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل هشتم: چرخه فعالیت‌های اقتصادی و تولید ناخالص

فصل هشتم: چرخه فعالیت‌های اقتصادی و تولید ناخالص

چرخه فعالیت‌های اقتصادی، تولید ناخالص ملی، محاسبه تولید ناخالص ملی در ایران، شاخص قیمت‌ها و متغیرهای اسمی و حقیقی، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل نهم: تقاضای کل و سیاست مالی

فصل نهم: تقاضای کل و سیاست مالی

معرفی ابعادی از عناصر تقاضای کل، تعادل در مدل‌های کلان(از نوع درآمد،

مخارج)، مـدل سه بخشی درآمـد، مخارج یا مدل سه بخشـی تعیین درآمد ملی، سـیاست مالی، سـیاست متوازن بودجه، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل دهم: پول، بانک و سیاست پولی

فصل دهم: پول، بانک و سیاست پولی

مفاهیم کلی پول و بانک، مکانسیم خلق، سپرده و پول، بانک مرکزی و سیاست پولی، تقاضای پول تعادل در بازار پول، تعادل بازار پولی، تعادل هم زمان بازارهای پول وکالا، گریز کلی به پول و بانک در ایران اسلام، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل یازدهم: تورم و سطح قیمت‌ها

فصل یازدهم: تورم و سطح قیمت‌ها

مبـاحث عمومی تورم، آثـار و عوامـل تورم، عوامـل اقتصادی و غیراقتصادی تورم، راه‌حل‌های کوتاه مـدت و بلنـدمـدت تورم، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل دوازدهم: اشتغال و بی‌کاری

اشاره

فصل دوازدهم: اشتغال و بی‌کاری

زیر فصل ها

چارچوب کلی بازار کار، تابع تولید، عرضه و تقاضای کل و سیاست‌های اقتصادی، نمونه سؤالات و مسائل.

چارچوب کلی بازار کار، تابع تولید، عرضه و تقاضای کل و سیاست‌های اقتصادی، نمونه سؤالات و مسائل.

چارچوب کلی بازار کار، تابع تولید، عرضه و تقاضای کل و سیاست‌های اقتصادی، نمونه سؤالات و مسائل.

زیر فصل ها

فصل سیزدهم: کلیاتی از رشد و توسعه:

فصل سیزدهم: کلیاتی از رشد و توسعه:

مفاهیم اولیه، مروری بر دیدگاه‌های مختلف در رشد و توسعه، ملاک‌ها و جلوه‌های توسعه‌یافتگی و توسعه نیافتگی، عوامل رشد اقتصادی، نتایج قابل ملاحظه در رشد و توسعه، نمونه سؤالات و مسائل.

فصل چهاردهم: کلیاتی از اقتصاد بین الملل:

فصل چهاردهم: کلیاتی از اقتصاد بین الملل:

مباحثی از تجارب بین الملل، مطالبی از مالیه بین الملل، سازمان‌ها و تحولات پولی بین الملل، نمونه سؤالات و مسائل.

مجموعه مقالات دومین مجمع بررسی‌های اقتصاد اسلامی

مجموعه مقالات دومین مجمع بررسی‌های اقتصاد اسلامی

مشهد، بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، ۴۰۵ صفحه.

از دغدغه‌های اقتصاددانان مسلمان و نیز بازرگانان متشرع، انجام عملیات بانکی بدون بهره یا رباست. سیستم بانکی دنیا از اندیشه نظریه‌پردازان غیر متعهد به شریعت تأثیر گرفته است، بر مبنای «ربا»ست و بیشتر قراردادها و وام‌های پرداختی و نیز سپرده گذاری‌ها در بانک های سراسر دنیا ربوی است. این امر به قدری متداول و عادی شده که بسیاری با وجود پای بندی به مبانی اعتقادی، ناگزیر و ناخواسته اسیر این سیستم باطل می‌شوند. گفتنی است ربا در دیگر مکاتب الهی مانند آیین یهود و مسیح نیز حرام است. پس از استقرار نظام جمهوری اسلامی در ایران، علمای دین بر این باور بودند که در نظام بر خاسته از متن دین، بانکداری بدون ربا را اجرا کنند که در عمل با مقاومت و مخالفت عده ای روبه‌رو شد. کتاب حاضر بخشی از مقاله‌های مطرح شده در «دومین مجمع بررسی‌های اقتصاد اسلامی» است که در آن ضرورت، چالش‌ها و امکان نهادینه شدن نظام بانکی بدون ربا، به همت برخی نخبگان حوزه و دانشگاه بررسی شده است.

کتاب حاضر در دو بخش تنظیم شده است؛ بخش اول: بانکداری بدون ربا، بخش دوم: بازار.

در بخش دوم کتاب، نویسندگان مقالات، به بازار و نقش آن توجه کرده‌اند. به روابط دولت و بازار و نیز نقش بازار و اقتصاد خصوصی در شکوفایی جامعه و نیز اخلاق بازار و ویژگی‌های بازار اسلامی در این مقاله‌ها اشاره شده است. تاریخچه بازار در حکومت‌های عباسیان و امویان و نیز نقش ائمه

اطهار در مبارزه با گران‌فروشی و احتکار نیز در ادامه بیان شده است.

اهم مطالب بخش اول عبارت است از:

پژوهشی پیرامون اوراق مالی، اعتباری؛ آیت الله سیدکاظم حسینی حائری.

نگاهی به پول و بانک از دیدگاه اسلام؛ حجت الاسلام قربانعلی دری نجف آبادی.

مبانی نظری پول و بانک در اسلام؛ دکتر پرویز داودی.

مشکلات فقهی قانون بانکداری بدون ربا؛ حجت الاسلام دکتر سیدجمال الدین موسوی.

مشکلات تئوریکی بانکداری بدون ربا؛ استاد حسین مرزبان.

چشم انداز اقتصاد و بانکداری اسلامی در جهان معاصر؛ سید علی اصغر هدایتی.

استقلال سیستم بانکی و بانکداری اسلامی؛ دکتر سید محمدحسین عادلی.

تأسیس بانکداری اسلامی در ایران؛ محمود بیهقی.

مشکلات بانکداری اسلامی و ارائه راه حل‌های مناسب؛ محمود بیهقی.

بانکداری اسلامی و توسعه؛ دکتر حسین حشمتی مولایی.

ربا، نرخ بهره و نرخ نسیه؛ دکتر سید کاظم صدر.

بخش دوم: بازار

مفهوم تجارت؛ منصور اعتصامی.

رقابت سالم در بازار؛ منصور زراءنژاد.

مکانیسم امنیت اقتصادی از دیدگاه اسلام؛ سعید فقیه ایمانی.

احتکار از دیدگاه امام خمینی رحمه الله ؛ سید مهدی عاملیان.

تحقیقی پیرامون احتکار و گران‌فروشی؛ حجت الاسلام سید حسن امامی.

کاوشی پیرامون تورم؛ سید حسن امامی.

مفاسد اقتصادی احتکار، گران‌فروشی، کم‌فروشی، تقلب، قاچاق؛ حجت الاسلام مهدی انصاری.

بررسی پیرامون سیستم دو نرخی کالاها و علل پیدایش معایب آن؛ سید محمد مدرسی.

آیا تورم در ایران ساختاری می‌شود؛ دکتر احمد برادران هاشمی.

مجموعه مقالات فارسی دومین مجمع بررسی‌های اقتصاد اسلامی عدالت اجتماعی و توسعه

مجموعه مقالات فارسی دومین مجمع بررسی‌های اقتصاد اسلامی عدالت اجتماعی و توسعه

بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، با نظارت واعظ زاده خراسانی، مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۸۱، ۵۸۴ صفحه.

این کتاب جلد دوم از مجموعه سه جلدی مقالات دومین مجمع بررسی‌های اقتصاد اسلامی است که درباره موضوع محوری «عدالت اجتماعی و توسعه» تدوین یافته است. مقاله‌های مندرج در این کتاب به قلم پژوهشگران و اساتید برجسته حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌های سراسر کشور است. هر یک از این فرهیختگان با توجه به اندوخته‌های علمی خود به طرح آراء و دیدگاه‌های خویش یا تحلیل و نقد نظریه های موجود پرداخته‌اند. مقالات جمع‌آوری شده در این کتاب در دو بخش «عدالت اجتماعی» و «توسعه» تنظیم شده است. عنوان مقالات بخش اول و نویسندگان آن عبارتند از:

جایگاه اقتصاد در فقه اسلامی؛ حجت الاسلام و المسلمین واعظ زاده خراسانی.

تفاوت‌های اسلام ناب محمدی و اسلام امریکایی از دیدگاه اقتصادی؛ آیت الله احمد آذری قمی.

تضاد عدالت اجتماعی با رشد اقتصادی و استنباط راه حل اسلام؛ دکتر عبدالحسین ساسان.

دیدگاه‌های اقتصادی و عدالت اجتماعی در نظریات امام خیمین رحمه الله ؛ اسماعیل اولیایی.

منشأ مشکلات و نابسامانی‌های اقتصادی؛ حجت الاسلام علی حجتی کرمانی.

بسیج عمومی برای حل مشکلات اقتصادی از راه مبانی اعتقادی؛ حجت الاسلام محمود عبداللهی.

فقر و فقرزدگی، فقرزدایی؛ محمود کریمی نوری.

عوامل و انواع تکدی از دیدگاه جامعه شناسی و اسلام؛ حسین بهروان.

مقاله‌های بخش دوم کتاب درباره موضوع «توسعه» عبارت است از:

سیاست‌های بازسازی و توسعه در پرتو کلام امام رحمه الله ؛ حجت الاسلام محمود غازی و رضا غلامی.

اصول و مبانی توسعه از دیدگاه اسلام؛ حجت الاسلام و المسلمین سیدمهدی میرباقری.

رشد و توسعه برنامه پنج ساله اول؛ دکتر حسن آراسته.

طرح بازسازی اقتصادی بعد از جنگ؛ دکتر مهدی بنّا رضوی.

یک اصل جدید در توسعه؛ دکتر ابراهیم حسینی نسب.

چگونه می‌توان اقتصاد ایران را الگوی مستقل طراحی کرد؟؛ آیت الله مصطفی اشرفی شاهرودی.

ص: ۲۵۱

رشد جمعیت و توسعه؛ حجت الاسلام سیدمحمدباقر خرازی.

نقش خمس در اقتصاد سیاسی و اقتصادی و کاربرد آن در توسعه کشورهای اسلامی: حجت الاسلام سیدمحمد خامنه‌ای.

نقش فرهنگ اسلامی در راه رسیدن به استقلال اقتصادی و استغنای صنعتی؛ دکتر محمدحسین مهدوی عادلی.

نقش وقف در اقتصاد اسلامی و تحلیل وقف نامه‌های آستان قدس؛ دکتر احمدحامد مقدم.

مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران

اشاره

مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران

عظیمی (آرانی)، حسین، تهران، نشر نی، ۱۳۷۴، ۴۰۵ صفحه.

اقتصاد ایران، با وجود کوشش و تحولات چشم گیر در دهه های اخیر، هنوز با مسائل و مشکلات فراوان روبه روست. حال این پرسش ها مطرح می شود که دلایل این وضعیت و این حجم از مشکلات چیست؟ چرا ایران با وجود سابقه ای دیرینه در تاریخ تمدن بشر، ثروت غنی از نظر منابع طبیعی و مردمانی باهوش، قانع و زحمت کش، توان تهیه و تأمین غذای روزانه خود را ندارد؟

این کتاب به تجزیه و تحلیل مسائل اقتصادی _ اجتماعی ایران پرداخته است و راهکارهای اساسی حل مشکلات مورد اشاره را نیز مطرح می کند.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

فصل اول: تصویر کلان اقتصادی _ اجتماعی کشور

فصل اول: تصویر کلان اقتصادی _ اجتماعی کشور

الف) مسائل اساسی در بازسازی و توسعه اقتصادی ایران، ب) مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران، ج) مسائل و مشکلات ساختاری اقتصاد ایران، د) نیازهای اساسی جمعیت کشور از زبان آمار و ارقام، ه_) توسعه، فرهنگ و آموزش.

فصل دوم: توزیع درآمد، فقر و محرومیت

فصل دوم: توزیع درآمد، فقر و محرومیت

الف) برآوردی از حجم فقر و محرومیت در کشور، ب) غنای طبیعت و فقر مردم.

فصل سوم: بودجه و سیاست گذاری اقتصادی

فصل سوم: بودجه و سیاست گذاری اقتصادی

الف) بودجه و توسعه اقتصادی در ایران، ب) تحلیلی از تحول بودجه عمومی کشور طی سال های ۱۳۵۰ ۱۳۶۴، ج) تحلیلی از پدیده تورم، د) ظرفیت مالیاتی در بخش خدمات غیردولتی، ه) امکانات افزایش درآمد مالیاتی در سال ۱۳۶۴ و ساخت و ترکیب درآمدهای مالیاتی کشور.

فصل چهارم: بخش کشاورزی

فصل چهارم: بخش کشاورزی

الف) ظرفیت تولید و عوامل اصلی آن در بخش کشاورزی، ب) توسعه اقتصادی و سیاست اقتصادی کشاورزی، ج) توزیع زمین و درآمد کشاورزی در آستانه اصلاحات ارضی.

فصل پنجم: بخش صنعت

فصل پنجم: بخش صنعت

الف) توسعه صنعتی و فرهنگ خاص آن در ایران، ب) نقش دولت در حمایت از صنایع کشاورزی.

فصل ششم: بخش نفت

فصل ششم: بخش نفت

دورنمای بازار نفت و آینده اقتصاد ایران.

مسئله ربا به ضمیمه بیمه

مسئله ربا به ضمیمه بیمه

مطهری، مرتضی، تهران، انتشارات صدرا، ۳۴۵ صفحه.

انسان به حکم فطرت، برای امرار معاش خود کار می کند و اشتیاقی به وجود می آورد (تولید یا خدمت) و آنچه را ایجاد کرده، از آن خود می داند (مالکیت). از آنجا که انسان نمی تواند تمام نیازهای خود را به تنهایی برآورده کند و از دیگر سو «مدنی الطبع» است، به معاوضه (معامله، بیع و شراء) نیاز دارد. ازاین رو، باید برای سنجش اشیاء، مقیاسی به وجود می آمد. بر همین اساس پول وارد زندگی انسان شد. نویسنده، خلاصه فلسفه های موجود درباره ربا را این گونه بیان می کند:

الف) ربا، مانع احسان و استفاده محتاجان از دیگران است؛

ب) قطع رابطه ثروت و کار؛

ج) ربا سبب می شود صاحب پول کار نکند و معطل بماند و از این نظر رکود اقتصادی به وجود آید؛

د) ربا سبب می شود طبقه مولد از بین برود؛

ه) ربا یکی از شئون سرمایه داری است؛

و) این است که ربا عملاً و واقعاً دزدی است.

نویسنده با یادآوری فرضیه های بیان شده، به هر یک از آنها پاسخ می دهد، برخی را نقد می کند و برخی را ناکافی می داند، ولی علل عمده حرمت ربا را با استفاده از تفسیر المیزان در چند محور بیان می کند.

بخش اول کتاب درباره «ربا و بانک» و بخش دوم درباره «بیمه» است . بخش اول مشتمل بر گزیده ای از یادداشت های نویسنده «به عنوان مقدمه» و شامل سه فصل است. فصل اول، بحث هایی از نویسنده با عنوان «ربا و بانک» است که در سلسله جلسات انجمن اسلامی پزشکان در سال ۱۳۵۴ مطرح شده است. فصل دوم، تقریرات دروس نویسنده با اصلاحات و اضافات و فصل سوم یادداشت های نویسنده درباره «ربا» است. بخش دوم کتاب نیز سلسله بحث های نویسنده در نشست های انجمن اسلامی پزشکان در سال ۱۳۵۲ است. مباحث این کتاب به صورت «جلسه ای» تنظیم شده که در پایان هر جلسه پرسش و پاسخ مرتبط، مطرح شده است.

مهم ترین مطالب بخش‌ها و فصول کتاب عبارت است از:

جلسه اول: فرق امانت و قرض، انواع قرض، قرض ربوی، آیا سرمایه تولید سود می کند؟ ربا در قرآن و احادیث.

جلسه دوم: آثار مالکیت، سفته، ربای معاملی، مکیل و موزون خصوصیت ندارد، بیع دین، تعهد در مقابل بانک، سفته صوری، وام سرمایه گذاری و راه حل.

جلسه سوم: بانک یک رابط است، فلسفه حرمت ربا و نظریه های مطرح شده، نظریه صحیح، نظارت بر نرخ ها، نسیه ناشی از آزادی فروشنده است در تعیین قیمت، آیا وام بستان کاران یک ضرورت است؟

جلسه چهارم: آیا دولت می‌تواند مالک باشد، حساب جاری، سپرده و پس انداز، جوائز بانکی، اعانت به اثم.

فصل دوم از بخش اول: تقریرات (ربا در اسلام و جهان، قرض و مصرفی قرض تولیدی، فلسفه تحریم ربا، بحث در اخذ عوض در مقابل نقل اقراض،

بحث در اطراف آیات ربا، ربا در معدود، طرق فرار از ربا، تحریم حیله، تفسیر آیه «احل الله البیع»، بیع صرف و صرافی، نکات روایات.

فصل سوم از بخش اول: آیات قرآن مربوط به ربا، احادیث در باب ربا، بررسی چند مسئله در «عروه الوثقی».

بخش دوم: بیمه (عقد و ایقاع، ایجاب و قبول، عقد و معاوضه، بیمه، قمار و ...).

جلسه اول: آیا هر معامله صحیحی باید داخل در یکی از ابواب فقه باشد؟ شرایط و موانع عمومی معاملات عقد لازم و عقد جائز، بیمه و ضمان، تفاوت ضمان در فقه شیعه و فقه اهل تسنن. ضمانت در مقابل پول، ضمان عهده و ضمان دَرَک، بیمه یک معامله مستقل است، آیا بیمه معامله مطرحی است؟ زمان بیمه، اقسام بیمه، بیمه عمر، بیمه مسئولیت یا شخص ثالث.

جلسه دوم از بخش دوم: دیه بر عاقله است، ضمان جریره، غاصب ضامن است، عقد فاسد، ید امین، مسئله اتلاف، مباشرت و تسبیب، خسارت در دما، خسارت در اموال، اخاذی ظالم، اگر واسطه انسان نباشد، مسئولیت اقوائیت.

مسائل اقتصادی در تفسیر المیزان

مسائل اقتصادی در تفسیر المیزان

وزیری فرد، سید محمد جواد، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، چاپ اول، سال ۱۳۷۶، ۱۸۵ صفحه.

در این اثر که پایان نامه تحصیلی دوره کارشناسی ارشد نویسنده است، دیدگاه های اقتصادی علامه طباطبایی در تفسیر المیزان بررسی شده است. عناوین و مباحث بخش های کتاب به این شرح است:

۱. مقدمه: تعریف اقتصاد، موضوع اقتصاد، علت انتخاب المیزان، روش کار.

۲. آشنایی با المیزان و نویسنده آن: شرح حال علامه طباطبایی، آثار و روش علمی علامه، رابطه علامه با قرآن و روش تفسیر در المیزان.

۳. اهمیت اقتصاد: مال و مالکیت، مالکیت خدا و منشأ آن، مالکیت بشر، اقسام مالکیت.

۴. منشأ مالکیت: کار، حیازت.

۵. پول، طلا، نقره: تاریخچه رواج نقدین، نقش نقدین در اقتصاد جامعه، مراحل طی شده اقتصاد، تعابیر اهل اقتصاد از پول، بهره وری.

۶. کنز و سرمایه داری: معنای کنز، انگیزه زراندوزی، آثار اقتصادی کنز در جامعه، حکم فقهی کنز، ادله وجوب زکات بر اوراق مالیه، نظر فقهای اربعه و دلایل آنها.

۷. احتکار: مفهوم احتکار، ویژگی ها و آثار و احکام احتکار.

۸. قرض: مفهوم و موارد قرض، اقراض از دیدگاه المیزان، انواع قرض، احکام قرض، نهی از دست به سر کردن.

۹. ربا: مفهوم ربا، علت تحریم ربا، ادله و علت فقهی حرمت ربا، مهلت دادن به تنگ دست.

۱۰. تجارت: مفهوم تجارت، سابقه و هدف تجارت، نقش تجارت در جامعه، جواز تجارت، احکام تجارت.

۱۱. کم فروشی: مفهوم تطفیف، سابقه کم فروشی، آثار کم فروشی، حکم کم فروشی.

۱۲. زکات: معنای زکات، سابقه زکات، ادله فقهی وجوب زکات، دلیل

وجوب زکات، موارد زکات، مصرف زکات.

۱۳. انفال: معنای انفال، موارد انفال، محل مصرف انفال.

۱۴. خمس: دلایل وجوب خمس، سابقه خمس، غنیمت، موارد خمس، محل مصرف خمس و... .

مسائل سیاسی _ اقتصادی جهان سوم

اشاره

مسائل سیاسی _ اقتصادی جهان سوم

ساعی، احمد، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها، ۱۳۸۴، ۲۹۱ صفحه.

اصطلاح جهان سوم در چند دهه اخیر، از رایج‌ترین عناوین برای فعالیت های گروه بزرگی از کشورهای جهان بوده است. کاربرد وسیع و معانی متعدد اصطلاح جهان سوم، ابهامات و مشکلاتی نیز در برداشته است. معانی اولیه و اصلی آنکه به سیاست بین‌الملل و جایگاه این کشورها در بلوک بندی های جهانی مربوط است، از همان آغاز و حتی در دوران جنگ سرد، با انتقادهایی روبه رو بوده است. برای مثال، عده‌ای از صاحب‌نظران استدلال می‌کردند که غالب کشورهای موسوم به جهان سوم، گرچه به طور رسمی جزو اتحادیه‌ها و بلوک های سیاسی- نظامی شرق و غرب نیستند، ولی سیاست خارجی مستقلی نیز ندارند و معمولاً دنباله‌رو یکی از ابرقدرت‌ها و بلوک‌ها هستند. بیشتر دولت‌های جهان سوم، به دلایل گوناگون مانند میراث های استعماری جوامع تحت فرمانشان یا نیازی که برجلب سرمایه‌های خارجی برای حفظ منافع و موجودیت خودشان احساس می‌کرده‌اند، چاره‌ای جز فراهم کردن تسهیلات و امتیازات برای سرمایه‌ها و شرکت‌های خارجی در کشور خود

نداشته‌اند. این امر آنها را به حفظ منافع خارجی‌ها در کشورهای خود متعهد می کند. مشکلات و بحران‌های اقتصادی و اجتماعی این جوامع به همراه عقب ماندگی اقتصادی آنها و تلاش دولت‌ها برای پیشبرد امر توسعه اقتصادی و اجتماعی، این دولت‌ها را وا می‌دارد که وظیفه تدوین و اجرای برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی را در این کشورها بر عهده گیرند و به شدت درگیر مسائل اقتصادی و اجتماعی شوند، ولی مقوله دولت و سیاست در جهان سوم، پیچیده است و در برخی از کشورهای جهان سوم نیز وقوع جنبش‌های انقلابی و روی کار آمدن دولت‌های انقلابی، موجب ایجاد برخی دگرگونی‌ها بنیادی شده است. البته واکنش دولت های انقلابی نیز از کشوری به کشور دیگر متفاوت است. و نویسنده در این کتاب، در صدد نشان دادن این گوناگونی‌ها و تفاوت‌ها در کنار شباهت‌های کشورهای جهان سوم است و در این کتاب از دیدگاه و نظریه‌های اندیشمندان غربی استفاده کرده است. همچنین برخی ویژگی‌های اقتصادی کشورهای جهان سوم را توضیح داده و ریشه چگونگی تحولات اجتماعی و اقتصادی و اجتماعی این کشورها را در چند قرن اخیر به ویژه چگونگی حضور و فعالیت استعمار سرمایه داری و گسترش مناسبات سرمایه داری در این جوامع را بررسی کرده است. نویسنده در این کتاب به برخی علل این موضوع اشاره کرده و به توصیف برخی از ویژگی های اقتصادی این کشورها پرداخته است. در فصل دیگر این کتاب، نویسنده پیشینه های تاریخی و مبانی اجتماعی دولت و سیاست را در مناطق گوناگون جهان سوم توضیح داده و به بررسی نظام‌ها و نهادهای سیاسی در مناطق گوناگون جهان سوم پرداخته و تمایزات و تنوعات موجود در زمینه دولت و سیاست را در این کشورها شرح داده و در زمینه آسیب‌پذیری ها و

مسائل این کشورها در تجارت خارجی بحث کرده است. در پایان هر فصل نیز خلاصه آن و نتیجه گیری همراه با پرسش آورده شده که فهرست مطالب عبارت است از:

فصل اول: کلیات

فصل اول: کلیات

بررسی اصلاحات و مفاهیم ، کشورهای وابسته و پیرامونی، خلاصه و نتیجه گیری.

فصل دوم: استعمار و میراث های استعماری در جهان سوم

فصل دوم: استعمار و میراث های استعماری در جهان سوم

معنا، سابقه و شکل‌های استعمار، دیدگاه‌های مختلف درباره علل پیدایش استعمار، استعمار در قاره افریقا، استعمار در قاره آسیا، استعمار در خاور میانه و خلیج فارس خلاصه و نتیجه گیری

فصل سوم: مسائل جمعیتی در جهان سوم

فصل سوم: مسائل جمعیتی در جهان سوم

روند افزایش جمعیت، علل افزایش جمعیت، آثار و پی آمدهای افزایش جمعیت،

آثار افزایش جمعیت بر رشد اقتصادی، آثار افزایش جمعیت بر اشتغال و بی کاری، آثار افزایش جمعیت بر تغییر آن، آثار افزایش جمعیت بر مهاجرت، شهرنشینی و مسائل آن، خلاصه و نتیجه گیری.

فصل چهارم: اقتصاد جهان سوم

فصل چهارم: اقتصاد جهان سوم

ویژگی‌های اقتصاد داخلی جهان سوم: زیر ساختار اقتصادی، شبکه حمل و نقل، شبکه‌های ارتباطی، انرژی، آموزش و پرورش، کشاورزی، صنایع استخراجی، صنایع تولیدی جدید، خلاصه و نتیجه گیری.

فصل پنجم: سرمایه‌های خارجی در جهان سوم

فصل پنجم: سرمایه‌های خارجی در جهان سوم

نظریه مارکسیستی، نظریه‌های غیر مارکسیستی، آثار و نتایج سرمایه گذاری و فعالیت شرکت‌های فراملیتی، دیدگاه موافق و مخالف فعالیت سرمایه ها و شرکت‌های خارجی، استقراض خارجی و علل افزایش آن، ویژگی‌های وام های اعطایی به کشورهای جهان سوم، افزایش حجم بدهی‌ها، راه حل‌های ارائه شده برای حل بحران بدهی‌ها، خلاصه و نتیجه گیری.

فصل ششم: کشورهای جهان سوم در عرصه تجارت جهانی

فصل ششم: کشورهای جهان سوم در عرصه تجارت جهانی

ترکیب واردات و صادرات، تمرکز صادراتی و اقتصاد تک محصولی، میزان مبادله و تغییرات آن در تجارت جهانی، علل کاهش قیمت مواد اولیه، نوسان قیمت مواد اولیه و آثار آن، تشکل‌های صادر کننده مواد اولیه.

فصل هفتم: مباحث نظری درباره دولت و سیاست در جهان سوم

فصل هفتم: مباحث نظری درباره دولت و سیاست در جهان سوم

مبانی اجتماعی دولت و سیاست، ترکیب قومی و مذهبی در کشورهای مختلف جهان سوم و آثار آن بر دولت و تعارضات سیاسی، طبقات اجتماعی در کشورهای مختلف جهان سوم و آثار آن بر دولت و تعارضات سیاسی.

فصل هشتم: پیشینه های تاریخی و مبانی اجتماعی دولت و سیاست در جهان سوم

فصل هشتم: پیشینه های تاریخی و مبانی اجتماعی دولت و سیاست در جهان سوم

مبانی اجتماعی دولت و سیاست، ترکیب قومی و مذهبی در کشورهای مختلف جهان سوم و آثار آن بر دولت و تعارضات سیاسی، طبقات اجتماعی در کشورهای مختلف جهان سوم و آثار آن بر دولت و تعارضات سیاسی.

فصل نهم: نظام‌ها و نهادهای سیاسی در جهان سوم

فصل نهم: نظام‌ها و نهادهای سیاسی در جهان سوم

انواع نظام‌های سیاسی، جامعه مدنی و احزاب سیاسی(آمریکای لاتین، افریقا،

آسیا و خاورمیانه، شبه قاره هند، جنوب وجنوب شرقی آسیا)، جنبش‌ها و رژیم‌های انقلابی و انواع آن (امریکای لاتین، افریقا، مصر، موزامبیک، آنگولا، اتیوپی و آسیا).

مشکل اسراف

مشکل اسراف

ایرانی، حسین، قم، انتشارات مؤسسه در راه حق، ۱۳۵۹، ۶۴ صفحه.

بـا توجه به آثـار منفی اسـراف و تبـذیر در زنـدگی فردی و اجتمـاعی و در تحقق اهـداف کلاـن جامعه اسـلامی، گروه اقتصاد مؤسـسه در راه حق این اثر را تهیه کرده است تـا از این راه، خواننـدگان اثر حاضـر را بـا وظـایفی که در این زمینه دارنـد و پی آمدهایی که اعمال و رفتار اقتصادی هر یک از آنها دارد، بیشتر آشنا کند. مباحثی که در این اثر آمده، عبارت است از:

هدف اسلام (بعثت انبیا، اقامه قسط و عدل، دلیل لزوم رعایت عدل، هدف حکومت اسلامی و رهبری جامعه اسلامی).

اسـراف و تبـذیر در لغت، اسـراف و تبذیر در قرآن، اسـراف و تبذیر در روایات، اسـراف در جهان بینی اسـلام، اسـراف و سایر تکالیف، ریشه های اسراف (عامل اقتصادی، عامل روانی، عامل اخلاقی، عامل اجتماعی، هزینه های قدرت).

اسـراف و طبیعت، مـالکیت و اسـراف، سه نوع مـالکیت: مـالکیت فردی، مـالکیت دولتی، مالکیت عمومی، آداب کسب مال و مالکیت: مشـروع باشد، شـرایط تصرف را داشته باشد، مصرف مال با شرایطی که تعیین شده استف انجام گیرد (ثروت اندوزی کلان رخ ندهد و ثروت ها در راه هوس ها و مسیر

اسـرافی هزینه نگردد)، زیان های اسـراف، حق ناشناسی، ناتوانی در فقر، کاهش تولید، سقوط اخلاق، کاستی ایمان، اسراف و اختلاف، اسـراف و تندرستی، اسراف و فقر، اسراف و استعمار، حکم اسراف، اسراف و امور خیر، آمار در زمینه اسراف، معیار اسراف، اسراف و قدرت اجرایی، علاج اسراف.

معنویت و اقتصاد (مقایسه ای تطبیقی بین نظام اقتصادی اسلام و سرمایه داری)

اشاره

معنویت و اقتصاد (مقایسه ای تطبیقی بین نظام اقتصادی اسلام و سرمایه داری)

هادوی نیا، علی اصغر، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، چاپ اول، ۱۳۸۱، ۱۷۶ صفحه.

همان گونه که از عنوان پژوهش برمی آیـد، نویسـنده اثر کوشـیده است رابطه متقابل معنویت و اقتصاد را بررسـی کنـد. بر این اسـاس، مقـایسه ای تطبیقی ـ اجمالی میان اقتصاد اسـلامی و سـرمایه داری انجام داده و تفاوت های آن دو را بیان کرده است. مجموعه مباحث این کتاب در چهار بخش تنظیم شده است.

بخش اول: مفاهیم و روابط

بخش اول: مفاهیم و روابط

علم و اخلاق، فلسـفه اخلاق و اقتصاد، ابعاد معنوی و اخروی انسان و نظام اقتصادی (اقسام نظام، نظام اقتصادی)، مبانی فلسفه و مکتبی نظام اقتصادی، اهداف نظام اقتصادی، نظام سازی، رابطه نظام اقتصادی و نظام اخلاقی، روش تحقیق.

بخش دوم: بررسی ارکان نظام های اقتصادی

بخش دوم: بررسی ارکان نظام های اقتصادی

فصل اول: نظام اقتصاد سرمایه داری (مبانی فلسفی، دئیسم، اصالت فایده،

نهادهای اقتصادی، آزادی فردی، رقابت، رتبه بندی اهداف اقتصادی، رفاه اقتصادی).

فصل دوم: نظام اقتصادی اسلامی (مبانی فلسفی، توحید، اصالت روح، نهادهای اقتصادی، آزادی و مسئولیت تعاون، اهداف اقتصادی، عدالت اقتصادی، مفهوم عدالت اقتصادی، عدالت اقتصادی و معنویت، راهکارهای عدالت اقتصادی: ۱. فقرستیزی، ۲. تعدیل ثروت، رابطه رشد و عدالت اقتصادی، معیارهای توزیع عادلانه).

بخش سوم: انسان اقتصادی در نظام های اقتصادی

بخش سوم: انسان اقتصادی در نظام های اقتصادی

فصل اول: انسان اقتصادی در نظام سرمایه داری (ویژگی های انسان اقتصادی در نظام سرمایه داری): ۱. لذت جویی، حساب گری، خودخواهی، نقد و ارزیابی، فصل دوم: انسان اقتصادی در نظام اقتصادی اسلام: پدیدارشناسی رفتار انسان: ۱. اختیار و انتخاب، ۲. کمال جویی، ۳. عقلانیت، قبض و بسط عقلانیت ابزاری در نظام اقتصاد سرمایه داری.

بخش چهارم: عملکردها و الگوهای رفتاری نظام های اقتصادی

بخش چهارم: عملکردها و الگوهای رفتاری نظام های اقتصادی

فصل اول: عملکرد نظام سرمایه داری: توزیع نابرابر ثروت درآمد، ۲. انحصارات گسترده، ۳. گرسنگی، ۴. سقوط اخلاقی، ۵. تخریب محیط زیست.

فصل دوم: الگوهای رفتاری در نظام اقتصادی اسلام: ۱. حرمت ربا و تنظیم نظام پولی، ۲. تحریم کنز و تعدیل در گردش درآمد و ثروت، ۳. حرمت احتکار و تنظیم بازار، ۴. انفاق، ۵. کار و تلاش و انگیزش های اخروی، ۶. آموزه های معنوی، اخروی و رشد اقتصادی، ۷. احترام به اموال دیگران و

امنیت اقتصادی، ۸. تحریم اسراف و تنظیم الگوی مصرف، ۹. فسادگریزی و حرمت اتراف، ۱۰. ثروت های طبیعی و مسئولیت انسان.

مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی (جلد اول)

اشاره

مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی (جلد اول)

مظاهری، حسین، قم، مؤسسه در راه حق، ۲۰۶ صفحه.

مسئولان کادر علمی اقتصادی مؤسسه در راه حق، با هدف روشن شدن نظام اقتصادی اسلام، به نشر مباحث اقتصادی پرداخته اند، به این امید که این کار در حل مشکلات اقتصادی جامعه انقلابی مؤثر باشد. به این منظور، مجموعه مباحثی را که آیت الله مظاهری با هدف مقایسه سیستم های اقتصادی در این مرکز مطرح کرده است، پس از نگارش و اصلاح، در سه جلد به چاپ رسانده اند. دفتر حاضر که جلد اول از این مجموعه است، در چهار فصل تدوین و منتشر شده است.

فصل اول: نظری به مکتب های اقتصادی معروف

فصل اول: نظری به مکتب های اقتصادی معروف

مکتب سرمایه داری (سیستم کاپیتالیسم)، مکتب سوسیالیسم، پایه های اصلی سوسیالیسم، مالکیت فردی، توزیع کالا بر حسب نیاز و مصرف افراد، دولت برای توزیع و تولید، سوسیالیسم در تقابل بر سرمایه داری، چند انتقاد بر سوسیالیسم، مکتب اقتصادی اسلام، نظام اقتصاد اسلام نه سرمایه داری و نه سوسیالیسم، چهار تفاوت نظام مالی اسلام با سرمایه داری و سوسیالیسم، سرچشمه مشکلات اقتصادی: فقر، تمرکز ثروت، فساد اخلاق، خلاصه مباحث فصل.

فصل دوم: پایه ها و زیربناهای اقتصاد اسلامی

فصل دوم: پایه ها و زیربناهای اقتصاد اسلامی

کرامت انسان، آزادی همه جانبه، مواسات، اخلاق، ایمان به مبدأ، بشردوستی، کار، وضع قوانین به دست خداوند، نظارت ملی، زعامت و حکومت، بشردوستی، حمایت از حیوانات، محبت و برادری، کار و اهمیت آن، وضع قانون و نصب حاکم، قانون نظارت ملی.

فصل سوم: حکومت و ولایت در اسلام

فصل سوم: حکومت و ولایت در اسلام

مسئله خاتمیت، مسئله اجتهاد و هنر آن (مسئله تقلید و بیان احکام، مسئله قضاوت، مسئله زعامت و مقام رهبری)، حکومت در قرآن کریم، حکومت در روایات، ولی فقیه جامع الشرایط، امتیاز نظام جمهوری بر سایر جمهوری ها در عرصه حکومت، سیستم اقتصادی جمهوری اسلامی.

فصل چهارم: مالکیت شخصی

فصل چهارم: مالکیت شخصی

تأیید مالکیت فردی در اسلام، فرق مالکیت فردی در اسلام با سایر مکاتب، پندار موهوم سرمایه داری، ویژگی های مالکیت فردی (مطابقت مالکیت فردی با فطرت انسان، پذیرش حریت اقتصادی، احترام به شخصیت انسان، کار، متعلق به کارگر، احترام به غریزه حب مال، القای مالکیت؛ موجب رکود استعدادها و فعالیت ها).

حدود و قیود مالکیت فردی: حدود و قیود زیربنایی (قانون مواسات، تهذیب نفس، حریت و شخصیت انسان مورد تأیید اسلام، کار؛ اساس اقتصاد).

کنترل های اقتصادی و قیود روبنایی: ۱. حرمت کسب و کارهای اقتصادی موجب ظلم و تجاوز و تعدی به دیگران نظیر: غصب، ربا، رشوه خواری،

کم فروشـی، گران فروشـی، غش و تقلب در معـامله، احتکـار و...، ۲. حرمت کارهـای اقتصـادی زیان بخش مثل اشاعه فحشا، مجالس لهو و لعب و غنا و...، ۳. حرمت کارهای غیر اقتصادی غیر عاقلانه مثل شعبده بازی و فال و فالگیری.

مالیـات و معـاونت هـای اقتصـادی: واجبات مالی، مسـتحبات مالی (قرض الحسـنه، تزویـج، انفاقات، وصـیت، ماعون)، واجبات اقتصادی، قانون کفایت و کفالت خویشاوندان نزدیک، قانون ارث، قوانین معاملاتی، مضاربه، مزارعه و مساقات، اجاره و انواع آن، جلوگیری از سوء استفاده و نقش حکومت اسلامی.

مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی (جلد دوم)

اشاره

مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی (جلد دوم)

مظاهری، حسین، قم، مؤسسه در راه حق، ۱۳۵ صفحه.

این مجلد در ادامه جلد اول، در فصل های پنجم، ششم و هفتم، مباحث اقتصادی را مطرح می کند.

فصل پنجم: مبانی و راه های مالکیت فردی

فصل پنجم: مبانی و راه های مالکیت فردی

کـار، ثروت های طبیعی (زمین، آب، معادن) انواع زمین (غیرآباد بالعرض و خربه) ملکیت زمین به سـبب احیا، اراضـی خربه و مهمله، اراضـی مفتوحه العنوه، اراضـی صـلح، اراضـی فیئ، جنگـل هـا و نیزارها، اقطاعات، دریاها و نهرها و آب ها، مباحات و مشترکات، معادن، نظری به سایر مکتب ها.

فصل ششم: مالکیت عمومی و انواع آن

فصل ششم: مالکیت عمومی و انواع آن

مالکیت برای همه، ملک امت اسلامی، ملک وقف، ملک شخصیت حقوقی، راه مبدأ ملکیت عمومی، مبدأ مالکیت امت، مبدأ و راه ملک وقف، ملک شخصیت حقوقی، مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی ربا (ربا از نظر اسلام، مفاسد ربا)، زیان های اقتصادی و زیان های اجتماعی ربا، تقلب در قانون، تقسیمات حیله از نظر حکم، حرمت تقلب در قانون و جواز چاره جویی در سختی ها، ادله مجوزین.

فصل هفتم: مالکیت دولت

فصل هفتم: مالکیت دولت

نیاز دولت به بودجه (برای مخارج و برنامه های عمومی و دولت، برای بالا بردن سطح زندگی مردم، برای رفع فقر فردی و اجتماعی، ایجاد تعادل و توازن در جامعه، وظایف دولت: تشویق به کار، نظارت بر اجتماع، حفظ تناسب بین تولید و توزیع).

امکانات دولت: مالیات ثابت و مستمر (خمس و زکات)، وضع مالیات موقت و غیر مستمر، انفال (اراضی موات، اراضی صلح، املاک دولتی غیر منقول و منقول، ارث بی وارثان، اراضی آباد بالاصاله).

امکانات حکومت در تأسیس واحدهای اقتصادی: بهره برداری از ثروت های طبیعی نظیر آب، زمین، معادن، تجارات داخلی و خارجی و... .

مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی (جلد سوم)

اشاره

مقایسه ای بین سیستم های اقتصادی (جلد سوم)

مظاهری، حسین، قم، مؤسسه در راه حق، ۷۰ صفحه.

این کتاب، سومین دفتر از مجموعه مباحث اقتصادی مطرح شده در مؤسسه

در راه حق است که به قلم آیت الله حسین مظاهری به نگارش درآمده است. مطالب این دفتر با هدف تکمیل بحث های قبلی، در دو بخش، به این شرح بیان شده است:

بخش اول: قانون ارزش

بخش اول: قانون ارزش

معنای قانون ارزش: قانون ارزش اضافی، تقسیم ارزش به مادی و معنوی، قانون عرضه و تقاضا.

علل ارزش: کار، قانون عرضه و تقاضا، مطلوبیت ذاتی، چیزهایی که ارزششان به جهت اغراض و دواعی است، اعتقاد مارکس و انتقادات وارد بر آن، نادیده گرفتن کیفیت کار، نادیده گرفتن عرضه و تقاضا، ایراد سوم، مسئله تخصص، مسئله سرعت و کندی کار، نادیده گرفتن اشیایی که کار بر روی آنها انجام می شود، نادیده گرفتن آلات و ابزار کار، نادیده گرفتن محل کار، فایده کار، خودکارگر، نادیده گرفتن مشکلات زمان کار و مشکلات حیثیتی در کارها، ضد کارگری بودن نظریه، لازمه نظریه مارکس (ارزش هر چیز باید معادل کاری باشد که روی آن انجام گرفته است).

قانون عرضه و تقاضا: ایرادهای این قانون: بی ارزش تلقی شدن آب، هوا، باران، دو کالا که به یک اندازه نیاز به آن باشد، باید ارزش برابر داشته باشد که چنین نیست، مساوی شدن ارزش همه اسکناس ها، ارزش الماس مربوط به عرضه و تقاضا نیست، همیشه برای چیزی که تقاضای بیشتر دارد، ارزش بیشتر داده نمی شود، خیلی از امور دارای تقاضا در برخی مناطق، مورد عرضه و تقاضا نیست و... .

مکتب اسلام، تذکری به نسل جوان.

بخش دوم: قانون ارزش اضافی

بخش دوم: قانون ارزش اضافی

سوءاستفاده مکتب سرمایه داری از مالکیت خصوصی، قانون ارزشی، قانون ارزش اضافی، تفسیر اسلام از قانون ارزش اضافی: حق کارگر داده شود، از سود بردن او به کسی زیان نرسیده باشد، سود اضافی از راه های نامشروع به دست نیامده باشد، مالیات را پرداخته باشد، ضرورت فردی و اجتماعی از نظر اقتصاد نباشد، دستورات دینی در مواد مال رعایت شده باشد)، مارکس و نظریه ارزش اضافی: ایرادهای نظریه مارکس، رد دیدگاه سرمایه داری و مارکس در زمینه سود اضافی.

مکتب و نظام اقتصادی اسلام

اشاره

مکتب و نظام اقتصادی اسلام

هادوی، مهدی، قم، مؤسسه فرهنگی خانه خرد، چاپ اول، ۱۳۷۸، ۲۲۱ صفحه.

در اثر حاضر نویسنده کوشیده است در حد توان، مکتب و نظام اقتصادی اسلام را بشناسد و آن را به عنوان مکتب و نظامی مستقل از دیگر مکاتب و نظام ها به علاقه مندان بشناساند. مجموعه مباحث این کتاب در یک پیش گفتار و چهار بخش آمده است.

بخش اول: مقدمات، نظریه اندیشه مدون در اسلام

بخش اول: مقدمات، نظریه اندیشه مدون در اسلام

دین چیست؟، عناصر جهان شمول و موقعیتی در اسلام (فلسفه، مکتب، نظام، نهاد، حقوق)، عناصر دینی و ساحت های حیات بشری، روش دست یابی به فلسفه، مکتب، نظام و ساز و کار (استخراج عناصر دینی، تفکیک عناصر جهان شمول از موقعیتی، طبقه بندی عناصر جهان شمول، هماهنگ سازی عناصر جهان شمول، طراحی ساز و کار بر اساس عناصر جهان شمول)، مفاهیم

مقدماتی: فلسفه اقتصادی اسلام، مکتب اقتصادی اسلام، نظام اقتصادی اسلام، ساز و کار اقتصاد در اسلام، حقوق اقتصادی، علم اقتصاد.

بخش دوم: اهداف اقتصادی اسلام

بخش دوم: اهداف اقتصادی اسلام

۱. عدالت اقتصادی (عدالت اقتصادی اسلام و غیرمسلمانان، عناصر عدالت اقتصادی: الف) رفاه عمومی: فقر و غنا از دیدگاه اسلام، معانی فقر و غنا، فقر و غنای مالی از نگاه اسلام، فقیر کیست؟ رفاه عمومی در قرآن و سنت، ب) تعدیل ثروت: تفاوت تکوینی آدمیان، تأثیر سوء اختلاف زیاد در برخورداری از مواهب مادی، تعدیل ثروت در قرآن و سنت، ۲. قدرت اقتصادی حکومت اسلامی، ۳. رشد اقتصادی، ۴. استقلال.

اهداف اقتصاد سرمایه داری و سوسیالیستی:

الف) اهداف اقتصاد سرمایه داری (پیدایش سرمایه، مراحل سرمایه داری، ویژگی های سرمایه داری لیبرال، ظهور سرمایه داری مقرراتی، اهداف اقتصاد سرمایه داری، عدالت اقتصادی از دیدگاه سرمایه داری).

ب) اهداف اقتصاد سوسیالیستی (پیدایش سوسیالیسم، تعریف سوسیالیسم و کمونیسم، صورسوسیالیسم، نظریات فلسفی و اجتماعی و اقتصادی مارکس، اهداف اقتصاد سوسیالیستی و عدالت اقتصادی از دیدگاه سوسیالیسم).

بخش سوم: مبانی اقتصادی اسلام

بخش سوم: مبانی اقتصادی اسلام

۱. مالیّت و ارزش (مال در لغت، تعریف مال، جایگاه مال در اقتصاد، مال از دیدگاه قرآن کریم)، ۲. مالکیت (مالکیت چیست، خاستگاه مالکیت، اقسام مالکیت، مالکیت خداوند، مالکیت خصوصی، اسباب مالکیت خصوصی،

مالکیت دولتی، ویژگی مالکیت دولتی در اسلام، آثار مالکیت دولتی، مالکیت عمومی، مالکیت چند گونه و فلسفه اقتصادی آن)، ۳. آزادی اقتصادی، ۴. جایگاه دولت در اقتصاد (مفهوم و جایگاه دولت در اندیشه اسلامی، مسئولیت دولت اسلامی، امکانات و اختیارات دولت اسلامی)، ۵. توزیع (توزیع قبل از تولید، بعد از تولید، دستگاه توزیع در اسلام).

بخش چهارم: نظام اقتصادی اسلام

بخش چهارم: نظام اقتصادی اسلام

طبقه بندی نهادهای اقتصادی: ۱. نهادهای دولتی: نهادهای اجرایی و غیراجرایی، ۲. نهادهای غیردولتی: نهادهای تولیدی، نهادهای غیرتولیدی، ۳. ارتباط نهادهای دولتی و غیردولتی.

منتخبی از مقالات اولین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله

منتخبی از مقالات اولین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله

معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله ، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله ، چاپ دوم، ۱۳۷۷، ۵۴۱ صفحه.

در این کتاب، بخشی از مقاله های ارسال شده به نخستین کنگره بررسی اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله آورده شده است. این کنگره با هدف تبیین دیدگاه های اقتصادی حضرت امام رحمه الله برگزار شد. در این اثر افزون بر مقدمه، متن جدید چند سخنرانی نیز به چشم می خورد و به معرفی اجمالی مقاله ها بسنده شده است. برخی از عناوین مقاله ها عبارتند از:

۱. قرض الحسنه و ربا از دیدگاه حضرت امام رحمه الله : مبانی حضرت امام رحمه الله در حرمت ربا، قرض در لغت، طبیعت قرض، ربا در لغت، فلسفه حرمت ربا،

قرآن و فلسفه تحریم ربا، فلسفه تحریم ربا از دیدگاه استاد مطهری رحمه الله ، امام خمینی رحمه الله و علت تحریم ربا، قرض در جهان، قرض در قرآن و ادیان، قرض الحسنه در سنت، فرق بین قرض و ربا، ماهیت صدقه و وجه مشترک آن با قرض، مسئله کارمزد و حق الزحمه، خرید و فروش ارز.

۲. اندیشه های حضرت امام خمینی رحمه الله در مورد بانک داری، ربا، معاملات اسلامی و قرض الحسنه: حرمت ربا، تغییر نظام بانکی، آثار تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا، قرض الحسنه، سپرده قرض الحسنه، قرض الحسنه اعطایی.

۳. مروری بر اندیشه های اقتصادی حضرت امام رحمه الله : نقش نظام اسلامی در ساماندهی نیروها و تنظیم برنامه های اقتصادی و سالم، امام و قطب بندی های اجتماعی و اقتصادی موجود در جامعه و جنگ میان فقر و غنا، شیوه اقتصادی مورد نظر امام رحمه الله ، امام و اولویت بندی در میان انواع تولید و مصرف، امام و استقلال سیاسی و خودکفایی.

۴. مسئله نفی غرر در معاملات و نظر امام درباره آن: غرر در کتاب های لغت، محل جریان غرر، نظر اهل سنت درباره غرر... .

۵. عملکرد نظام جمهوری اسلامی در توسعه انسانی: کارآیی تئوری ها و شاخص های اقتصادی در ارزیابی وضعیت انسانی، نگاهی مجدد به عوامل بازدارنده توسعه اجتماعی و اقتصادی (ساختار اقتصادی گذشته، عوارض مستقیم ناشی از انقلاب، جنگ تحمیلی، توطئه های داخلی، سیاست های متمرکز در امور اقتصادی).

۶. توسعه، فرهنگ و دیدگاه های امام خمینی رحمه الله : اهمیت و ضرورت توسعه، تاریخچه بحث توسعه، تعریف توسعه از دیدگاه های گوناگون، قطع

وابستگی، رشد و توسعه درون گرا، خوداتکا، اهمیت منابع انسانی در توسعه، فرهنگ محور توسعه، مشارکت مردم، جایگاه دین در توسعه.

۷. مبانی الگوی جامع توسعه اقتصادی از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : استقلال اقتصادی از دیدگاه حضرت امام رحمه الله ، پی آمدهای وابستگی اقتصادی و سایر شئون کشور، راه حل های خروج از وابستگی اقتصادی (جهاد اقتصادی، ویژگی های فرهنگی جهاد اقتصادی...)، استقلال اقتصادی و تئوری های رشد، نظریه های امام و تئوری های رشد.

۸. ضرورت و فرآیند ساخت نظام اقتصادی اسلامی بر اساس رهنمودهای امام خمینی رحمه الله : طرح ضرورت نظام سازی در اقتصاد اسلامی، کیفیت طراحی نظام اقتصاد اسلامی (کلیاتی در نظام سازی بر اساس اسلام، اصول پی ریزی و طراحی نظام اقتصاد اسلامی، تعیین قلمرو تعریف اقتصاد، تبیین اصول موضوعه و پیش فرض های حاکم بر نظام اقتصادی، تعیین هدف در نظام اقتصاد اسلامی، طراحی اجزا و عوامل و روابط).

۹. خصوصی سازی واحدهای تولیدی دولتی در ایران: سابقه واگذاری در ایران، سابقه واگذاری در غرب و مناطق دیگر، نقد عملکرد خصوصی سازی در سال های اخیر، جداسازی مدیریت از مالکیت.

۱۰. احتکار از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : احتکار چیست؟ محتکر کیست؟ فشار احتکار بر کیست؟ بزرگی گناه احتکار و تضعیف اسلام، مقابله با احتکار، قدرت بازار، مباحث فقهی احتکار، میزان در حرمت احتکار.

۱۱. خطوط اصلی اقتصاد اسلامی از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : رابطه خطوط اصلی اقتصاد با نظام اقتصادی، خطوط اصلی اقتصاد سرمایه داری و سوسیالیسم، خطوط اصلی اقتصاد سوسیالیستی، خطوط اصلی اقتصاد

اسلامی، رابطه اقتصاد باهدف در اسلام، تعدیل ثروت و راه های جهت گیری اقتصاد اسلامی، رسیدگی به محرومین و مستضعفین، اصول حاکم بر تدوین اقتصاد و برنامه ریزی نظام اقتصاد اسلامی، اصول حاکم بر نظام اجرایی اقتصاد اسلامی.

۱۲. کلیاتی از دیدگاه های امام راحل رحمه الله درباره مسائل پولی.

۱۳. سیاست های پولی از دیدگاه فقهی حضرت امام رحمه الله : مبانی فقهی سیاست های پولی، اهداف سیاست های پولی، کنترل عرضه پول، کنترل نرخ بهره، ابزارهای سیاست های پولی (تعیین نرخ ذخیره قانونی، تنزیل مجدد و اعطای وام بانک مرکزی به سیستم بانکی، عملیات بازار باز، تعیین نسبت به نقدینگی، کنترل کیفی اعتبارات...).

۱۴. جنگ فقر و غنا از دیدگاه حضرت امام رحمه الله : جنگ فقر و غنا مقدس و مشروع و دائمی، مفهوم جنگ فقر و غنا، جنگ فقر و غنا از دیدگاه قرآن، جنگ فقر و غنا در سیره انبیا و نبی اکرم صلی الله علیه و آله جنگ فقر و غنا در سیره امام علی علیه السلام و دیگر ائمه اطهار علیهم السلام و در احکام شرعی و دستورات اخلاقی، خمس و زکات، گرفتن اموال اغنیا، جنگ فقر و غنا، مقدمه انسان سازی، انفاق و احسان، زهد و هم دردی با مساکین، جنگ فقر و غنا، وظیفه الهی حکومت اسلامی، پیروزی فقرا و مستضعفان، نتیجه جنگ فقر و غنا.

۱۵. ربا از دیدگاه امام خمینی رحمه الله .

۱۶. دیدگاه امام رحمه الله درباره سیاست های کشاورزی: کشاورزی پیش از انقلاب، کشاورزی پس از انقلاب، ارزیابی عملکرد سیاست های کشاورزی ایران پس از انقلاب، علل و عوامل عدم موفقیت سیاست های کشاورزی پس از انقلاب، سیاست های سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، تأثیر سیاست های

کلان اقتصادی در کشاورزی.

۱۷. درآمدی بر اصول مقدماتی اقتصاد نظام اسلامی از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : اصول ترسیم کننده خطوط کلی اقتصاد اسلامی، مالکیت دولت، مالکیت بخش خصوصی، توجه به تحول در موضوعات و آثار منفی عدم توجه به تحول موضوعات، حاکمیت عدالت اجتماعی، دفاع از محرومین در جنگ فقر و غنا.

۱۸. اخلاق کارگزاران در نظام اقتصادی و اجتماعی اسلام بر اساس اندیشه حضرت امام خمینی رحمه الله : اقتصاد، اخلاق و نسبت آن با اقتصاد، نقش و اهمیت کارگزار در جامعه اسلامی، زهد و ساده زیستی... .

۱۹. مفهوم توسعه یافتگی از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله : ضرورت توأم بودن توسعه اقتصادی با دیگر مسائل انسانی، جامعه مطلوب اسلامی (توسعه یافته)، اصول حاکم بر جامعه توسعه یافته از نظر اسلام (اصول اقتصادی)، تعریف توسعه اسلامی، جایگاه اصول اقتصادی و اهمیت آنها.

۲۰. مکتب واسطه اقتصاد اسلامی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله : تلاش برای زیستن و مکتب وابسته، نظرات امام در رابطه با مکتب واسطه اسلامی (اصالت معنویت و وسیله بودن مادیات در نظام اسلامی، نظام اسلامی مستقل و واسطه میان دو نظام سرمایه داری و کمونیستی، مالکیت مشروع، عدالت اجتماعی و دفاع از مستضعفان، مردمی بودن و ساده زیستن مسئولان، استقلال اقتصادی و خودکفایی، اخلاق اقتصادی، مشارکت مردم در امور اقتصادی.

۲۱. ربا و حیله های آن: ربا، ربای معاملی و انواع آن، ربای قرض، حیله در ربا، حیله در ربای معاملی، حیله در ربای قرضی، آیات ربا.

۲۲. تحلیلی بر قلمرو فعالیت بخش های: دولتی، خصوصی، تعاونی، تبیین قلمرو فعالیت های بخش های اقتصادی، مالکیت ضابطه اصلی تمایز بخش های فعالیت اقتصادی، تعیین حدود و ثغور فعالیت بخش های سه گانه، نظارت و هدایت در تقابل با مباشرت مستقیم و دخالت.

موانع تاریخی توسعه نیافتگی در ایران

اشاره

موانع تاریخی توسعه نیافتگی در ایران

وطن خواه، مصطفی، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰، ۴۷۵ صفحه.

با وجود بررسی های تاریخی پژوهشگران ایرانی و خارجی در زمینه مسائل اقتصادی و اجتماعی جامعه ایران، هنوز تحلیلی همه جانبه و قانع کننده درباره علل پیدایی و شکست جنبش های یک قرن اخیر ملت ایران صورت نگرفته است. بررسی های مندرج در این کتاب، گامی در جهت شناخت علل پیدایی و شکست این جنبش هاست. نویسنده این کتاب کوشیده از هر گونه الگوسازی یا منظره پردازی مبهم و مصنوعی بپرهیزد و به برخی پرسش های اساسی درباره رخدادهای زمان ما به گونه ای علمی و قانع کننده پاسخ دهد و به روشن شدن حقایق تاریخی کمک کند.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

فصل اول: بطلان نظریه «تکامل یک خطی» جوامع بشری برای جامعه ایران

فصل اول: بطلان نظریه «تکامل یک خطی» جوامع بشری برای جامعه ایران

بخش اول: (شیوه تولید آسیایی)؛ بخش دوم: شیوه تولید آسیایی یا نظام برده داری یا فئودالی؛ بخش سوم: مفهوم شیوه تولیدی و فرماسیون تاریخی.

فصل دوم: چرا ایران هم زمان با غرب یا اندکی پس از آن صنعتی نشد

فصل دوم: چرا ایران هم زمان با غرب یا اندکی پس از آن صنعتی نشد

بخش اول: سرمایه تجاری و سرمایه ربوی؛ بخش دوم: مراکز و مؤسسات تولیدی؛ بخش سوم: تولید کالایی ساده و نقش بهره مالکانه؛ بخش چهارم: سرنوشت سرمایه های تجاری و مالی و نقش «بورژوازی»؛ بخش پنجم: پایگاه قدرت های استبدادی در ایران؛ بخش ششم: علل عدم کاربرد علوم در فراگرد تولید در ایران.

فصل سوم: سرآغاز دگرگونی های بنیادی در نظام اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه ایران

فصل سوم: سرآغاز دگرگونی های بنیادی در نظام اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه ایران

بخش اول: دوران مرکانتالیسم یا رسالت سرمایه سوداگر؛ بخش دوم: ایران در دوران سرمایه داری غیر انحصاری و جذب مدار نظام سرمایه داری؛ بخش سوم: ایران در دوران سرمایه داری انحصاری؛ بخش چهارم: تغییرات و تحولات در قشرها و طبقات اجتماعی درون شهرها؛ بخش پنجم: تغییر و تحولات در قشرها و طبقات جامعه روستایی ایران.

نظام اقتصاد علوی

اشاره

نظام اقتصاد علوی

یوسفی، احمدعلی، تهران، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۸۶، ۵۵۲ صفحه.

تحقیق حاضر به همت گروه اقتصاد پژوهشکده نظام های اسلامی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و با هدف دست یابی به نظام اقتصادی اسلام از دیدگاه امیرالمؤمنین علی علیه السلام صورت گرفته است. پژوهشگر کوشیده است با

بررسی و مطالعه عمیق، گسترده و روش مند در سیره و سنت گفتاری و رفتاری حضرت علی علیه السلام ، آموزه های بنیادین و روشنگرانه آن حضرت را در قالب ادبیات نظام های اقتصادی، تدوین کند و در اختیار علاقه مندان قرار دهد. نتایج کوشش نویسنده شامل پنج بخش است.

بخش اول: کلیات و تعاریف

بخش اول: کلیات و تعاریف

فصل اول ــ تعاریف و مباحث مقدماتی: نظام اقتصادی، اجزای نظام اقتصادی (مبانی اعتقادی و ارزشی، اهداف اقتصادی، اصول راهبردی، سیاست های اقتصادی، رابطه نظام اقتصاد علوی و دانش اقتصاد، عنصر زمان و مکان، کشف نظام علوی، سنت علوی)، روش تحقیق، پیشینه تحقیق.

فصل دوم ــ گزارشی از وضعیت اقتصادی پیش از حکومت علی علیه السلام (فقر، تفاوت طبقاتی، حجم درآمد مردم و حکومت، اقلام مهم درآمد: خراج، غنایم، زکات، توزیع امکانات: تفاوت توزیع درآمد به وسیله پیامبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام با خلفا).

بخش دوم: مبانی بینشی و ارزشی اقتصاد علوی

بخش دوم: مبانی بینشی و ارزشی اقتصاد علوی

فصل اول ــ مبانی بینشی و اعتقادی اقتصاد علوی (خداشناسی، جهان شناسی، انسان شناسی، جامعه شناسی، سنت های الهی حاکم بر جوامع انسانی).

فصل دوم ــ مبانی ارزشی و اخلاقی اقتصاد علوی: تقدیر و رزق مقدر، انسان و تقدیرات الهی، توکل در اقتصاد علوی، رابطه دنیا و آخرت از دیدگاه امیر مؤمنان علیه السلام ، زهد و قناعت.

بخش سوم: انگیزه های فعالیت های اقتصادی

بخش سوم: انگیزه های فعالیت های اقتصادی

فصل اول ــ انگیزه تولید (نفع شخصی و سعادت، انگیزه تولید در اقتصاد

علوی).

فصل دوم ـ انگیزه مصرف (حبّ الذات، انگیزه امیر مؤمنان در تخصیص درآمد و ثروت، حجم دارایی امیر مؤمنان علیه السلام ، راه های تخصیص درآمد و ثروت امیر مؤمنان علیه السلام (هزینه های مصرف شخصی، پس انداز و سرمایه گذاری، هزینه های فی سبیل الله)، تأثیر انگیزه در طرق تخصیص، هماهنگی بین منافع شخصی و عمومی در اقتصاد علوی.

بخش چهارم: اهداف کلان نظام اقتصاد علوی

بخش چهارم: اهداف کلان نظام اقتصاد علوی

تبیین مفهوم هدف، مراتب اهداف، منشأ تفاوت اهداف، هم سویی اهداف کلان و خرد.

فصل اول ـ هدف عالی نظام اقتصاد علوی: رفاه عمومی (منطق گزینش اهداف، ادله رفاه عمومی، هدف عالی اقتصاد علوی، مفهوم رفاه، مفهوم فقر و نیاز، سطح کفاف زندگی).

فصل دوم ـ اهداف مقدم اقتصاد علوی: عدالت اقتصادی، رشد اقتصادی، امنیت اقتصادی.

بخش پنجم: اصول راهبردی

بخش پنجم: اصول راهبردی

فصل اول ـ اصل آزادی مسئولانه: تبیین آزادی مسئولانه، آزادی مسئولانه و نظریه حب الذات، لوازم آزادانه انتخاب برتر، پرهیز از احتکار، ممنوعیت ربا، غیرمشروع بودن اسراف، حرمت تبذیر، حرمت غشّ در معامله، حرمت کنز، آثار آزادی مسئولانه.

فصل دوم ـ اصل رقابت مسئولانه: انواع بازار، بازار رقابت در نظام سرمایه داری، بازار انحصاری، تحلیل رقابت، رقابت مسئولانه در اقتصاد

علوی، آثار و رقابت مسئولانه.

فصل سوم ـ اصل توزیع عادلانه: معیارهای توزیع عادلانه، راهکارهای توزیع عادلانه، توازن اقتصادی، ادله توازن اقتصادی، توازن اقتصادی و توزیع قبل و بعد از تولید، شرایط بازار در اقتصاد علوی، تکافل عمومی، منابع توزیع مجدد، درآمدهای حاصل از منابع طبیعی، مالیات های مخصوص (خمس، زکات مالی، زکات بدنی، انفاق های مستحبی)، مالیات های حکومتی.

فصل چهارم ـ اصل حضور مسئولانه دولت در اقتصاد: حضور مسئولانه دولت در اقتصاد، مبانی نظری حضور دولت در اقتصاد، مسئولیت ها و وظایف دولت در حوزه اقتصاد (۱. تحقق اصول راهبردی، ۲. تأمین اجتماعی، ۳. سیاست گذاری: سیاست های مالی [سیاست های مالی جانب درآمدی، سیاست گذاری با ثروت های طبیعی، سیاست گذاری با مالیات های مخصوص، سیاست گذاری با زکات و خمس و خدمات دولتی و مالیات های حکومتی و انفاق ها و صدقه های مستحبی]، ۴. آبادانی، ۵. وضع مقررات اقتصادی، ۶. تربیت و تقویت انگیزه های اخلاقی).

فصل پنجم ـ بخش ها و دستاوردهای تحقیق (الف) بخش های تحقیق، ب) دستاوردهای تحقیق).

باب دوازدهم: مدخلی در تحقیق در اقتصاد اسلامی (اصول کلی)

باب دوازدهم: مدخلی در تحقیق در اقتصاد اسلامی (اصول کلی)

فصل اول ـ اشکال مختلف مالکیت: مالکیت خدای متعال، مالکیت حاکمیت راستین اسلامی، مالکیت عمومی، مالکیت خصوصی.

فصل دوم ـ زمین برای همگان.

فصل سوم ت امکانات و اموال، عمومی و همگانی.

فصل چهارم ـ کار و کارگری و نقش اساس آنها در ساختار اقتصاد (۱): کار در

سنّت تکوین، کار در سنّت تشریع، انگیختن بر کار (۱ و ۲)، استحکام کار، نظم در کار، ارزش کار در گرو علم و تخصص، کار و تعهد، شرح جهاتی مهم در تثبیت کار (جهت طبیعی، انسانی، حیاتی، تربیتی، تعلیمی، اخلاقی، تکاملی، اجتماعی، محیطی و خانوادگی، اقتصادی، تشریعی، فرهنگی، سیاسی، دفاعی، هنری، بهداشتی، پیشرفتی، صنعتی، رفاهی).

فصل پنجم ـ کار و کارگری و نقش اساسی آنها در ساختار اقتصاد (۲): تقسیم کار، تقسیم وقت، کار و نقش آن در فقرزدایی، کار و نقش آن در حفظ دین انسان، کوشش و پشتکار داری، سفر و غربت در جست وجوی روزی و کار، کار و استجابت دعا، کار در زندگی پیامبران و اوصیای آنان، اخلاق و آداب کار (رعایت اعتدال، نه آزمندی نه سستی در کار، استفاده از مهارت، رعایت امانت، خوش برخوردی).

فصل ششم ـ طرد بی کاری و تنبلی.

فصل هفتم ـ کشاورزی: آداب و حقوق کشاورزی.

فصل هشتم ـ دامداری و دام پروری.

فصل نهم ـ ماهی گیری و بهره وری از دریا و دریانوردی و اهمیت راه های دریایی.

فصل دهم ـ صنعت و اختراع: اکتشافات و اختراعات، در گرو پیشرفت زمان و تکامل انسان.

فصل یازدهم ـ تخصص و تعهد.

فصل دوازدهم ـ مزدوران، کشاورزان، کارگران، نه ستم؛ نه بهره کشی.

فصل سیزدهم ـ بازرگانی (وارد کردن کالا و فروش آن): تشویق به کسب و تجارت، سنت در خرید و فروش، محدودیت سود، حذف سودهای کلان و

تکاثری، گذشت و آسان گیری در فروش، فروش در جاهای کم نور، خیانت، فریب در داد و ستد، نه، مغبون کردن خریدار در حکم رباخواری، راستی در داد و ستد و رعایت حق، خرید کالای خوب برای فروش، نهی از سوگند در خرید و فروش، نهی از کم برآوردن، نهی از کم فروشی، نهی از تأخیر، سختی کسب حلال، نهی از اجبار در خرید و فروش... ، کدام کاسب حبیب خداست؟

فصل چهاردهم ـ ربا، کوبیدنی بی امان: رباخواری، کاری شیطانی، اعلان جنگ با خدا، ربا، محو برکت، مؤمن و رباخواری؟ ربا، تصاعد و تکاثر، ربا، بدترین و پلیدترین درآمد، بزرگ ترین وبال، ترسناک ترین خطر برای امت اسلامی، رباخوار ملعون، کیفر دنیوی رباخوار، رباخواری، محو دین، ظلم، زوال کار نیک، هلاک فرد، هلاک جامعه.

فصل پانزدهم ـ احتکار: احتکار اموال و ارزاق، احتکار و زیان آن به دین، به دنیای محتکر، به جامعه، به حاکمیت، احتکار، ..، محتکر گناهکار، محتکر ملعون، منع احتکار، احتکار؛ گناه جبران ناپذیر، سوزاندن اموال محتکران، عذاب محتکران در آخرت، تعیین مواد احتکار، نرخ گذاری.

فصل شانزدهم ـ انفاق (هزینه گذاری (۱)): انفاق، اصلی مبنایی، از ارکان ایمان، از پشتوانه های زندگی اجتماعی، زیور یقین، نعمتی بزرگ.

فصل هفدهم ـ انفاق (هزینه گذاری (۲)): عظمت و اهمیت انفاق، همتای ایمان به غیب، همتای اقامه نماز، همتای جهاد و شهادت، همتای تهجد و شب زنده داری، همتای صبر در راه خدا، اخلاص و خیراندیشی برای رضای خدا، پاسخ گویی به ندای پروردگار، از ملاک های ایمان داشتن، از نشانه های صداقت و تعهد، از نشانه های پرهیزکاران، مایه رهایی انسان از ترس و اندوه.

فصل هجدهم _ انفاق (هزینه گذاری (۳)): آثار جاودانی انفاق: محفوظ در حساب خدا، پر شدن جای انفاق به لطف خدا، پاداش هایی چند برابر، شکر نعمت، زاد معاد، تجارتی بی سوخت و سوز، مکرمت دنیا و فضیلت آخرت، انفاق، ارزش مال، یک موفقیت و... .

فصل نوزدهم _ انفاق (هزینه گذاری (۴)): احوال و اوقات: در شب، در روز، در خوشی، در ناخوشی، در راه حق، در زمان های سختی و توحیدی... .

فصل بیستم _ انفاق (هزینه گذاری (۵)): برخی از سرچشمه های ترک انفاق (بی اعتمادی به خدا، نفاق، بی ایمانی) پی آمدهای ترک انفاق: پی آمدهای فردی، اجتماعی، دنیوی، اخروی، بدترین پی آمد ترک انفاق، دوری از خدای متعال.

نظام اقتصادی اسلام (دفتر اول: مبانی فلسفی)

اشاره

نظام اقتصادی اسلام (دفتر اول: مبانی فلسفی)

میرمعزّی، سید حسین، تهران، کانون اندیشه جوان، چاپ اول، ۱۳۷۸، ۱۱۲ صفحه.

نویسنده در این اثر کوشیده است نظام اقتصادی اسلام را با توجه به جهان بینی، ارزش ها و اهداف مکتب الهی اسلام تبیین کرده و تفاوت های آن با نظام اقتصاد سرمایه داری را بیان کند. این بحث ها در چهار دفتر مطرح شده است. در دفتر اول این کتاب، افزون بر تعریف نظام اقتصادی و مبانی و اهدافش، درباره رابطه آن با حقوق اقتصادی و علم اقتصاد و مبانی نظام اقتصادی اسلام در مقایسه با نظام سرمایه داری لیبرال بحث شده است. این مباحث در سه فصل به نگارش درآمده است.

فصل اول: نظام و نظام اقتصادی

فصل اول: نظام و نظام اقتصادی

در نگرش به نظام اقتصادی (دیدگاه آدام اسمیت، مالتوس)، اهداف نظام اقتصادی، مبانی مکتبی (ایدئولوژیک)، نظام اقتصادی، مبانی فلسفی نظام اقتصادی، روش مطالعه نظام ها (روش بررسی تاریخی، روش بررسی عمل کردی، روش بررسی تحلیلی)، احکام و حقوق اقتصادی: ۱. احکام تکلیفیه، ۲. احکام وضعیه، تعریف علم اقتصاد، ارتباط علم و احکام و نظام اقتصادی.

فصل دوم: مبانی فلسفی نظام (اقتصاد سرمایه داری لیبرال)

فصل دوم: مبانی فلسفی نظام (اقتصاد سرمایه داری لیبرال)

خداشناسی (دئیسم)، جهان شناسی (نظام طبیعی)، انسان شناسی (انسان در نگرش لیبرالیستی): الف) تجربه، تنها معیار شناخت حقیقت، ب) وابستگی ارزش ها به اراده افراد (نظریه اخلاقی لیبرالیسم)، ج) لیبرالیسم و علم، د) خویش مالکی، ه) امیال، منشأ انگیزه ها و هدف ها، و) عقل، خدمت گر شهوات.

اصالت فرد و مفهوم جامعه در اندیشه لیبرالیستی:

الف) بعد هستی شناختی اصالت فرد،

ب) بعد ارزشی اصالت فرد،

ج) بعد معرفت شناختی اصالت فرد.

فصل سوم: مبانی فلسفی نظام اقتصادی اسلام

فصل سوم: مبانی فلسفی نظام اقتصادی اسلام

خداشناسی (رابطه خداوند با جهان، طبیعت، انسان): الف) رابطه خداوند با جهان (رابطه خالقیت، رابطه ربوبیت، رابطه مالکیت، رابطه حاکمیت، رابطه احاطه، رابطه قیومیت)، ب) رابطه خداوند با انسان ها (رابطه هدایت، رابطه

ص: ۲۸۵

رزاقیّت).

تفاوت خداشناسی در اسلام و لیبرالیزم:

جهان شناسی (هدف داری، حرکت به سوی خداوند، اختصاص به انسان، برخورداری از خزاین غیبی، محل آزمایش، برخورداری از نظام متقن علّی و معلولی).

انسان شناسی (هدف آفرینش انسان، دوبعدی بودن انسان، ارزش های اخلاقی، خدامالکی و خلیفه بودن انسان).

جامعه شناسی در نگرش اسلامی، فرد و جامعه از دیدگاه قرآن، سنت های الهی حاکم بر جوامع انسانی (سنت نیک بختی و سیاه بختی جوامع، تقوا سبب فزونی نعمت ها، عدل سبب افزایش برکات).

نظام اقتصادی اسلام

اشاره

نظام اقتصادی اسلام

سبحانی، حسن، تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ اول، ۱۳۷۳، ۱۴۲ صفحه.

نظام های اقتصادی سرمایه داری و سوسیالیستی، در عمل از برآوردن نیازهای مادی و معنوی انسان ناتوانند. از این رو، انسان امروزه بیش از هر زمان دیگری، تشنه معارف حیات بخش اسلام در همه زمینه ها به ویژه اقتصاد اسلامی است. در پاسخ به چنان درخواستی، نویسنده کتاب حاضر می کوشد نظام اقتصاد اسلامی را هر چند به صورت مختصر به علاقه مندان معرفی کند. مطالب این کتاب در پنج فصل تدوین شده است.

فصل اول: بررسی ادبیات موجود درباره نظام اقتصادی اسلام

فصل اول: بررسی ادبیات موجود درباره نظام اقتصادی اسلام

تعریف اقتصاد اسلامی و غرض آن، اصول حاکم بر اقتصاد اسلامی، ویژگی های اقتصاد اسلامی، اهداف اقتصاد اسلامی، مالکیت و انواع آن، رابطه اخلاق و اقتصاد، تولید و اهمیت کار در اسلام، ربا و فلسفه حرمت آن در اسلام، کسب های حرام، ارزش و قیمت و نقد نظریه ارزش مارکس، ضرورت و لزوم دخالت دولت در اقتصاد، عدالت.

فصل دوم: اقتصاد و متدولوژی تحقیق

فصل دوم: اقتصاد و متدولوژی تحقیق

نظام اقتصادی، مبانی فکری نظام اقتصاد سرمایه داری و سوسیالیسم، وظایف و اهداف نظام اقتصادی اسلام.

فصل سوم: مبانی فلسفی و فکری نظام اقتصادی در اسلام

فصل سوم: مبانی فلسفی و فکری نظام اقتصادی در اسلام

(انسان، جهان، رابطه انسان با هستی و...).

فصل چهارم:

اشاره

فصل چهارم:

زیر فصل ها

الف) نهادها و معیارهای نظام اقتصادی اسلام

ب) معیارها در نظام اقتصادی اسلام

الف) نهادها و معیارهای نظام اقتصادی اسلام

الف) نهادها و معیارهای نظام اقتصادی اسلام

آزادی های اقتصادی، دولت اسلامی و نظام اقتصادی، مالکیت بر انواع تولید: ۱. مالکیت خصوصی، ۲. مالکیت دولتی، انگیزه فعالیت های اقتصادی: ۱. انگیزه ارزشی، ۲. انگیزه مادی، مکانیسم هماهنگی فعالیت های اقتصادی: قدرت، تمرکز و عدم تمرکز، تعدیل و تطابق.

ب) معیارها در نظام اقتصادی اسلام

ب) معیارها در نظام اقتصادی اسلام

حاکمیت اقتصادی، رشد، فراوانی، امنیت حمایت از محیط زیست، کارآیی، عدالت، نظام اقتصادی توسعه.

فصل پنجم: ملاحظات

فصل پنجم: ملاحظات

موجودیت طیفی از نظام های اقتصادی، دولت اسلامی و شکاف بین اختیار و مسئولیت، نظام اقتصادی و ضمانت حفظ ارزش ها، نظام اقتصادی اسلامی همان هست که باید.

نظام مالی اسلام (رابطه خمس و زکات با مالیات‌های حکومتی)

اشاره

نظام مالی اسلام (رابطه خمس و زکات با مالیات‌های حکومتی)

یوسفی، احمدعلی، با همکاری سعید فراهانی و رضا لشگری، مرکز نشر پژوهشگاه و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۹، ۴۶۳ صفحه.

بی تردید نظام‌های مالی در صدر اسلام متناسب با شرایط آن زمان شکل گرفته اند و بر اساس مقتضیات زمانی و مکانی خاص آن دوره بوده‌اند. برای کشف طرح نظری نظام مالی اسلام، که طرحی برای همه زمان‌ها و مکان هاست، باید نظام‌های مالی صدر اسلام را از مقتضیات زمان و مکان تجربه کرد. حال این تجربه چگونه ممکن است؟ اسلام در عرصه‌های گوناگون، نظام‌های سیاسی، فرهنگی، حقوقی و اقتصادی خاص خود را دارد که نویسندگان در آغاز کتاب به این موضوع پرداخته اند. همچنین در این کتاب، موضوع های متنوعی درباره مالیات‌ها و پیشینه تاریخی آنها از دیدگاه های فقهی بحث و بررسی شده است. مباحث این کتاب را می‌توان در دو زمینه گوناگون طبقه‌بندی کرد:

۱. مطالب مرتبط با زمینه‌های مبحث نظام مالیاتی اسلام؛

۲. مباحث فقهی مرتبط با آن.

نویسندگان، این کتاب را در دو بخش تنظیم کرده اند: بخش اول، مشتمل

بر مقالات زیر است: سابقه تاریخی مالیات‌ها در جوامع اسلامی از صدر اسلام تا قرن چهارم هجری، مقدمه‌ای بر نظام مالیاتی اسلام، وضعیت مالیات‌ها در ایران در شرایط حاضر و طرح موضوع شناسی در مورد نظام مالی اسلام و پرسش‌های اساسی و مهم مورد توجه در تعیین ساختار و کارکردهای نظام مالی. مقاله ها و مطالب بخش‌های اول و دوم کتاب، در حقیقت، پاسخ‌هایی به این گونه پرسش‌هاست. در بخش دوم، نویسندگان، نظریه‌های فقهی و آرای فقها درباره مالیات‌ها را بررسی کردند. در این بخش، افزون بر مقالاتی که سخنان و دیدگاه‌های گوناگون درباره وجوهات شرعی را مطرح می کند، موضوع ولایت و تصدی وجوهات، رابطه این مالیات‌ها با مالیات‌های حکومتی و سرانجام جواز قانون‌گذاری و گرفتن مالیات‌های حکومتی توسط حاکم اسلامی بررسی و فتواهای مراجع معظم تقلید در زمان حاضر نقل شده است.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

بخش اول

بخش اول

نظام مالی دولت اسلامی (طرح موضوع‌شناسی)، گروه اقتصاد، مقدمه‌ای بر مالیه عمومی در اسلام؛ حجت الاسلام دُری نجف آبادی، نظام مالی دولت های مسلمان؛ حجج الاسلام رضایی، فراهانی و معصومی‌نیا، مالیات‌های حکومتی در ایران؛ آقای پاریزی، بررسی ساختار مالیات‌ها در ایران، دفتر تحقیقات و سیاست‌های مالی امور اقتصادی و دارایی.

بخش دوم: رابطه مالیات‌های حکومتی و خمس و زکات-گروه اقتصاد

اشاره

بخش دوم: رابطه مالیات‌های حکومتی و خمس و زکات-گروه اقتصاد

زیر فصل ها

فصل اول

فصل دوم

فصل اول

فصل اول

مالیات‌های حکومتی از دیدگاه فقه، آیت الله جوادی آملی؛

رابطه خمس و زکات و مالیات‌های حکومتی؛ آیت الله مؤمن؛

رابطه مالیات حکومتی با خمس و زکات در نظام حکومت اسلامی؛ آیت الله معرفت.

ولایت در خمس، آیت الله تسخیری؛

متولی سهم امام؛ آیت الله یزدی؛

مرجع دریافت خمس و حکم پرداخت آن به عنوان مالیات؛ حجت الاسلام ظهیری؛

ولایت حاکمان بر وضع مالیات‌ها؛ حجت الاسلام قائنی.

فصل دوم

فصل دوم

نظرات فقهی و فتاوای فقهای عظام؛ گروه اقتصاد.

نظام مالی در سیستم اقتصاد اسلامی

نظام مالی در سیستم اقتصاد اسلامی

آصفی، محمدمهدی، ترجمه: محمدعلی مقدس، واحد تحقیقات اسلامی، ۱۳۶۱، ۶۸ صفحه.

حکومت اسلامی برای ایجاد عدالت اجتماعی مورد نظر دین مبین اسلام، باید به امور مالی و اقتصادی خود توجه داشته باشد و با وضع قوانین یا اجرای قوانین مطرح شده در شرع مقدس، به اداره امور بپردازد. مشخص کردن انفال و نیز مالکیت مردم بر منابع و حق قیومیت دولت اسلامی و دیگر مسائل مرتبط با اقتصاد، به نظام مالی در سیستم اقتصادی اسلامی نیاز دارد.

نویسنده در این کتاب، انگیزه اسلام از وضع درآمدهای مالیاتی را بیان،

اقسام درآمدها و مخارج را طرح و به طور خلاصه درباره هر یک از موضوعات بحث کرده است. مهم ترین مطالب کتاب عبارت است از: الف) درآمدهای دولت، ب) مخارج و مصارف دولت.

در بخش «درآمدهای دولت»، موضوعاتی به اختصار بیان شده که عبارت است از:

۱. مالیات منظور اسلام از وضع مالیات، اقسام مالیات.

۲. درآمد اموال ثابت دولت اسلامی، مالکیت زمین های عمومی.

۳. سازمان های کشاورزی و شرکت های تولیدی دولتی.

۴. وام.

۵. شئون ولایت عام یا حق قیومیت دولت اسلامی.

در بخش دوم با عنوان «مخارج و مصارف دولت»، این موضوعات بیان شده است:

۱. احترام کار و حقوق کارگر و کارمند.

۲. تقسیم عادلانه پست ها.

۳. بررسی بودجه دولت.

۴. مخارج شخصی دولت.

۵. ریشه استحقاق حقوق برای پست های دولتی.

۶. حیله شرعی یا فقهی.

۷. فقرای بیکار.

۸. سازمان های اجتماعی و مصارف عمومی دولت.

۹. بررسی آیه خمس.

نظری به نظام اقتصادی اسلامی

اشاره

نظری به نظام اقتصادی اسلامی

مطهری، مرتضی، انتشارات صدرا، ۱۳۷۴، ۲۴۶ صفحه.

به باور برخی افراد، مسائل زندگی از یکدیگر جداست و هرچیز مرز و قلمرویی خاص دارد و هر بخشی از زندگی انسان، به یک شیء بهخصوص تعلق دارد. این افراد تعجب و گاه انکار می‌کنند که کسی مسئله ای به نام (اقتصاد اسلامی) طرح کند، زیرا به عقیده این افراد اسلام و اقتصاد مقوله ای جداگانه هستند؛ اسلام به عنوان دینی برای خودش و اقتصاد به عنوان علم و یا فلسفه ای برای خودش. اسلام قلمرویی دارد و اقتصاد قلمرویی دیگر. اسلام هم پیوندی مستقیم با اقتصاد دارد؛ زیرا یک سلسله مقررات اقتصادی درباره مالکیت، مبادلات، مال‌ها، حجره‌ها، ارث، هبات و صدقات، وقف، مجازات های مالی یا مجازات‌هایی در زمینه ثروت و مانند آن دارد و هم پیوندی غیرمستقیم و از راه اخلاق دارد. اسلام مردم را به امانت، عفت، عدالت، احسان، ایثار، منع دزدی، خیانت و رشوه، سفارش می کند و همه این موارد یا قسمتی از قلمروی این مفاهیم در زمینه ثروت است. تا حدود مسائل اقتصادی روشن نشود، حدود عدالت، امانت، عفت، احسان، همچنین حدود دزدی، خیانت و رشوه روشن نمی‌شود. در هر حال، اسلام طرفدار تقویت بنیه اقتصادی است، ولی نه به عنوان اینکه اقتصاد، خود هدف است یا تنها هدف است، بلکه با این عنوان که هدف‌های اسلامی، بدون اقتصاد سالم و نیروی مستقل اقتصادی، امکان پذیر نیست. نویسنده در این کتاب به بررسی اقتصاد و علم آن پرداخته و رابطه آن را با نظام اسلامی توضیح داده است. و همچنین به بحث و بررسی سرمایه‌داری و سوسیالیستی از دیدگاه اسلام

رداخته و در برخی قسمت‌های این کتاب از آیات قرآنی استفاده کرده است.

مهم ترین عناوین و مطالب این کتاب عبارت است از:

بخش اول: تعریف اقتصاد و مفاهیم اقتصادی

بخش اول: تعریف اقتصاد و مفاهیم اقتصادی

زیر فصل ها

بخش دوم: مالکیت از نظر فلسفی بخش سوم: ارزش بخش چهارم: ارزش اضافی

بخش دوم: مالکیت از نظر فلسفی بخش سوم: ارزش بخش چهارم: ارزش اضافی

بازرگان قادر است بازار مصنوعی ایجاد کند.

بخش پنجم: سرمایه‌داری و سوسیالیسم از دیدگاه اسلام

بخش پنجم: سرمایه‌داری و سوسیالیسم از دیدگاه اسلام

نظریه «کار = ارزش» یک نظریه ضد کارگری است، سازمان و همچنین مدیریت مولد ارزش است، مارکسیسم از بیان دلیل برای اینکه سرمایه باید به اجتماع تعلق بگیرد، عاجز است شعارهای مارکس با اصول منطق مارکس دوتاست، مرز اشتراک اسلام و سوسیالیسم، آیا مشخصه اصلی سوسیالیسم مالکیت جمعی سرمایه است یا مالکیت جمعی کارها، شرکت از نظر فقه اسلام.

بخش ششم: رساله‌های اقتصادی

بخش ششم: رساله‌های اقتصادی

۱. مالکیت زمین از نظر اسلام، انفال؛

۲. مسئله ارث؛

۳. سوسیالیسم.

بخش هفتم: یادداشت اسلام و اقتصاد

بخش هفتم: یادداشت اسلام و اقتصاد

مسئله اضطرار، مشخصات سرمایه‌داری، مشخصات سوسیالیسم، روش

اقتصادی اسلام، قرآن و اقتصاد، پول و مال.

بخش هشتم: یادداشت نظری به نظام اقتصادی اسلام.

بخش هشتم: یادداشت نظری به نظام اقتصادی اسلام.

زیر فصل ها

نقش دولت در اقتصاد و مجموعه مقالات

اشاره

نقش دولت در اقتصاد و مجموعه مقالات

فراهانی فرد، سعید، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۱، ۴۰۳ صفحه.

جایگاه دولت و نقش آن در اقتصاد، از زمان پیدایش دانش اقتصاد، همواره مورد توجه و زمینه بحث اقتصاددانان و صاحبان اندیشه در مکاتب گوناگون اقتصادی بوده است. امروزه بیشتر اقتصاددانان، اصل «عدم دخالت دولت در اقتصاد» را رد کرده اند و عمده اختلاف‌ها، درباره چگونگی و مقدار دخالت دولت در اقتصاد است. در تاریخ نیز هیچ‌گاه کشوری بدون دخالت‌های مستقیم و غیر مستقیم دولت در اقتصاد وجود نداشته و آنچه تحقق خارجی یافته، اقتصادهای مختلطی است که اصل دخالت دولت را پذیرفته‌اند اگرچه از نظر شدت و ضعف و گستره دخالت، در درجه‌های متفاوتی قرار دارند.

بی تردید، اتخاذ مبنای روشن درباره اهداف، وظایف و اختیارات دولت در اقتصاد، تأثیر بسزایی در اقتصاد کشور، سیاست‌ها و برنامه ریزی‌ها خواهد داشت. در نتیجه، این بحث از ضرورت علمی و کاربردی ویژه‌ای برخوردار است. این کتاب مجموعه مقالاتی است که از دیدگاه‌های گوناگون به نقش دولت در اقتصاد پرداخته است. نویسنده در این کتاب از دیدگاه های مکاتب غیر اسلامی و اندیشمندان اهل تسنن و شیعه استفاده و جایگاه دولت در اقتصاد را از نظر مکاتب گوناگون بررسی کرده است. همچنین تحلیلی

مقایسه‌ای از دولت در مکاتب انجام داده و در آخر نیز به ماهیت و ساختار دولت در ایران پرداخته است.

فهرست مطالب کتاب عبارت است از:

مقدمه، جایگاه دولت در مکاتب لیبرالیستی

۱. جایگاه دولت در نظریات ماقبل کلاسیک؛

۲. مبانی معرفتی جایگاه دولت در مکتب کلاسیک؛

۳. نقد نظریه دولت در لیبرالیسم کلاسیک؛

۴. نظریات جدید لیبرالیستی در خصوص دولت، خلاصه و نتیجه گیری.

دولت در اقتصاد کینزی

دولت در اقتصاد سوسیالیستی: خاستگاه اقتصاد سوسیالیستی؛ سوسیالیسیم، فریادی بر ضد سرمایه‌داری مکاتب سوسیالیستی؛ اصول مشترک مکاتب سوسیالیستی؛ نظام سوسیالیستی با برنامه‌ریزی متمرکز دولتی.

مرحله کمونیسم

ـ مرحله سیاست نو اقتصادی؛

ـ مرحله برنامه‌ریزی متمرکز؛

ـ مرحله لیبرمانیسم؛

ـ مرحله برنامه‌ریزی متمرکز دوم : علل ناتوانی و ناکارآمدی برنامه ریزی متمرکز دولتی؛

ـ مرحله پراسترویکا؛

ـ دیدگاه‌های مطرح درباره فروپاشی شوروی؛

ـ سوسیالیست‌های جدید؛

تحلیلی مقایسه‌ای از دولت در مکتب اقتصادی سیاست

چکیده (مقدمه و معرفی نخستین، ابعاد عمومی حضور دولت در اقتصاد، شناسایی دولت در مکتب اقتصادی سیاست)؛

دیدگاه داونز و قضیه رأی دهنده میانه، خریدو فروش آرا، همانند خرید و فروش کالا؛ مقایسه بازار کسب و کار اقتصادی؛ کسب و کار سیاسی؛ مقایسه دور کسب و کار سیاسی و اقتصادی.

دولت در اقتصاد از دیدگاه اندیشمندان اهل سنت

مقدمه، مبانی نظری دخالت دولت، اهداف اقتصادی دولت، مسئولیت‌های دولت، منابع مالی و اختیارات دولت اسلامی (منابع مالی در اختیار دولت، اختیارات دولت).

نقش اقتصادی دولت در اسلام

مقدمه،

بخش اول: دولت اسلامی، یک نهاد سیاسی.

بخش دوم: اهداف و وظایف اقتصادی دولت اسلامی و اصول مرتبط با آنها.

بخش سوم: محدودیت‌های فعالیت‌های اقتصادی دولت.

دولت در اقتصاد از دیدگاه شهید صدر رحمه الله

مقدمه

الف) مبانی نظریه؛

ب) نظریه دولت از دیدگاه شهید صدر

نتیجه گیری

دولت در اقتصاد از دیدگاه امام خمینی قدس سره

دولت در اقتصاد از دیدگاه امام خمینی قدس سره

پیش گفتار، مروری بر سیر تحولات نقش دولت در اقتصاد، تقسیم بندی نظریات دولت در اقتصاد، مبانی نظریه دولت در اقتصاد (جهان بینی حضرت امام رحمه الله ، مبانی دیگر نظریه دولت از دیدگاه حضرت امام)، اهداف دولت اسلامی در حوزه اقتصاد، مطلوب دولت و بازار از دیدگاه حضرت امام، نکاتی چند درباره نظریه دولت از دیدگاه حضرت امام.

دولت در اقتصاد از منظر شهید مطهری رحمه الله

دولت در اقتصاد از منظر شهید مطهری رحمه الله

مقدمه، تعریف دولت، ضرورت دولت، مبانی دولت، اهداف دولت از دیدگاه شهید مطهری (رحمه الله)، اندازه دولت، وظایف دولت، اختیارات دولت.

دولت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران:

اشاره

دولت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران:

مقدمه

بخش اول: مبانی نظریه اقتصادی دولت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛

بخش دوم: اهداف دولت از دیدگاه قانون جمهوری اسلامی ایران؛

بخش سوم: مسئولیت‌ها و وظایف اقتصادی دولت از دیدگاه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛

بخش چهارم: حاکمیت دولت از دیدگاه قانون جمهوری اسلامی ایران.

خلاصه و نتیجه گیری

ماهیت و ساختار دولت در ایران

ماهیت و ساختار دولت در ایران

چکیده، دولت (تعریف، ماهیت، انواع)، دولت جانشین و دولت مکمل، دولت در ایران، قلمرو کلی مداخله دولت در ایران، ساختار دولت در اقتصاد ایران، نتیجه گیری و برخی پیشنهادها.

نگاهی به فقر و فقرزدایی از دیدگاه اسلام

اشاره

نگاهی به فقر و فقرزدایی از دیدگاه اسلام

فراهانی فرد، سعید، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، چاپ اول، ۱۳۷۸، ۱۷۶ صفحه.

معضل فقر، کیان جامعه را تهدید می کند و آن را به سوی سقوط و نابودی می کشاند. از این رو، در همه نظام های اقتصادی، برای رفع این معضل چاره اندیشی می شود. در اسلام نیز برای ریشه کن شدن فقر تدابیری اندیشیده شده است. در کتاب حاضر، نویسنده بر آن است ضمن پژوهش در زمینه ماهیت فقر، شیوه رویارویی با آن را از دیدگاه های مختلف بررسی و نگاه مکاتب را مشخص کند. سپس برای یافتن راه های پیش گیری و ریشه کن کردن آن راه کاری را مطرح سازد. مجموعه مطالب کتاب در پنج فصل آمده است:

فصل اول: کلیات

فصل اول: کلیات

تبیین ماهیت فقر (فقر در منظر اهل لغت، در نظر مفسران، در نگاه فقیهان، در نگاه فیلسوفان و عارفان)، اقسام فقر (فقر جسمی، فقر فرهنگی، فقر روحی، فقر مالی: مطلق، نسبی)، دیدگاه های مختلف درباره فقر (فقر در دین یهود، در مسیحیت، در نظر سرمایه داری، در نظر مارکسیسم، فقر از دیدگاه اسلام)، آثار فقر (آثار اقتصادی، آثار فرهنگی: ضعف عقیدتی، ضعف علمی، اضطراب و ناراحتی های روحی، رخت بر بستن صفات پسندیده، آثار اجتماعی، آثار سیاسی).

فصل دوم: عوامل فقر

فصل دوم: عوامل فقر

۱. فقر انتخابی: فقر انتخابی مثبت، فقر انتخابی منفی (تنبلی و استقامت

نداشتن، بی برنامگی، ارتکاب گناه، تکدی و اظهار نیاز، دیدگاه غلط نسبت به دنیا و آخرت).

۲. فقر تحمیلی: عوامل طبیعی، عوامل اقتصادی (۱. توضیع ناعادلانه ثروت، ۲. افزایش بی رویه قیمت ها، ۳. فقدان امکانات شغلی، ۴. ضعف مدیریت و تخصص نیروی انسانی، ۵. بازدهی پایین و عدم کارآیی در تخصیص منابع).

۳. عوامل فرهنگی، اجتماعی (خودباختگی، انحصاری بودن دانش و فن آوری، ترویج گناه و متزلزل شدن باورهای دینی).

۴. اعتیاد و... .

فصل سوم: درمان فقر و پیش گیری از آن

فصل سوم: درمان فقر و پیش گیری از آن

راه های کوتاه مدت، راه های درازمدت (۱. راه های پیش گیری از فقر: مقابله با عوامل فرهنگی و اجتماعی، مقابله با عوامل طبیعی، مقابله با عوامل اقتصادی: توزیع عادلانه ثروت، کنترل سطح قیمت ها و ایجاد امکانات شغلی، سپردن مسئولیت ها به افراد مدیر و کاردان، بهره برداری صحیح از ثروت های طبیعی، ۲. راه های درمان فقر: شناسایی فقرا و معرفی خط فقر، بررسی امکانات و توانایی های جامعه، سیاست های درمان فقر).

فصل چهارم: فقرزدایی در بستر رشد و توسعه اقتصادی

فصل چهارم: فقرزدایی در بستر رشد و توسعه اقتصادی

۱. نظریه های مبتنی بر نظام سرمایه داری لیبرال، ۲. نظریه های سوسیالیستی، ۳. نظریه های مبتنی بر نظام سرمایه داری مقرراتی (ارشادی).

الگوهای ناظر برابری و رفع فقر: راهبرد توسعه با جهت گیری اشتغال، راهبرد و توسعه با جهت گیری رفع فقر، رویکرد توسعه با تأکید بر تأمین

نیازهای اساسی.

الگوهای توسعه در نظام اقتصادی اسلام:

۱. جایگاه توسعه، دیدگاه های مختلف درباره رابطه دنیا و آخرت (دیدگاه صوفیانه، دیدگاه دنیاگرایانه، دیدگاه آخرت گرایانه، دیدگاه قرآن و روایات: ارزشمند بودن دنیا، فطری بودن درستی دنیا، تفکیک ناپذیری دنیا و آخرت، اهتمام ورزیدن به امور دنیا، ایجاد دنیای آباد و توسعه یافته).

۲. اهداف توسعه: فزونی ایمان و تقوا، برقراری امنیت و سلامتی، گسترش علم و عقل، رفاه عمومی.

۳. مبانی توسعه: آخرت طلبی، حاکمیت دین، عدالت اجتماعی، اخوت و برادری.

۴. راهبردهای توسعه: یاری جستن از خداوند، سخت کوشی، رعایت حقوق (قانون مندی)، استغفار، پرداخت زکات و حقوق مالی.

۵. موانع توسعه: ستم، گناه، تفرقه، ناسپاسی، نپرداختن زکات، کم فروشی.

فصل پنجم: بررسی علل عقب ماندگی و فقر مسلمانان

فصل پنجم: بررسی علل عقب ماندگی و فقر مسلمانان

پیشینه تمدن اسلامی، بررسی علل عقب ماندگی: ۱. اعتقاد به قضا و قدر: عوامل پیدایش تفکر منفی درباره قضا و قدر، قضا و قدر در قرآن، معنای قضا و قدر، تبیین فلسفی قضا و قدر، آثار اعتقاد به قضا و قدر، ۲. اعتقاد به آخرت و تحقیر زندگی دنیا، ۳. زهد و قناعت در دنیا، ۴. فقر و غنا، توکل.

نگرشی علمی به هزینه و درآمد دولت اسلامی

اشاره

نگرشی علمی به هزینه و درآمد دولت اسلامی

آقا نظری، حسن و محمدتقی گیلک حکیم آبادی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۲،

ص: ۳۰۰

۱۹۲ صفحه.

بی شک، در جهان معاصر، دخالت دولت در حوزه اقتصاد، امری اجتناب ناپذیر است؛ چنان که تئوری های علمی نیز ناکارآمدی مکانیزم بازار را در ساماندهی برخی مشکلات اقتصادی به عنوان رویکرد جدید پذیرفته است.

با توجه به حاکمیت اسلام در ایران، باید آموزه های اسلام نسبت به هزینه و درآمد دولت مشخص شود تا بر اساس آن مقایسه ای میان آنچه هست و آنچه باید شکل گیرد، به عمل آید.

نویسنده کتاب حاضر کوشیده است دیدگاه اسلام درباره درآمد مالیاتی را که یکی از چالش های اقتصاد ایران است، بررسی کند؛ البته نیم نگاهی به درآمدهای غیر مالیاتی نیز داشته است. ویژگی خاص کتاب این است که به دو مقوله توازن درآمد و رشد تولیدات جامعه به طور هم زمان توجه داشته است.

در این کتاب، نویسندگان کوشیده اند نشان دهند که چگونه مالیات های ثابت اسلامی با ویژگی خود، نه تنها مانعی در برابر انگیزه های سرمایه گذاری و رشد اقتصادی نیستند، بلکه می توانند در توزیع درآمد به ویژه بالا بردن سطح زندگی مردم نقش مهمی ایفا کنند.

نویسندگان، همچنین به نقش برجسته بخش خصوصی نیز به عنوان کارگزاران اصلی و هدف توسعه در عرصه اقتصاد اشاره داشته اند و معتقدند عمده سیاست های دولت اسلامی، باید با هدف حمایت از این بخش صورت گیرد.

این کتاب از پنج بخش و هر بخش از چندین فصل تشکیل شده که اهم

مطالب آن عبارت است از:

بخش اول: تمایز مبنای وظایف و اهداف و دولت اسلام و لیبرالیسم

بخش اول: تمایز مبنای وظایف و اهداف و دولت اسلام و لیبرالیسم

فصل اول: مبنای وظایف و اهداف اقتصادی دولت لیبرال؛

فصل دوم: مبنای وظایف و اهداف اقتصادی دولت اسلامی:

۱. عدالت اجتماعی؛

۲. توسعه و رشد.

بخش دوم: درآمدهای غیرمالیاتی در نظام درآمد، هزینه دولت اسلامی

بخش دوم: درآمدهای غیرمالیاتی در نظام درآمد، هزینه دولت اسلامی

فصل اول: درآمد منابع طبیعی؛

فصل دوم: درآمد مردمی.

بخش سوم: مالیات در اقتصاد اسلامی

بخش سوم: مالیات در اقتصاد اسلامی

فصل اول: طبقه بندی مالیات ها؛

فصل دوم: اجرای مالیاتی؛

فصل سوم: فلسفه تشریع مالیات های ثابت.

بخش چهارم: آثار اقتصادی مالیات های اسلامی

بخش چهارم: آثار اقتصادی مالیات های اسلامی

فصل اول: مالیات های اسلامی و کارآیی اقتصادی؛

فصل دوم: تأثیر مالیات های اسلامی بر عرضه نیروی کار؛

فصل سوم: تأثیر مالیات های اسلامی بر پس انداز؛

فصل چهارم: تأثیر مالیات های اسلامی بر سرمایه گذاری؛

فصل پنجم: تأثیر زکات بر مصرف؛

فصل ششم: مالیات های اسلامی و توزیع درآمد و ثروت؛

فصل هفتم: مالیات های اسلامی و رشد و ثبات اقتصادی؛

بخش پنجم: هزینه های دولت اسلامی

بخش پنجم: هزینه های دولت اسلامی

فصل اول: مفاهیم مرتبط با هزینه های دولت؛

فصل دوم: وظایف دولت اسلامی (انواع مخارج عمومی)؛

فصل سوم: اصول و معیارهای هدایت و توزیع هزینه های عمومی.

در پایان کتاب، بخشی با عنوان «خلاصه و جمع بندی» با این موضوعات آمده است:

اهمیت بخش عمومی در اسلام، معرفی مالیات های اسلامی، مهم ترین ویژگی های مالیات بر درآمد، ویژگی های مالیات بر ثروت، اجرای مالیات ها، مالیات ها و تخصیص، توزیع درآمد، مالیات ها رشد و تثبیت اقتصادی، هزینه ها.

نگرشی کوتاه به مسئله فقر و ناداری

نگرشی کوتاه به مسئله فقر و ناداری

الف، علی اکبر، قم، انتشارات پیام اسلام، ۱۳۵۴، ۱۰۳ صفحه.

فقر ریشه مشکلات بسیاری چون گرسنگی، بیماری، درگیری های داخلی، جنگ و قوی ترین و عمومی ترین مصیبت انسان است. با این حال، تعریف واحدی از فقر وجود ندارد. علت پراکندگی در تعریف فقر این است که در فرآیند تعریف، به جنبه های گوناگون فقر توجه نشده و فقط به برخی از آنها اشاره شده است. چنانچه بخواهیم به تعریف جامعی از فقر دست یابیم، باید هم به عوامل اقتصادی [کمیت پذیر] و هم به عوامل غیراقتصادی [معمولاً

کمیت ناپذیر] توجه کنیم. بر این اساس، فقر پدیده ای سرشار از ناملایمات زیستی است که در آن استعدادهای انسان ها نهفته می مانـد یا ظهور و پرورش آن به تأخیر می افتد. فقر از دیدگاه اقتصاددانان به شاخه هایی تقسیم می شود که عبارت است از: الف) فقر مطلق، ب) فقر نسبی، ج) فقر موردی، د) فقر عمومی.

جامعه شناسان نیز تقسیم بندی دیگری برای فقرانجام داده اند که با تقسیم بندی اقتصاددانان شباهتی دارد و عبارت است از:

۱. فقر مطلق، ۲. فقر نسبی، ۳. فقر طبیعی، ۴. فقر فرهنگی، ۵. فقر روحی و معنوی، ۶. فقر واقعی.

نویسـنده در این کتـاب، دیـدگاه هـای گونـاگون دربـاره چیستی فقر را بررسـی و راه های پیش گیری از فقر را با توجه به آن دیـدگاه ویژه بیان کرده است. وی نخست، به موضوع فقر در جهان با عنوان «سیمای فقر در جهان» پرداخته و پراکندگی فقر و فقرا را در سراسر جهـان بررسـی کرده است. سـپس به تعریف فقر از دیـدگاه زیست شناسـی پرداخته است. وی دیـدگاه هـای گوناگون روان شـناسان درباره تعریف فقر و نشانه های بروز آن را بیان کرده است. در ادامه، فقر از دیـدگاه جامعه شناسـی را طرح کرده و علـل بروز فقر در اجتمـاع و راه هـای جلوگیری و مقـابله بـا آن را از نظر جامعه شـناسان آورده است. در آخر نیز دیدگاه دین و مذهب با استفاده از آیات قرآن کریم و احادیث ائمه اطهار علیه السلام بیان شده است.

یکصد و چهارده نکته از قرآن کریم درباره زکات

اشاره

یکصد و چهارده نکته از قرآن کریم درباره زکات

دهقان، اکبر، تهران، ستاد اقامه نماز و احیای زکات، چاپ سوم، سال ۱۳۸۳، ۱۱۲ صفحه.

در احکـام الهی اسـلامی، زکـات جایگـاهی ویژه دارد و یکی از ارکان پنـج گانه اسـلام به شـمار می آیـد. زکات، تنها عملی اخلاقی برای رسیدگی به امور محرومان جامعه نیست، بلکه یک امر مهم عبادی است. بر این اساس، آشنایی با حقیقت زکات و احکام آن برای همه افراد جامعه اسـلامی ضـروری است. در اثر حاضـر، نویسـنده می کوشد جنبه های گوناگون زکات را با توجه به آیات قرآنی بررسی کند. کتاب در یک پیش گفتار و دو فصل تدوین شده که عبارت است از:

فصل اول: اهمیت و ماهیت زکات

فصل اول: اهمیت و ماهیت زکات

اهمیت زکـات، زکـات در ادیان سابق، فلسـفه تشـریع زکات، چه زمانی زکات واجب شـد؟، زکات، عامل پاکی و رشـد فرد و جامعه، منابع سه گانه زکات: (گندم، جو، خرما، کشـمش (غلات اربعه)، گوسفند، گاو، شتر (انعام ثلاثه)، طلا، نقره (نقدین)، مصـارف هشت گـانه زکات (فقرا، مساکین، عاملان (جمع کننـدگان زکات)، مؤلفه قلوبهم، آزاد ساختن بردگان، ادای دین و قرض بـدهکاران، مقـدم داشـتن چنـد گروه در اسـتفاده از زکات (افراد بافضـیلت، خودداری کنندگان از تقاضای مال، اقوام و خویشان)، احیای زکات از وظایف مسـئولان نظام اسـلامی، زکات دادن در حال نماز، سـهولت و آسانی در امر زکات، زکات یکی از برنـامه هـای دایمی مؤمنان، پیمان شـکنی بنی اسـرائیل نسـبت به پرداخت زکات، زکات؛ عبادت زمان منـد، زکات در ردیف ایمان به مبدا و معاد، پرداختن زکات از اموال طیّب و پاکیزه، آشکارا پرداختن زکات،

همراه بودن زکات با نماز، زکات، نشانه آیین محکم و استوار.

فصل دوم: آثار و فواید زکات

فصل دوم: آثار و فواید زکات

زکات؛ مایه رشد دارایی ها، زکات؛ مایه از بین رفتن گناهان، زکات؛ مایه جلب رحمت خداوند، زکات؛ عامل تزکیه نفس، زکات؛ عامل طهارت روحی، زکات و مشمول لطف خداوند شدن، زکات؛ مایه نجات از قتل، زکات؛ عامل تحصیل خشنودی خداوند، زکات همراه با برکت، قداست زکات، زکات؛ پشتوانه جنگ و جهاد، پاداش پرداخت کنندگان زکات نزد خداوند، زکات و تجسم عمل، زکات و اخلاص، زکات و حفظ عزت مؤمنین، زکات؛ مایه شناخت مؤمنان از منافقان، زکات و برادری، پرداخت زکات از نشانه های بندگان خدا، پرداخت زکات، یکی از اوصاف ابرار، زکات، راه درمان مرض بخل، بخل ورزی نسبت به پرداخت زکات، نشانه نفاق، منافقین و عیب جویی از اهل زکات، انفاق به معنای زکات، پشیمانی تارک زکات بعد از مرگ، کیفر تلخ ترک زکات در دنیا و آخرت، زکات فطره.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که مـا را در دستیـابی به این هـدف یـاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادنـد تقـدیر و تشـکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصـفهان -خیابان عبـدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شـهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹